

Guia docent

06/07

Facultat de Matemàtiques
i Estadística

Llicenciatura de Matemàtiques

Curs L. Euler

fme

Facultat de Matemàtiques
i Estadística

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

ÍNDIX

1.	La Facultat de Matemàtiques i Estadística de la Universitat Politècnica de Catalunya	5
	La Universitat Politècnica de Catalunya	6
	La Facultat de Matemàtiques i Estadística	7
	Calendari Acadèmic del curs 2005-06	16
2.	La Llicenciatura de Matemàtiques	18
	Presentació	19
	Pla d'estudis	20
	Departaments amb docència a l'FME	27
	Directorat del professorat	30
3.	Horaris i dates d'exàmens	32
	Horaris de la Llicenciatura de Matemàtiques	33
	Dates d'exàmens	45
4.	Programes de les assignatures troncal o obligatòries	53
	1r curs - 1r quadrimestre	54
	1r curs - 2n quadrimestre	67
	2n curs - 1r quadrimestre	83
	2n curs - 2n quadrimestre	100
	3r curs - 1r quadrimestre	118
	3r curs - 2n quadrimestre	130
	4t curs - 1r quadrimestre	147
	4t curs - 2n quadrimestre	154
5.	Programes de les assignatures optatives	162
	1r quadrimestre	163
	2n quadrimestre	224
6.	Programes de les assignatures específiques de lliure elecció de l'FME	289
	1r quadrimestre	290
	2n quadrimestre	294
7.	Programa de l'assignatura específica de la doble titulació: Enginyeria de Telecomunicacions + Llicenciatura en Matemàtiques	303
8.	Reglament del Projecte Tecnològic	308
9.	El programa d'intercanvi Erasmus-Socrates i Séneca a l'FME	317
10.	Dobles titulacions	319
11.	Accés directe a la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques de la UPC	322
12.	Complements de formació per a l'accés directe a segon cicle de la Llicenciatura de Matemàtiques de la UPC	326

SUMARI PER ASSIGNATURES

Assignatures del Pla d'Estudis

Codi	ASSIGNATURA	Pàgina
10022	ÀLGEBRA ABSTRACTA	148
11876	ÀLGEBRA COMPUTACIONAL	225
10004	ÀLGEBRA LINEAL	55
11875	ALGORÍSMICA	164
11865	AMPLIACIÓ D'ANÀLISI	229
11284	AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA	233
12804	AMPLIACIÓ DE MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	167
10023	ANÀLISI COMPLEXA	151
12811	ANÀLISI DE SÈRIES TEMPORALS I PREVISIÓ	237
10026	ANÀLISI FUNCIONAL	155
11877	ANÀLISI NUMÈRICA	171
10017	ANÀLISI REAL	101
11878	ASTRODINÀMICA I MECÀNICA CELEST	241
10002	CÀLCUL 1	58
10007	CÀLCUL 2	68
10012	CÀLCUL 3	84
11866	CALCULABILITAT	245
11867	COMBINATÒRIA	175
10003	COMPUTACIÓ ALGEBRAICA	72
11868	CRIPTOGRAFIA	249
11869	DIDÀCTICA DE LA MATEMÀTICA	180
12814	EL MÈTODE DELS ELEMENTS FINITS	185
10013	EQUACIONS DIFERENCIALS 1	119
10020	EQUACIONS DIFERENCIALS 2	131
10001	FÍSICA GENERAL	75
10008	GEOMETRIA	88
10018	GEOMETRIA DIFERENCIAL 1	123
10025	GEOMETRIA DIFERENCIAL 2	134
11870	GEOMETRIA DISCRETA I COMPUTACIONAL	189
12802	HISTÒRIA DE LA MATEMÀTICA	252
10019	INFERÈNCIA ESTADÍSTICA	105
10005	INFORMÀTICA 1	63
10009	INFORMÀTICA 2	80
10016	INVESTIGACIÓ OPERATIVA	109
11286	LÒGICA I FONAMENTACIÓ	193
12815	MECÀNICA COMPUTACIONAL	197
10006	MÈTODES NUMÈRICS 1	92
10011	MÈTODES NUMÈRICS 2	127
10021	MÈTODES NUMÈRICS 3	138
11871	MÈTODES NUMÈRICS EN ENGINYERIA	256
11287	MODEL LINEAL GENERAL	200
10024	MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	143
11879	OPTIMITZACIÓ CONTÍNUA 1	205
10015	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA	96
11861	PROGRAMACIÓ MATEMÀTICA	260
11873	SIMULACIÓ	210
11864	TEORIA DE CODIS	214
11863	TEORIA DE GRAFS	264
11874	TEORIA DE NOMBRES	218
11862	TEORIA DE SISTEMES LINEALS	221
17503	TEORIA MATEMÀTICA DELS MERCATS FINANCERS	267
11285	TEORIA QUALITATIVA D'EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES	271
10014	TOPOLOGIA	114
10027	TOPOLOGIA ALGEBRAICA	158

Assignatures específiques de lliure elecció

Codi	Nom	Pàgina
50905	GO TARDOR	281
50905	GO PRIMAVERA	299
50003	HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA	283
51274	INTRODUCCIÓ AL MÓN DEL TREBALL	301
51443	FILOSOFIA I FONAMENTS DE LES MATEMÀTIQUES	295
51444	MÚSICA I MATEMÀTIQUES	286
50966	TALLER DE CÀLCUL SIMBÒLIC	288
50004	TALLER DE GEOMETRIA	290

Assignatura específica de la doble titulació (Llicenciatura de Matemàtiques + Enginyeria de Telecomunicació)

Codi	Nom	Pàgina
17515	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA	276

1. LA FACULTAT DE MATEMÀTIQUES I ESTADÍSTICA DE LA UPC

LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

La Universitat Politècnica de Catalunya és una universitat tecnològica tradicionalment molt arrelada en els diversos àmbits de l'activitat productiva tecnològica i industrial de la nostra societat, i gaudeix d'un gran prestigi dins i fora de les nostres fronteres. La Universitat Politècnica de Catalunya ofereix diversos estudis d'Enginyeria (Camins, Canals i Ports; Industrial; Informàtica; Telecomunicació), Aeronàutica, Arquitectura i Nàutica, diverses enginyeries tècniques i diplomatures i un nombre important d'estudis de postgrau, de tercer cicle i de màsters.

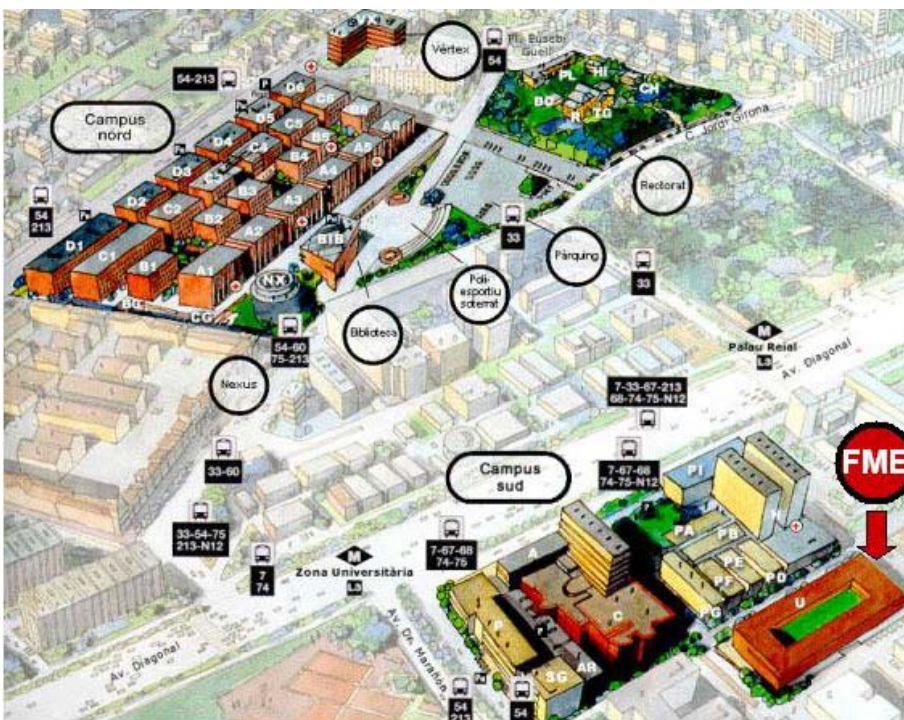
A més de l'activitat docent, a la Universitat Politècnica de Catalunya es realitza també una tasca molt important en el camp de la recerca i del desenvolupament tecnològic, per mitjà dels seus departaments i instituts universitaris.

El nucli principal de les instal·lacions de la Universitat Politècnica de Catalunya a Barcelona està situat a la zona universitària de l'Avinguda Diagonal, actualment dividit entre l'anomenat "campus nord" (al sector nord de la Diagonal) i el "campus sud" (al sud de la Diagonal, entre els carrers de Gregorio Marañón i de Pascual i Vila). És al campus sud on està ubicada la Facultat de Matemàtiques i Estadística, en la qual es cursen els estudis de la Llicenciatura de Matemàtiques, els de la Diplomatura d'Estadística, i els de la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques. Aquesta és una zona fàcilment accessible amb transport públic i en la qual els estudiants tenen a la seva disposició un gran nombre de serveis (biblioteques, laboratoris de càlcul, llibreries, cafeteries i menjadors, instal·lacions esportives, activitats culturals i de lleure, etc.).

LA FACULTAT DE MATEMÀTIQUES I ESTADÍSTICA

La Facultat de Matemàtiques i Estadística va iniciar les seves activitats el curs 1992-93 impartint per primer cop el primer curs dels estudis de la Llicenciatura de Matemàtiques, i incorporant també els estudis de la Diplomatura d'Estadística, que s'havien començat a impartir en aquesta Universitat el curs 1990-91 a la Facultat d'Informàtica de Barcelona, des del curs 2004-05 la diplomatura d'estadística de l'FME forma part de la Pla Pilot d'Adaptació a l'Espai Europeu de Formació Superior (EEES) del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya. A més a més, des del curs 1999-00, la Facultat de Matemàtiques i Estadística imparteix la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques (estudi de 2n cicle) i coordinadament amb el Centre de Formació Superior Interdisciplinària s'ofereix, la possibilitat de cursar dobles titulacions.

D'altra banda, l'FME també gestiona, per delegació dels departaments implicats, el programa de doctorat de Matemàtica Aplicada de la UPC, el qual té menció de qualitat, i organitza un programa de postgrau de Matemàtica aplicada sobre Tècniques Quantitatives per als Mercats Financers.

Facultat de Matemàtiques i Estadística

Edifici U
C. Pau Gargallo, 5
08028 Barcelona

Tel. 93 401 72 98
Fax. 93 401 58 81

www-fme.upc.edu
deganat.fme@upc.edu

L'Equip de Govern

L'equip de govern de l'FME està constituït en aquest moment pels professors següents:

Sebastià Xambó Descamps	Degà
Jaume Franch Bullich	Vicedegà Cap d'Estudis de Matemàtiques
Pere Grima Cintas	Vicedegà Cap d'Estudis d'Estadística
Oriol Serra Albó	Vicedegà per a la Recerca i la Transferència de Coneixements Director de l'Oficina de Suport a la Recerca Matemàtica
Eduard Recasens Gallart	Secretari Acadèmic
Margarida Mitjana Riera	Vicedegana de Relacions Responsable Acadèmica del Programa d'Intercanvi d'Estudiants Responsable Acadèmica de les Relacions amb les Empreses i els Estudiants Responsable Acadèmica de la Biblioteca

Altres professors que col·laboren en la organització de la Facultat,

M. Teresa Martínez-Seara Alonso	Coordinadora del programa de doctorat de "Matemàtica Aplicada" Directora del programa de màster "Matemàtica Aplicada"
Guadalupe Gómez Melis	Directora del programa de màster "Estadística i Investigació Operativa"
Miquel Noguera Batlle	Director del programa de màster "Enginyeria Matemàtica"
Josep Masdemont Soler	Director del programa de postgrau "Tècniques Quantitatives per als Mercats Financers"
Erik Cobo Valeri José Antonio González Alastrúe Pilar Muñoz Gràcia	Directors del programa de postgrau "Bioestadística para no estadísticos"
Francisco J. Heredia Cervera	Coordinador del Pla Pilot del Grau d'Estadística

La Cap de Serveis de Gestió i de Suport de l'FME és Roser Piera Sabaté.

Els serveis de suport a la docència i a l'estudiant de l'FME

Secretaria del Deganat

Suport a la Direcció. Informació Institucional. Organització d'activitats i actes públics.

Ubicació: Planta baixa

Personal

Joan Carles Flores Milán - Secretari de l'equip deganal

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 9 a 14h

De dilluns a dijous de 15 a 16h

Els horaris d'estiu i períodes de vacances els podeu consultar a la pàgina web:

www-fme.upc.edu/serveis/administracio

Telèfon i correu electrònic

93 401 73 01

deganat.fme@upc.edu

Unitat de suport a la docència

Atenció i suport al professorat. Gestió de l'AAD. Programació d'horaris de classe i calendari d'exàmens. Organització tribunals PFC/PT. Informació i gestió de Convenis de Cooperació Educativa Univesitat-Empresa. Gestió d'ofertes de pràctiques a empreses.

Ubicació: Planta baixa

Personal

M. Mercè Arilla Aymà - Responsable de la unitat

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 9 a 14h,

De dilluns a dijous de 15 a 17h

Els horaris d'estiu i períodes de vacances els podeu consultar a la pàgina web:

www-fme.upc.edu/serveis/administracio

Telèfon i correu electrònic

93 401 72 89

ordenacio.fme@upc.edu

relacions.laborals.fme@upc.edu

Unitat de suport a l'estudiant

Gestió i control dels expedients dels estudiants: gestió de la matrícula, tramitació dels títols oficials, de les certificacions acadèmiques, de les beques del MEC, etc. Gestió de programes d'intercanvi (SOCRATES-ERASMUS, ...).

Ubicació: Planta baixa

Personal

Júlia González Bolaños - Responsable de la unitat
Maria Dolors Canals Orriols

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 11 a 13h,

De dilluns a dijous de 16 a 18h

Els horaris d'estiu i períodes de vacances els podeu consultar a la pàgina web:

www-fme.upc.edu/serveis/administracio

Telèfon i correu electrònic

93 401 72 98

secretaria.fme@upc.edu

socrates.fme@upc.edu

Unitat de recursos

Gestió econòmica de la Facultat. Informa i gestionar a la delegació d'estudiants els diferents pressupostos que tinguin assignats.

Gestió de les beques de col·laboració de suport a les activitats acadèmiques per a estudiants de la UPC.

Ubicació: Planta baixa

Personal

Marc Buñesch Rocafort - Responsable de la unitat
Miquel Martí Espot
David Navarrete Taboada

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 9 a 14h,

De dilluns a dijous de 16 a 18h

Els horaris d'estiu i períodes de vacances els podeu consultar a la pàgina web:

www-fme.upc.edu/serveis/administracio

Telèfon i correu electrònic

93 401 58 82

nea.fme@upc.edu

Serveis TIC de l'FME

Campus digital, xarxes de comunicacions, aules informàtiques.

Ubicació: Planta baixa

Personal

Annibal Mañas Navas - Responsable de la unitat

Jordi Aguilar Martínez

Andrés Arco León

934017046

Josep Ciuraneta Sánchez

934015853

lc.fme@upc.edu

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 9 a 20h,

Els horaris d'estiu i períodes de vacances els podeu consultar a la pàgina web:

www-fme.upc.edu

Biblioteca

Consulta de fons bibliogràfiques (llibres citats a la guia docent, exàmens, etc., préstec de llibres, servei de préstec de portàtils, accés a bases de dades documentals, serveis de recerca bibliogràfica en connexió amb la resta de biblioteques de la xarxa universitària catalana (CBUC).

Ubicació: planta primera

Personal

Gemma Flaquer Fabregat - Responsable de la BFME

Luz Alberola Pérez

Mercè Codina Costa

Montserrat Roca Lacàmara

Francesc Soler Quesada

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 9 a 21h

Els horaris d'estiu i períodes de vacances els podeu consultar a la pàgina web

Telèfon i correu electrònic

93 401 70 20

biblioteca.fme@upc.edu

<http://bibliotecnica.upc.es/bib200/>

Servei de recepció

Punt d'informació. Recepció de l'edifici. Vigilància i seguretat. Condicionament d'aules. Manteniment i lloguer de taquilles. Venda de guies docents. Farmaciola.

Ubicació: planta baixa

Personal

LLuís F. Bayona Villarroya . Responsable del servei de recepció
Joaquim Surinyach Saurina - Responsable de tarda
Salvador Cañellas Enrech
Josep Olmo Casas
Xavier Aguilera González

Horari d'atenció

De dilluns a divendres de 8 a 22h

Telèfon i correu electrònic

93 401 58 80
93 401 58 81 Fax
consergeria.fme@upc.edu

DELEGACIÓ D'ESTUDIANTS, CLUB ESPORTIU I CLUB DE GO

Representació dels estudiants dins dels òrgans de govern de l'FME. Organització d'activitats culturals, esportives i acadèmiques. Confecció i edició de la revista.

Ubicació: Planta baixa

Telèfons correus electrònics i webs:

93 401 69 32 93 401 58 81 Fax

dafme@kolmogorov.upc.edu
cefme@kolmogorov.upc.edu
gofme@kolmogorov.upc.edu

www-fme.upc.edu/dafme
www-fme.upc.edu/cefme
www-gofme.net

Infraestructures de suport a la docència

Sala de professors

Tots els professors, a més del seu despatx personal en les dependències del seu departament, tenen una sala comuna per atendre les consultes dels estudiants.

Ubicació: planta baixa

Telèfon: 93 401 70 43

Sala d'estudis

Amb accés directe des de la Biblioteca durant l'horari d'aquest servei (9 a 21h) i amb accés per a la porta núm. 405 durant la nit, caps de setmana i vacances. Està equipada amb ordinadors personals connectats a la xarxa de la facultat i a la de la universitat, en règim de lliure accés i, disposa també d'una fotocopiadora digital.

Ubicació: planta primera

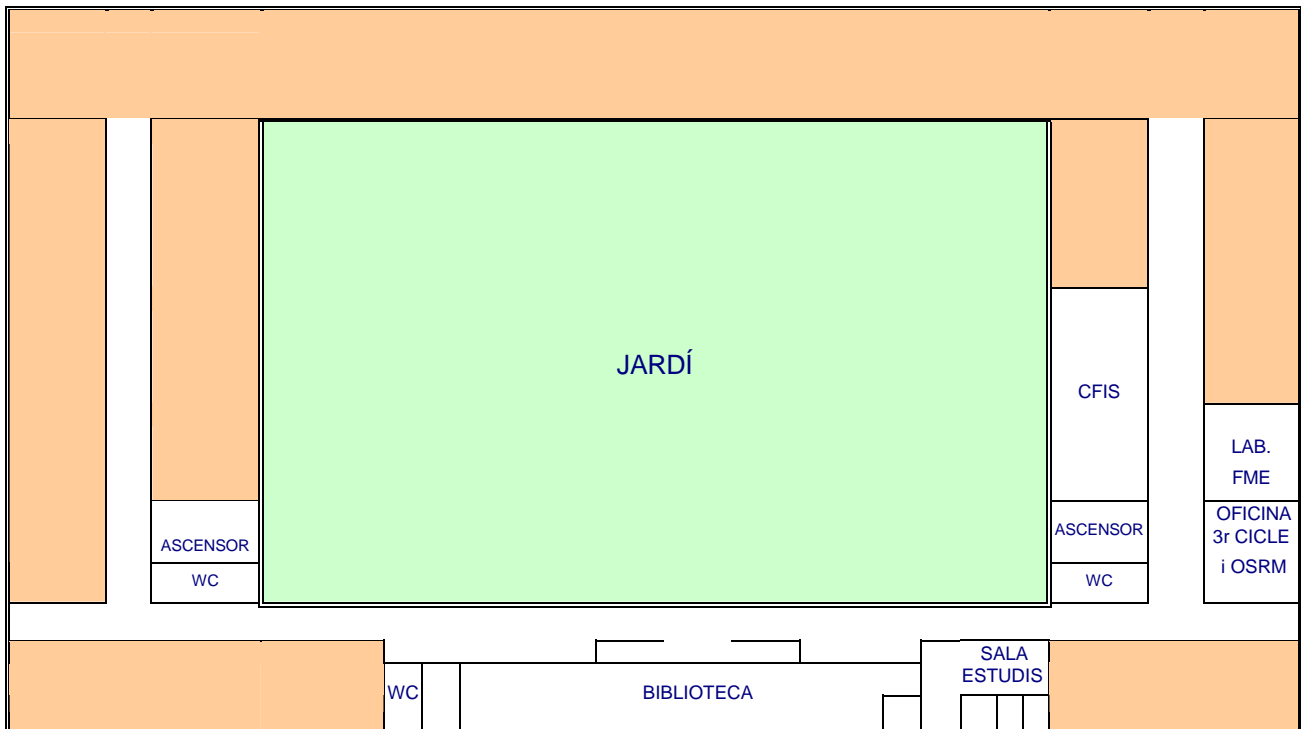
Aules de PC's

En hores no lectives, aquestes aules són utilitzades en règim de lliure accés pels estudiants de la facultat.

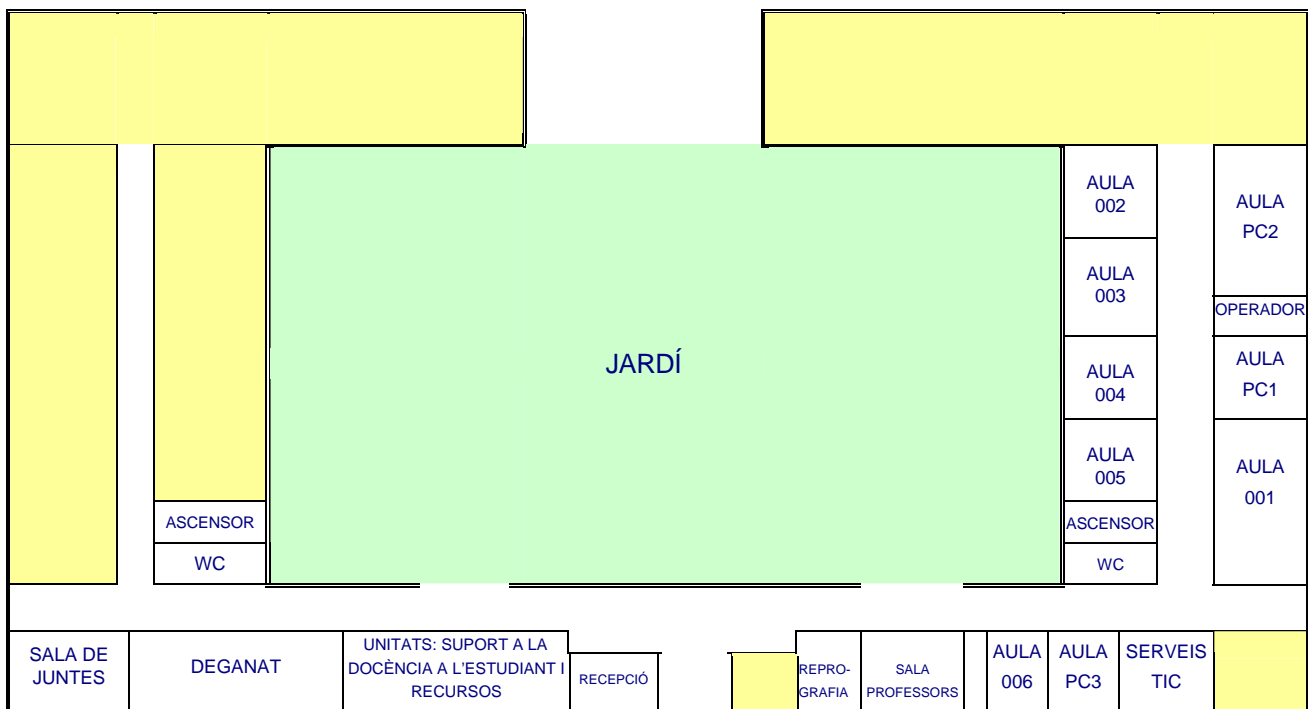
Ubicació: planta baixa

Plànol de la Facultat de Matemàtiques i Estadística

PLANTA PRIMERA

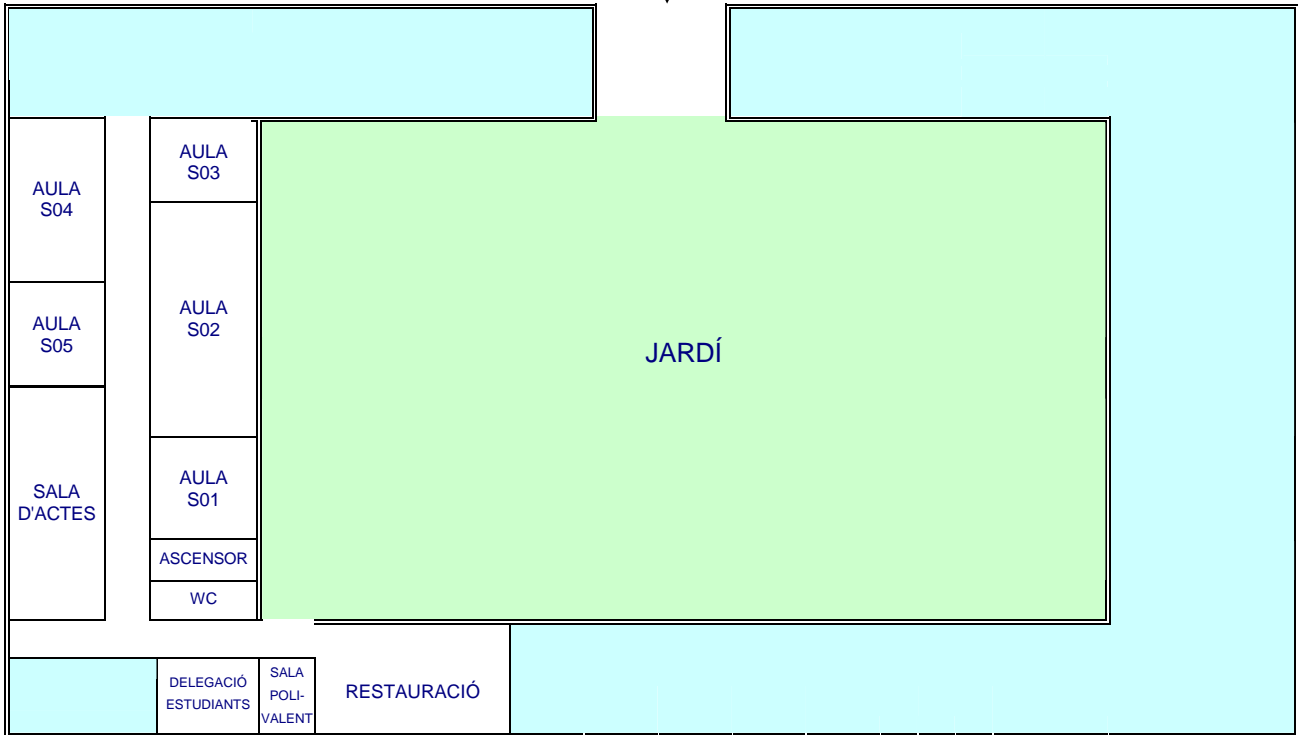
PLANTA BAIXA

Entrada principal: c/ Pau Gargallo

PLANTA SOTERRANI

Entrada c/ Llorens Artigas

CALENDARI ACADÈMIC DE LA FME 2006-2007

SETEMBRE						
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

OCTUBRE						
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

NOVEMBRE						
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

DESEMBRE						
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

GENER						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

FEBRER						
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

MARÇ						
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ABRIL						
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

MAIG						
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

JUNY						
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

JULIOL						
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

1. Períodes i dies no lectius entre l'1 de setembre de 2005 i el 31 de juliol de 2006

11 de setembre de 2006 (Diada Nacional de Catalunya)
12 d'octubre de 2006 (Festa de la Hispanitat)
13 d'octubre de 2006 (pont)
1 de novembre de 2006 (Tot Sants)
15 de novembre de 2006 (Festa de l'FME)
6 de desembre de 2006 (Constitució)
7 de desembre de 2006 (Pont)
8 de desembre de 2006 (La Immaculada)
del 23 de desembre de 2006 al 7 de gener de 2007 (vacances de Nadal)
del 31 de març al 9 d'abril 2007 (Setmana Santa)
30 d'abril de 2007 (pont)
1 de maig de 2007 (festa del treball)
28 de maig de 2007 (segona Pasqua)

2. Calendari lectiu general (excepte per a les assignatures específiques de lliure elecció)

- Primer quadrimestre: del 12 de setembre al 22 de desembre de 2006
- Període d'exàmens parcials del primer quadrimestre: del 30 d'octubre al 10 de novembre de 2006
- Període d'exàmens finals del primer quadrimestre: del 8 al 26 de gener de 2007
- Avaluacions del primer quadrimestre: 30 i 31 de gener de 2007
- Segon quadrimestre: del 5 de febrer al 18 de maig de 2007
- Període d'exàmens parcials del segon quadrimestre: del 19 al 30 de març de 2007
- Període d'exàmens finals del segon quadrimestre: del 22 de maig al 14 de juny de 2007
- Avaluacions del segon quadrimestre: 18 i 19 de juny de 2007
- Període d'exàmens extraordinaris: del 28 de juny al 6 de juliol de 2007
- Avaluacions extraordinàries: 17 i 18 de juliol de 2007

3. Calendari d'impartició i avaluació de les assignatures específiques de lliure elecció

A especificar pel rectorat.

4. Calendari de matrícula

- Matrícula segon quadrimestre: 1 i 2 de febrer de 2007
- Matrícula primer quadrimestre curs 2007-2008: 23 i 24 de juliol de 2007

5. Actes significatius

- Conferència inaugural: dimecres 20 de setembre de 2006
- Jornada Euler: 14 de febrer de 2007 (se suspendran les classes)
- Fòrum de l'FME: 25 d'abril de 2007
- Setmana de la Ciència: del 10 al 19 de novembre de 2006

2. LA LLICENCIATURA DE MATEMÀTIQUES

PRESENTACIÓ

La matemàtica sempre ha estat una ciència, però fins fa ben poc, no era una professió. En tot cas hi havia una única professió, la de professor de matemàtiques, que era exercida majoritàriament per matemàtics. Avui dia tots els estudis de ciències han sofert transformacions considerables, a causa de la importància creixent de la ciència en els processos altament tecnificats de producció i de serveis. Per això, els estudis de matemàtiques també s'han de veure afectats per aquests canvis.

La Universitat Politècnica de Catalunya va decidir d'incloure a partir de 1992 entre els estudis que ofereix els de la Llicenciatura de Matemàtiques.

La intenció de la Universitat Politècnica de Catalunya és la de formar matemàtics amb mentalitat aplicada, propers als problemes suggerits per la tecnologia, capaços d'integrar-se en equips interdisciplinaris de recerca en temes d'enginyeria i d'incorporar-se professionalment a empreses, indústries, administracions públiques o departaments universitaris amb necessitats en aquest camp.

La Llicenciatura de Matemàtiques que avui ofereix la UPC, sense perdre el caire bàsic de reflexió conceptual que caracteritza les carreres de ciències, vol doncs posar l'accent en els temes més propers a les aplicacions i en la vinculació estreta als objectius i a les característiques d'una universitat tecnològica.

De les característiques d'aquests estudis convé destacar les següents:

1. El títol ofert és el títol universitari de Llicenciat/da en Matemàtiques, de caràcter oficial i regulat pel R.D. 1.416/1990 de 26 d'octubre (BOE de 20 de novembre) i, per tant, és equivalent oficialment a les altres llicenciatures de matemàtiques de l'Estat Espanyol.
2. En l'ordenació de les matèries, tant de les troncal del pla d'estudis (necessàries per a l'homologació) com de les obligatòries (posades per la mateixa UPC), es posa l'accent en els temes de més tradició en les aplicacions de les matemàtiques, però sense oblidar una formació sòlida en les qüestions bàsiques fonamentals.
3. En el quadre d'assignatures optatives del pla d'estudis, que necessàriament pot estar afectat tant pels interessos dels estudiants com per les possibilitats de la UPC, es segueix el criteri d'oferir principalment aquelles línies temàtiques en les quals la UPC és capaç de presentar una oferta de contingut més aplicable, més original i de més qualitat. Concretament, s'ofereixen assignatures optatives en els blocs temàtics d'Àlgebra Aplicada, Estadística, Informàtica Teòrica, Investigació Operativa, Matemàtica Discreta, Mecànica, Mètodes Numèrics i Teoria de Sistemes.

PLA D'ESTUDIS

Característiques generals

Aquests estudis corresponen al títol oficial de Llicenciat/ada en Matemàtiques establert pel RD 1.416/1990, de 26 d'octubre. El Pla d'Estudis, aprovat per la Junta de Govern de la Universitat Politècnica de Catalunya i homologat pel Consell de Universitats, està publicat en el BOE del 20 de maig de 1993.

Els estudis s'organitzen en dos cicles de dos anys i mig. El primer any, d'acord amb la normativa de la UPC, constitueix una fase de selecció que serà avaluada globalment. Igualment es preveu la possibilitat de l'accés a segon cicle per a titulats que satisfacin certs requisits.

Totes les assignatures són de 7,5 crèdits, entre teòrics i pràctics (equivalents a 75 hores, és a dir, de 5 hores per setmana). Aquesta càrrega lectiva permet no superar en cap moment les 20 hores d'activitat docent per setmana, que poden agrupar-se en blocs diaris de només mitja jornada. Això permet a l'estudiant organitzar de forma còmoda les seves hores de treball individual. Per a un estudiant normal, no hauria de caldre que aquestes hores superessin un total de 20 per setmana.

La càrrega docent total de la llicenciatura és de 300 crèdits, entre teòrics i pràctics, equivalents a una docència de 3.000 hores. Els crèdits pràctics corresponen a classes de problemes, classes pràctiques al Laboratori de Càlcul, participació en seminaris o realització de treballs.

Les assignatures tenen una estructura quadrimestral, que permet agrupar-les en dos períodes lectius a l'any, de 15 setmanes cadascun.

PLA D'ESTUDIS DE LA LLICENCIATURA DE MATEMÀTIQUES DE LA UPC

1r CURS - FASE SELECTIVA

INFORMÀTICA 1	CÀLCUL 1	ÀLGEBRA LINEAL	LLIURE ELECCIÓ
INFORMÀTICA 2	CÀLCUL 2	COMPUTACIÓ ALGEBRAICA	FÍSICA GENERAL

2n CURS

MÈTODES NUMÈRICS 1	CÀLCUL 3	GEOMETRIA	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA
INVESTIGACIÓ OPERATIVA	ANÀLISI REAL	TOPOLOGIA	INFERÈNCIA ESTADÍSTICA

3r CURS

MÈTODES NUMÈRICS 2	EQUACIONS DIFERENCIALS 1	GEOMETRIA DIFERENCIAL 1	LLIURE ELECCIÓ
MÈTODES NUMÈRICS 3	EQUACIONS DIFERENCIALS 2	GEOMETRIA DIFERENCIAL 2	MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA

4t CURS

OPTATIVA 1	ANÀLISI COMPLEXA	ÀLGEBRA ABSTRACTA	OPTATIVA 2
OPTATIVA 3	ANÀLISI FUNCIONAL	TOPOLOGIA ALGEBRAICA	OPTATIVA 4

5è CURS

OPTATIVA 5	OPTATIVA 6	OPTATIVA 7	LLIURE ELECCIÓ
OPTATIVA 8	OPTATIVA 9	OPTATIVA 10	LLIURE ELECCIÓ

Assignatures optatives

L'estudiant ha de triar deu assignatures optatives, totes al segon cicle i totes de 7,5 crèdits.

Les assignatures optatives estan agrupades en vuit blocs temàtics, més un bloc d'ampliacions i assignatures complementàries. Els vuit blocs temàtics representen especialitats científiques que es cultiven a la UPC amb prou intensitat i que tenen rellevància reconeguda. Les assignatures d'ampliació tenen com a objectiu completar temes que puguin haver estat tractats en les assignatures troncal o en les obligatòries però que mereixin més atenció, i les assignatures complementàries tenen el mateix objectiu però referent a temes que no hagin estat presents entre les troncal o les obligatòries.

Bloc d'Àlgebra Aplicada (B1):

Àlgebra Computacional, Criptografia, Teoria de Codis, Teoria de Nombres, etc.

Bloc d'Estadística (B2):

Anàlisi de Sèries Temporals i Previsió, Estadística Multidimensional, Inferència Estadística i Anàlisi Bayesiana, Model Lineal General, etc.

Bloc d'Informàtica Teòrica (B3):

Calculabilitat, Teoria de la Computació, Algorísmica, Teoria de la Programació, etc.

Bloc d'Investigació Operativa (B4):

Optimització Combinatòria, Optimització Contínua 1, Optimització Contínua 2, Programació Matemàtica, Simulació, etc.

Bloc de Matemàtica Discreta (B5):

Aplicacions de la Matemàtica Discreta, Combinatòria, Geometria Discreta i Computacional, Teoria de Grafs, etc.

Bloc de Mecànica (B6):

Astrodinàmica i Mecànica Celest, Mecànica de Fluids, Mecànica Computacional, Mecànica Racional, etc.

Bloc de Mètodes Numèrics (B7):

Anàlisi Numèrica, El Mètode dels Elements Finites, Mètodes Integrals per a Equacions en Derivades Parcial, Mètodes Numèrics en Enginyeria, Paral·lelització d'Algorismes, etc.

Bloc de Teoria de Sistemes (B8):

Control de Sistemes en Enginyeria, Mètodes Geomètrics en Teoria de Sistemes, Teoria de Sistemes Lineals, Teoria Qualitativa d'Equacions Diferencials Ordinàries, etc.

Bloc d'Ampliacions i Complementes (B9):

Ampliació d'Anàlisi, Ampliació de Geometria, Ampliació de Models Matemàtics de la Física, Didàctica de la Matemàtica, Història de la Matemàtica, Lògica i Fonamentació, Teoria Matemàtica dels Mercats Financers, etc.

Per a l'elecció de les assignatures optatives, l'estudiant té la restricció que no pot comptabilitzar més de 30 crèdits en cada bloc temàtic o 45 en el bloc d'ampliacions i assignatures complementàries.

Les assignatures optatives destinen sempre un mínim de 1,5 crèdits pràctics a la realització de treballs pràctics fora de l'activitat docent reglada.

Anualment i d'acord amb les possibilitats de la UPC, l'FME anuncia quines són les assignatures que efectivament s'impartiran el curs següent.

En la llista següent, en la qual les assignatures estan ordenades per quadrimestres, consten en negreta les assignatures que s'impartiran en el present curs.

1r QUADRIMESTRE	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9
Algorísmica			■						
Ampliació de Models Matemàtics de la Física									■
Anàlisi Numèrica							■		
Combinatòria				■					
Didàctica de la Matemàtica									■
El Mètode dels Elements Finitos							■		
Geometria Discreta i Computacional					■				
Inferència Estadística i Anàlisi Bayesiana					■				
Lògica i Fonamentació		■							
Mecànica Computacional						■			
Mecànica Racional						■			
Mètodes Geomètrics de la Teoria de Sistemes								■	
Mètodes Integrals per a Equacions en Derivades Parcials							■		
Model Lineal General		■							
Optimització Contínua 2				■					
Programació Matemàtica				■					
Teoria de Codis	■								
Teoria de la Computació			■						
Teoria de Nombres	■								
Teoria de Sistemes Lineals								■	

(1)

(1)

(1)

(2)

(1) Assignatures que es comparteixen amb la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques de l'FME.

(2) Assignatures que es comparteixen amb els estudis d'Enginyeria Industrial de l'ETSEIB.

2n QUADRIMESTRE	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9
Àlgebra Computacional									
Ampliació d'Anàlisi									
Ampliació de Geometria									
Anàlisi de Sèries Temporals i Previsió									
Aplicacions de la Matemàtica Discreta									
Astrodinàmica i Mecànica Celest									
Calculabilitat									
Control de Sistemes en Enginyeria									
Criptografia									
Estadística Multidimensional									
Història de la Matemàtica									
Mecànica de Fluids									
Mètodes Numèrics en Enginyeria									
Optimització Combinatòria									
Optimització Contínua 1									
Paral·lelització d'Algorismes									
Simulació									
Teoria de Grafs									
Teoria de la Programació									
Teoria Matemàtica dels Mercats Financers									
Teoria Qualitativa d'Equacions Diferencials Ordinàries									

(1)

(1)

(1)

(1)

(1) Assignatures que es comparteixen amb la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques de l'FME

Crèdits de lliure elecció

Els crèdits de lliure elecció es poden obtenir pels procediments següents:

- **Cursant “assignatures específiques de lliure elecció”** que són assignatures triades lliurament entre les que ofereix la UPC a aquest efecte, o bé ofertes per alguna altra universitat amb la qual s'estableixi un conveni.

Per al present curs, l'FME organitza les assignatures següents:

ASSIGNATURA	DEPARTAMENT-INSTITUCIÓ COL-LABORADORA	CRÈDITS	QUAD
Go Primavera	Departament d'Arquitectura de Computadors	2	Q2
Go Tardor	Departament d'Arquitectura de Computadors	2	Q1
Història de la Ciència	Departament de Matemàtica Aplicada 1	7,5	Q1
Introducció al món laboral	Facultat de Matemàtiques i Estadística	1,5	Q2
Filosofia i Fonaments de les Matemàtiques	Departament de Matemàtica Aplicada 2	7,5	Q2
Música i Matemàtiques	Departament Matemàtica Aplicada 4	6	Q1
Taller de Càlcul Simbòlic	Departament de Matemàtica Aplicada 2	7,5	Q1
Taller de Geometria	Departament d'Estructures a l'Arquitectura	7,5	Q1

Totes aquestes assignatures tenen un horari establert per la Facultat i amb un calendari docent fixat per la Universitat Politècnica de Catalunya per a totes les assignatures específiques de lliure elecció.

A més a més l'FME amb la col·laboració del departament de Matemàtica Aplicada 2 organitza, com a suport pels estudiants de 1r curs, les assignatures Taller de problemes 1 i 2 de 3 crèdits cadascuna.

- **Cursant assignatures ofertes pels diferents centres de la UPC d'entre les assignatures dels seus plans d'estudis o bé ofertes per alguna altra universitat amb la qual s'estableixi un conveni.**

Per facilitar aquest procediment l'FME reconeix com a crèdits de lliure elecció els crèdits optatius obtinguts en excés i facilitarà suggeriments d'assignatures d'altres centres fora dels currículums que siguin apropiades pels seus estudiants. No obstant, si un estudiant vol cursar com a lliure elecció alguna assignatura que no ha estat suggerida per l'FME o bé que en la que no es preveu places per lliure elecció ho haurà de sol·licitar al degà mitjançant una instància. Si la resolució és favorable, la formalització de la matrícula quedarà únicament condicionada a la disponibilitat de places.

- Mitjançant l'elaboració d'un **treball dirigit acadèmicament**, o valorant, en general, a raó d'1 crèdit per cada 30 hores de treball, **la realització de pràctiques tutelades** en institucions públiques o privades, empreses, etc. relacionades amb l'àmbit de coneixement aplicat del pla d'estudis. En general, els treballs dirigits o pràctiques en empreses no podran superar els 7,5 crèdits.

Una forma específica de la Llicenciatura de Matemàtiques per als treballs dirigits acadèmicament és el que anomenem **Projecte Tecnològic**. Aquesta forma, dirigida als estudiants de 2n cicle, està descrita en aquesta mateixa Guia Docent en el capítol 8. En general, el projecte Tecnològic es valorarà en 15 crèdits.

- Mitjançant el reconeixement, per part del Centre, de crèdits per **altres estudis reglats o activitats d'interès acadèmic no reglades que tingui nivell universitari** com ara altres estudis universitaris, idiomes estrangers, estudis de música, etc.
- Per **activitat i experiència professional** que hagi desenvolupat l'estudiant en un camp relacionat amb els seus estudis. Es valorarà l'activitat a raó d'1 crèdit per any treballat amb dedicació complerta amb un màxim de 7,5 crèdits.

Avaluació i reconeixement de crèdits

D'acord amb la normativa general de la UPC, distingirem entre les avaluacions de les assignatures i les avaluacions de currículum.

Les avaluacions de les assignatures tenen per objecte fer el seguiment de fins a quin punt s'assoleixen els objectius preestablerts. Aquestes avaluacions seran realitzades pels professors encarregats de la docència de les assignatures i a partir d'aquestes avaluacions es produiran els Informes d'Avaluació de cada assignatura referits a cadascun dels estudiants. En canvi, les avaluacions del currículum tenen per objecte l'acreditació de l'obtenció dels crèdits i una qualificació definitiva estandarditzada de cada assignatura.

A la Llicenciatura de Matemàtiques hi ha tres avaluacions curriculars de caràcter global i tantes avaluacions curriculars particularitzades per assignatures com assignatures optatives i assignatures de lliure elecció hagi triat l'estudiant. Les avaluacions del currículum globals són realitzades per Comissions d'Avaluació i les particularitzades les realitza el mateix professor de l'assignatura. En les avaluacions del currículum globals es té en compte el conjunt dels Informes d'Avaluació més que no pas cadascun d'aquests informes considerat individualment.

La primera avaluació curricular global comprèn les assignatures següents: Àlgebra Lineal, Càlcul 1, Càlcul 2, Computació Algebraica, Física General, Informàtica 1 i Informàtica 2. D'acord amb la normativa general de la UPC, aquesta avaluació constitueix l'anomenada **fase selectiva**. Això significa que l'estudiant no pot cursar cap altra assignatura del Pla d'Estudis sense haver superat completament aquesta fase selectiva. En aquesta avaluació curricular es pretén avaluar la capacitat de l'estudiant de realitzar els estudis amb l'esforç previst.

La segona avaluació curricular global comprèn les assignatures següents: Anàlisi Real, Càlcul 3, Equacions Diferencials 1, Geometria, Geometria Diferencial 1, Inferència Estadística, Investigació Operativa, Mètodes Numèrics 1, Mètodes Numèrics 2, Probabilitat i Estadística, Topologia.

La tercera avaluació curricular global comprèn les assignatures següents: Àlgebra Abstracta, Anàlisi Complexa, Anàlisi Funcional, Equacions Diferencials 2, Geometria Diferencial 2, Mètodes Numèrics 3, Models Matemàtics de la Física i Topologia Algebraica.

Les deu assignatures optatives que inclou el Pla d'Estudis així com les assignatures de lliure elecció són objecte d'avaluacions del currículum particularitzades.

DEPARTAMENTS AMB DOCÈNCIA A L'FME

En la configuració actual de la Universitat, els Centres Docents, com ara l'FME, són unitats independents dels Departaments Universitaris. I els Centres Docents encarreguen la docència de les assignatures als Departaments més adequats en cada cas, els quals la duen a terme utilitzant el seu professorat. Els Departaments que tenen assignada docència a l'FME per aquest curs són els següents:

Departament d'Arquitectura de Computadors (AC)

Edifici D6
C/ Jordi Girona, 1-3
08034 Barcelona
Tel. 93 401 70 01
www.ac.upc.es

Departament d'Estadística i Investigació Operativa - secció d'informàtica (EIO)

Edifici C5
C/ Jordi Girona, 1-3
08034 Barcelona
Tel. 93 413 76 18
www-eio.upc.edu

Departament d'Estadística i Investigació Operativa - secció de Tècniques Quantitatives de Gestió (EIO)

Edifici H
Av. Diagonal, 647
08028 Barcelona
Tel. 93 401 65 69
www-eio.upc.edu

Departament d'Estructures a l'Arquitectura - secció de Matemàtica i Informàtica (EA)

E.T.S. d'Arquitectura de Barcelona (Edifici A)
Av. Diagonal, 649
08028 Barcelona
Tel. 93 401 63 72
www.upc.edu/ea-smi

Departament de Física i Enginyeria Nuclear (FEN)

Edifici B4-B5, Campus Nord
C/ Jordi Girona, 1-3
08034 Barcelona
Tel. 93 401 69 73
www-fen.upc.edu

Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics (LSI)

Edifici C5-C6, Campus Nord
C/ Jordi Girona, 1-3
08034 Barcelona
Tel. 93 401 69 94
www-lsi.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 1 - secció ETSEIB (MA1)

E.T.S. d'Enginyers Industrials (Edifici H)
Av. Diagonal, 647
08028 Barcelona
Tel. 93 401 65 49
www-ma1.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 2 - secció d'informàtica (MA2)

Edifici Omega
C/ Jordi Girona, 1-3
08028 Barcelona
Tel. 93 403 76 80
www-ma2.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 2 - secció d'Enginyeria (MA2)

E.T.S. d'Enginyers Industrials (Edifici TR5)
C/ Colom, 11
08222 Terrassa
Tel. 93 739 81 00
www-ma2.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 3 - secció del Barcelonès (MA3)

Edifici C2, Campus Nord
C/ Jordi Girona, 1-3, s/n
08034 Barcelona
tel. 93 401 69 09
www-ma3.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 3 - secció del Bages (MA3)

EUP de Manresa (Edifici MN1)
Av. Bases de Manresa, 61-73
08240 Manresa
Tel. 93 887 72 00
www-eupm.upc.edu/~ma3/

Departament de Matemàtica Aplicada 3 - secció de Terrassa (MA3)

EUETIT (edifici TR1)
C. Colom, 1
08222 Terrassa
Tel. 93 739 82 54
www-ma3.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 4 - secció del Barcelonès (MA4)

Edifici C3, Campus Nord
C/ Jordi Girona, 1-3
08034 Barcelona
Tel. 93 401 59 83
www-ma4.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 4 - secció de Castelldefels (MA4)

Av. del Canal Olímpic, s/n
08860 Castelldefels
Tel. 93 413 70 07
www-ma4.upc.edu

Departament de Matemàtica Aplicada 4 - secció de Vilanova (MA4)

C/ Víctor Balaguer s/n

08800, Vilanova i la Geltrú

Tel. 93 496 77 00

www-ma4.upc.edu

Departament d'Organització d'Empreses - secció ETSEIB (OE)

Edifici H

Av. Diagonal, 647

08028 Barcelona

Tel. 93 401 65 83

www.doe.upc.edu

DIRECTORI DEL PROFESSORAT

El professorat assignat per a la docència a la Llicenciatura de Matemàtiques per aquest curs és el següent:

Professors			Dpt.
Maria	ALBERICH	CARRAMIÑANA	MA1
Claudi	ALSINA	CATALÀ	EA
M. del Carme	ÁLVAREZ	FAURA	LSI
Jaume	AMORÓS	TORRENT	MA1
Marino	ARROYO	BALAGUER	MA3
Albert	ATSERIAS	PERI	LSI
José Luís	BALCAZAR	NAVARRO	LSI
Francesc Xavier	BARCA	SALOM	MA1
Jaume	BARCELÓ	BUGEDA	EIO
Miguel Ángel	BARJA	YAÑEZ	MA1
Pau	BOFILL	SOLIGUER	AC
Santiago	BOZA	ROCHO	MA4
Josep	BURILLO	PUIG	MA4
Xavier	CABRÉ	VILAGUT	MA1
Marta	CASANELLAS	RIUS	MA1
José Maria	CELA	ESPÍN	AC
Francesc	COMELLAS	PADRÓ	MA4
Albert	COMPTA	CREUS	MA1
Neus	CÓNSUL	PORRAS	MA1
Miquel	DALMAU	VILALDACH	MA2
Amadeu	DELSHAMS	VALDÉS	MA1
Josep	DIAZ	CORT	LSI
Pedro	DÍEZ	MEJÍA	MA3
Josep	ELGUETA	MONTO	MA2
Raimon	ELGUETA	MONTÓ	MA2
Josep	FABREGA	CANUDAS	MA4
Rafel	FARRÉ	CIRERA	MA2
Elena	FERNÁNDEZ	ARÉIZAGA	EIO
Sonia	FERNÁNDEZ	MENDEZ	MA3
Jaume	FRANCH	BULLICH	MA4
Jaume L.	GARCÍA	ROIG	EA
F. Xavier	GRÀCIA	SABATÉ	MA4
Josep	GRANÉ	MANLLEU	MA2
Elvira	GUARDIA	MANUEL	FEN
Jordi	GUARDIA	RUBIES	MA4
Toni	GUILLAMON	GRABOLOSÀ	MA1
Pere	GUTIERREZ	SERRES	MA1
F. Javier	HEREDIA	CERVERA	EIO
Antonio	HUERTA	CEREZUELA	MA3
Ferran	HURTADO	DIAZ	MA2
Joan	JACAS	MORAL	EA
Jorge	JIMÉNEZ	URROZ	MA4
Joan Carles	LARIO	LOYO	MA2
Anna	LLADÓ	SÁNCHEZ	MA4
J. Tomàs	LÁZARO	ÓCHOA	MA1
M. Dolors	MAGRET	PLANAS	MA1
José V.	MANDE	NIETO	MA1
Manuel	MARTÍ	RECOBER	EIO

Pablo	MARTIN	DE LA TORRE	MA4
Maria Teresa	MARTÍNEZ-SEARA	ALONSO	MA1
Josep Joaquim	MASDEMONT	SOLER	MA1
Montserrat	MAURESÓ	SÁNCHEZ	MA2
Margarida	MITJANA	RIERA	MA1
Amadeo	MONREAL	PUJADAS	EA
Lidia	MONTERO	MERCADÉ	EIO
Antonio	MONTES	LOZANO	MA2
Juan José	MORALES	RUÍZ	MA2
Maria Pilar	MUÑOZ	GRÀCIA	EIO
Miguel Carlos	MUÑOZ	LECANDA	MA4
Narcís	NABONA	FRANCISCO	EIO
Miquel	NOGUERA	BATLLE	MA2
Ramon	NONELL	TORRENT	EIO
Mercè	OLLÉ	TORNER	MA1
Carles	PADRÓ	LAIMON	MA4
Pere	PASCUAL	GAINZA	MA1
Xavier	PÉREZ	GIMÉNEZ	LSI
Josep Maria	PERIS	LLAGOSTERA	MA2
Jordi	PETIT	SILVESTRE	LSI
Bernat	PLANS	BERENGUER	MA1
Francesc	PLANAS	VILANOVA	MA1
Montserrat	PONS	VALLÈS	MA3
Francesc	PRATS	DUAYGÜES	MA2
Francesc X.	PUERTA	COLL	MA1
Eduard	RECASENS	GALLART	MA3
Anna	RIO	DOVAL	MA2
Antoni	ROCA	ROSELL	MA1
Antonio	RODRIGUEZ	FERRAN	MA3
Narciso	ROMAN	ROY	MA4
Salvador	ROURA	FERRET	LSI
Natàlia	SADOVSKAIA	NURIMANOVA	MA2
Esther	SALA	LARDIES	MA3
Pablo	SÁNCHEZ	CASAS	MA1
Josep Anton	SÁNCHEZ	ESPIGARES	EIO
Josep	SARRATE	RAMOS	MA3
Maria José	SERNA	IGLESIAS	LSI
Oriol	SERRA	ALBÓ	MA4
Joaquim	TRULLAS	SIMÓ	FEN
Marta	VALÈNCIA	GUIART	MA1
Enric	VENTURA	CAPELL	MA3
Jordi	VILLANUEVA	CASTELLTORT	MA1
Sebastià	XAMBÓ	DESCAMPS	MA2

Tots els professors, a més del seu despatx personal en les dependències del seu departament, tenen una sala a l'edifici de l'FME per atendre consultes dels estudiants dins d'un horari que s'estableix a principi de cada quadrimestre. Si desitgeu contactar amb ells podeu consultar el directori que hi ha a la web de la UPC.

3. HORARIS I DATES D'EXÀMENS

LLICENCIATURA DE MATEMÀTIQUES

HORARIS DE CLASSE 2006-2007

1r Curs – 1r Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00 –10.00	CÀLCUL 1	INFORMÀTICA 1	CÀLCUL 1	INFORMÀTICA 1	CÀLCUL 1
10.00 –11.00	ÀLGEBRA LINEAL	Càlcul 1 (a) Àlgebra Lineal (b)	ÀLGEBRA LINEAL	Càlcul 1 (a) Àlgebra Lineal (b)	ÀLGEBRA LINEAL
11.00 –12.00	Informàtica 1 (a) (b)		Informàtica 1 (a) (b)		
		Àlgebra Lineal (a)		Àlgebra Lineal (a)	
12.00 –13.00	Informàtica 1 (a)	Càlcul 1 (b)	FRANJA	Càlcul 1 (b)	
13.00 –14.00	Informàtica 1 (b)		CULTURAL		

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

(1) L'horari de problemes d'Informàtica 1 (dilluns i dimecres de 11 a 12) serà de subgrup (a) o (b) segons convingui per equilibri horari entre ambdós grups. Algunes setmanes l'horari serà dimecres de 11 a 13 i no hi hauria classe els dilluns.

2n Curs – 1r Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8.00 –9.00	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)
9.00 –10.00	GEOMETRIA	Geometria (a) Càlcul 3 (b)	GEOMETRIA	Geometria (a) Càlcul 3 (b)	GEOMETRIA
10.00 –11.00	CÀLCUL 3	Mètodes Numèrics 1 (a) Geometria (b)	CÀLCUL 3	Mètodes Numèrics 1 (a) Geometria (b)	CÀLCUL 3
11.00 –12.00		Mètodes Numèrics 1 (a) Mètodes Numèrics 1 (b)	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA	Mètodes Numèrics 1 (a) Mètodes Numèrics 1 (b)	
12.00 –13.00	MÈTODES NUMÈRICS 1	Probabilitat i Estadística (a) Mètodes Numèrics 1 (b)	FRANJA CULTURAL	Probabilitat i Estadística (a) Mètodes Numèrics 1 (b)	MÈTODES NUMÈRICS 1
13.00 –14.00	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA	Càlcul 3 (a) Probabilitat i Estadística (b)		Càlcul 3 (a) Probabilitat i Estadística (b)	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA

(1) Assignatura optativa pels estudiants de la doble titulació de Teleco-Mates i de lliure elecció pels demés.

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

3r Curs – 1r Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00 –10.00		MÈTODES NUMÈRICS 2		MÈTODES NUMÈRICS 2	
10.00 –11.00	GEOMETRIA DIFERENCIAL 1	Mètodes Numèrics 2 (a) Equacions Diferencials 1 (b)	GEOMETRIA DIFERENCIAL 1	Mètodes Numèrics 2 (a) Equacions Diferencials 1 (b)	GEOMETRIA DIFERENCIAL 1
11.00 –12.00	EQUACIONS DIFERENCIALS 1	Mètodes Numèrics 2 (a)	EQUACIONS DIFERENCIALS 1	Mètodes Numèrics 2 (a)	EQUACIONS DIFERENCIALS 1
		Mètodes Numèrics 2 (b)		Mètodes Numèrics 2 (b)	
12.00 –13.00		Geometria Diferencial 1 (a) Mètodes Numèrics 2 (b)	FRANJA CULTURAL	Geometria Diferencial 1 (a) Mètodes Numèrics 2 (b)	
13.00 –14.00		Equacions Diferencials 1 (a) Geometria Diferencial 1 (b)		Equacions Diferencials 1 (a) Geometria Diferencial 1 (b)	

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

4t Curs obligatòries – 1r Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8.00-9.00	ANÀLISI COMPLEXA	Anàlisi Complexa (a) Àlgebra Abstracta (b)	ANÀLISI COMPLEXA	Anàlisi Complexa (a) Àlgebra Abstracta (b)	ANÀLISI COMPLEXA
9.00 –10.00	ÀLGEBRA ABSTRACTA	Àlgebra Abstracta (a) Anàlisi Complexa (b)	ÀLGEBRA ABSTRACTA	Àlgebra Abstracta (a) Anàlisi Complexa (b)	ÀLGEBRA ABSTRACTA
10.00 –11.00					
11.00 –12.00					
12.00 –13.00			<i>FRANJA CULTURAL</i>		
13.00 –14.00					

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

Optatives – 1r Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8.00 –9.00		COMBINATÒRIA	LÒGICA MATEMÀTICA	COMBINATÒRIA	EL MÈTODE DELS ELEMENTS FINITS
9.00 –10.00		ALGORÍSMICA		ALGORÍSMICA	
10.00 –11.00	TEORIA DE CODIS	TEORIA DE NOMBRES	TEORIA DE NOMBRES	LÒGICA MATEMÀTICA	TEORIA DE CODIS
11.00 –12.00	DIDÀCTICA DE LA MATEMÀTICA	ANÀLISI NUMÈRICA	ANÀLISI NUMÈRICA	EL MÈTODE DELS ELEMENTS FINITS	DIDÀCTICA DE LA MATEMÀTICA
12.00 –13.00	GEOMETRIA DISCRETA I COMPUTACIONAL	AMPLIACIÓ DE MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	FRANJA CULTURAL	GEOMETRIA DISCRETA I COMPUTACIONAL	AMPLIACIÓ DE MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA
13.00 –14.00		MECÀNICA COMPUTACIONAL		TEORIA DE SISTEMES LINEALS (2) Aula 6.1 ETSEIB	MECÀNICA COMPUTACIONAL
14.00 –15.00					
15.00 –16.00				SIMULACIÓ (1)	Model Lineal General (a) (1)
16.00 –17.00		MODEL LINEAL GENERAL (1)		Optimització Contínua 1 (a) (1)	Optimització Contínua 1 (b) (1)
17.00 – 18.00					
18.00 – 19.00		OPTIMITZACIÓ CONTÍNUA 1 (1)			Model Lineal General (b) (1)
19.00 – 20.00		SIMULACIÓ (1)			

(1) Docència compartida amb la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques

(2) Docència a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona

1r Curs – 2n Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00 –10.00	COMPUTACIÓ ALGEBRAICA	Computació Algebraica (a) Càlcul 2 (b)	COMPUTACIÓ ALGEBRAICA	Computació Algebraica (a) Càlcul 2 (b)	COMPUTACIÓ ALGEBRAICA
10.00 –11.00	CÀLCUL 2	Càlcul 2 (a) Computació Algebraica (b)	CÀLCUL 2	Càlcul 2 (a) Computació Algebraica (b)	CÀLCUL 2
11.00 –12.00		Física General (a)	FÍSICA GENERAL	Física General (b)	
	FÍSICA GENERAL	Informàtica 2 (a)		Física General (a)	FÍSICA GENERAL
12.00 –13.00		Física General (b)		Informàtica 2 (b)	
	INFORMÀTICA 2	Informàtica 2 (a)		Informàtica 2 (b)	INFORMÀTICA 2
13.00 –14.00					

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

2n Curs – 2n Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00 –10.00	INVESTIGACIÓ OPERATIVA	Topologia (a) Investigació Operativa (b)	INVESTIGACIÓ OPERATIVA	Topologia (a) Investigació Operativa (b)	INVESTIGACIÓ OPERATIVA
10.00 –11.00	ANÀLISI REAL	Topologia (b) Investigació Operativa (a)	ANÀLISI REAL	Topologia (b) Investigació Operativa (a)	ANÀLISI REAL
11.00 –12.00			TOPOLOGIA		
	TOPOLOGIA				TOPOLOGIA
12.00 –13.00		Inferència Estadística (a) Anàlisi Real (b)		Inferència Estadística (a) Anàlisi Real (b)	
13.00 –14.00	INFERÈNCIA ESTADÍSTICA	Inferència Estadística (b) Anàlisi Real (a)		Inferència Estadística (b) Anàlisi Real (a)	INFERÈNCIA ESTADÍSTICA

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

3r Curs – 2n Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9.00 –10.00	MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	Equacions Diferencials 2 (a) Geometria Diferencial 2 (b)	MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	Equacions Diferencials 2 (a) Geometria Diferencial 2 (b)	MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA
10.00 –11.00	EQUACIONS DIFERENCIALS 2	Geometria Diferencial 2 (a) Mètodes Numèrics 3 (b)	EQUACIONS DIFERENCIALS 2	Geometria Diferencial 2 (a) Mètodes Numèrics 3 (b)	EQUACIONS DIFERENCIALS 2
11.00 –12.00		Mètodes Numèrics 3 (b) Mètodes Numèrics 3 (a)	GEOMETRIA DIFERENCIAL 2	Mètodes Numèrics 3 (b) Mètodes Numèrics 3 (a)	
12.00 –13.00	GEOMETRIA DIFERENCIAL 2	Mètodes Numèrics 3 (a) Models Matemàtics de la Física (b)		Mètodes Numèrics 3 (a) Models Matemàtics de la Física (b)	GEOMETRIA DIFERENCIAL 2
13.00 –14.00	MÈTODES NUMÈRICS 3	Equacions Diferencials 2 (b) Models Matemàtics de la Física (a)		Equacions Diferencials 2 (b) Models Matemàtics de la Física (a)	MÈTODES NUMÈRICS 3

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

4t Curs obligatòries – 2n Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8.00-9.00	TOPOLOGIA ALGEBRAICA	Topologia Algebraica (b) Anàlisi Funcional (a)	TOPOLOGIA ALGEBRAICA	Topologia Algebraica (b) Anàlisi Funcional (a)	TOPOLOGIA ALGEBRAICA
9.00 –10.00	ANÀLISI FUNCIONAL	Anàlisi Funcional (b) Topologia Algebraica (a)	ANÀLISI FUNCIONAL	Anàlisi Funcional (b) Topologia Algebraica (a)	ANÀLISI FUNCIONAL
10.00 –11.00					
11.00 –12.00					
12.00 –13.00					
13.00 –14.00					

Les hores amb els noms de les assignatures en majúscula corresponen a classes de teoria i en minúscula a classes de problemes i/o pràctiques.

Optatives – 2n Quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8.00 – 9.00			CALCULABILITAT		
9.00 –10.00	AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA	AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA	TEORIA DE GRAFS	AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA	AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA
10.00 –11.00	CALCULABILITAT	ÀLGEBRA COMPUTACIONAL	TEORIA QUAL. D'EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES	MÈTODES NUMÈRICS EN ENGINYERIA	TEORIA QUAL. D'EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES
11.00 –12.00	TEORIA DE GRAFS	TEORIA MATEMÀTICA DELS MERCATS FINANCERS (1)	CRIPTOGRAFIA	ASTRODINÀMICA I MECÀNICA CELEST	CRIPTOGRAFIA
12.00 –13.00	MÈTODES NUMÈRICS EN ENGINYERIA	AMPLIACIÓ D'ANÀLISI		AMPLIACIÓ D'ANÀLISI	ÀLGEBRA COMPUTACIONAL
13.00 –14.00	ASTRODINÀMICA I MECÀNICA CELEST	HISTÒRIA DE LA MATEMÀTICA		HISTÒRIA DE LA MATEMÀTICA	TEORIA MATEMÀTICA DELS MERCATS FINANCERS (1)
14.00-15.00					
15.00-16.00	ANÀLISI DE SÈRIES TEMPORALS I PREVISIÓ (1)		PROGRAMACIÓ MATEMÀTICA (1)		Anàlisi de Sèries Temporals i Previsió (a) (1)
16.00-17.00					
17.00-18.00		PROGRAMACIÓ MATEMÀTICA (1)	Anàlisi de Sèries Temporals i Previsió (b) (1)		
18.00-19.00					

Assignatures Específiques de Lliure Elecció de l'FME

1r quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8.00 - 9.00	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)	INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA (1)
9.00 -10.00			TALLER DE CÀLCUL SIMBÒLIC		
10.00-11.00					
11.00-12.00					Taller de Geometria
12.00-13.00	TALLER DE CÀLCUL SIMBÒLIC		FRANJA CULTURAL	MÚSICA I MATEMÀTIQUES	HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA (2)
13.00-14.00	MÚSICA I MATEMÀTIQUES	TALLER DE GEOMETRIA		TALLER DE GEOMETRIA MÚSICA I MATEMÀTIQUES	TALLER DE CÀLCUL SIMBÒLIC
14.00-15.00				MÚSICA I MATEMÀTIQUES	HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA (2)
15.00-16.00	GO TARDOR				
16.00-17.00					
17.00-18.00					
18.00-19.00					

- (1). Assignatura obligatòria pels estudiants de la doble titulació i de lliure elecció pels demés.
 (2). Docència a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona.

2n quadrimestre

Horaris	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
10:00-11:00					
11 a 12		FILOSOFIA I FONAMENTS DE LES MATEMÀTIQUES		FILOSOFIA I FONAMENTS DE LES MATEMÀTIQUES	
12 a 13	FILOSOFIA I FONAMENTS DE LES MATEMÀTIQUES				
13 a 14					
14 a 15	GO PRIMAVERA				
15 a 16					
16 a 17			INTRODUCCIÓ AL MÓN DEL TREBALL		
17 a 18					
18 a 19					
19 a 20					

LLICENCIATURA DE MATEMÀTIQUES

DATES DELS EXÀMENS 2006-07

Convocatòria ordinària del 1r quadrimestre

FASE SELECTIVA

1r	08-01-07	09-01-07	10-01-07	11-01-07	12-01-07
M A T í	CÀLCUL 1			INFORMÀTICA 1	

1r	15-01-07	16-01-07	17-01-07	18-01-07	19-01-07
M A T í			ÀLGEBRA LINEAL		

FASE NO SELECTIVA – OBLIGATÒRIES

	08-01-07	09-01-07	10-01-07	11-01-07	12-01-07
M A T í	MÈTODES NUMÈRICS 2	GEOMETRIA	ANÀLISI COMPLEXA	GEOMETRIA DIFERENCIAL 1	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA

	15-01-07	16-01-07	17-01-07	18-01-07	19-01-07
M A T í	CÀLCUL 3	ÀLGEBRA ABSTRACTA	EQUACIONS DIFERENCIALS 1	MÈTODES NUMÈRICS 1	

FASE NO SELECTIVA – OPTATIVES

	08-01-07	09-01-07	10-01-07	11-01-07	12-01-07
M A T Í					TEORIA DE NOMBRES
T A R D A	ALGORÍSMICA	MODEL LINEAL GENERAL	TEORIA DE CODIS	SIMULACIÓ	OPTIMITZACIÓ CONTINUA 1

	15-01-07	16-01-07	17-01-07	18-01-07	19-01-07
M A T Í	MECÀNICA COMPUTACIONAL			ANÀLISI NUMÈRICA	COMBINATÒRIA
T A R D A		DIDÀCTICA DE LA MATEMÀTICA	GEOMETRIA DISCRETA I COMPUTACIONAL		

	22-01-07	23-01-07	24-01-07	25-01-07	26-01-07
M A T Í	AMPLIACIÓ DE MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	EL MÈTODE DELS ELEMENTS FINITS	LÒGICA I FONAMENTACIÓ		

L'examen de l'assignatura específica de doble titulació es farà

	15-01-07	16-01-07	17-01-07	18-01-07	19-01-07
M A T Í					INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE L'ENGINYERIA

Convocatòria d'exàmens parcials de les assignatures del 1r quadrimestre

1r Curs

	30-10-06	31-10-06	01-11-06	02-11-06	03-11-06
M A T I	CÀLCUL 1	INFORMÀTICA 1			

	06-11-06	07-11-06	08-11-06	09-11-06	10-11-06
M A T I		ÀLGEBRA LINEAL			

Els dies **30 i 31 d'octubre i 7 de novembre** seran no lectius per les assignatures de **1r Curs**: Àlgebra Lineal, Càlcul 1 i Informàtica.

2n Curs

	30-10-06	31-10-06	01-11-06	02-11-06	03-11-06
M A T I				CÀLCUL 3	MÈTODES NUMÈRICS 1

	06-11-06	07-11-06	08-11-06	09-11-06	10-11-06
M A T I	PROBABILITAT I ESTADÍSTICA			GEOMETRIA	

Els dies **2, 3, 6 i 9 de novembre**, seran no lectius per les assignatures de **2n Curs**: Càlcul 3, Geometria, Mètodes Numèrics 1 i Probabilitat i Estadística.

3r Curs

	30-10-06	31-10-06	01-11-06	02-11-06	03-11-06
M A T I	EQUACIONS DIFERENCIALS 1				

	06-11-06	07-11-06	08-11-06	09-11-06	10-11-06
M A T I		GEOMETRIA DIFERENCIAL 1			

Els dies **30 d'octubre i 7 de novembre** seran no lectius per les assignatures de **3r Curs**: Equacions Diferencials 1, Geometria Diferencial 1 i Mètodes Numèrics 2.

4t Curs

	30-10-06	31-10-06	01-11-06	02-11-06	03-11-06
M A T I		ÀLGEBRA ABSTRACTA			

	06-11-06	07-11-06	08-11-06	09-11-06	10-11-06
M A T I	ANÀLISI COMPLEXA				

Els dies **31 d'octubre i 6 de novembre** seran no lectius per les assignatures obligatòries de **4t.Curs**: Àlgebra Abstracta, Anàlisi Complexa.

I per les optatives:

Algorísmica,
Ampliació de Models Matemàtics de la Física
Anàlisi Numèrica
Combinatòria
Didàctica de la Matemàtica
Lògica Matemàtica
Mecànica Computacional
Model Lineal General
Programació Matemàtica
Teoria de Codis
Teoria de Nombres
Teoria de Sistemes Lineals.

Convocatòria ordinària del 2n quadrimestre

FASE SELECTIVA

1r	21-05-07	22-05-07	23-05-07	24-05-07	25-05-07
M A T í				CÀLCUL 2	

1r	28-05-07	29-05-07	30-05-07	31-05-07	01-06-07
M A T í		INFORMÀTICA 2			COMPUTACIÓ ALGEBRAICA

1r	04-06-07	05-06-07	06-06-07	07-06-07	08-06-07
M A T í			FÍSICA GENERAL		

FASE NO SELECTIVA – OBLIGATÒRIES

	21-05-07	22-05-07	23-05-07	24-05-07	25-05-07
M A T í			MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA	ANÀLISI FUNCIONAL	ANÀLISI REAL

	28-05-07	29-05-07	30-05-07	31-05-07	01-06-07
M A T í		GEOMETRIA DIFERENCIAL 2	INVESTIGACIÓ OPERATIVA	TOPOLOGIA ALGEBRAICA	EQUACIONS DIFERENCIALS 2

	04-06-07	05-06-07	06-06-07	07-06-07	08-06-07
M A T í	TOPOLOGIA	MÈTODES NUMÈRICS 3		INFERÈNCIA ESTADÍSTICA	

FASE NO SELECTIVA – OPTATIVES

	21-05-07	22-05-07	23-05-07	24-05-07	25-05-07
T A R D A				PROGRAMACIÓ MATEMÀTICA	

	28-05-07	29-05-07	30-05-07	31-05-07	01-06-07
T A R D A		TEORIA QUALITATIVA D'EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES		CRIPTOGRAFIA	ANÀLISI DE SÈRIES TEMPORALS I PREVISIÓ

	04-06-07	05-06-07	06-06-07	07-06-07	08-06-07
M A T Í	TEORIA MATEMÀTICA DELS MERCATS FINANCERS			AMPLIACIÓ D'ANÀLISI	AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA
T A R D A			TEORIA DE GRAFS		

	11-06-07	12-06-07	13-06-07	14-06-07	15-06-07
M A T Í	ASTRODINÀMICA I MECÀNICA CELEST	HISTÒRIA DE LA MATEMÀTICA	MÈTODES NUMÈRICS EN ENGINYERIA	ÀLGEBRA COMPUTACIONAL	CALCULABILITAT

Convocatòria d'exàmens parcials de les assignatures del 2n quadrimestre

1r	19-03-07 Dilluns	20-03-07 Dimarts	21-03-07 Dimecres	22-03-07 Dijous	23-03-07 Divendres
M A T Í				COMPUTACIÓ ALGEBRAICA	FÍSICA

1r	26-03-07 Dilluns	27-03-07 Dimarts	28-03-07 Dimecres	29-03-07 Dijous	30-03-07 Divendres
M A T Í					CÀLCUL 2

Els dies **22, 23 i 30 de març**, seran no lectius per les assignatures de **1r curs**: Càlcul 2, Computació Algebraica, Física General i Informàtica 2.

2n	19-03-07 Dilluns	20-03-07 Dimarts	21-03-07 Dimecres	22-03-07 Dijous	23-03-07 Divendres
M A T Í	TOPOLOGIA	INFERÈNCIA ESTADÍSTICA			

2n	26-03-07 Dilluns	27-03-07 Dimarts	28-03-07 Dimecres	29-03-07 Dijous	30-03-07 Divendres
M A T Í	ANÀLISI REAL			INVESTIGACIÓ OPERATIVA	

Els dies **19, 20, 26 i 29 de març**, seran no lectius per les assignatures de **2n curs**: Anàlisi Real, Inferència Estadística, Investigació Operativa i Topologia.

3r	19-03-07 Dilluns	20-03-07 Dimarts	21-03-07 Dimecres	22-03-07 Dijous	23-03-07 Divendres
M A T Í				EQUACIONS DIFERENCIALS 2	MÈTODES NUMÈRICS 3

3r	26-03-07 Dilluns	27-03-07 Dimarts	28-03-07 Dimecres	29-03-07 Dijous	30-03-07 Divendres
M A T Í					GEOMETRIA DIFERENCIAL 2

Els dies **22, 23 i 30 de març**, seran no lectius per les assignatures de **3r curs**: Equacions Diferencials 2, Geometria Diferencial 2, Mètodes Numèrics 3 i Models Matemàtics de la Física.

4r	26-03-07 Dilluns	27-03-07 Dimarts	28-03-07 Dimecres	29-03-07 Dijous	30-03-07 Divendres
M A T Í	ANÀLISI FUNCIONAL			TOPOLOGIA ALGEBRAICA	

Els dies **26 i 29 de març**, seran no lectius per les assignatures obligatòries de **4t curs**: Anàlisi Funcional i Topologia Algebraica; i optatives.

4. PROGRAMES DE LES ASSIGNATURES TRONCALS O OBLIGATÒRIES

1r CURS - 1r QUADRIMESTRE

ÀLGEBRA LINEAL

1.- Identificació

Codi: 10004

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Francesc Planas Vilanova

Altres professors: Albert Compta Creus, Bernat Plans Berenguer

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8*
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		15+15=30
Total		194

Hi ha dos exàmens. El parcial i el final.

3.- Objectius

Introducció a l'àlgebra lineal estàndard en un primer curs de llicenciatura científica o tècnica, base imprescindible per al desenvolupament posterior de coneixements. Conté l'estudi de sistemes lineals, espais vectorials, aplicacions lineals, diagonalització i forma reduïda de Jordan::

- Discussió i resolució de sistemes lineals. Manipulació de matrius.
- Introducció a la teoria d'espais vectorials de dimensió finita, aplicacions lineals i la seva classificació. Desenvolupament d'un llenguatge abstracte, probablement una novetat per a estudiants de primer curs de llicenciatura.
- Trobar la forma reduïda de Jordan d'una matriu.

4.- Continguts

1. Estructures

Breu introducció al concepte de grups, anells i cossos.

2. Espais vectorials

Definicions. Subespais. Combinacions lineals. Bases. Teorema d'Steinitz. Dimensió. Intersecció, suma, suma directa. Complementari. Espai quocient. Producte escalar. Gram-Schmidt.

3. Polinomis

L'espai vectorial dels polinomis. Arrels. Polinomis primers. Màxim comú divisor, mínim comú múltiple. Algorisme d'Euclides. Identitat de Bezout.

4. Matrius i sistemes d'equacions

Suma, producte de matrius. Teorema de Rouché-Frobenius. Discussió i resolució de sistemes d'equacions lineals.

5. Determinants

Definició i propietats. Rang d'una matriu.

6. Aplicacions lineals

Definicions. Nucli i imatge. Matriu d'una aplicació. Aplicacions i matrius. Canvi de base. Espai dual.

7. Diagonalització

Vectors i valors propis. Polinomi característic. Subespais invariants. Teorema de Cayley-Hamilton. Primer teorema de descomposició. El teorema espectral.

8. Forma reduïda de Jordan

Matriu i base de Jordan. Classificació d'endomorfismes.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Trobar bases de subespais vectorials. Trobar intersecció i suma de subespais. Trobar complementaris. Trobar bases d'espais quocients. Bases ortonormals.
- Càlcul del màxim comú divisor i del mínim comú múltiple de polinomis. Aplicar la identitat de Bezout.
- Discussió i resolució de sistemes d'equacions lineals.
- Calcular el rang d'un conjunt de vectors usant determinants.
- Determinar el nucli, la imatge i el rang d'una aplicació lineal. La seva matriu i com canvia per canvi de base. La composició i la inversa d'aplicacions. Bases de l'espai dual.
- Discutir i trobar la forma diagonal d'una matriu. Saber aplicar resultats més teòrics per resoldre problemes d'àlgebra lineal en general.
- Trobar la forma reduïda de Jordan i una base de Jordan.
- Cal adquirir i desenvolupar capacitats per al raonament en abstracte.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Les classes de teoria serveixen per presentar i desenvolupar el temari. Les demostracions ajuden a entendre els conceptes. Els exemples aclareixen conceptes i possibles dificultats no detectades amb anterioritat.
- **Sessions de problemes:** Es resolen problemes d'una llista prèviament donada als estudiants perquè puguin pensar i fer els exercicis abans de la classe.

7.- Avaluació

Hi ha un examen parcial no eliminatori de matèria i l'examen final. Els exàmens tenen 3 o 4 problemes (potser amb subapartats) i una pregunta de teoria. Són sense apunts ni calculadora. La nota final és:
 $\max(\text{examen final}, 0,2 * \text{examen parcial} + 0,8 * \text{examen final})$.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Castellet, C.; Llerena, I.: *Àlgebra lineal i geometria*. 2a ed..UAB, 1990.
- Puerta, F.: *Àlgebra lineal*..Edicions UPC, 1993.

CÀLCUL 1

1.- Identificació

Codi: 10002

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Montserrat Pons Vallès

Altres professors: Enric Ventura Capell

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		7
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	5	65
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		40
Total		229

3.- Objectius

L'objectiu d'aquest curs és introduir els estudiants en els principis de l'anàlisi matemàtica que han de servir de fonament i referència en els cursos posteriors. Es vol fer èmfasi en dos aspectes: els coneixements i els mètodes.:

- En acabar el curs, els estudiants han de conèixer i entendre els conceptes fonamentals del càlcul de funcions reals d'una variable real. Els coneixements no s'han de limitar als aspectes teòrics, sinó que també han d'implicar una habilitat en l'ús de les seves propietats, i la comprensió ha de ser prou clara per permetre'ls utilitzar els conceptes adquirits en la resolució de problemes en diferents contextos.
- L'altre objectiu fonamental és que els estudiants adquireixin uns esquemes clars de raonament que els permetin avançar amb seguretat en el terreny de la deducció lògica i una intuïció que els permeti interpretar els enunciats dels teoremes més enllà del pur formalisme. Tot plegat els facilitarà el treball d'assimilar pel seu compte nous coneixements i els donarà l'obertura de mires necessària per treure profit dels coneixements adquirits.

4.- Continguts

1. Introducció axiomàtica de $\mathbb{R}$

Axiomes de cos totalment ordenat. Inclusió de $\mathbb{N}$. Principi d'inducció. Principi de bona ordenació. Inclusió de $\mathbb{Z}$ i de $\mathbb{Q}$. Numerabilitat. Axioma del suprem. Arquimedianitat. Densitat de $\mathbb{Q}$ i de $\mathbb{R}-\mathbb{Q}$ en $\mathbb{R}$. Encaix d'interval·ls. No numerabilitat de $\mathbb{R}$.

2. Successions de nombres reals

El concepte de successió. Successions fitades. Límit d'una successió. Successions convergents. Successions monòtones. Subsuccessions. Teorema de Bolzano-Weierstrass. Successions de Cauchy. Definició de potències i logaritmes. Límits infinits. Tècniques de càlcul de límits.

3. Sèries de nombres reals

Convergència d'una sèrie. Criteri de Cauchy. Sèries geomètriques. Criteris de convergència. Convergència absoluta. Criteris per a sèries de termes positius. Definició de les funcions trigonomètriques bàsiques.

4. Límits de funcions reals de variable real

El concepte de límit d'una funció: caracterització per successions i per entorns. Propietats. Límits laterals. Ampliacions del concepte de límit: límit infinit i límit en infinit. Infinitèsims i infinits.

5. Funcions contínues

Continuïtat d'una funció en un punt. Tipus de discontinuïtats. Funcions contínues. Propietats. Teoremes sobre funcions contínues. Definició del nombre π . Continuïtat uniforme.

6. Funcions derivables

Derivada d'una funció en un punt. Relació continuïtat-derivabilitat. Regles de derivació. Funció derivable. Teoremes sobre funcions derivables. Regla de L'Hôpital. Derivades d'ordre superior. Aproximació local de funcions: teorema de Taylor i conseqüències.

7. Funcions integrables

Integral superior i integral inferior. Definició d'integral de Riemann. Integrabilitat d'una funció. Criteri d'integrabilitat. Integrabilitat de funcions contínues i monòtones. Propietats de la integral. Teorema fonamental del càlcul. Primitives. Regla de Barrow. Teorema del valor mitjà. Tècniques de càlcul de primitives. Integrals impròpies.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber demostrar propietats matemàtiques senzilles aplicant teoremes i propietats conegudes.
- Saber reproduir raonaments coneguts, en contextos diferents, com a tècnica per fer front a nous exercicis i resoldre'ls.
- Ser capaç d'identificar propietats i característiques d'una funció donada.
- Saber interrelacionar diferents conceptes i propietats.
- Saber enunciar amb precisió els teoremes i entendre i saber reproduir els raonaments que els demostren.
- Saber escriure amb correcció definicions, propietats i raonaments.
- Saber aplicar les tècniques de càlcul apreses durant el curs.

Capacitats prèvies necessàries

- Capacitat d'abstracció.
- Capacitat d'expressar-se ordenadament.

6.- Metodologia

Hi ha tres hores setmanals de classes teòriques i dues de pràctiques. Les classes pràctiques es fan amb la meitat dels estudiants, amb la finalitat de poder fer-les més participatives.

- **Sessions de teoria:** En les classes de teoria s'expliquen els conceptes principals, es posen exemples que ajudin a la comprendre'ls, es demostren els teoremes principals i es proposen petits exercicis (reproduir demostracions fetes en un altre cas similar, escriure un raonament després d'haver explicat l'esquema...) que ajudin l'estudiant a entendre la part teòrica amb més aprofundiment.

- **Sessions de problemes:** En les sessions de problemes es tracta d'aplicar les propietats i els teoremes exposats a les classes teòriques per fer càlculs, demostracions, decidir la veracitat o no d'una afirmació, etc. Es parteix orientativament d'una llista proposada d'exercicis, i a cada sessió s'indica a l'estudiant quins exercicis es tractaran a la propera sessió, amb la finalitat que els pensi a priori i així la seva participació i aprenentatge en el moment de fer-los a classe siguin més grans.

7.- Avaluació

Hi ha un examen parcial, no eliminatori de matèria, a mitjan curs, una prova de tècniques de càlcul de primitives al desembre, i un examen global al gener.

L'objectiu del parcial és que els estudiants descobreixin aviat les seves capacitats i/o mancances en relació amb el procés d'aprenentatge, per la qual cosa l'avaluació només es té en compte per millorar, si s'escau, la nota de l'examen final.

L'objectiu de la prova de primitives és doble: potenciar el coneixement de les tècniques més usuals i avaluar la capacitat d'autoaprenentatge dels estudiants (les tècniques de càlcul de primitives no s'expliquen a classe sinó que se'n faciliten referències a l'estudiant perquè les aprengui i practiqui).

Tots els examens es qualifiquen sobre 10. La nota final és la màxima entre la nota de l'examen global i la mitjana aritmètica entre aquesta i la del parcial. La nota definitiva del curs és la nota final incrementada amb un 10% de la nota de la prova de primitives, amb un valor màxim de 10. Els estudiants amb una nota definitiva superior tenen un 10 amb matrícula d'honor.

A la convocatòria extraordinària del juliol hi ha un nou examen global de l'assignatura. El poden fer tots els estudiants que no hagin arribat a una qualificació de 5 en la nota definitiva de gener. La nota de l'estudiant en aquesta convocatòria és la màxima entre la que obté en aquest examen i la nota definitiva del mes de gener.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Bartle, G.B.; Sherbert, D.R.: *Introducción al análisis matemático de una variable*. 2a ed..Limusa, 1996.
- Ortega, J.M.: *Introducción a l'anàlisi matemàtica*...Publicacions UAB, 1990.
- Burgos, J: *Cálculo infinitesimal de una variable*..McGraw-Hill, 1994.
- Spivak, M: *Càlcul Infinitesimal*..Reverté, 1995.
- Salas, S.L.; Hille, E,; Etgen, G.J.: *Calculus (volum 1)*. 4a ed..Reverté, 2002.

Referències complementàries:

- Aguiló, F, et al.: *Càlcul infinitesimal d'una variable. Problemes resolts...*Edicions UPC, 1993.
- Apostol, T.M.: *Análisis matemático..*Reverté, 1986.
- Berberian, S.K.: *A first course in real analysis...*Springer-Verlag, 1994.
- Casasayas, J.; Cascante, M.C.: *Problemas de análisis matemático de una variable real...*Edunsa, 1990.
- Pedrick, G: *A first course in analysis...*Springer-Verlag, 1994.

INFORMÀTICA 1

1.- Identificació

Codi: 10005

Crèdits: 7,5 (3 crèdits teòrics + 4,5 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Maria José Serna Iglesias

Altres professors: Salvador Roura Ferret

Idioma: Castellà, Català (alguns llibres en anglès)

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens		6
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2,5	32
Realització de treballs		40
Preparació d'exàmens		20
Total		188

Hi ha dos exàmens: parcial i final. El parcial és un examen al laboratori i el final és un examen de teoria i exercicis. A més, es fa un projecte d'implementació durant l'últim mes del curs.

3.- Objectius

Familiaritzar els estudiants amb un entorn informàtic i amb un llenguatge de programació actual, en aquest cas C++. Els estudiants han d'aprendre, d'una banda, a dissenyar i implementar algorismes i d'altra banda a utilitzar altres eines informàtiques com editors, compiladors i un processador de textos matemàtics, en aquest cas LaTeX.:

- Aconseguir que els estudiants se sentin còmodes i siguin fiables en el disseny de programes escrits en un llenguatge imperatiu.
- Adquirir uns coneixements de programació orientada a objectes de nivell d'usuari.
- Conèixer la problemàtica de l'escriptura de textos matemàtics i adquirir coneixements bàsics dels fonaments del sistema TeX.
- Conèixer els algorismes bàsics amb dades elementals i estructurades (nombres primers, mcd, recorreguts, cerques, ordenació, matrius...).
- Aplicar el mètode inductiu per resoldre problemes complexos.
- Utilitzar eines d'edició, compilació i execució per codificar i executar programes.

4.- Continguts

1. L'estructura d'un ordinador. Processos i instruccions

Hardware i software. Estructura bàsica d'un ordinador. Entorn informàtic. Llenguatges de programació. Compiladors i intèrprets. Programació i resolució de problemes. Programes i algorismes. El cicle de vida del software.

2. Variables i instruccions elementals

Tipus de dades: domini i operacions. Tipus d'expressions. Assignació. Composició alternativa. Composició iterativa. Algorismes bàsics. Concepte de seqüència. Recorreguts i cerques de seqüències. Exemples.

Sintaxi de les instruccions elementals en C++. Traducció de les estructures algorísmiques bàsiques a C++. L'execució d'un programa C++.

3. Accions i funcions.

Concepte de paràmetre. Mecanismes d'implementació del pas de paràmetres. Accions i funcions. Exemples. Introducció a la recursivitat.

Mètodes i funcions en C++. Efectes laterals.

4. Dades no elementals

Taules. Representació de matrius. Algorisme per suma, matriu simètrica, matriu transposada, multiplicació de matrius. Cerca dicotòmica. Tuples i classes. Exemples d'utilització.

Sintaxi en C++. Primeres nocions d'objectes.

5. Disseny descendent

Fonaments. Algorismes d'ordenació per taules. Exemples.

Implementació de programes no elementals en C++.

6. Objectes i disseny orientat a objectes

Conceptes bàsics. Exemples.

Objectes en C++. Fluxos d'entrada/sortida en C++. La classe String.

7. Elements del sistema operatiu

Ordres bàsiques. Editors de textos.

8. Elements de C++

El compilador de C++. Tractament d'errors.

9. Elements de LaTeX

El sistema TeX. Estructura d'un document LaTeX. Ordres elementals. Components d'estil. Entorns. Paquets.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Dissenyar programes senzills, però fiables, i implementar-los en C++.
- Utilitzar objectes implementats mitjançant classes predefinides de C++.
- Escriure textos matemàtics amb LaTeX.
- Integrar tots els coneixements en un treball de nivell mitjà.
- Familiaritzar-se fins a sentir-se còmode amb un entorn informàtic amb diferents eines informàtiques.

Capacitats prèvies necessàries

- Capacitat de raonament abstracte.

6.- Metodologia

El curs es basa en dues parts, una de teòrica i una altra de pràctica, que es van intercalant en el temps. La part teòrica es complementa amb la realització d'exercicis i la part pràctica es desenvolupa a la classe de laboratori.

- **Sessions de teoria:** Es presenta el corpus teòric bàsic necessari per a la construcció de programes senzills.
- **Sessions de problemes:** A les sessions de problemes es resolen exercicis, amb llapis i paper, per consolidar els coneixements teòrics. Estan pensades com una sèrie de sessions participatives en les quals l'estudiant participa amb les seves idees i presenta les seves solucions.

A les sessions de laboratori, l'estudiant realitza individualment, amb l'ajuda dels professors i becaris, exercicis pràctics de programació que mostren l'ús dels conceptes ensenyats a teoria.

- **Pràctiques:** Els estudiants implementen un problema de programació de nivell bàsic. L'objectiu és integrar tots els coneixements adquirits de programació i complementar-los amb una documentació adequada, per la qual cosa es fa servir LaTeX.

7.- Avaluació

L'avaluació té tres components: una prova parcial (PAR), de programació, que es fa al laboratori; un examen final (FIN), d'exercicis i teoria i un projecte (PRO), que consisteix en un exercici de programació i la seva documentació.

La nota final es calcula d'acord amb la fórmula:

$$0,7 * \max((0,2 * PAR + 0,7 * FIN), FIN) + 0,3 * PRO$$

Per a l'avaluació extraordinària es fa un examen final (FINE) i una pràctica de recuperació (PRAR). Els estudiants poden triar si fan o no la pràctica de recuperació. Si no la fan, es manté la nota de la pràctica, és a dir, PRAR = PRA, i s'utilitza la fórmula:

$$0,7 * FINE + 0,3 * PRAR$$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Beekman, G.: *Introducción a la Informática*.6a ed..Pearson-Prentice Hall, 2005.
- Cascales, B., et al.: *El libro de Latex*..Pearson-Prentice Hall, 2003.
- Castro, J., et al.: *Curs de programació*..McGraw-Hill, 1992.
- Franch, X., et al.: *Informàtica bàsica*..Edicions UPC, 2002.
- Savitch, W.: *Problem solving with C++ The object of Programming*.3a ed..Addison Wesley, 2001.

Referències complementàries:

- Cohen, E.: *Programming in the 1990s*..Springer-Verlag, 1990.
- Gregorio, C., et al.: *Ejercicios de programación creativos y recreativos en C++*..Prentice Hall, 2002.
- Lamport, L.: *LATEX: A document preparation system*..Addison Wesley, 1997.
- Vancells, J.; López, E.: *Programació: introducció a l'algorísmica*..Ed. EUMO, 1996.
- Xhafa, F., et al.: *Programación en C++ para Ingenieros*..Thomson Paraninfo, 2006.

Enllaços:

- Pagina web de l'assignatura: <http://www.lsi.upc.es/~mjserna/docencia/in1/in1.html>

1r CURS – 2n QUADRIMESTRE

CÀLCUL 2

1.- Identificació

Codi: 10007

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinador: Jaume Franch Bullich

Altres professors: Miguel Carlos Muñoz Lecanda i Narciso Román Roy

Idioma: Català a teoria i castellà a problemes

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens	5	10
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		30
Total		173

3.- Objectius

Generalitzar a diverses variables els conceptes i resultats que s'han adquirit a l'assignatura de Càlcul 1 en una variable real.

Establir els resultats i les tècniques bàsiques de la continuïtat, la diferenciabilitat i la integració en funcions de diverses variables reals.

- Assimilar els conceptes de topologia a $\mathbb{R}^n$. Reconèixer espais euclidians, espais mètrics i espais normats.
- Utilitzar el concepte de compacte en les seves diferents versions.
- Saber estudiar la continuïtat de funcions de diverses variables. Distingir funcions contínues i uniformement contínues. Enunciar i entendre les demostracions dels teoremes de funcions de diverses variables.
- Calcular derivades direccionals i derivades parcials. Calcular matrius jacobianes i vectors gradients. Saber determinar si una funció és o no és diferenciable. Aplicar la regla de la cadena, amb aplicacions als canvis de variable en equacions diferencials. Calcular derivades d'ordre superior.
- Entendre i saber aplicar els principals teoremes sobre funcions diferenciables: valor mitjà, Taylor, funció inversa, funció implícita.
- Calcular extrems relatius, extrems condicionats i extrems absoluts.
- Saber estudiar la integrabilitat d'una funció. Saber calcular integrals múltiples aplicant, si cal, el teorema de Fubini i el teorema del canvi de variable. Càlcul d'integrals impròpies.

4.- Continguts

1. Topologia a $\mathbb{R}^n$

Conceptes topològics: interior, frontera, acumulació, adherència, obert, tancat. Espais mètrics, normats i euclidians. Normes equivalents i distàncies equivalents. Successions. Convergència i successions de Cauchy. Completesa de $\mathbb{R}^n$. Compacitat. Teorema de Bolzano-Weierstrass. Conjunts connexos.

2. Continuïtat de les funcions de diverses variables.

Funcions escalars i funcions vectorials. Conjunts de nivell. Límit d'una funció en un punt. Continuïtat. Operacions amb funcions contínues. Continuïtat uniforme. Teorema de Heine. Teorema de Weierstrass. Teorema del valor intermedi. Teorema de l'aplicació contractiva.

3. Diferenciabilitat de les funcions de diverses variables.

Derivades direccionals i parcials. Matriu jacobiana i vector gradient. Diferenciabilitat d'una funció en un punt. Condicions necessàries i condicions suficients per a la diferenciabilitat. Regla de la cadena. Aplicacions als canvis de variable en equacions diferencials. Derivades d'ordre superior. Teorema d'Schwarz. Varietat tangent.

4. Teoremes sobre funcions diferenciables

Teorema del valor mitjà. Fórmula de Taylor. Teorema de la funció inversa. Teorema de la funció implícita. Càlcul de derivades implícites i d'inverses.

5. Extrems de funcions.

Extrems locals de funcions de diverses variables. Matriu hessiana. Condicions necessàries i suficients d'extrem. Extrems condicionats. Mètode dels multiplicadors de Lagrange. Càlcul d'extrems absoluts.

6. Integració en diverses variables.

Construcció de la integral de Riemann. Condició de Riemann d'integrabilitat. Conjunts de mesura zero i conjunts sense volum. Teorema de Lebsgue d'integrabilitat. Propietats de la integral. Teorema del valor mitjà per a integrals. Teorema de Fubini. Càlcul d'integrals múltiples. Teorema del canvi de variables. Canvis més freqüents.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber trobar l'interior, l'adherència, els punts d'acumulació i la frontera d'un conjunt.
- Saber demostrar l'equivalència entre distàncies.
- Calcular límits en diverses variables.
- Saber estudiar la continuïtat de funcions de diverses variables.
- Calcular derivades parcials i direccionals, així com varietats tangents. Aplicar la regla de la cadena.
- Calcular derivades implícites.
- Calcular extrems en diverses variables.
- Calcular integrals múltiples.

Capacitats prèvies necessàries

- Càlcul de límits en una variable.
- Estudi de la continuïtat en una variable.
- Estudi de la derivabilitat en una variable i càlcul de derivades. Regla de la cadena.
- Càlcul d'extrems relatius i absoluts per a funcions d'una variable.
- Integració de funcions d'una variable.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Les sessions de teoria seguiran el format tradicional d'enunciar i demostrar els resultats més importants del curs. Es donaran exemples i es proposaran exercicis que de vegades es resoldran a classe i de vegades es deixaran com a exercicis voluntaris per als alumnes.
- **Sessions de problemes:** El professor resoldrà els problemes més rellevants de la llista.

7.- Avaluació

L'avaluació ordinària constarà d'un examen parcial i un examen final. La nota final la determinarà el màxim entre la nota de l'examen final i la mitjana ponderada entre el parcial i el final, on el pes del parcial és 1 i el del final és 3. La nota final es podrà arrodonir segons els exercicis voluntaris entregats i la participació a classe.

L'avaluació extraordinària consta tan sols de l'examen extraordinari de juliol, i aquesta serà l'única nota que es tindrà en compte.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Bombal, F., et al.: *Problemas de análisis matemático*,..AC, 1987.
- Burgos, J. de: *Cálculo infinitesimal en varias variables*..McGraw-Hill, 1995.
- Castillo, F. del: *Análisis Matemático II*.2a ed..Alhambra Universidad, 1987.
- Marsden, J.E.; Hoffman, M.J.: *Análisis clásico elemental*..Addison Wesley Iberoamericana, 1998.
- Marsden, J.E.; Tromba, A.J.: *Cálculo vectorial*..Addison Wesley Longman, 1998.

Referències complementàries:

- Bartle, R.G.: *Introducción al análisis matemático*..Limusa, 1980.
- Fleming, W.H.: *Functions of several variables*..Springer Verlag, 1977.
- Mazón, J.M.: *Cálculo diferencial*..McGraw-Hill, 1997.
- Protter, M.H.; Morrey, C.B.: *Análisis Real*..AC, 1986.
- Spivak, M.: *Calculus*..Reverté, 1995.

Enllaços:

- <http://mimoza.marmara.edu.tr/~fucar/fucar/realanalysis.htm>

COMPUTACIÓ ALGEBRAICA

1.- Identificació

Codi: 10003

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Marc Noy

Altres professors: Jordi Quer

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens	8	
No presencials		
Seguiment de classes de teoria		
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		
	Total	

3.- Objectius

Assolir els conceptes bàsics de l'àlgebra no lineal de grup, anell commutatiu i cos commutatiu. Assolir el concepte d'estructura quocient.

Familiaritzar-se amb els exemples bàsics: nombres enters, congruències amb nombres enters, polinomis en una variable, congruències amb polinomis, cossos finits i enters de Gauss.

4.- Continguts

1. Aritmètica bàsica

Divisibilitat de nombres enters. Algorisme d'Euclides. Factorització única. Congruències. Funció d'Euler. Teoremes de Fermat, d'Euler i del residu xinès. Funció de Mòbius.

2. Grups

Definicions i exemples. Ordre d'un element. Subgrups. Grups cí-clícs. Classes laterals i teorema de Lagrange. Morfismes. Subgrups normals. Grup quocient.

3. Anells

Definicions i exemples. Ideals, morfismes, anells quocient. Dominis d'integritat i cossos de quocients. Dominis amb factorització única. Dominis d'ideals principals. Dominis amb divisió euclidiana. Enters de Gauss.

4. Polinomis i cossos finits

Arrels i derivades. Funcions racionals i fraccions simples. Teorema fonamental de l'àlgebra. Polinomis reals i complexos. Anells quocients de polinomis. Existència i unicitat de cossos finits. Teorema de l'element primitiu. Polinomis primitius.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre els conceptes abstractes de grup, anell, cos, morfismes i estructures quocient.
- Saber treballar amb nombres enters i polinomis i les seves congruències. Saber identificar les propietats algebraiques abstractes en exemples concrets.
- Saber calcular efectivament amb objectes algebraics.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements d'àlgebra lineal.

6.- Metodologia

L'habitual en aquesta mena d'assignatures: classes de teoria i de problemes.

7.- Avaluació

Hi ha un examen parcial (EP) a mig quadrimestre i un examen final (EF).
La nota es calcularà com:

Màxim (EF, $0.4 \cdot EP + 0.6 \cdot EF$)

En cas d'examen extraordinari, només contarà la nota d'aquest.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Biggs, N.L.: *Matemática discreta*..Vicens-Vives, 1993.
- Childs, L.: *Concrete introduction to higher algebra*..Springer-Verlag, 1979.
- Gallian, J.A.: *Contemporary abstract algebra*..D.C. Heath and Company, 1994.
- Rosen, K.H.: *Elementary number theory and its applications*..Addison-Wesley, 1993.

FÍSICA GENERAL

1.- Identificació

Codi: 10001

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Quim Trullàs

Altres professors: Elvira Guàrdia

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8 (*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2 (#)	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4 (#)	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		15+25 (#)
Total		191

(*) Hi ha dos exàmens, el parcial i el final.

(#) Dades orientatives (el nombre d'hores d'estudi i la seva distribució depenen molt de les aptituds, el caràcter i la formació prèvia de cada estudiant).

3.- Objectius

El principal objectiu de l'assignatura és aprofundir en la comprensió de les dues teories científiques més rellevants de la física clàssica: la mecànica i l'electromagnetisme clàssics. (Tot i que l'assignatura es diu Física General, el temps disponible d'un quadrimestre no permet donar una visió general d'aquesta ciència.) L'objectiu general comporta assolir altres objectius com els que indiquem tot seguit::

- Conèixer i entendre les lleis fonamentals de la mecànica i l'electromagnetisme clàssics, i veure com permeten desenvolupar una teoria científica (tot entenent que el seu rang de validesa és limitat).
- Mostrar com la física (i la ciència en general) utilitza el llenguatge matemàtic per descriure (modelitzar) el comportament de la naturalesa.
- Veure que la comprensió i la descripció de molts fenòmens físics porten de manera natural al desenvolupament de les eines matemàtiques adequades. L'assignatura de Física introduirà l'estudiant en camps de les matemàtiques (equacions diferencials i anàlisi de camps vectorials) que després estudiarà amb més profunditat en cursos posteriors.
- Saber plantejar i resoldre problemes del programa de l'assignatura al nivell que s'imparteix, emfasitzant la importància d'analitzar els resultats obtinguts.

4.- Continguts

1. Vectors

Descripció d'un vector. Operacions elementals amb escalars i vectors. Producte escalar i producte vectorial de dos vectors. Derivada i integral d'una funció vectorial respecte d'una variable escalar.

2. Dinàmica d'una partícula (1): equacions del moviment

Vectors posició, velocitat i acceleració. Moviments rectilinis, parabòlics i circulars. Components intrínsecs de l'acceleració. Lleis de Newton del moviment. Resolució analítica d'algunes equacions del moviment dependents de la velocitat. Limitacions de la mecànica clàssica.

3. Dinàmica d'una partícula (2): teoremes de conservació

Treball, potència i energia cinètica. Forces conservatives i energia potencial: conservació de l'energia mecànica. Oscil·lador harmònic simple. Energia potencial, equilibri i petites oscil·lacions en una dimensió. Impuls d'una força i moment lineal: conservació del moment lineal. Moment d'una força i moment angular: conservació del moment angular. Principis de conservació a la física.

4. Camp gravitatori

Lleis de Kepler. Llei de Newton de la gravitació. Energia i moviment en camps de forces centrals: energia potencial efectiva. Òrbites en un camp gravitatori. Flux d'un camp vectorial: teorema de Gauss per als camps newtonians. Camp gravitatori d'un cos amb simetria esfèrica.

5. Camp elèctric

Estructura de la matèria i forces a la naturalesa. Camp elèctric, llei de Gauss per al camp elèctric i llei de Coulomb. Camp i potencial elèctrics: línies de camp elèctric i superfícies equipotencials. Conductors en equilibri electrostàtic.

6. Camp magnètic

Força magnètica sobre una càrrega puntual en moviment: força de Lorentz. Moviment d'una partícula carregada en un camp magnètic uniforme. Acció d'un camp magnètic sobre un corrent elèctric, una espira i un imant. Camp magnètic creat per un corrent elèctric: llei de Biot i Savart. Forces entre corrents rectilinis molt llargs i paral·lels. Línies de camp magnètic i flux magnètic: llei d'Ampère i llei de Gauss del magnetisme.

7. Inducció electromagnètica

Fenòmens d'inducció electromagnètica: lleis de Faraday i de Lenz. Força electromotriu induïda pel moviment. Inducció mútua i autoinducció. Equacions de Maxwell en el buit.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber descriure el moviment (cinemàtica) d'una partícula mitjançant el vector posició de la seva trajectòria, la velocitat i l'acceleració, ja sigui en les components cartesianes o les intrínseques. I saber integrar l'equació del moviment d'una partícula en el cas de forces dependents del temps o de la velocitat.
- Entendre i relacionar els conceptes mecànics de treball, potència i energia, sobretot quan intervenen forces conservatives (com la de la gravetat prop de la superfície terrestre, la força elàstica d'una molla o camps de forces centrals).
- Conèixer els teoremes de conservació de l'energia mecànica, del moment lineal i del moment angular, i saber-los aplicar per resoldre problemes del moviment degut a forces conservatives i forces perpendiculars a la trajectòria (com ara la tensió d'un fil o la reacció normal d'una superfície).
- Ser capaç de descriure el comportament dinàmic d'una partícula a partir de l'anàlisi de la seva energia en el cas unidimensional (d'una manera especial el cas de l'oscil·lador lliure) i saber calcular la freqüència de les petites oscil·lacions al voltant d'un punt d'equilibri estable.
- Tenint en compte els teoremes de conservació de l'energia mecànica i del moment angular, saber analitzar els possibles moviments en un camp de forces central (d'una manera particular el gravitatori) mitjançant el radi vector i les components radial i transversal de la velocitat.
- Conèixer i relacionar la llei de Coulomb i la llei de Gauss per al camp elèctric, i saber utilitzar-les per calcular el camp i el potencial elèctric deguts a càrregues puntuals i distribucions uniformes de càrrega sobre superfícies planes molt grans (pràcticament infinites), sobre fils molt llargs (pràcticament infinits) i sobre superfícies esfèriques (especialment en el cas de conductors en equilibri electrostàtic).
- Conèixer la força de Lorentz sobre una càrrega elèctrica i saber-la aplicar per determinar el moviment en casos particulars de camps elèctrics i magnètics uniformes, així com per calcular la força que exerceix un camp magnètic sobre un corrent elèctric filiforme.

- Conèixer la llei de Biot i Savart i, en particular, saber-la utilitzar per calcular el camp magnètic en l'eix d'una espira circular o el creat per un corrent rectilini molt llarg.
- Entendre les lleis de Faraday i de Lenz i saber-les aplicar per determinar el corrent induït en casos senzills.
- Saber que la llei de Gauss del camp elèctric i la del magnetisme, juntament amb la llei de Faraday i la d'Ampère ampliada amb el corrent de desplaçament, són les anomenades Equacions de Maxwell, que, juntament amb la força de Lorentz i el principi de conservació de càrrega, constitueixen les lleis fonamentals de l'electromagnetisme clàssic.

Capacitats prèvies necessàries

- Tenir coneixements de matemàtiques elementals: nocions bàsiques de geometria i trigonometria, resolució d'equacions i sistemes d'equacions senzills, operacions amb potències i logaritmes, i càlcul de derivades i integrals immediates.
- Conèixer el sistema internacional d'unitats (m, kg, s, N, J, W, A, C, V, T).
- Tenir coneixements de cinemàtica senzills per descriure moviments rectilinis uniformes, moviments uniformement accelerats (rectilinis o parabòlics), moviments circulars (amb velocitat o acceleració angulars constants) i moviments harmònics simples.
- Tenir nocions bàsiques de mecànica. En particular, conèixer les lleis de Newton del moviment i els conceptes de treball, energia i potència.
- Tenir nocions bàsiques d'electromagnetisme. En particular, conèixer la llei de Coulomb.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** En aquestes sessions s'introduiran i desenvoluparan les principals idees i conceptes de la mecànica i l'electromagnetisme clàssics. La metodologia serà la clàssica lliçó magistral a la pissarra. El desenvolupament teòric anirà acompanyat amb exemples d'aplicació en problemes concrets. A més, es proposaran una sèrie d'exercicis i problemes perquè els estudiants els intentin resoldre pel seu compte.
- **Sessions de problemes:** En aquestes sessions, d'entre els exercicis i problemes proposats, el professor resoldrà els que consideri més il·lustratius i donarà les pautes per resoldre els que puguin presentar més dificultats. També respondrà les qüestions sobre problemes concrets que li plantegin els estudiants i, si cal, els resoldrà parcialment o completament.

7.- Avaluació

Hi haurà un primer examen parcial eliminadori de matèria, i un segon parcial si s'aprova el primer o bé un examen final de tota l'assignatura.

La nota de l'assignatura serà la mitjana de la dels parcials o la del final.

Tots els exàmens consistiran en la resolució de problemes i qüestions.

La convocatòria extraordinària consistirà en un examen del mateix tipus que els anteriors, i la nota obtinguda serà la de l'assignatura.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Gettys, W.; Keller, J.; Skove, M.: *Física clásica y moderna*. McGraw-Hill, 1991.
- Tipler, P.A.: *Física. (2 volums)*. 3a ed.. Reverté, 1995.
- Serway R.A.; Jewett, J.W.: *Física (2 volums)*. Thomson, 2003.
- Alonso, M.; Finn, E.: *Física*. Addison-Wesley Iberoamericana, 1995.
- Sears, F., et al.: *Física universitaria*. 11a ed.. Addison-Wesley Iberoamericana, 2004.

Referències complementàries:

- Alonso, M.; Finn, E.: *Física (volums 1 i 2)*. Fondo Educativo Interamericano, 1997.
- Feynman, R.; Leighton, R.; Sands, M.: *Física (volums 1 i 2)*. Addison-Wesley Longman de Mexico, 2000.
- *Berkeley physics course (volums 1 i 2)*. Reverté, 1992.
- Marion, J.B.: *Dinámica clásica de las partículas y sistemas*. Reverté, 1995.
- Plonus, M.A.: *Electromagnetismo aplicado*. Reverté, 1992.

INFORMÀTICA 2

1.- Identificació

Codi: 10009

Crèdits: 7.5 (3 crèdits teòrics + 4.5 crèdits pràctics)

Professora coordinador: Salvador Roura Ferret

Altres professors: Jordi Petit i Silvestre

Idioma: Català (amb alguns llibres de referència en anglés)

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens		3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		40
Preparació d'exàmens		25
Total		198

3.- Objectius

L'objectiu del curs és donar als alumnes, d'una banda, els coneixements necessaris per dissenyar i analitzar algorismes de dificultat mitjana, i, de l'altra, els mitjans per codificar aquests algorismes en un llenguatge d'alt nivell.:

4.- Continguts

1. Eficiència d'algorismes. Notacions asimptòtiques. Resolució de recurrències.
2. Recursivitat com a eina bàsica de disseny d'algorismes.
3. Disseny modular i tipus abstractes de dades (TAD): concepte i utilitat.
4. Els TAD lineals: piles, cues i llistes. Memòria dinàmica i punters. Mergesort
5. El TAD arbre: exemples d'ús i implementacions.
6. El TAD diccionari: implementació amb taules de dispersió.
7. El TAD diccionari: implementació amb arbres de cerca. Quicksort.
8. El TAD cua de prioritats. Implementació amb munts. Heapsort.
9. El TAD graf: implementacions i algorismes bàsics.
10. Límits de la programació: problemes indecidibles i problemes intractables.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Calcular el cost d'un algorisme.
- Dissenyar algorismes recursivament.
- Usar, dissenyar, implementar i avaluar TAD (tipus abstractes de dades).
- Seleccionar el mètode d'ordenació adequat per a propòsits concrets.
- Codificar algorismes de mida mitjana en C++.

Capacitats prèvies necessàries

- Dissenyar algorismes simples en un pseudollenguatge de programació imperatiu.
- Usar amb fluïdesa els esquemes de recorregut i cerca de seqüències.
- Dominar l'ús de procediments i el seu pas de paràmetres.
- Codificar algorismes simples en C++.

6.- Metodologia

El curs està basat en dues parts, teòrica i pràctica, que es van intercalant en el temps. Les classes pràctiques es divideixen en classes de problemes i classes de laboratori.

- **Sessions de teoria:** Les classes de teoria són classes magistrals.
- **Sessions de problemes:** A les classes de problemes es proposen exercicis de disseny o anàlisi d'algorismes, i de manera interactiva se'n cerquen les solucions. En aquestes classes també es podran ampliar alguns continguts teòrics.
- **Pràctiques:** A les classes de laboratori es desenvolupen els conceptes necessaris per poder dur a terme les pràctiques avaluades, mitjançant els coneixements apresos a les classes de teoria i problemes.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen final que mesurarà els coneixements adquirits a les classes de teoria i problemes. La nota final serà una mitjana ponderada de la nota de laboratori i de la nota de l'examen, sempre que no hi hagi una diferència excessiva entre ambdues notes.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Cormen, T.; Leiserson, C.; Rivest, R.: *Introduction to Algorithms*. 2a ed..The MIT Press, 2001.
- Ferri, F.J.; Albert, J.V.; Martín, G.: *Introducció a l'Anàlisi i Disseny d'Algorismes*..Publicacions de la Universitat de València, 1998.
- Sedgewick, R.: *Algorithms in C++: Fundamentals, Data Structures, Sorting, Searching*. 3a ed..Addison-Wesley, 1998.
- Stroustrup, B.: *The C++ Programming Language*. 3a ed..Addison-Wesley, 2000.
- Weiss, M.A.: *Data Structures and Algorithm Analysis in C++*. 2a ed..Addison-Wesley, 2003.

Referències complementàries:

- Aho, A.; Hopcroft, J.; Ulmann, J.: *The Design and Analysis of Computer Algorithms*. 2a ed..Addison-Wesley, 1983.
- Knuth, D.E.: *The Art of Computer Programming: Fundamental Algorithms*. 3a ed..Addison-Wesley, 1998.
- Knuth, D.E.: *The Art of Computer Programming: Sorting and Searching*. 2a ed..Addison-Wesley, 1998.
- Skiena, S.; Revilla, M.: *Programming Challenges*..Springer Verlag, 2003.
- Wirth, N.: *Algorithms + Data Structures = Programs*..Prentice-Hall, 1978.

Enllaços:

- <http://concurs.lsi.upc.edu/>
- <http://acm.uva.es/problemset/>

2n CURS - 1r QUADRIMESTRE

CÀLCUL 3

1.- Identificació

Codi: 10012

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Juan José Morales Ruiz

Altres professors: Miquel Dalmau Vilaldach, Natalia Sadowskaya Nurimanova

Idioma: Castellano, Catalán

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		6
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		6
Total		129

3.- Objectius

El curs gira al voltant de les relacions entre els valors de les funcions a l'interior i a la frontera de regions, juntament amb els objectes que permeten expressar aquestes relacions.:

- Introduir els teoremes integrals clàssics, juntament amb alguns elements de càlcul tensorial de formes.
- Fer una introducció elemental a la teoria de funcions analítiques d'una variable complexa, incloent-hi el teorema dels residus.

4.- Continguts

1. Corbes i superfícies

1.1 Camps escalars i vectorials.

1.2 Corbes: insistir en la representació paramètrica, l'equivalència entre les diverses representacions paramètriques, amb abundància d'exemples. Camp i recta tangent a una corba.

1.3 Integrals al llarg d'una corba: longitud d'un arc de corba. Integral d'un camp escalar al llarg d'una corba, independència de la parametrització. Integral d'un camp vectorial al llarg d'una corba, independència de la parametrització.

1.4 Superfícies: diverses formes de representar una superfície, equivalència entre diferents representacions paramètriques. Pla tangent i normal a una superfície.

1.5 Integrals sobre una superfície: anàleg al cas d'una corba, però essencialment en dimensió tres (àrea d'una superfície, etc.).

2. Anàlisi vectorial i teoremes integrals clàssics

2.1 Fórmules de l'anàlisi vectorial: gradient divergència i rotacional. Fórmules de l'anàlisi vectorial.

2.2 Teorema de Green.

2.3 Teorema d'Stokes clàssic.

2.4 Teorema de Gauss.

2.5 Aplicació: camps conservatius i camps que conserven el volum. Camps conservatius: el problema de l'existència de la funció potencial. Camps que conserven el volum.

3. Formes diferenciables

- 3.1 Tensors sobre un espai vectorial.
- 3.2 Formes exteriors sobre un espai vectorial.
- 3.3 Formes diferencials sobre un espai vectorial.

4. Integració i teorema d'Stokes sobre formes

- 4.1 Cubs singulars i cadenes.
- 4.2 Integral d'una forma sobre una cadena: definició. Casos particulars: integrals sobre corbes i superfícies.
- 4.3 Teorema d'Stokes: enunciat i demostració.
- 4.4 Reducció dels teoremes integrals clàssics al teorema d'Stokes sobre formes: Green, Gauss, Stokes.

5. Funcions holomorfes

- 5.1 Definició i primeres propietats.
- 5.2 Teorema de Cauchy.
- 5.3 Desenvolupaments de Taylor.

6. Teorema dels residus

- 6.1 Desenvolupaments de Laurent.
- 6.2 Teorema dels residus.
- 6.3 Aplicacions.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber parametritzar corbes i superfícies senzilles.
- Aprendre a calcular integrals sobre corbes i superfícies, juntament amb els teoremes integrals clàssics.
- Adquirir una cert habilitat i abstracció en àlgebra tensorial, especialment en àlgebra exterior.
- Que l'alumne es convenci que l'àlgebra lineal necessària per al càlcul diferencial de formes diferencials és l'àlgebra tensorial.
- Saber resoldre problemes elementals de formes diferencials, en particular els càlculs relacionats amb la derivada exterior.
- Saber calcular integrals elementals sobre formes, un cas particular de les quals són els càlculs involucrats en els teoremes integrals clàssics.
- Saber utilitzar els teoremes elementals de la teoria de funcions analítiques en una variable. En particular, el teorema de Cauchy i el teorema dels residus.

- Que l'alumne es convenci que les funcions elementals que coneix són només una petita part de l'univers de les funcions d'una variable.

Capacitats prèvies necessàries

- Àlgebra lineal d'espais vectorials de dimensió finita sobre un cos de característica zero, incloent-hi el concepte d'espai dual.
- Càlcul diferencial real elemental de funcions d'una i diverses variables.
- Són convenients alguns coneixements de física: camps elèctrics i gravitatoris, juntament amb algunes nocions de mecànica conservativa.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** S'exposarà la teoria necessària per aconseguir els objectius ja exposats. S'il·lustraran els conceptes i els resultats teòrics amb exemples. També es proposaran alguns problemes especials d'un nivell una mica més elevat que el de les sessions de problemes per a l'alumne especialment interessat. L'alumne disposarà d'unes notes redactades pel professor de l'assignatura, amb la qual cosa seria convenient que les consultés prèviament a la classe.
- **Sessions de problemes:** Es resoldran exercicis d'una llista de problemes a la qual l'alumne hagi tingut accés previ.

7.- Avaluació

L'avaluació ordinària consistirà en dos exàmens:

- Examen parcial
- Examen final

L'examen parcial no serà eliminatori i tindrà un pes no superior al 15 % sobre el total. L'examen final serà sobre tota la matèria del curs.

L'avaluació extraordinària consistirà en un únic examen de tota la matèria del curs.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Dubrovin, B.A.; Novikov, S.P.; Fomenko, A.T.: *Modern Geometry. Methods and Applications, Vol. 1.2a* ed..Springer, 1992.
- Marsden, J.E.; Tromba, A.J: *Cálculo vectorial...*Addison-Wesley Iberoamericana, Argentina, 1991.
- Spivak, M.: *Cálculo en variedades..*Reverté, 1979.
- Ahlfors, L.V.: *Complex Analysis.*3a ed..McGraw Hill, 1979.
- Arnold, V.I.: *Mathematical Methods of Classical Mechanics..*Springer-Verlag, 1989.

GEOMETRIA

1.- Identificació

Codi: 10008

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Sebastià Xambó Descamps

Altres professors: Ferran Hurtado Díaz, Francesc Prats Duaygües

Idioma: Català, Castellà i Anglès

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8 (*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	5	65
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		10+15=25
Total		215

Hi ha dos exàmens, un de parcial i un de final.

3.- Objectius

Tractament dels conceptes més bàsics de les geometries afí, euclidiana i projectiva, les seves interrelacions més fonamentals i una mostra dels problemes que permeten resoldre.:

- Resolució de problemes geomètrics pel mètode sintètic.
- Assimilació del mètode analític en l'àmbit afí, amb una atenció especial a les varietats i transformacions lineals.
- Assimilació del mètode analític en l'àmbit euclidià, amb una atenció especial a les transformacions lineals que conserven distàncies i angles.
- Conèixer l'estructura conceptual de la geometria projectiva i la seva relació amb les geometries afí i mètrica, amb una atenció particular al tractament dels punts de l'infinit i l'homogeneïtzació de coordenades.
- Entendre els aspectes projectius, afins i mètrics bàsics de les figures de segon grau.

4.- Continguts

1. Geometria clàssica

Revisió dels conceptes fonamentals de la geometria sintètica.

2. Geometria afí

Espai afí. Varietats lineals. Referència afí i coordenades cartesianes. Raó simple. Equacions paramètriques i cartesianes de les varietats lineals. Aplicacions afins i afinitats. Equacions de les afinitats. Punts fixos d'una afinitat. Grup afí.

3. Geometria mètrica

Espai afí euclidià: mètrica, distàncies i angles. Perpendicularitat: espai ortogonal, projecció ortogonal, bases ortonormals, matrius ortogonals. Distàncies entre varietats lineals. Orientacions d'un espai vectorial real. Volum i producte vectorial. Angles orientats. Desplaçaments i semblances. Desplaçaments i semblances en la recta, en el pla i en l'espai. Introducció als quaterns.

4. Geometria projectiva

Espai projectiu. Varietats lineals. Compleció projectiva de l'espai afí. Coordenades projectives. Relació entre coordenades afins i projectives. Equacions paramètriques i cartesianes de les varietats lineals. Projectivitats. Raó doble. Quaterns harmònics. Dualitat. Homografies.

5. Còniques i quàdriques

Seccions còniques: aspectes geomètrics. Tractament analític de les seccions còniques. Classificació de còniques. Propietats projectives, afins i mètriques de les còniques. Quàdriques. Classificació de quàdriques. Propietats projectives, afins i mètriques de les quàdriques.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Distingir entre el mètode sintètic i el mètode analític i comprendre la relació entre tots dos.
- Plantejar i resoldre problemes geomètrics usant mètodes sintètics.
- Plantejar i resoldre problemes geomètrics usant mètodes analítics.
- Distingir entre els nivells projectiu, afí i euclidià de la geometria, comprendre'n les interrelacions i saber-los aplicar per resoldre problemes.
- Entendre les transformacions projectives, afins i euclidianes i saber-les aplicar.
- Comprendre les bases sobre les quals descansen diverses aplicacions de la geometria.

Capacitats prèvies necessàries

- Conèixer la descripció i les propietats bàsiques de les entitats geomètriques més elementals.
- Conèixer i saber aplicar els mètodes d'àlgebra lineal.

6.- Metodologia

Classes de teoria i de problemes.

- **Sessions de teoria:** S'expliquen d'una manera sistemàtica els diversos temes del programa i s'il·lustren amb exemples escollits.
- **Sessions de problemes:** Es fan problemes relacionats amb els temes de teoria amb la participació dels alumnes.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial dels tres primers temes, avaluat sobre 3 punts, i un de final avaluat sobre 7 punts. La nota final serà $\text{MAX}\{0,3 \cdot \text{NP} + 0,7 \cdot \text{NF}, \text{NF}\}$.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Berger, M.: *Geometry (2 vols.)*..Springer-Verlag, 1987.
- Guzmán, M. de: *Mirar y ver.*..Tres Cantos Nivola, 2004.
- Reventós, A.: *Geometria Projectiva*..Edicions UAB, 2000.
- Santaló, Ll.: *Geometría Projectiva*..EUDEBA, 1966.
- Xambó, S.: *Geometria*.2a ed..Edicions UPC, 2001.

Referències complementàries:

- Burn, R.P.: *Groups--A Path to Geometry*..Cambridge Univ. Press, 1985.
- Castellet, M.; Llerena, I.: *Àlgebra lineal i geometria*..Publicacions UAB, 1990.
- Coxeter, H.S.M.: *Fundamentos de Geometría*..Limusa, 1971.
- Roe, J.: *Elementary Geometry*..Oxford Univ. Press, 1999.
- Sidler, J.C.: *Géométrie Projective*..InterEditions, 1993.

MÈTODES NUMÈRICS 1

1.- Identificació

Codi: 10006

Crèdits: 7,5 (3 crèdits teòrics + 4,5 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Mercè Ollé Torner

Altres professors: Tomás Lázaro Ochoa, Pablo Sánchez Casas

Idioma: Català/Castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens		3,5+3,5=7
No presencials		
Seguiment de classes de teoria		
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		
	Total	

El nombre d'hores no presencials (seguiment de classes de teoria i problemes i preparació dels exàmens) dependrà de cada estudiant (segons els seus coneixements, l'habilitat i l'interès per l'assignatura).

3.- Objectius

En els molt diversos camps de la ciència i la tecnologia, es descriuen tot sovint fenòmens reals mitjançant models matemàtics. Buscar i aplicar les eines més adequades per trobar solucions a problemes basats en aquests models constitueix l'objectiu principal de la mecànica aplicada. Malauradament, no sempre es poden resoldre aquests problemes amb els mètodes analítics clàssics. És aleshores que són útils les tècniques numèriques, que mitjançant una tasca de càlcul més o menys intensa arriben a solucions aproximades. L'objectiu d'aquesta assignatura és introduir aquestes tècniques numèriques; per això representa un primer curs de càlcul numèric. Més concretament, els objectius principals són::

- Que l'estudiant obtingui un bon coneixement dels mètodes numèrics existents en els camps de la interpolació de funcions (i aplicacions) i de l'àlgebra lineal (sistemes lineals i valors i vectors propis).
- Que l'estudiant aprengui i practiqui aquests mètodes mitjançant un llenguatge de programació.

4.- Continguts

1. Errors

Conceptes generals. Estimació i fitació d'errors. Propagació d'errors.

2. Interpolació de funcions

Concepte d'interpolació. Interpolació polinòmica, error d'interpolació. Mètodes de càlcul del polinomi interpolador.

3. Aplicacions de la interpolació de funcions

Fórmules de derivació i integració interpolativa i errors. Extrapolació de Richardson.

Mètodes interpolatius iteratius d'aproximació de solucions d'equacions no lineals.

4. Sistemes lineals

Mètodes gaussians. Mètodes d'ortogonalització. Càlcul de determinants i inverses de matrius. Anàlisi de l'error. Sistemes lineals sobredeterminats.

5. Valors i vectors propis

Conceptes bàsics. Deflació de matrius. Mètodes de la potència. Mètodes de Jacobi.

Mètodes de reducció: Givens i Householder. Mètodes LR i QR.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Distingir i comparar els diversos tipus de mètodes numèrics per a un mateix problema.
- Aplicar els conceptes apresos a teoria per tal de resoldre problemes tant de tipus teòric com pràctic.
- Utilitzar un llenguatge de programació per tal d'implementar mètodes numèrics en alguns problemes matemàtics.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixement d'un llenguatge de programació.
- Continguts de Càlcul 1 i 2 i àlgebra lineal.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria es presenten els diversos mètodes i les seves propietats.
- **Sessions de problemes:** A les classes de problemes es distingeixen dos tipus de tasques: (i) resolució de problemes (ja sigui aplicació de la teoria o de problemes més pràctics) i (ii) realització de diverses pràctiques.
- **Pràctiques:** Les classes de pràctiques es duran a terme en una aula de PC i consistiran a resoldre problemes pràctics, mitjançant un llenguatge de programació, per part dels alumnes amb l'assessorament del professor.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial (teoria i problemes) eliminatori de matèria, i un examen final (teoria, problemes i pràctiques). La nota final serà:
 $0,2 * \text{nota pràctiques (entrega i examen)} + 0,8 * \text{nota examen (NE)}$,
on $NE = 0,5 * N_{\text{parcial1}} + 0,5 * N_{\text{parcial2}}$ (per als estudiants que aprovin el primer parcial)
o bé $NE = \text{nota examen final}$.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Aubanell, A.; Benseny, A.; Delshams, A.: *Eines bàsiques de càlcul numèric*..Univ. Autònoma de Barcelona, 1991.
- Bonet, C., et al.: *Càlcul Numèric*..Ed. UPC, 1994.
- Demidovich, B.; Maron, I.: *Elementos de cálculo numérico*..Ed. Paraninfo, 1977.
- Froberg, C. E.: *Introducción al análisis numérico*..Ed. Vicenc Vives, 1977.
- Grau, M.; Noguera, M.: *Càlcul numèric*..Ed. UPC, 1993.

Referències complementàries:

- Ciarlet, P. G.: *Introduction à l'analyse numérique matricielle et à l'optimisation*..Ed. Masson, 1990.
- Golub, G. H.; Van Loan, C. F.: *Matrix computations*.3a ed..Ed. Johns Hopkins Univ. Press, 1996.
- Isaacson, E.; Keller, B. K.: *Analysis of numerical methods*..Ed. Wiley, 1994.
- Scheid, F.: *Análisis numérico: teoría y 775 problemas resueltos*..Ed. McGraw-Hill, 1972.
- Stoer, J.; Bulirsch, R.: *Introduction to numerical analysis*..Ed. Springer-Verlag, 1993.

PROBABILITAT I ESTADÍSTICA

1.- Identificació

Codi: 10015

Crèdits: 7.5 (crèdits teòrics + crèdits pràctics)

Professor coordinador: Ramon Nonell i Torrent

Idioma: català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens	4	
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització de treballs	0	
Preparació d'exàmens	35	
	Total	

3.- Objectius

- Coneixement de l'estructura matemàtica sobre la qual s'hi definirà la probabilitat: conjunt de resultats d'una experiència aleatòria i conjunt de successos (sigma-àlgebra de Boole) d'una experiència aleatòria. Coneixement de la sigma-àlgebra dels borelians. Coneixement de la funció probabilitat axiomàticament i en les seves propietats.
- Coneixement de les propietats de la funció probabilitat per tal de plantejar problemes i d'estructurar-ne solucions en fenòmens susceptibles de formalitzar-se amb un espai de probabilitat.
- Coneixement de la formalització de les característiques numèriques associades a fenòmens aleatoris: variables aleatòries reals. Coneixement de l'estructura algebraica de les variables aleatòries reals definides en un espai probabilitzable. Formalització del coneixement de la llei d'una variable aleatòria real: lleis discretes i lleis absolutament contínues amb les corresponents funcions definidores.
- Coneixement de les definicions formals dels elements característics de les lleis de les variables aleatòries reals: esperança, variància, mediana,... Coneixement de les desigualtats bàsiques amb els elements característics de les lleis de les variables aleatòries reals. Coneixement de les funcions que generen moments i que en definitiva ens aporten informació per a la determinació de lleis. Coneixement del grau d'exhaustivitat d'aquesta aportació d'informació.
- Coneixement de la generalització al concepte de vector aleatori real i consegüentment a les eines pròpies dels vectors aleatoris reals. Coneixement de la generalització al concepte de successió de variables aleatòries reals. Coneixement de les convergències més habituals i de les relacions que entre elles s'estableixen.

4.- Continguts

1. Espai de Probabilitat

Resultats, esdeveniments i operacions amb esdeveniments. Espai probabilitzable elemental. Sigma-àlgebra de Borel. Definició i propietats de la funció probabilitat. Probabilitat condicionada. Fórmula de Bayes. Independència estocàstica.

2. Variable Aleatòria

Definició de variable aleatòria. Estructura de l'espai de les variables aleatòries reals. Probabilitat induïda. Funció de distribució de probabilitat. Variables aleatòries discretes: funció de probabilitat; models més habituals. Variables aleatòries absolutament contínues: funció de densitat; models més habituals. Família exponencial. Independència de variables aleatòries.

3. Moments i Funcions Generatrius d'una Variable Aleatòria

Moments i propietats. Covariància i correlació. Desigualtats. Funció generadora de moments. Funció característica.

4. Vectors Aleatoris i Introducció a les Successions de Variables Aleatòries

Definició de vector aleatori. Transformacions de vectors. Vectors Normals i lleis associades a la Normal. Lleis condicionades. Regressió lineal. Concepte de mostra. Simulació de mostres. Introducció a les convergències i al Teorema Central del Límit. Introducció a les cadenes de Markov.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber construir espais de probabilitat. Saber demostrar que una funció és una probabilitat.
- Saber resoldre problemes de probabilitat amb les metodologies usuals d'acord amb l'axiomàtica i les propietats.
- Saber demostrar que una funció és una variable aleatòria real.
- Saber identificar i tractar les lleis usuals, tant les discretes com les absolutament contínues. Saber calcular els elements característics de les lleis usuals.
- Saber calcular i usar les funcions generadores com a portadores d'informació d'una llei.
- Saber tractar transformacions de variables aleatòries reals i de vectors aleatoris reals. Saber trobar les funcions identificadores de les lleis associades a la llei Normal.
- Saber demostrar convergències usuals de variables aleatòries reals.

Capacitats prèvies necessàries

- Haver adquirit el raonament matemàtic.
- Saber les assignatures del primer curs.
- Saber teoria de conjunts. Tenir nocions de cardinalitat.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes de pissarra: explicacions, demostracions, exemples,...
- **Sessions de problemes:** Classes estàndard d'explicació i resolució de problemes amb la possibilitat de presentació de problemes resolts.

7.- Avaluació

Examen final de teoria (menys del 50% de la nota) i de problemes (més del 50% de la nota). En l'avaluació ordinària hi ha punts afegits que beneficiaran les persones que presentin voluntàriament qüestions resoltes o que tinguin una actitud especialment favorable cap als continguts l'assignatura.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ash, R.B.: *Basic Probability Theory*..Wiley, 1970.
- Baldi, P.: *Calcolo delle Probabilità e Estatistica*..McGraw-Hill Libri, 1993.
- Chung, K.L.: *Elementary Probability Theory with Stochastic Processes*..Springer-Verlag, 1979.
- Rohatgi, V.K.: *An Introduction to Probability Theory and Mathematical Statistics*..Wiley, 1976.
- Sanz, M.: *Probabilitats*..UB, 1999.

Referències complementàries:

- Ash, R.B.: *Real Analysis and Probability*..Academic Press, 1972.
- Breiman, L.: *Probability*..SIAP, 1992.
- Chung, K.L.: *A Course in Probability Theory*..Academic Press, 1974.
- DeGroot, M.H.: *Probabilidad y Estadística*..Addison-Wesley, 1988.
- Neveu, J.: *Bases Mathématiques du Calcul des Probabilités*..Masson, 1980.

2n CURS – 2n QUADRIMESTRE

ANÀLISI REAL

1.- Identificació

Codi: 10017

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Santiago Boza Rocho

Altres professors: Jorge Jimenez Urroz

Idioma: Català i Castellà.

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8*
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		25**
Preparació d'exàmens		15+20=35*
Total		198

(*) Hi ha dos exàmens: el parcial i el final.

(**) Preparació de les classes de problemes.

3.- Objectius

Aquesta assignatura, complement i continuació de Càlcul 1 i Càlcul 2, introduirà i desenvoluparà idees, tècniques i teoremes bàsics de l'anàlisi real moderna, com ara: convergència i aproximació de funcions, mesura i integració, i s'aplicaran a l'estudi d'àlgebres de funcions contínues, als espais de funcions integrables i als desenvolupaments en sèrie de Fourier. Els objectius específics seran els següents::

- L'alumne ha de saber distingir entre el concepte de convergència puntual i convergència uniforme aplicat a successions i sèries de funcions. Així mateix, ha de conèixer el comportament de la convergència uniforme respecte a la continuïtat, la derivació i la integració.
- L'estudiant ha de familiaritzar-se amb l'estudi de l'àlgebra de funcions contínues, així com amb l'estudi de l'aplicació en diferents situacions dels teoremes clàssics referents a famílies de funcions en aquests espais.
- Introduir els conceptes bàsics de teoria de la mesura i integració de Lebesgue i aplicar-los per obtenir resultats de convergència de successions de funcions i el seu comportament respecte a la integral. Es farà un èmfasi especial en les aplicacions com ara les integrals dependents de paràmetres i l'estudi dels espais de Lebesgue.
- Proveir l'estudiant d'una eina bàsica de l'anàlisi com és l'anàlisi de Fourier. El marc de la integral de Lebesgue és l'adequat per introduir aquests conceptes. A més d'introduir el càlcul explícit dels coeficients de Fourier associats a una funció periòdica, es considera fonamental dominar els problemes de convergència en les sèries de Fourier. Com a aplicació, s'introduirà l'estudi de problemes de contorn resolts mitjançant anàlisi de Fourier.

4.- Continguts

1. Successions i sèries de funcions

Convergència puntual i uniforme de successions de funcions. Propietats. Sèries de funcions. Convergència. Criteris de Weierstrass, Abel i Dirichlet. Sèries de potències. Radi de convergència. Sèries de Taylor.

2. Espais de funcions contínues

L'àlgebra de funcions contínues. Teorema d'Ascoli-Arzelà. Teorema d'Stone-Weierstrass.

3. Integral de Lebesgue

Funcions mesurables. Mesures. La mesura exterior. Integral de Lebesgue. Teorema de convergència monòtona. Funcions integrables. Teorema de la convergència dominada. Integrals dependents de paràmetres. Espais L_p .

4. Sèries de Fourier trigonomètriques

Sèries de Fourier a L_2 . Coeficients de Fourier. Desigualtat de Bessel. Identitat de Parseval. Completesa dels sistemes trigonomètric i exponencial. Convergència puntual de les sèries de Fourier: teorema de Dirichlet. Convergència uniforme de les sèries de Fourier. Sèries de Fourier i derivació. Fenomen de Gibbs.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber distingir entre convergència puntual i uniforme en el cas d'una successió o una sèrie de funcions.
- Establir si és possible conmutar el pas al límit d'una successió de funcions amb el límit puntual, la derivabilitat o la integració.
- Familiaritzar-se amb els desenvolupaments en sèrie de potències de les funcions elementals i fer manipulacions algebraïques amb aquests desenvolupaments.
- Saber establir el domini de convergència per a una sèrie de potències.
- Discernir si una família de funcions és equicontínua o no, i deduir-ne conseqüències.
- Aplicació correcta dels teoremes d'aproximació d'Stone i Weierstrass.
- Entendre el concepte de conjunt i funció mesurables de Lebesgue i reconèixer-los en els exemples.
- Treballar els teoremes de convergència per la integral de Lebesgue i aplicar-los a problemes d'integrabilitat.
- Saber calcular una integral dependent d'un paràmetre mitjançant els resultats obtinguts a classe de teoria.
- Deducció de la sèrie de Fourier d'una funció periòdica donada i establir en quin sentit les sumes parcials d'aquesta convergeixen a la funció.

Capacitats prèvies necessàries

- Les derivades de les assignatures prèvies Càlcul 1 i 2 com ara: criteris per a convergència de successions i sèries, continuïtat i diferenciabilitat en una i diverses variables i integració de Riemann.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les sessions de teoria es desenvoluparan els diferents temes que configuren el programa. Aquestes sessions serviran, a més, per donar a l'estudiant una base sòlida en mètodes de raonament, il·lustrant com és necessari el rigor, l'abstracció i la intuïció.
- **Sessions de problemes:** En els exercicis i problemes que es resolguin a classe convindrà procedir amb ordre i establir clarament quin és el punt de partida, l'objectiu que es vol assolir i les eines de què disposem per fer-ho. Serà formatiu arribar a resoldre un mateix problema de maneres diferents, sobretot si les diferents solucions provenen dels estudiants.

7.- Avaluació

Hi haurà una prova parcial no eliminatòria de matèria i una prova final.

La nota final es calcularà de la manera següent:

$\text{MAX}(0,25 * \text{Parcial} + 0,75 * \text{Final}, \text{Final})$.

En el cas de haver-se de presentar a l'examen extraordinari, la seva qualificació constituirà la nota final.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Bartle, R.: *The elements of integration and Lebesgue measure*..John Wiley, 1995.
- Batlle, C.; Fossas, E.: *Anàlisi Real -Apunts*..Ahlens, S.L., 2002.
- Folland, G.B.: *Fourier Analysis and its applications*..Brooks/Cole Publ., 1992.
- Marsden, J.; Hoffmann, M.: *Análisis Clásico Elemental*..Addison-Wesley, 1998.
- Sprecher, D.A.: *Elements of Real Analysis*..Dover, 1987.

Referències complementàries:

- Bombal, F; Marín, L.R.; Vera, G.: *Problemas de Análisis Matemático, Vol.3*..AC, 1987.
- Boza, S.; Franch, J.: *Problemes d'Anàlisi Real*..(Publicació docent de suport electrònic), 2002.
- Dieudonné, J.: *Fundamentos de análisis moderno*..Reverté, Barcelona, 1979.
- Rudin, W.: *Principios de Análisis Matemático*...Mc Graw Hill, México, 1980.
- Rudin, W.: *Real and Complex Analysis*..Mc Graw Hill, México, 1987.

Enllaços:

- Es recomana visitar les pàgines web referides a anàlisi real que trobareu a:
- <http://mimoza.marmara.edu.tr/~fucar/fucar/realanalysis.htm>

INFERÈNCIA ESTADÍSTICA

1.- Identificació

Codi: 10019

Crèdits: 7.5 (crèdits teòrics + crèdits pràctics)

Professor coordinador: Ramon Nonell i Torrent

Idioma: català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens	4	
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització de treballs	0	
Preparació d'exàmens	35	
	Total	

3.- Objectius

- Coneixement de les eines numèriques i gràfiques de descripció de dades.
- Coneixement de l'estructura matemàtica sobre la qual s'hi definiran els estadístics: estructures estadístiques (bàsicament paramètriques).
- Coneixement de la teoria d'estimació clàssica puntual de paràmetres de lleis amb els criteris i els resultats habituals: des del no esbiaixament a l'eficiència tot remarquant les regularitats d'estructura necessàries.
- Coneixement de la formalització d'altres mètodes d'estimació menys troncats: moments, suficiència, bayesià,...
- Coneixement de la teoria de l'estimació clàssica per regions de confiança de paràmetres de lleis a partir de funcions pivotants tot donant els resultats habituals sobre lleis d'estadístics en condicions favorables.
- Coneixement de l'estratègia Neyman-Pearson per a plantejament i solució de proves d'hipòtesis.
- Coneixement de la metodologia de resolució de proves d'hipòtesis per intervals i semiinterval de confiança. Coneixement de la formalització del mètode de la raó de versemblances per a la resolució de proves d'hipòtesis.
- Coneixement, en general, dels requeriments per a la construcció d'un bon test que resolgui una prova d'hipòtesis.
- Coneixement dels fonaments de les proves no paramètriques anomenades d'ajustament: contrast sobre una multinomial i teorema de Glivenko-Cantelli.
- Coneixement de la formalització inicial de problemes de modelització lineal.

4.- Continguts

1. Preliminar. Convergència de Successions de Variables Aleatòries i Teoremes Límit

Convergència quasi-segura, convergència en probabilitat, convergència en llei. Llei dels grans nombres. Teorema Central del Límit.

2. Tot Explorant les Dades

Estadística descriptiva.

3. Estructures Estadístiques

Paràmetres. Mostra. Estadístics. Funció de versemblança. Estudi del cas particular de mostra d'una variable aleatòria Normal.

4. Teoria de l'Estimació de Paràmetres

Informació de Fisher; desigualtat de Cramér-Rao; estimadors eficients. D'altres mètodes estàndard d'estimació puntual. Propietats asimptòtiques. Estadístics suficients. Estimació bayesiana. Mètodes d'estimació per regions de confiança.

5. Proves d'Hipòtesis

Conceptes i elements de les proves d'hipòtesis. Estratègia usual. Metodologia per intervals de confiança. Optimitat: test de Neyman-Pearson. Test de la raó de versemblances.

6. (Alguns) Mètodes No Paramètrics

Test khi-quadrat d'ajustament. Test khi-quadrat d'independència. Distribucions empíriques. Test de Kolmogorov.

7. (Introducció a la Pràctica del) Model Lineal Múltiple

Hipòtesis del model. Estimadors mínimo-quadràtics. Coeficient de determinació. Significació del model. Significació de les regressores. Prediccions. Punt de vista de vector aleatori. Coeficients de correlació del model.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber usar el teorema central del límit (d'acord amb els coneixements de l'assignatura de Probabilitat i Estadística, coneixemnets que es repassaran).
- Saber llegir correctament les sortides de descripció de dades en un sistema informàtic.
- Saber construir estructures estadístiques paramètriques.
- Saber calcular biaixos i funcions de risc d'estadístics com a estimadors de paràmetres. Saber triar, quan és possible, entre estimadors de paràmetres segons diversos criteris d'optimitat.
- Saber construir intervals de confiança per a paràmetres en condicions favorables i també en condicions menys favorables i en condicions específiques.
- Saber interpretar els intervals de confiança en sortides de sistema informàtic.
- Saber plantejar proves d'hipòtesis i saber resoldre-les amb tests construïts segons diversos mètodes.
- Saber interpretar les sortides dels tests que resolen proves d'hipòtesis habituals i que estan implementats en sistemes informàtics.
- Saber interpretar la sortida habitual en un sistema informàtic del tractament d'un model lineal.

Capacitats prèvies necessàries

- L'assignatura de Probabilitat i Estadística.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes de pissarra: explicacions, demostracions, exemples,...
- **Sessions de problemes:** Classes estàndard d'explicació i resolució de problemes amb la possibilitat de presentació de problemes resolts.
- **Pràctiques:** Classes amb l'ajuda d'algun sistema informàtic estadístic (MINITAB, SPSS,...).

7.- Avaluació

Examen final de teoria (menys del 50% de la nota) i de problemes (més del 50% de la nota). En l'avaluació ordinària hi haurà punts afegits que beneficiaran les persones que presentin voluntàriament qüestions resoltes o que tinguin una actitud especialment favorable cap als continguts de l'assignatura.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Bickel, P.J.; Doksum, K.A.: *Mathematical Statistics: Basic Ideas and Selected Topics*..Holden-Day, 1977.
- Breiman, L.: *Statistics*..Houghton and Mifflin, 1973.
- Casella, G.; Berger, R.L.: *Statistical Inference*..Duxbury Press, 1990.
- De Groot, M.H.: *Probabilidad y Estadística*.2a ed..Addison-Wesley, 1988.
- Kalbfleisch, J.G.: *Probability and Statistical Inference*..Springer, 1985.

Referències complementàries:

- Lehmann, E.L.: *Nonparametrics Statistical Methods on Ranks*..Holden-Day, 1975.
- Lehmann, E.L.: *Testing Statistical Hypothesis*..Wadsworth & Brooks, 1991.
- Lehmann, E.L.: *Theory of Point Estimation*..Wadsworth & Brooks, 1999.
- Peña, D.: *Estadística. Modelos y Métodos I,II*..Alianza, 1991.
- Seber, G.A.F.: *The Linear Hypothesis: A General Theory*..Charles Griffin, 1980.

INVESTIGACIÓ OPERATIVA

1.- Identificació

Codi: 10016

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Elena Fernández Aréizaga

Idioma: Castellà/Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		10
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		15
Total		181

3.- Objectius

Proporcionar a l'estudiant els fonaments de la investigació operativa.

- Introduir en la metodologia de la construcció dels models matemàtics propis de la investigació operativa. Captar la utilitat d'aquests models en processos de presa de decisions quantitatives.
- Mostrar algunes de les principals àrees de la investigació operativa, com ara la programació lineal, els problemes de fluxos en xarxes, l'optimització no lineal i la programació sencera.
- Presentar una àmplia panoràmica de les diferents classes de models corresponents a les àrees anteriors i les seves aplicacions.
- Introduir els fonaments teòrics per resoldre problemes de les diferents classes considerades.
- Conèixer els principals procediments algorísmics.
- Il·lustrar la utilització pràctica dels algorismes estudiats mitjançant el software de programació matemàtica disponible a la Facultat.

4.- Continguts

1. Introducció

El concepte d'investigació operativa. El concepte de model matemàtic: el mètode científic i la metodologia de la investigació operativa. Models matemàtics com a ajuda a la presa de decisions quantitatives. El procés de formulació dels models. Models matemàtics i els seus processos de construcció: lineals, no lineals, combinatoris, estocàstics, etc.

2. Introducció als models lineals

Formulació de models lineals. Programes lineals. Forma canònica dels programes lineals. Solucions bàsiques. Teorema fonamental de la programació lineal. L'algorisme del símplex primal. La geometria de la programació lineal. Formes computacionals de l'algorisme del símplex: símplex revisat en forma de producte de la matriu inversa. Teoremes de dualitat. Teorema de la folga complementària. Interpretacions geomètriques. L'algorisme del símplex dual. Interpretacions econòmiques. Anàlisi de sensibilitat.

3. Problemes de fluxos en xarxes

Fluxos de cost mínim: especialització de l'algorisme del símplex. Problema de flux màxim: teorema de flux maxmin-tall mínim, algorisme de Ford-Fulkerson. Camins mínims: l'algorisme de Dijkstra.

4. Introducció als models de programació entera

Introducció als models de programació entera. La formulació de models sencers. Mètodes enumeratius: separació, relaxació i eliminació. Algorisme de branca i límit. Desigualtats vàlides: mètodes de plans de tall. Els talls de Gomory. Reforç de desigualtats vàlides. Mètodes heurístics: heurístiques constructives i heurístiques de millora. Aplicació a problemes concrets de programació entera com ara el problema del viatjant de comerç i problemes de localització de plantes.

5. Optimització no lineal

Condicions de primer i segon ordre. Mètodes bàsics de cerca lineal: Fibonacci, condicions d'Armijo i Goldstein. Mètodes bàsics de descens: el mètode del gradient i el mètode de Newton. Problemes amb constriccions: condicions de Kuhn i Tucker.

6. Teoria de jocs

Jocs de matrius. Estratègies òptimes. El teorema de minimax. El pòquer simplificat.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Ser capaç de formular models matemàtics per plantejar problemes reals associats a processos de presa de decisions quantitatives com a problemes d'optimització.
- Diferenciar les principals àrees de la investigació operativa, com ara la programació lineal, els problemes de fluxos en xarxes, l'optimització no lineal i la programació sencera.
- Poder resoldre problemes de programació lineal mitjançant l'algorisme del símplex. Ser capaç de respondre qüestions relacionades amb l'anàlisi de sensibilitat tant dels costos com dels termes independents dels problemes.
- Conèixer la teoria de la dualitat en programació lineal, així com les relacions bàsiques entre els problemes primals i duals.
- Conèixer els principals models de fluxos en xarxes. Saber resoldre problemes de flux de cost mínim. Poder resoldre problemes de flux màxim amb l'algorisme de Ford-Fulkerson. Poder resoldre problemes de camins mínims amb l'algorisme de Dijkstra.
- Ser capaç de resoldre problemes de programació sencera amb un algorisme de branca i límit. Saber derivar desigualtats vàlides per a problemes de programació sencera.
- Ser capaç d'aplicar el mètode del gradient i el mètode de Newton per resoldre problemes d'optimització no lineal sense restriccions. Saber aplicar les tècniques bàsiques de cerca lineal per calcular la llargària del pas.
- Saber formular i resoldre les condicions de Kuhn i Tucker per a problemes d'optimització no lineal amb constriccions.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements bàsics d'àlgebra lineal i d'anàlisi real.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Sessions d'1h on es presenten i es discuteixen els continguts de l'assignatura. En la majoria dels temes, es faran classes tradicionals a la pissarra, encara que en alguns punts concrets es faran servir transparències. S'utilitzarà la intranet docent per fer públic material docent relacionat amb l'assignatura: apunts i transparències dels temes, enunciats de problemes i exàmens resolts.

- **Sessions de problemes:** Sessions d'1 h on es plantegen i es resolen problemes numèrics relacionats amb els temes vistos a classe de teoria. Es dóna un cert temps perquè l'estudiant intenti resoldre els problemes i posteriorment els problemes es resolen i es discuteixen.

Com a complement de les sessions de problemes, cada estudiant té dades numèriques personalitzades corresponents a diferents problemes tipus. La realització d'aquests problemes (fora de l'horari lectiu) és optativa. En cas de realització i entrega, la nota obtinguda pot ajudar a incrementar la nota de l'examen (com s'explica posteriorment).

7.- Avaluació

L'assignatura es divideix en dues meitats amb quantitat de matèria similar. Es realitzarà un examen final amb dues parts corresponents a cada una de les dues meitats. L'examen de cada meitat constarà de preguntes de teoria i problemes. La nota de l'assignatura és la mitjana ponderada de les notes C1, C2 segons la fórmula:

$$\text{Nota final} = 0,5 * C1 + 0,5 * C2, \text{ sempre que:}$$

1. La nota de la part de teoria de cada meitat sigui almenys 1/3 de la nota màxima de teoria.
2. La nota de cada meitat sigui ≥ 4 .

Si la nota de teoria d'alguna meitat és $< 1/3$ de la nota màxima de teoria o si C1 o C2 són < 4 , la nota final s'obté segons la fórmula:

$$\text{Nota final} = \text{Min}(4, 0,5 * C1 + 0,5 * C2)$$

Opcionalment, els estudiants que ho vulguin poden realitzar una prova parcial corresponent a la primera meitat de l'assignatura. En cas d'avaluació satisfactòria d'aquest parcial, se'ls eximirà de la realització de la part corresponent a l'examen final, de manera que la nota C1 serà la nota del primer parcial (si ha obtingut la corresponent avaluació satisfactòria).

Addicionalment, els estudiants que ho vulguin poden realitzar exercicis numèrics personalitzats al llarg del quadrimestre. El resultat d'aquests exercicis podrà millorar, fins a un punt, la nota final de l'assignatura, quan aquesta sigui més gran o igual a 5.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ahuja, R.K.; Magnanti, T.L.; Orlin, J.B.: *Network Flows: Theory, Algorithms, Applications...*Prent.-Hall, 1993.
- Bazaraa, M.S.; Sherali, H.D.; Shetti, C.M.: *Nonlinear Programming: Theory and Algorithms...*John Wiley and Sons, 1993.
- Padberg, M.: *Linear Optimization and Extensions..*2a ed..Springer-Verlag, 1999.
- Vanderbei, R.J: *Linear Programming, Foundations and Extesions...*Kluwer Academic Publishers, 1996.
- Williams, H.P.: *Model Building in Mathematical Programming.*3a ed..Wiley, 1993.

Referències complementàries:

- Bradley, S.P.; Hax, A.C.: *Applied mathematical programming*..Addison-Wesley, 1977.
- Hu, T.C: *Integer Programming and Network Flows*..Addison-Wesley, 1970.
- Nash, S.G.; Sofer, A: *Linear and Nonlinear Programming*..McGraw Hill, 1996.
- Nemhauser, G.L.; Wolsey, L: *Integer and Combinatorial Programming*..Wiley, 1988.
- Taha, H.A.: *Operations Research: An Introduction for Network Programming*. 5a ed..Mac Millan, 1995.

TOPOLOGÍA

1.- Identificació

Codi: 10014

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Miguel Ángel Barja Yáñez

Altres professors: Maria Alberich Carramiñana, Marta Casanellas Rius

Idioma: Castellà-Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		8 (4+4)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		9
Preparació d'exàmens		40
Total		200

3.- Objectius

En aquesta assignatura s'introdueix el llenguatge bàsic de la topologia (capítols 1 a 6) i uns conceptes bàsics de topologia algebraica (capítols 7 i 8).

Quant a la topologia general, l'objectiu és que els estudiants assoleixin els conceptes generals de continuïtat, compacitat, connexió, etc. Començant per un capítol dedicat als espais mètrics, aquests ens serviran de fil conductor, per motivar exemples, contrastar nocions, i es finalitzarà, en el tema 6, amb un resultat de metrabilitat d'espais topològics.

L'objectiu de la segona part és l'estudi de la topologia del pla, mitjançant la introducció del concepte bàsic d'homotopia d'aplicacions, grau d'una aplicació de la circumferència en ella mateixa i índex d'una corba tancada respecte a un punt.

4.- Continguts

1. Espais mètrics

Boles obertes i tancades. Conjunts oberts. Aplicacions contínues. Distàncies equivalents.

2. Espais topològics

Oberts i tancats. Bases, subbases, entorns. El segon axioma de numerabilitat. Aplicacions contínues, homeomorfismes. El primer axioma de numerabilitat: caracterització de propietats topològiques mitjançant límit de successions.

3. Construcció d'espais topològics

Subespais. Productes d'espais topològics. Espais quocient i identificacions. Exemples: superfícies topològiques. Adjunció.

4. Compacitat

Espais compactes. Productes i quocients d'espais compactes. Teorema de Heine-Borel. Teorema de Tikhonov i aplicacions. Espais localment compactes. Compactificació d'Alexandroff. Compacitat en espais mètrics: caracterització per successions.

5. Connexió

Espais connexos. Components connexos. Continuïtat i connexió. Teorema del valor mitjà. Espais arccnexusos. Components arccnexusos. Espais localment connexos i localment arccnexusos.

6. Separació

Axiomes de separació en espais topològics: espais de Fréchet, de Hausdorff, regulars i normals. Lema d'Urysohn. Teorema d'extensió de Tietze. Teorema de metrabilitat d'Urysohn. Metrabilitat de les varietats topològiques.

7. Homotopia d'aplicacions contínues

Introducció a l'homotopia d'aplicacions contínues. Tipus d'homotopia d'un espai. Espais contràctils. Retractes de deformació. El conjunt de les classes d'homotopia $\%[X,I]$. Functorialitat.

8. Aplicacions a la topologia del pla

Índex d'una corba tancada. Teoremes de Poincaré-Böhl i Rouché. Teoremes de Bozen i del punt fix de Brouwer. El teorema fonamental de l'àlgebra. El teorema de Borsuk-Ulam. Invariància de la dimensió. Criteri de separabilitat d'Eilenberg. El teorema de la corba de Jordan.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre l'objecte abstracte d'espai topològic. Ús dels conceptes de base, *subbase* i *entorn* Saber comparar topologies.
- Comprendre els conceptes de connexió (connexió, arconnexió, definicions locals, components), compacitat (compactificacions) i separació en espais topològics. Capacitat de comprovació d'aquests conceptes en exemples concrets.
- Interioritzar el concepte d'*homeomorfisme*. Capacitat explícita per calcular-lo quan sigui possible. Capacitat de raonament topològic per argumentar quan dos espais topològics no poden ser homeomorfs.
- Capacitar per a la utilització de topologies induïdes, producte i quocient des d'un punt de vista abstracte. Especialment, identificació d'espais quocients via homeomorfismes i propietats functorials i capacitat de treball amb aplicacions definides en espais quocient.
- Entendre les caracteritzacions alternatives dels conceptes topològics en els espais mètrics. Conèixer els criteris suficients per poder metritzar un espai topològic.
- Entendre els conceptes bàsics d'homotopia entre aplicacions contínues i la construcció de l'espai $\%[X,I]$. Entendre la construcció del grup d'homotopia d'aplicacions de la circumferència. Entendre el concepte d'elevació i de grau.
- Comprendre el concepte d'*índex d'una corba tancada del pla respecte al punt* i la seva relació amb els conceptes de grau i d'homotopia. Capacitat de càlcul del mateix concepte: homotopia, Poincaré-Böhl, Rouché, fórmules integrals...
- Entendre com el concepte d'índex permet demostrar els teoremes bàsics de la topologia del pla i l'esfera: Bozen, Brouwer, Borsuk-Ulam, Jordan... Capacitat d'aplicar-los a diferents situacions.

Capacitats prèvies necessàries

- Càlcul 1 i 2
- Àlgebra
- Geometria

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes magistrals en les quals es construeix tot el cos teòric de l'assignatura. Demostració de tots els resultats, amb alguna excepció molt concreta. Motivació prèvia en cada tema i inserció constant d'exemples i exercicis senzills.
- **Sessions de problemes:** Classes de resolució de problemes d'una selecció d'una llista d'exercicis proposats a l'alumne prèviament.

7.- Avaluació

Examen parcial no eliminatori de matèria.

Examen final que inclourà una pregunta de teoria i una part de resolució de problemes.

La nota final serà el resultat d'un màxim entre únicament la nota de l'examen final i el resultat de considerar també la nota de l'examen parcial (20 %).

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Armstrong, M.A.: *Topología Básica*..Reverté, 1987.
- Kosniowski, C.: *Topología Algebraica*..Reverté, 1986.
- Munkres, J.R.: *Topología*..Prentice-Hall, 1975.
- Pascual, P.; Roig, A.: *Topologia*..UPC, 2004.
- Sieradski, A.: *An introduction to topology and homotopy*..PWS-KENT, 1992.

Referències complementàries:

- Batle, N.; Rosselló, F.: *Topologia General*..U.I.B., 2000.
- Hocking, J.; Young, G.: *Topology*..Dover, 1988.
- Jänich, K.: *Topology*..Springer, 1984.
- Singer, I.M.; Thorpe, J.A.: *Lecture Notes on Elementary Topology and Geometry*..Springer, 1976.
- Wall, C.T.C.: *A geometric introduction to topology*..Dover, 1993.

3r CURS - 1r QUADRIMESTRE

EQUACIONS DIFERENCIALS 1

1.- Identificació

Codi: 10013

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Jordi Villanueva Castelltort

Altres professors: Pere Gutiérrez Serrés, M. Teresa Martínez-Seara Alonso

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		3+4=7 (*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria		
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		
	Total	

(*) Hi ha dos exàmens (parcial i final).

El temps necessari per adquirir els coneixements teòrics i pràctics d'aquesta assignatura dependrà de la capacitat, l'habilitat i la motivació de cada estudiant.

3.- Objectius

L'assignatura se centrarà en els aspectes teòrics i pràctics fonamentals de l'estudi de les equacions diferencials ordinàries, fent èmfasi en les successives tècniques que, des de la resolució mitjançant funcions elementals i passant pels mètodes analítics, desemboquen en la teoria qualitativa. Per a això es proporcionarà als alumnes el desenvolupament teòric rigorós, i també es promocionarà l'habilitat i la desinhibició en el càlcul, tot prioritzant les aplicacions en altres branques de la ciència. El programa està integrat dins d'una perspectiva històrica, que relacionarà i sedimentarà els diversos conceptes i donarà la visió de l'estat actual d'aquesta branca de les matemàtiques.:

4.- Continguts

Casuística d'equacions diferencials ordinàries

- 1.1 Noció d'equació diferencial ordinària, solucions. Feixos de corbes. Isoclines.
- 1.2 Canvis de variable.
- 1.3 Equacions separables, lineals, de Bernoulli, de Riccati, homogènies, exactes, factors integrants.
- 1.4 Corbes solució, equacions exactes, factors integrants.
- 1.5 Equacions de Lagrange i de Clairaut.

Teoremes fonamentals

- 2.1 Introducció.
- 2.2 Teorema d'existència i unicitat de solucions. Lema de Gronwall.
- 2.3 Prolongació de solucions. Solucions maximals.
- 2.4 Regularitat de les solucions respecte a condicions inicials i paràmetres.

Equacions i sistemes lineals

- 3.1 Teoria general.
  - 3.1.1 Sistemes homogenis. Estructura de les solucions, matriu fonamental.
  - 3.1.2 Fórmula de variació dels paràmetres.
  - 3.1.3 Fórmula de Liouville. Interpretació geomètrica.
  - 3.1.4 Equacions lineals d'ordre n .
- 3.2 Sistemes lineals de coeficients constants.
  - 3.2.1 Forma de la solució fonamental $e^{\lambda t}$.
  - 3.2.2 Càlcul i propietats de $e^{\lambda t}$. El cas d'equacions lineals d'ordre n .
- 3.3 Equacions lineals d'ordre n no homogènies.
  - 3.3.1 Assaig de solucions. Càlcul simbòlic amb l'operador $P(D)$.
  - 3.3.2 Transformada de Laplace.
- 3.4 Sistemes lineals t -periòdics.
  - 3.4.1 Teorema de Floquet. Matriu de monodromia.
  - 3.4.2 Multiplicadors i exponents característics. Iniciació al concepte d'estabilitat.

Teoria qualitativa

- 4.1 Punts crítics i òrbites periòdiques. Estabilitat.
- 4.2 L'aplicació de Poincaré.
- 4.3 Comportament asimptòtic de les solucions.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Vegeu OBJECTIUS.

Capacitats prèvies necessàries

- Càlcul 1, Càlcul 2, Càlcul 3, Anàlisi Real, Àlgebra i Geometria.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria es presentaran els resultats i els conceptes bàsics del curs, intentant conjugar en l'exposició el rigor inherent a les matemàtiques amb la màxima didàctica i motivació dels coneixements presentats.
- **Sessions de problemes:** Resolució d'exercicis per part dels professors de problemes, amb l'eventual participació dels estudiants. També s'hi exposaran alguns dels continguts més pràctics del temari.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminatori i un examen final.

La nota final (NF) es calcularà amb la fórmula:

$$NF = \max(EF, 0,3 * EP + 0,7 * EF)$$

On:

$0 \leq EP \leq 10$ és la nota de l'examen parcial.

$0 \leq EF \leq 10$ és la nota de l'examen final.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Arnold, V.I.: *Ordinary Differential Equations*..M.I.T. Press, Cambridge, MA, 1973.
- Braun, M.: *Differential Equations and Their Applications*..Springer-Verlag, 1993.
- Coddington, E.A.; Levinson, N.: *Theory of Ordinary Differential Equations*..McGraw-Hill, 1955.
- Guzman, M. de: *Ecuaciones diferenciales ordinarias: Teoría de estabilidad y control*..Alhambra, Madrid, 1975.
- Martínez Carracedo, C.; Sanz Alix, M.A.: *Introducción a las ecuaciones diferenciales ordinarias*..Reverté, Barcelona, 1991.

Referències complementàries:

- Boyce, W.E.; DiPrima, R.C.: *Ecuaciones diferenciales y problemas con valores en la frontera*. 4a ed.. Limusa, México, 1998.
- Guckenheimer, J.; Holmes, P: *Nonlinear Oscillations, Dynamical Systems, and Bifurcations of Vector Fields*.. Springer-Verlag, New York, 1983.
- Hirsch, M.W.; Smale, S.: *Ecuaciones diferenciales, sistemas dinámicos y álgebra lineal*.. Alianza Universidad, Madrid, 1983.
- Nagle, R.K.; Saff, E.B.: *Fundamentos de ecuaciones diferenciales*.. Addison-Wesley Iberoamericana, 1992.
- Sotomayor, J.: *Lições de equações diferenciais ordinárias*.. IMPA, Brasil, 1979.

Enllaços:

- Col·lecció de problemes: pàgina web <http://www-ma1.upc.es/~edos1/>

GEOMETRIA DIFERENCIAL 1

1.- Identificació

Codi: 10018

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Pau Martín de la Torre

Altres professors: Josep Burillo Puig

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8 *
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		10+15=25 *
Total		155

(*) Hi ha dos exàmens: el parcial i el final.

3.- Objectius

Aquesta assignatura vol donar una primera visió de la geometria diferencial, a partir del que es pot considerar un curs bàsic de corbes i superfícies de l'espai, així com una introducció a les varietats diferenciables.:

- La primera part té com a objectiu establir les relacions locals i globals entre les formes explícita, implícita i parametritzada de subvarietats de l'espai euclidià. Les eines fonamentals són els teoremes de la funció inversa i implícita.
- En la secció dedicada a corbes es pretén que l'estudiant domini l'ús de les fórmules de Frenet i la seva aplicació a la teoria local de corbes.
- Pel que fa a superfícies, l'objectiu és aconseguir un bon coneixement de l'aplicació de Gauss i de la geometria intrínseca, com també l'ús amb suficiència del càlcul amb coordenades.

4.- Continguts

Varietats diferenciables regulars

Interpretació geomètrica dels teoremes del càlcul diferencial: expressions explícita, implícita i paramètrica. Relacions locals i globals. Exemples.

Corbes al pla i a l'espai

Corbes parametritzades regulars. Longitud. El trièdre de Frenet. Teorema d'existència i unicitat. Forma canònica. Hèlixs.

Superfícies I

Superfícies com a subvarietats de l'espai i parametritzades. Pla tangent. Aplicació tangent. Àrea i primera forma fonamental.

Superfícies II

Aplicacions de Gauss i Weingarten. Segona forma fonamental. Curvatura. Forma canònica i indicatriu de Dupin. Símbols de Christoffel. Equacions de Gauss i Codazzi-Mainardi i teorema egregium. Teorema de Bonnet.

Superfícies III

Derivada covariant. Transport paral·lel. Curvatura geodèsica. Geodèsiques.

Superfícies IV

Aplicació exponencial i coordenades geodèsiques. Completesa. Teorema de Gauss-Bonnet.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre el concepte de subvarietat de $\mathbb{R}^n$.
- Calcular cartes de varietats conegudes (esfera, tor, con).
- Càlcul diferencial en varietats.
- Representar corbes al pla i a l'espai. Utilització del trièdre de Frenet per obtenir propietats de les corbes.
- Aplicar la primera forma fonamental al càlcul de longituds i àrees en superfícies.
- Obtenir isometries. Aplicacions.
- Càlcul de la segona forma fonamental, curvatures de Gauss i mitjana.
- Interpretacions.
- Distingir conceptes de la geometria intrínseca. Càlcul dels símbols de Christoffel.
- Comprendre propietats de les corbes geodèsiques.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements d'anàlisi real en diverses variables.
- Fórmula de Taylor. Teoremes de la funció implícita i inversa. Integració.
- Coneixements d'àlgebra lineal. Espais vectorials i aplicacions lineals. Matriu d'una aplicació lineal en una base. Formes quadràtiques. Productes escalars.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria s'impartiran els coneixements bàsics, en els quals s'aprofundirà en les classes de problemes. Es farà èmfasi en els exemples.
- **Sessions de problemes:** Les classes de problemes combinaran la resolució de problemes d'una llista àmplia, per aprofundir i completar les explicacions de teoria, amb la utilització de material informàtic (Maple) per il·lustrar els conceptes que s'estudien.

7.- Avaluació

Examen parcial no eliminatori. Constarà de problemes que s'hauran de resoldre.

Examen final. Problemes que s'hauran de resoldre.

La nota de l'assignatura s'obté de:
 $\max\{\text{final}, 0,7 * \text{final} + 0,3 * \text{parcial}\}$

La convocatòria extraordinària serà també un examen de problemes. La nota s'obté de la mateixa manera que amb l'examen final.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Carmo, M.P. do: *Geometría diferencial de curvas y superficies*..Alianza Universidad, 1990.
- Cordero,L; Fernández, M.; Gray, A.: *Geometría diferencial de curvas y superficies*..Addison-Wesley Iberoamericana, 1995.
- Girbau, J.: *Geometria diferencial i relativitat*..Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- Lipschutz, M.: *Geometria diferencial*..McGraw-Hill, 1991.
- Novikov, S.P.; Fomenko, A.T.: *Basics elements of differential geometry and topology*..Kluwer, 1990.

Referències complementàries:

- Berger, M; Gostiaux, B: *Differential geometry. Manifolds, curves and surfaces*..Springer-Verlag, 1988.
- Fedenko, A.S.: *Problemas de Geometría Diferencial*..Mir, 1991.
- Spivak, M.: *A comprehensive introduction to differential geometry (vol. 1)*.3a ed..Houston Publish or Perish, 1999.
- Stillwell, J.: *Geometry of surfaces*..Springer-Verlag, 1992.
- Struik, D. J.: *Lectures on classical differential geometry*.2a ed..Dover, 1988.

Enllaços:

- <http://www-sfb288.math.tu-berlin.de/vgp>

MÈTODES NUMÈRICS 2

1.- Identificació

Codi: 10011

Crèdits: 7.5 (3 crèdits teòrics + 4.5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Antonio Huerta Cerezuela

Altres professors: Pedro Díez Mejía, Marino Arroyo Balaguer

Idioma: Castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens	0	3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		60
Preparació d'exàmens		20
Total		226

3.- Objectius

Proporcionar una sòlida perspectiva del conjunt dels mètodes numèrics basats en aproximació funcional, integració numèrica i resolució d'equacions no lineals que s'utilitzen en el càlcul i el disseny. Durant el curs s'aprofundirà en la concepció i la fonamentació de mètodes com ara les tècniques de mínims quadrats, en particular les basades en aproximació polinòmica. Com a cas general del problema de mínims quadrats, es tractarà la resolució de sistemes sobredeterminats a partir de les seves equacions normals o de tècniques de descomposició.

S'estudiaran també els conceptes bàsics de la interpolació seccional.

A continuació s'estudia la integració numèrica de dos punts de vista diferents: mètodes amb predefinició dels punts de base (quadratures de Newton-Cotes) i mètodes amb els punts de base lliures (quadratures de Gauss). El curs finalitza amb la resolució d'equacions no lineals en què, després d'estudiar zeros d'equacions qualssevol i arrels de polinomis, s'analitzen els mètodes usuals per a la resolució de sistemes d'equacions no lineals.

4.- Continguts

Conceptes bàsics d'aproximació funcional:

Objectiu i utilitat de l'aproximació. Funcions tipus d'aproximació. Criteris d'aproximació: normes i seminormes de funcions, mesures d'error.

Aproximació funcional, tècniques de mínims quadrats

Introducció i plantejament general. Sistemes ortogonals i aplicacions. Aproximació trigonomètrica. Altres aproximacions per mínims quadrats

Resolució de problemes de mínims quadrats

Sistemes sobredeterminats. Mètodes d'ortogonalització. Descomposició en valors singulars. Definició i càlcul de la pseudo-inversa

Interpolació seccional

Motivacions: limitacions de la interpolació i aproximació polinòmica. Splines emprats més comuns: C0, C1 i C2. Extensions a corbes de Bezier i B-splines

Integració numèrica

Integració de Newton: formulació general i particularització a punts equiespaiats. Integració de Gauss: formulació general i quadratures usuals. Integració mixta. Tècniques de millora de la integració. Convergència. Integració de funcions amb punts de discontinuïtat i singularitats. Integració múltiple.

Resolució d'equacions no lineals

Solució d'equacions qualssevol: plantejament general dels mètodes iteratius (definicions i criteris de convergència, teoremes de punt fix, condicions asimptòtiques), mètode de la bisecció, aproximacions successives, mètode de Newton i derivats, acceleració de convergència.

Mètodes iteratius per sistemes d'equacions

Mètodes iteratius per sistemes lineals: mètodes estacionaris de primer grau. Mètodes de sobrerelaxació. Sistemes no lineals: mètodes de punt fix, mètode de Newton-Raphson i derivats, mètodes quasi-Newton, mètodes Newton secants, criteris de convergència, acceleracions de convergència, mètodes de continuació

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Coneixement dels algorismes numèrics i capacitat d'anàlisi.
- Know-how pràctic de la implementació i l'anàlisi dels mètodes.

6.- Metodologia

Presentació dels mètodes i anàlisi a les sessions teòriques, implementació i anàlisi experimental a les sessions de pràctiques.

- **Sessions de teoria:** Presentació dels mètodes i anàlisi
- **Sessions de problemes:** Desenvolupament de conceptes teòrics
- **Pràctiques:** Implementació i anàlisi experimental a les sessions de pràctiques

7.- Avaluació

La nota final estarà determinada pels exàmens, els treballs del curs i les pràctiques

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Axelsson, O: *Iterative solution methods*..Cambridge University Press, 1994.
- Dahlquist, G.; Björck, A: *Numerical methods*...Prentice Hall, 1975.
- Hamming, R.W: *Numerical methods for scientists and engineers*..Dover, 1986.
- Hildebrand, F.B: *Introduction to numerical analysis*..Dover, 1987.
- Ralston, A.; Rabinowitz, P: *A first course in numerical analysis*..Mc Graw-Hill, 1978.

Referències complementàries:

- Ciarlet, P.G: *Introduction à l'analyse numérique matricielle et à l'optimisation*..Masson, 1990.
- Ortega, J.M.; Rheinboldt, W.C: *Iterative solution of nonlinear equations in several variables*..Academic Press, 1970.
- Press, W.H., et al.: *Numerical Recipes, The Art of Scientific Computing*..Cambridge University Press, 1989.
- Schumaker, L: *Spline Functions Basic Theory*..Krieger, 1993.
- Stoer, J.; Bulirsch, R: *Introduction to Numerical Analysis*..Springer-Verlag, 1993.

Enllaços: www-lacan.upc.edu

3r CURS – 2n QUADRIMESTRE

EQUACIONS DIFERENCIALS 2

1.- Identificació

Codi: 10020

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Marta València Guitart

Altres professors: Josep Masdemont Soler

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		10(*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		40(*)
Total		206

(*) hi ha dos examens parcials i un de final

3.- Objectius

Presentar els punts més bàsics dins de la teoria d'equacions en derivades parcials.:

- Proporcionar una bona base per als estudiants que desitgin seguir estudis més avançats.
- Tenint en compte la seva rel·levància en les aplicacions físiques, donarem especial èmfasi a les anomenades Equacions de la Física Matemàtica, és a dir, a l'equació d'ones, l'equació del potencial, i l'equació de la calor.

4.- Continguts

Equacions en derivades parcials lineals de 2n ordre

Definicions i exemples. Característiques. Problema de Cauchy. Teorema de Cauchy-Kovalesky. Classificació i forma canònica. Principi de superposició.

L'equació d'ones

Solució de D'Alembert en un domini no acotat. Domini de dependència i domini d'influència. Solució de D'Alembert en un domini acotat. Propagació i reflexions d'ones. El mètode de separació de variables.

L'equació del potencial - l'equació de Laplace

Exemples de funcions harmòniques i transformacions invariants. Propietat de la mitjana. Principi del màxim i conseqüències. Funcions de Green. Principi de Dirichlet. Separació de variables. Mètode de les diferències finites. Dominis no acotats.

L'equació de la calor

Principi del màxim i conseqüències. Separació de variables. L'equació de la calor a la recta infinita.

Teoria de Sturm-Liouville i Funcions de Green.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Ràpida distinció entre les tres famílies d'equació en derivades parcials estudiades. Propietats, resolució, etc.
- Interpretació física dels models.
- Aplicar les tècniques del curs.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixement de les assignatures del primer cicle de la Llicenciatura de Matemàtiques

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes de teoria complementades amb exemples. Es deixen alguns punts incomplets per tal que els estudiants els completin per ells mateixos i els entreguin al llarg del curs (voluntari).
- **Sessions de problemes:** Classes de resolució de problemes sobre una llista d'enunciats proposats prèviament.

7.- Avaluació

Hi han dos parcials eliminatoris si la nota és superior o igual a 4. Hi ha un final en el que es presenten els estudiants que no han eliminat matèria o aquells que volen millorar la nota. La nota final ve afectada d'un coeficient en funció dels problemes entregats a classe de teoria.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Courant, R.; Hilbert, D.: *Methods of Mathematical Physics...*John Wiley & Sons, 1989.
- Hellwig, G.: *Partial differential equations..*Tembner, 1977.
- Tjonov, A.N.; Samarsky A.D.: *Ecuaciones de la Física Matemática..*Mir, 1983.
- Weinberger, H.F.: *Ecuaciones Diferenciales en Derivadas Parciales..*Reverté, 1986.
- Zachmanoglou, E.C.; Thoe, D.W.: *Introduction to Partial Differential Equations with Applications..*Dover, 1986.

Referències complementàries:

- Bitsadze, A.V.; Kalinichenko, D.F.: *A collection of problems on the equations of mathematical physics..*Mir, 1980.
- Budak, B.M.; Samarsky, A.D.; Tjonov, A.N.: *Problemas de la física matemática..*Mc-Graw-Hill, 1992.
- Kellogg, O.D.: *Foundations of Potential Theory..*Springer-Verlag, 1967.
- Mijailov, V.: *Ecuaciones en Derivadas Parciales..*Mir, 1978.
- Sobolev, S.L.: *Partial Differential Equations of Mathematical Physics..*Dover, 1989.

GEOMETRIA DIFERENCIAL 2

1.- Identificació

Codi: 10025

Crèdits: 7'5 (4'5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Xavier Gràcia Sabaté

Altres professors: Carles Padró Laimon

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		5
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		24
Total		185

3.- Objectius

Les varietats diferenciables es troben pertot: apareixen en diverses branques de la matemàtica (començant pel nivell més elemental de les corbes i superfícies), en la física teòrica (i molt especialment en la mecànica) i en nombroses aplicacions científiques i tècniques de les matemàtiques.

Les varietats diferenciables són espais localment semblants a l'espai euclidià, on es pot fer càlcul diferencial. Aquest càlcul es pot fer mitjançant coordenades, però no ha de dependre de les coordenades utilitzades (diem que ha de ser *intrínsec* o *geomètric*). Per això cal bastir una teoria que permeti treballar directament amb conceptes geomètrics.

El curs és una introducció a les varietats diferenciables, i és bàsic per a estudis més avançats tant de caràcter pur (com ara les geometries riemanniana i simplèctica) o aplicat (com ara mecànica o teoria de control).

Més detalladament, els objectius són:

- Dominar els conceptes bàsics: varietat diferenciable, aplicació diferenciable, espais tangent i cotangent, aplicació tangent, subvarietats, camps vectorials i 1-formes diferencials, camps tensorials, etc.
- Calcular amb els objectes esmentats, tant en coordenades com de forma intrínseca.
- Entendre la interpretació geomètrica dels objectes estudiats i relacionar-los amb els estudiats prèviament dins les assignatures de Càlcul 2, Càlcul 3 i Geometria Diferencial 1.

4.- Continguts

Varietats diferenciables

Cartes, atlas, i estructures diferenciables.
Aplicacions diferenciables, difeomorfismes.
Funcions altiplà.
Particions de la unitat.

Vectors tangents i cotangents

Vectors tangents, espai tangent.
Vector tangent d'un camí en un punt.
Vectors cotangents, espai cotangent
Diferencial d'una funció en un punt.

Subvarietats

Subvarietats regulars.
Restricció i extensió d'aplicacions.
Rang d'una aplicació.
Immersions i submersions.
Subvarietats immerses. Immersions difeomorfes.

Fibrats tangent i cotangent

El fibrat tangent d'una varietat.
Camps vectorials.
Parèntesi de Lie de camps vectorials.
El fibrat cotangent d'una varietat.
1-formes diferencials.
Dualitat entre camps vectorials i 1-formes diferencials.

Equacions diferencials i fluxos

Equacions diferencials en una varietat.
Flux d'un camp vectorial.
Grups uniparamètrics de transformacions.
Derivada de Lie de funcions i de camps vectorials.

Camps tensorials

Camps tensorials en una varietat, i operacions amb aquests camps.
Formes diferencials i diferencial exterior.
Derivada de Lie de camps tensorials.

Algunes aplicacions

Introduccions a la geometria riemanniana, la geometria simplèctica, els sistemes diferencials, els grups de Lie i la integració en varietats.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixement ampli de les assignatures d'Àlgebra Lineal, Càlcul 1, Càlcul 2, Càlcul 3, Topologia, Geometria Diferencial 1 i Equacions Diferencials 1.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** S'hi introdueixen els conceptes i resultats fonamentals de l'assignatura, acompanyats d'alguns exemples rellevants.
- **Sessions de problemes:** Es resolen problemes il·lustratius de la teoria estudiada, i alguns problemes on s'amplien alguns conceptes.

7.- Avaluació

Hi ha un examen parcial (no eliminatori) i un examen final.
La qualificació de l'assignatura s'obté a partir de l'examen final; l'examen parcial podrà servir, eventualment, per millorar la nota final.
Els exàmens poden incloure teoria i problemes.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Boothby, W. M.: *An introduction to differentiable manifolds and riemannian geometry*..Academic Press, 1986.
- Conlon, L.: *Differential manifolds: a first course*..Birkhäuser, 1993.
- Lee, J. M.: *Introduction to smooth manifolds*..Springer, 2003.
- Spivak, M.: *A comprehensive introduction to differential geometry, vol. 1.3a ed.*..Houston Publish or Perish, 1999.
- Warner, F. W.: *Foundations of differentiable manifolds and Lie groups*..Springer, 1983.

Referències complementàries:

- Hicks, N. J.: *Notes on differential geometry*..Van Nostrand, 1971.
- Berger, M.; Gostiaux, B.: *Differential geometry: manifolds, curves, and surfaces*..Springer, 1988.
- Abraham, R.; Marsden, J. E.; Ratiu, T.: *Manifolds, tensor analysis, and applications*..Springer, 1988.
- Girbau, J.: *Geometria diferencial i relativitat*..Publicacions de la UAB, 1993.
- Curràs Bosch, C.: *Geometria diferencial: varietats diferenciables i varietats de Riemann*..Edicions Universitat de Barcelona, 2003.

MÈTODES NUMÈRICS 3

1.- Identificació

Codi: 10021

Crèdits: 7,5 (3 crèdits teòrics + 4,5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Miquel Noguera Batlle

Altres professors: Josep M. Peris Llagostera

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens		4+4=8 *
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		30
Preparació d'exàmens		10+15=25 *
Total		193

(*) Hi ha dos exàmens: el parcial i el final.

3.- Objectius

Un dels conceptes matemàtics més emprats per diverses branques de la ciència o de la tecnologia són les equacions diferencials, ja que formen part de molts models matemàtics que intenten representar el comportament de fenòmens naturals, com per exemple: el moviment dels cossos sota l'atracció gravitatòria, la concentració de les diverses substàncies participants d'una reacció química, l'evolució del voltatge en un circuit elèctric, l'evolució de la població dels diversos individus d'un ecosistema, etc. Malauradament, la resolució analítica d'aquests models generalment no és possible a causa de la seva complexitat; aleshores cal recórrer a les tècniques numèriques. Concretament, els objectius principals de l'assignatura són els següents::

- Que l'alumne obtingui una base sòlida dels mètodes existents per a la resolució numèrica del problema de condicions inicials d'equacions diferencials ordinàries.
- Emprant mètodes vistos en altres assignatures, introduir els mètodes numèrics per a la resolució del problema de condicions de frontera.
- Com que és la darrera assignatura obligatòria de mètodes numèrics, i aprofitant que les equacions diferencials ho permeten, fer que l'alumne obtingui una visió global dels mètodes numèrics vistos durant MN1, MN2 i MN3 i a la vegada posi en pràctica els conceptes bàsics de l'estudi qualitatiu de les equacions diferencials.
- Practicar un llenguatge de programació i diverses eines informàtiques de càlcul matemàtic.
- Que l'alumne s'exerciti en la preparació i presentació oral i escrita d'un treball.

4.- Continguts

Llenguatges de programació i software matemàtic.

Introducció al llenguatge de programació Fortran 90/95 i als programaris matemàtics Matlab i Maple.

Estudi qualitatiu d'equacions diferencials ordinàries.

Estudi i classificació de punts fixos. Aplicació de Poincaré. Càlcul d'òrbites periòdiques. Mètodes de continuació.

Equacions en diferències.

Definicions i conceptes bàsics. Equacions en diferències lineals, solució general.

Resolució numèrica del problema de condicions inicials (1).

Introducció als diversos tipus de mètodes numèrics. Errors, convergència, consistència, ordre, estabilitat i estabilitat absoluta.

Resolució numèrica del problema de condicions inicials (2).

Mètodes lineals múltiples i teorema de Dahlquist. Mètode predictor-corrector. Mètodes Adams, Bashfort i Moulton.

Resolució numèrica del problema de condicions inicials (3).

Mètodes Runge-Kutta i Runge-Kutta-Fehlberg. Equacions stiff.

Resolució numèrica del problema de valors frontera.

Mètodes del tir simple i del tir paral·lel. Mètode variacional.

Integració simplèctica.

Sistemes hamiltonians i exemples, conservació de l'àrea. Integradors simplèctics, ordre i exemples.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Distingir els diversos tipus de mètodes numèrics per a EDO (problema de condicions inicials).
- Conèixer els avantatges i inconvenients dels diversos tipus de mètodes per a EDO i aplicar-los correctament.
- Calcular correctament les diverses característiques d'un mètode numèric per a EDO (consistència, error local, ordre, estabilitat, estabilitat absoluta, etc.).
- Generar fórmules de mètodes numèrics sota certes condicions donades.
- Aplicar els mètodes del tir simple i tir paral·lel per resoldre un problema de condicions de frontera d'EDO.
- Conèixer les característiques fonamentals del mètode variacional per resoldre el problema de condicions de frontera d'EDO.
- Fer un estudi qualitatiu d'una EDO i utilitzar un llenguatge de programació per a l'estudi numèric d'un problema d'EDO (càlcul d'aplicacions de Poincaré, d'òrbites periòdiques, solucions particulars, existència de caos, etc.).
- Treballar en equip per plantejar estudiar i resoldre diversos problemes d'EDO.
- Confeccionar una memòria sobre l'estudi realitzat en un problema concret d'EDO.
- Presentar oralment el treball realitzat i els resultats obtinguts en l'estudi d'un problema concret d'EDO.

Capacitats prèvies necessàries

- Conèixer i aplicar correctament els mètodes numèrics de resolució de sistemes lineals, interpolació, zeros de funcions, valors i vectors propis i integració.
- Tenir nocions bàsiques de programació i haver utilitzat alguna vegada algun programari matemàtic com Matlab o Maple.
- Conèixer els teoremes bàsics sobre existència i unicitat de solucions del problema de condicions inicials d'una EDO.
- Saber calcular les solucions d'un sistema d'EDO lineals a coeficients constants.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria, a més de presentar-hi i exposar-hi els mètodes i les seves propietats, es faran exercicis i problemes sobre el tema i també es donaran exercicis per als alumnes.
- **Sessions de problemes:** Les classes de pràctiques es realitzen en una aula de PC i consisteixen a resoldre exercicis pràctics per part dels alumnes i seguint les indicacions del professor.
- **Pràctiques:** Hi ha una única pràctica, que consisteix a estudiar un problema concret d'EDO, és obligatòria i es realitza en grups de dues o tres persones. El problema que s'estudia s'escull durant la primera quinzena i es presenta oralment durant la darrera quinzena de classes. Durant tot el quadrimestre es treballen els diversos aspectes que s'han d'estudiar sota la direcció dels professors de l'assignatura. La memòria es lliura, com a màxim, el dia de l'examen final.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminatori de matèria i l'examen final, a més de la pràctica. Els exàmens són de problemes i a la pràctica s'avaluaran el treball realitzat, les iniciatives dels alumnes, així com la presentació pública i la qualitat de les explicacions de la memòria.

La nota final serà:

$$\max((\text{examen parcial} + \text{examen final}) / 2, \text{examen final}) * 0,7 + \text{pràctica} * 0,3$$

Per al cas de l'examen extraordinari la nota es calcularà segons la fórmula següent:

$$\text{examen} * 0,7 + \text{pràctica} * 0,3$$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Butcher, J.: *The Numerical Analysis of Ordinary Differential Equations*..John Wiley, 1987.
- Grau, M.; Noguera, M.: *Càlcul Numèric*..Edicions UPC, 1993.
- Keller, H.B.: *Numerical Methods for two-point Boundary-Value Problems*..Dover, 1992.
- Lambert, J.D: *Numerical Methods for Ordinary Differential Systems*. John Wiley, 1991.
- Sanz-Serna, J.M.; Calvo, M.P.: *Numerical Hamiltonian Problems*..Chapman & Hall, 1994.

Referències complementàries:

- Arnold, V.: *Ordinary Differential Equations*..Mit Press, 1973.
- García Merayo, F.: *Fortran 90 Lenguaje de Programación*..Paraninfo, 1999.
- Henrici, P.: *Discrete Variable Methods in Ordinary Differential Equations*..John-Wiley, 1962.
- Parker, J.S.; Chua, L.O.: *Practical Numerical Algorithms for Chaotic Systems*..Springer, 1989.
- Wiggins, S.: *Introduction to Applied Nonlinear Dynamical Systems and Chaos*.2a ed..Springer, 2003.

MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA

1.- Identificació

Codi: 10024

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Sebastià Xambó Descamps

Altres professors: Josep Elgueta Montó

Idioma: Català (i alguns materials en anglès)

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		25
Preparació d'exàmens		10+14=24 (*)
Total		183

(*) S'inclouen les hores de preparació de les proves fetes en hores de classe.

3.- Objectius

Cenyint-nos als camps de la mecànica, l'electromagnetisme i la relativitat especial, es tracta d'analitzar algunes de les interrelacions més fructíferes entre matemàtiques i física. Aquesta tasca ha d'afavorir una comprensió més completa tant de les matemàtiques com de la seva aplicabilitat a problemes interessants del món real en els quals tinguin un paper important els coneixements dels dominis considerats.:

- Comprensió del paper fonamental que fa la modelització matemàtica en la resolució de problemes físics i en la formulació de teories.
- Assimilació i utilització de la noció de sistema mecànic i del seu tractament, teòric i pràctic, mitjançant els mètodes de Lagrange i de Hamilton.
- Assimilació i utilització del concepte de camp en física, fonamentalment en el cas de l'electromagnetisme.
- Comprensió del contingut físic de les equacions de Maxwell i de les seves conseqüències.
- Comprensió de la influència que els sistemes de referència tenen en la descripció dels fenòmens físics i de la contribució de la teoria de la relativitat especial a la resolució d'aquesta arbitrarietat tant pel que fa a la mecànica com pel que fa a l'electromagnetisme.
- Exercitació de l'alumne en la preparació i presentació oral i escrita d'un treball.

4.- Continguts

Mecànica clàssica

Espai de configuracions i espai d'estats. Formulació lagrangiana i hamiltoniana de la mecànica de Newton. Lleis de conservació. Teorema de Noether. Sistemes conservatius amb un grau de llibertat. Sòlid rígid.

Camps electromagnètics

Càrregues, corrents i equació de continuïtat de la càrrega. Camps electrostàtics. Teoria del potencial. Camps magnetostàtics. Materials magnètics. Inducció electromagnètica. Equacions de Maxwell. Ones electromagnètiques en el buit. Energia d'un camp electromagnètic. Potencial vector i potencial escalar. Fenòmens elèctrics i magnètics en medis materials.

Relativitat restringida

Història de l'èter lumínic. El grup de Lorentz-Poincaré. Retard dels rellotges i contracció de Fitzgerald. Dinàmica relativista. Formulació relativista del camp electromagnètic. Òptica relativista.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre el formalisme lagrangiana, la seva necessitat, els seus avantatges respecte a la formulació newtoniana, i saber-lo usar per resoldre problemes de mecànica.

- Comprendre aspectes estructurals de la mecànica com ara les equacions de Hamilton, la relació entre simetries i quantitats conservades (teorema de Noether i aplicacions) i l'anàlisi de les petites oscil·lacions (freqüències i modes fonamentals).
- Conèixer els elements fonamentals per a la descripció del moviment d'un sòlid rígid, les equacions que descriuen la seva dinàmica i els exemples més bàsics.
- Saber calcular, tant directament com usant la llei de Gauss i la llei d'Ampère, el camp elèctric de distribucions senzilles de càrregues i el camp magnètic de configuracions senzilles de corrents.
- Entendre el fenomen de la inducció electromagnètica i la seva formulació matemàtica, la noció de corrent de desplaçament, el seu paper en la formulació de llei de Maxwell-Ampère i en la unificació de l'electromagnetisme i l'òptica.
- Conèixer la formulació de l'electrodinàmica en termes dels potencials vector i escalar.
- Entendre la necessitat de la relativitat restringida, la seva relació amb la mecànica i l'electromagnetisme clàssics, les transformacions de Lorentz i les seves conseqüències més importants.
- Conèixer la noció de quadrivector i la reformulació relativista de la mecànica clàssica.
- Comprendre la natura relativista de la separació del camp electromagnètic en camp elèctric i camp magnètic, i les conseqüències bàsiques d'aquest fet.

Capacitats prèvies necessàries

- Càlcul 3
- EDO
- Geometria Diferencial

6.- Metodologia

Classes de teoria, sessions de resolució de problemes i realització d'un treball.

- **Sessions de teoria:** S'expliquen d'una manera sistemàtica els diversos temes del programa i s'il·lustren amb exemples escollits.
- **Sessions de problemes:** Es fan problemes relacionats amb els temes de teoria amb la participació dels alumnes.
- **Pràctiques:** De manera individual o per grups reduïts, s'assignen temes per a treballs complementaris del material treballat a les classes de teoria i de problemes, el qual han d'exposar oralment d'una manera resumida i han d'entregar per escrit el dia de l'examen final.

7.- Avaluació

Teoria: dos exàmens, un a mitjan quadrimestre i l'altre l'examen final, cada un basat en dotze temes.

Problemes Curs: dues sessions de problemes puntuables, la primera per resoldre un problema de mecànica i la segona un d'electromagnetisme.

Problemes Examen Final: un problema de mecànica, un d'electromagnetisme i un de relativitat especial.

Treball: es valora el resum escrit, la seva presentació oral i el treball escrit final.

La nota final es calcula com segueix: $0,889 * (0,3 * \text{Teoria} + 0,2 * \text{ProblemesCurs} + 0,4 * \text{ProblemesExamenFinal}) + 0,2 * \text{Treball}$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Chow, T.L.: *Classical Mechanics*..John Wiley, 1995.
- Cook, D.M.: *The theory of the Electromagnetic Field*..Dover, 2002.
- Goldstein, H: *Classical Mechanics*.3a ed..Addison-Wesley, 2003.
- Lorrain, P.; Corson, D.R.; Lorrain, F.: *Fundamentals of Electromagnetic Phenomena*..Freeman and Co., 2000.
- Rindler, W.: *Relativity: Special, General and Cosmological*..Oxford University Press, 2001.

Referències complementàries:

- Jackson, J.D.: *Classical Electrodynamics*..John Wiley, 1998.
- Girbau, J.: *Geometria diferencial i relativitat*..Edicions UAb, 1993.
- Rañada, A.: *Dinámica clásica*..Alianza Universidad, 1990.
- Misner, G.W.; Thorne, K.S.; Wheeler, J.A.: *Gravitation*..Freeman and Co., 1973.
- Griffiths, D.J.: *Introduction to Electrodynamics*.3a ed..Prentice and Hall, 1995

4t CURS - 1r QUADRIMESTRE

ÀLGEBRA ABSTRACTA

1.- Identificació

Codi: 10022

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Anna Rio

Altres professors: Montserrat Maureso

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8 *
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		10+15=25 *
Total		189

(*) Hi ha dos exàmens: el parcial i el final.

3.- Objectius

En aquesta assignatura es pretén que l'estudiant es familiaritzi amb les estructures bàsiques de l'àlgebra. El curs comença amb l'estudi dels grups, que tindran un paper destacat a tota la resta del curs, els anells i els cossos. A continuació, hi ha el tema central del curs: les equacions polinòmiques en una variable i la teoria de Galois.:

4.- Continguts

Grups

Conceptes bàsics. Subgrups normals. Teoremes d'isomorfisme. Grups simètric i alternat. Grups simples. Simplicitat de l'alternat. Grups resolubles. Teorema de Jordan-Hölder. Grups que operen en un conjunt. Accions per translació i conjugació. Representacions de permutació. p-grups. Teoremes de Sylow. Aplicacions.

Anells

Divisibilitat. Anells factorial, principals, euclidià. Polinomis sobre anells factorial. Polinomis simètrics. Teorema fonamental. Discriminant i resultant.

Extensions de cossos

Extensions finites i algebraiques. Adjunció d'elements. Teorema de l'element primitiu. Cos de descomposició. Clausura algebraica. Extensions normals. Separabilitat.

Teoria de Galois

Grup de Galois. Teorema fonamental de la teoria de Galois. Grup de Galois d'un polinomi. Resolvents. Càlculs explícits. Arrels de la unitat. Extensions ciclotòmiques. Extensions cíclics. Equacions resolubles per radicals. Resolució per graus 2, 3 i 4. No-resolubilitat de l'equació general de grau 5. Aplicacions: construccions amb regle i compàs, els tres problemes clàssics. Constructibilitat de polígons regulars.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Treballar amb mètodes diversos per obtenir informació, parcial o total, sobre el reticle de subgrups d'un grup.
- Familiaritzar-se amb l'estructura de $K[x]$ com a anell euclidià.
- Calcular de manera eficient resultants i discriminants.
- Fer explícita la correspondència de Galois per a polinomis cúbics i quàrtics.

Capacitats prèvies necessàries

- Les adquirides en l'assignatura Computació Algebraica.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Enunciat i demostració dels resultats. Els temes comencen amb l'axiomàtica que defineix l'estructura abstracta que s'estudia i progressivament s'arriba a la demostració dels resultats fonamentals.
- **Sessions de problemes:** Atès el caràcter eminentment abstracte de l'assignatura, alguns dels problemes requereixen la guia del professor. En tot cas, es fomentarà la participació màxima dels estudiants en la resolució dels problemes proposats.

7.- Avaluació

L'avaluació ordinària consistirà en un examen parcial no alliberatori (30 %) i un examen final (70 %).

L'avaluació extraordinària constarà d'un únic examen.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Fenrick, M. H.: *Introduction to the Galois correspondence*..Birkhäuser, 1992.
- Rotman, J.: *An introduction to the theory of groups*.4a ed..Springer-Verlag, 1995.
- Rotman, J.: *Galois Theory*..Springer-Verlag, 1990.
- Stewart, I.: *Galois Theory*..Chapman and Hall, 1989.
- Xambó, S.; Delgado, F.; Fuertes, C.: *Introducción al Álgebra (2 vols)*..Complutense, 1993.

Referències complementàries:

- Artin, E.: *Teoría de Galois*..Vicens-Vives, 1970.
- Cohn, P.M.: *Algebra (3 vols)*..John Wiley & Sons, 1982.
- Edwards, H.: *Galois Theory*..Springer-Verlag, 1989.
- Lang, S.: *Algebra*..Addison-Wesley, 1993.
- Waerden, B.L. van der: *Algebra (2 vols)*..Springer-Verlag, 1991.

ANÀLISI COMPLEXA

1.- Identificació

Codi: 10023

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Jordi Villanueva Castelltort

Altres professors: Albert Compta Creus

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		6,6 (*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		50 (*)
Total		199,5

(*) Hi ha dos exàmens: el parcial i el final.

3.- Objectius

Conèixer les nocions bàsiques de les funcions analítiques d'una variable complexa: condicions de Cauchy-Riemann, sèries de potències i funcions elementals.

Conèixer les propietats de les funcions holomorfes que es dedueixen de la fórmula de Cauchy local.

Conèixer la teoria homològica dels residus i les seves aplicacions.

Conèixer algunes de les aplicacions a la representació de camps de vectors en el pla, especialment en mecànica de fluids.

4.- Continguts

1. Funcions holomorfes.

Funcions de variable complexa. Derivació. Condicions de Cauchy-Riemann. Sèries de potències. Funcions transcendents elementals.

2. Teoria local de Cauchy.

Integral de línia. Teorema de Cauchy local. Fórmula integral de Cauchy. Zeros de funcions analítiques, propietat de la mitjana i altres conseqüències.

3. Teoria global de Cauchy.

Índex d'una corba respecte a un punt. Teorema de Cauchy global. Homologia. Sèries de Laurent. Residus. Càlcul d'integrals. Sumació de sèries. Principi de l'argument. Teorema de Rouché.

4. Aplicació conforme.

Transformacions conformes. Teorema de Riemann (enunciat). Principi de reflexió d'Schwarz. Funcions harmòniques. Problema de Dirichlet.

5. Representació de camps.

Fluxos de fluids ideals. Camps electromagnètics. Distribucions de temperatura en equilibri.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Habilitat de càlcul en el camp complex.
- Reconèixer les versions complexes dels problemes de la teoria de funcions reals.
- Aplicar les tècniques dels cursos, especialment al càlcul d'integrals definides.
- Conèixer les relacions amb la mecànica de fluids, la terminologia i l'electromagnetisme.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixement de càlcul infinitesimal i integral en una i diverses variables reals.
- Coneixement de les sèries de funcions reals i de les nocions de convergència.
- Coneixements de topologia general.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes de teoria, amb exemples i alguns exercicis.
- **Sessions de problemes:** Classes de resolució de problemes sobre una llista d'enunciats proposats prèviament. Possibilitat que els estudiants facin exposicions de problemes resoltos.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminatori, un examen final i una nota de classe.
La nota final, NF, es calcularà amb les formules

$$NE = \max(EF, 0,3*EP + 0,7*EF)$$
$$NF = \max(NE, 0,9*NE + 0,1*NC)$$

On:

EF és la nota de l'examen final

EP és la nota de l'examen parcial

NE és la nota dels examens

NC és la nota de classe

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ahlfors, L.V.: *Complex Analysis*. 3a ed.. McGraw-Hill, 1979.
- Conway, J.B.: *Functions of one Complex Variable*. Springer-Verlag, 1978.
- Churchill, R.V.; Brown, J.W.: *Variable Compleja y Aplicaciones*. 2a ed.. McGraw-Hill, 1992.
- Marsden, J.E.; Hoffman, M.J.: *Basic Complex Analysis*. 3a ed.. W.H. Freeman, 1999.
- Rudin, W.: *Análisis Real y Complejo*. McGraw-Hill, 1987.

Referències complementàries:

- Boas, R.P.: *Invitation to Complex Analysis*. Random House, 1987.
- Lavréntiev, M.A.; Shabat, B.V.: *Métodos de la Teoria de las Funciones de una variable compleja*. Mir, 1991.
- Markushevich, A.I.: *Theory of functions of a complex variable*. Chelsea Pub. Co., 1977.
- Needham, T.: *Visual complex analysis*. Clarendon Press, 1997.
- Spiegel, M.: *Variable Compleja*. McGraw-Hill, 1994.

4t CURS – 2n QUADRIMESTRE

ANÀLISI FUNCIONAL

1.- Identificació

Codi: 10026

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Neus Cónsul

Altres professors: Jose Vicente Mandé

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens	3+4	7
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens	15+35	50
Total		200

3.- Objectius

En aquesta assignatura es donen els resultats bàsics de l'anàlisi funcional lineal i se n'introdueixen algunes aplicacions. L'anàlisi funcional és la part de la matemàtica que estudia els espais vectorials topològics (principalment, els espais de funcions) i les aplicacions lineals contínues (operadors) entre ells. A causa de la seva importància en les aplicacions, l'atenció del curs se centra en els espais de Banach i de Hilbert i en els operadors compactes. Pel que fa a les aplicacions, s'estudien alguns espais de funcions importants, operadors diferencials i integrals i algunes qüestions referents a la teoria del senyal.:

4.- Continguts

Espais normats

Propietats. Espais de Banach. Exemples. Operadors lineals.

Espais de Hilbert

Producte escalar. Teorema de la projecció. Dualitat. Bases ortonormals.

Dualitat

Teorema de Hahn-Banach. Duals. Adjunts.

Operadors compactes

Propietats. Espectre. Alternativa de Fredholm. Operadors compactes autoadjunts.
Operadors compactes no lineals.

Aplicacions

Espais de Sobolev. Aplicacions a les equacions en derivades parcials.
Problemes de contorn. Funcions pròpies i descomposició espectral.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre i usar la teoria d'espais normats.
- Comprendre i usar alguns teoremes clàssics fonamentals: Hahn-Banach, Banach-Steinhaus, aplicació oberta i gràfica tancada.
- Usar els operadors compactes, compactes autoadjunts, no lineals i de la teoria de Riesz-Frechet.
- Connectar les eines de l'anàlisi funcional amb altres matèries, com poden ser la topologia o les equacions en derivades parcials.
- Aplicacions: teoria del senyal, equacions en derivades parcials i equacions integrals.

Capacitats prèvies necessàries

- Anàlisi real.
- Topologia.
- Àlgebra.
- Algunes nocions d'equacions diferencials.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes de teoria amb exemples i exercicis al llarg de la matèria.
- **Sessions de problemes:** Classes de resolució de problemes d'una col·lecció d'exercicis proposats a l'alumne prèviament. Possibilitat de resolució d'alguns problemes per part dels alumnes.

7.- Avaluació

Hi haurà una qualificació final provinent d'un examen parcial (no eliminatori de matèria) i un examen final. La nota s'obtéindrà de fer el màxim entre la nota de la prova final i $0,3 * (\text{nota parcial}) + 0,7 * (\text{nota final})$. La convocatòria extraordinària no conserva notes de proves anteriors.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Brézis, H.: *Análisis Funcional*..Alianza Editorial, 1984.
- Rudin, W.: *Functional Analysis*.2a ed..McGraw-Hill, 1991.
- Lang, S.: *Real and Functional Analysis*.3a ed..Springer-Verlag, 1993.
- Hirsch, F.; Lacombe, G.: *Elements of Functional Analysis*..Springer-Verlag, 1999.

TOPOLOGIA ALGEBRAICA

1.- Identificació

Codi: 10027

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Pere Pascual Gainza

Altres professors: Maria Alberich Carramiñana

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		3+4=7*
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		10+15=25
Total		162

(*) Hi ha un examen parcial i un examen final.

3.- Objectius

L'objectiu principal és mostrar com la introducció de diferents tècniques algebraiques permet resoldre alguns problemes clàssics de la topologia que amb les eines de la topologia general són molt difícils de resoldre, com ara el teorema d'invariància de la dimensió. El desenvolupament d'aquesta mena de tècniques permet també estudiar altres situacions, com la classificació de superfícies compactes.:

- Que l'alumne percebi quins problemes topològics són susceptibles d'estudiar-se mitjançant tècniques algebraiques.
- Que, mitjançant els complexos simplicials i els políedres, l'estudiant desenvolupi la intuïció bàsica subjacent als mètodes homològics.
- Que s'adquireixi desimboltura en la utilització de la successió de Mayer-Vietoris, i la consegüent resolució de problemes "per peces", com a tècnica eficient de càlcul de l'homologia dels espais topològics.
- Resoldre problemes clàssics que, en part, van justificar l'aparició de l'homologia i que l'estudiant percebi l'abast i la generalitat d'aquest resultats.
- Presentar el teorema de classificació de superfícies compactes, que és un dels resultats més complets que els estudiants veuran al llarg dels estudis.
- Mostrar la unitat de les matemàtiques mitjançant la comparació entre l'homologia i la cohomologia de De Rham i analitzant, des d'aquesta perspectiva, alguns dels resultats que han estudiat en altres assignatures, especialment Càlcul 3 i Geometria Diferencial 2.

4.- Continguts

Homologia simplicial

Introducció dels mètodes homològics fonamentals per als políedres i els espais triangulats. Característica d'Euler.

Introducció a l'àlgebra homològica

Complexos de cadenes de R -mòduls. Successions exactes i morfisme de connexió. Aplicacions a l'homologia simplicial.

Homologia singular

Complex de cadenes singulars. Invariància homotòpica de l'homologia singular.

Successió de Mayer-Vietoris

Successions exactes en homologia singular. Els teoremes de les cadenes petites i d'escissió. La successió de Mayer-Vietoris: primeres aplicacions.

Aplicacions a la topologia de l'espai ordinari

Invariància de la dimensió. El teorema de Jordan-Brower. Grau d'aplicacions entre esferes.

Classificació de superfícies

Superfícies triangulables. Superfícies estàndard. Suma connexa. Homologia de les superfícies i teorema de classificació.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Distingir els problemes topològics que es poden resoldre mitjançant l'homologia.
- Calcular correctament l'homologia d'alguns espais topològics, especialment els triangulats.
- Usar correctament la successió exacta de Mayer-Vietoris.
- Conèixer les situacions en les quals la característica d'Euler permet distingir entre espais topològics.

Capacitats prèvies necessàries

- Tenir ben assolides les nocions bàsiques de la topologia general, especialment les nocions de connexió i compacitat.
- Conèixer la classificació dels grups abelians finitament generats.
- Conèixer les nocions bàsiques de geometria afí.
- Tenir adquirides les nocions bàsiques de la geometria de varietats.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Es presenten els mètodes i els resultats principals de la matèria, analitzant diversos exemples que mostren l'interès de les hipòtesis efectuades.
- **Sessions de problemes:** Es resolen diferents problemes que desenvolupen aspectes pràctics i teòrics de la presentació de teoria, i que en alguns casos es complementen amb nous resultats.

7.- Avaluació

Hi ha un examen parcial, un examen final i es comptabilitza també la resolució de diversos problemes al llarg del curs, que es presenten per escrit. La nota final serà:

$0,7 \text{ Ex.Final} + 0,2 \text{ Ex.Parcial} + 0,1 \text{ Probl.}$

A l'examen parcial no hi entra la teoria, mentre que al final té un pes del 20 %.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Greenberg, M.; Harper, J.: *Algebraic Topology*..Benjamin, 1981.
- Hatcher, A.: *Algebraic Topology*..Cambridge UP, 2002.
- Munkres, J.: *Elements of Algebraic Topology*..Addison-Wesley, 1984.
- Navarro, V; Pascual, P.: *Topologia Algebraica*..Edicions UB, 1999.
- Vick, J.: *Homology theory*..Springer Verlag, 1994.

Referències complementàries:

- Bott, R.; Tu, L.: *Differential forms in Algebraic Topology*..Springer Verlag, 1982.
- Massey, W.: *Singular Homology Theory*..Springer Verlag, 1980.

5. PROGRAMES DE LES ASSIGNATURES OPTATIVES

1r QUADRIMESTRE

ALGORÍSMICA

1.- Identificació

Codi: 11875

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Josep Díaz

Altres professors: Xavier Pérez

Idioma: Català (Anglès)

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2,5	33
Problemes i/o pràctiques	1,5	19
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	0	0
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs	0	0
Preparació d'exàmens	0	0
Total		39

3.- Objectius

Donar les eines bàsiques per al disseny i l'anàlisi d'algorismes seqüencials.:

- Donar les eines combinatòries necessàries.
- Resolució de recurrències.
- Algorismes per a grafs.
- Programació dinàmica.
- Cerca i classificació.
- Complexitat i intractabilitat.

4.- Continguts

Fonaments matemàtics

Binomials, sumatoris, probabilitat, recurrències, complexitat d'algorismes.

Algorismes voraçs

Arbre d'extensió minimal, motxilla 0-1, planificació de tasques amb un processador. Codis de Huffman.s de Huffman

Algorismes sobre grafs

Algorismes BFS, DFS

Programació dinàmica

Multiplicació de matrius, LCS, motxilla fraccional, PD sobre arbres, el problema del viatjant.

Cerca i classificació

Quicksort, *quicksort aleatori*, *quick-select*, fites inferiors a l'ordenació per comparació. RADIX. Taules de dispersió i aplicacions.

Introducció als algorismes aleatoritzats

Conceptes bàsics de la teoria de la probabilitat. Bitlles i contenidors. Algorisme Max-Cut.

Programació lineal

Dualitat. Introducció al mètode dels punts interiors.

Complexitat

Tractabilitat i intractabilitat, les classes P, NP i NP-completa.

Complexitat aritmètica

Aritmètica modular, mcd, potències d'un element, algorisme de primalitat (Solovay-Rabin), el sistema RSA de criptografia.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Coneixements bàsics d'algorísmica

Capacitats prèvies necessàries

- Combinatòria, anàlisi, programació.

6.- Metodologia

Classes magistrals i classes de problemes

- **Sessions de teoria:** 2.5 hores per setmana
- **Sessions de problemes:** 1.5 hores per setmana
- **Pràctiques:** No

7.- Avaluació

Entrega problemes setmanals (35% de la nota)

Examen final (65% de la nota)

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ferri, F.; Albert, J.; Martin, G.: *Introducció a l'anàlisi i disseny d'algorismes*..Universitat de Valencia, 1998.
- Cormen, T., et al.: *Introduction to algorithms*.2a ed..MIT Press, 2001.
- Sedgewick, R.; Flajolet, P.: *An introduction to Analysis of Algorithms*..Addison-Wesley, 1996.

Referències complementàries:

- Sedgewick, R.: *Algorithms in C++*.3a ed..Addison-Wesley, 1998.
- Graham, R.; Knuth, D.; Patashnik, O.: *Concrete Mathematics*.2a ed..Addison-Wesley, 1994.
- Mitzenmacher, M.; Upfal, E.: *Probability and Computing*..Cambridge, 2005.

Enllaços:

- <http://www.lsi.upc.es/~diaz/algoritmica>

AMPLIACIÓ DE MODELS MATEMÀTICS DE LA FÍSICA

1.- Identificació

Codi: 12804

Crèdits: 7,5 (5,25 crèdits teòrics + 2,25 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Xavier Gràcia Sabaté

Altres professors:

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3,5	45,5
Problemes i/o pràctiques	1,5	19,5
Realització d'exàmens		5
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		10
	Total	171

El temari proposat i el mètode d'avaluació són orientatius i podran variar en funció de les preferències dels estudiants matriculats.

3.- Objectius

Prenent com a base els cursos previs de física, càlcul i geometria rebuts pels estudiants, es fa un estudi detallat dels diferents formalismes de la mecànica clàssica. Aquest estudi es fa des d'una perspectiva geomètrica, independent de les coordenades, atès que l'espai de configuracions d'un sistema mecànic és, de manera natural, una varietat diferenciable.

El nucli del curs és, doncs, l'estudi geomètric dels formalismes lagrangiana i hamiltoniana de la mecànica. Aquest es completa amb diversos complements matemàtics, principalment de geometria diferencial, i amb la revisió d'algun altre tema de física com ara l'espai-temps galileu o la relativitat especial.

A més de la presentació axiomàtica dels temes, la resolució de problemes constitueix una part essencial del curs, amb la qual es pretén consolidar els conceptes estudiats.

Més detalladament, els objectius són::

- Comprendre les formulacions lagrangiana i hamiltoniana de la mecànica i poder aplicar-les a la resolució de problemes mecànics.
- Conèixer les estructures geomètriques utilitzades en els formalismes lagrangiana i hamiltoniana.
- Conèixer alguns conceptes bàsics de la geometria riemanniana.

4.- Continguts

1. Mecànica newtoniana

Principis bàsics i estructura de l'espai-temps galileu.
Cinemàtica i dinàmica.
Constants del moviment.
El problema dels dos cossos amb una força central.

2. Connexions. Varietats riemannianes

Connexions en una varietat diferenciable.
Derivació covariant.
Torsió i curvatura d'una connexió.
Derivació covariant al llarg d'un camí.
Varietats pseudoriemannianes.
La connexió de Levi-Civita.

3. Mecànica en una varietat riemanniana

Equació de Newton.
Forces conservatives.
Sistemes amb lligams. Principi de D'Alembert.
Equacions de Lagrange.

4. Fibrats vectorials. Estructures canòniques dels fibrats tangent i cotangent.

Espais fibrats i espais fibrats vectorials.

El fibrat tangent.

Vectors tangents verticals. La derivada al llarg de la fibra.

L'endomorfisme vertical i la involució canònica de $T(TM)$.

Equacions diferencials de segon ordre.

Les formes canòniques del fibrat cotangent.

Aixecament de camps vectorials als fibrats tangent i cotangent.

5. Càlcul variacional

Equació d'Euler-Lagrange.

Exemples i aplicacions.

Generalitzacions. Problemes d'ordre superior o amb diverses variables independents.

6. Mecànica lagrangiana

Equació d'Euler-Lagrange.

Lagrangianes regulars.

Constants del moviment. Teorema de Noether.

Lagrangianes mecàniques i generalitzacions.

Lagrangianes singulars.

7. Varietats simplèctiques

Varietats simplèctiques. Teorema de Darboux.

Camps vectorials hamiltonians i localment hamiltonians.

Parèntesi de Poisson.

Simplectomorfismes i transformacions canòniques.

8. Mecànica hamiltoniana

Sistemes dinàmics hamiltonians.

Simetries. Teorema de Noether.

Formulació hamiltoniana de la mecànica lagrangiana.

Sistemes completament integrables. Teorema de Liouville.

9. El sòlid rígid.

Velocitat angular.

El tensor d'inèrcia.

Equacions d'Euler.

5.- Capacitats

Capacitats prèvies necessàries

- A més de les assignatures bàsiques de primer i segon curs, cal un coneixement ampli de les assignatures d'Equacions Diferencials 1, Models Matemàtics de la Física i, especialment, Geometria Diferencial 2.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** S'hi introdueixen els conceptes i resultats fonamentals de l'assignatura, acompanyats d'alguns exemples.
- **Sessions de problemes:** La realització dels problemes és una de les principals tasques dels estudiants.
- A classe es farà algun problema que presenti alguna dificultat especial.

7.- Avaluació

La nota provindrà del resultat d'un examen final de l'assignatura, dels problemes corregits al llarg del curs i de l'exposició d'un tema de l'assignatura o de la realització d'un treball.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Arnold, V.I.: *Mathematical methods of classical mechanics*..Springer-Verlag, 1989.
- José, J.V.; Saletan, E.J.: *Classical dynamics: a contemporary approach*..Cambridge Univ. Press, 1999.
- Scheck, F.: *Mechanics: from Newton's laws to deterministic chaos*..Springer-Verlag, 1994.
- Girbau, J.: *Geometria diferencial i relativitat*..Pubs. UAB, 1993.

Referències complementàries:

- Abraham, R.; Marsden, J.E.: *Foundations of Mechanics*..Addison-Wesley, 1978.
- Libermann, P.; Marle, C.M.: *Symplectic geometry and analytical mechanics*..D. Reidel, 1987.
- Marsden, J.E.; Ratiu, T.S.: *Introduction to mechanics and symmetry*..Springer-Verlag, 1995.
- Woodhouse, N.M.J.: *Introducción a la Mecánica Analítica*..Alianza Ed., 1990.

ANÀLISI NUMÈRICA

1.- Identificació

Codi: 11877

Crèdits: 7,5 (3 crèdits teòrics + 4,5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Josep Sarrate Ramos

Altres professors: Esther Sala Lardies

Idioma: Català i castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		56
Preparació d'exàmens		10
	Total	225

3.- Objectius

Introduir els fonaments de la resolució numèrica d'equacions en derivades parcials, mitjançant el mètode de diferències finites, per als models matemàtics clàssics de la física. Això permetrà estudiar amb rigor els temes inherents als mètodes en diferències i, a més, aprofundir des d'una perspectiva global en temes específics d'anàlisi numèrica: interpolació, mètodes iteratius per sistemes lineals, autovalors, etc. A més, es proporcionarà una sòlida base per a l'anàlisi numèrica d'esquemes en diferències per a la resolució de problemes no purament acadèmics.:

4.- Continguts

Introducció i conceptes generals

Plantejament del problema: EDPs Lineals de $2n$ Ordre. Classificació dels problemes, aspectes fonamentals per a la seva resolució numèrica. Condicions de contorn. Operadors en diferències: definicions, propietats, aplicacions. Anàlisi de convergència, estabilitat i consistència.

Solució numèrica d'equacions parabòliques

Problema unidimensional amb coeficients constants. Sistemes d'equacions diferencials. Equacions amb coeficients no constants. Problema multidimensional, condicions de contorn. Equacions no lineals. Recapitulació i recomanacions.

Solució numèrica d'equacions el·líptiques

Plantejament de les equacions. Mètodes iteratius: mètodes clàssics, mètodes específics, acceleracions de convergència, acotacions analítiques de coeficients òptims, mètodes iteratius per a matrius no simètriques i no definides positives (mètodes de Krylov). Problemes de valors propis. Introducció als mètodes integrals per EDPs.

Solució numèrica d'equacions hiperbòliques

Mètode de les característiques. Mètode explícit. Mètodes implícits. Condicions de contorn per a dominis infinits. Mètodes específics per a equacions de primer ordre, concepte de ponderació a contracorrent.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Coneixement de les tècniques bàsiques d'anàlisi per a la resolució numèrica de problemes de ciències aplicades i enginyeria descrits mitjançant equacions en derivades parcials.
- Visió general dels aspectes computacionals més importants que apareixen en la resolució numèrica de problemes descrits mitjançant equacions en derivades parcials.

- Familiarització amb la programació d'una de les tècniques més senzilles per a la simulació numèrica de problemes descrits mitjançant equacions en derivades parcials.
- Criteri per a l'anàlisi de resultats.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements bàsics de mètodes numèrics i d'equacions diferencials en derivades parcials.
- Coneixements bàsics de programació en llenguatges d'alt nivell.

6.- Metodologia

Totes les classes es realitzen en una aula informàtica. En elles es combinen les explicacions teòriques, la resolució de petits problemes i la resolució d'exemples pràctics amb l'ordinador.

- **Sessions de teoria:** Presentació i anàlisi dels mètodes
- **Sessions de problemes:** Desenvolupament, ampliació o aplicació a un cas acadèmic d'alguns dels aspectes presentats en les sessions teòriques
- **Pràctiques:** Implementació i anàlisi experimental dels mètodes analitzats

7.- Avaluació

La nota final estarà determinada per l'examen final i els treballs pràctics que els estudiants han de realitzar al llarg del curs.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ames, W. F.: *Numerical Methods for Partial Differential Equations*.3a ed..Academic Press, 1992.
- Evans G.; Blackledge, J.; Yardley P.: *Numerical Methods for Partial Differential Equations*..Springer-Verlag, 2000.
- Hoffman, J.D.: *Numerical Methods for Engineers and Scientists*..McGraw-Hill, 1992.
- Mitchell, A. R.; Griffiths, D.F.: *The finite Difference Method in Partial Differential Equations*..John Wiley & Sons, 1985.
- Richtmyer, R.D.; Morton, K.W.: *Difference Methods for Initial-Value Problems*.2a ed..Interscience Publishers, 1967.

Referències complementàries:

- Golub G.H.; Van Loan, C.F.: *Matrix Computations*..John Hopkins University Press, 1989.
- Hageman, L. A.; Young, D.M.: *Applied Iterative Methods*..Academic Press, 1981.
- Press, W.H., et al.: *Numerical Recipes. The Art of Scientific Computing*..University Press, 1989.
- Stoer, J.; Bulirsch, R.: *Introduction to Numerical Analysis*..Springer-Verlag, 1993.
- Trefethen, L.N.; Bau III, D.: *Numerical linear algebra*..SIAM, 1997.

COMBINATÒRIA

1.- Identificació

Codi: 11867

Crèdits: 7,5 (3,5 crèdits teòrics + 4 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Oriol Serra Albó

Idioma: Català (material del curs en anglès)

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	36
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens		6
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1	13
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		24
Total		170

3.- Objectius

Adquirir destresa per a l'anàlisi i la resolució de problemes d'enumeració. Adquirir destresa en l'ús de funcions generadores i en els mètodes simbòlics per resoldre problemes d'enumeració. Conèixer els nombres combinatoris bàsics: coeficients binomials, coeficients gaussians, nombres d'Stirling, nombres de Fibonacci, nombres de Catalan. Conèixer les estructures combinatories bàsiques: plans projectius i afins finits, quadrats llatins, particions, permutacions, sistemes d'Steiner.:

- Adquirir destresa en l'aplicació de mètodes elementals d'enumeració de subconjunts, multiconjunts, permutacions, i en l'aplicació de principis bàsics d'enumeració, com el principi de Dirichlet i les tècniques de doble comptatge.
- Adquirir destresa en l'ús de les funcions generadores per a la resolució d'equacions de recurrència, d'una manera especial les lineals a coeficients constants i les de convolució.
- Adquirir destresa en l'aplicació del mètode simbòlic per descriure i enumerar estructures combinatories, tant en el cas de les funcions generadors ordinàries com en el de les exponencials. Adquirir destresa en l'aplicació de la fórmula d'inversió de Lagrange per obtenir els coeficients del desenvolupament en sèrie de potències de funcions definides per equacions implícites.
- Adquirir destresa en l'anàlisi de distribucions i paràmetres estadístics que apareixen en l'enumeració d'estructures combinatories parametritzades, en particular l'obtenció de valors mitjans i desviacions típiques.
- Adquirir destresa en l'obtenció de funcions generadores i coeficients enumeradors de particions d'enters, de conjunts, composicions d'enters, permutacions amb restriccions, paraules, camins de Dyck i arbres.
- Adquirir destresa en les tècniques elementals d'estimació asimptòtica de les expressions que enumeren estructures combinatories.
- Adquirir destresa en la manipulació i el càlcul de coeficients gaussians per al càlcul del nombre de subespais d'espais vectorials sobre cossos finits.
- Conèixer les construccions de plans projectius i afins finits i la seva relació amb sistemes de quadrats llatins mútuament ortogonals.
- Conèixer les tècniques d'enumeració de quadrats llatins i les estimacions de permanents de matrius doblement estocàstiques, i la seva relació amb l'enumeració de transversals de sistemes de conjunts.
- Conèixer les relacions bàsiques entre els paràmetres de dissenys combinatoris. Conèixer les tècniques de construcció de dissenys i matrius de Hadamard, sistemes de triples d'Steiner i conjunts de diferències. Conèixer la seva relació amb la construcció de codis correctors d'errors.

4.- Continguts

Combinatòria enumerativa bàsica

Combinacions i permutacions. Coeficients binomials i multinomials. Principi d'inclusió-exclusió. Particions d'enters i particions de conjunts. Cicles en permutacions. Nombres d'Stirling. Principi de Dirichlet. Teorema de Ramsey. Lema comptador d'òrbites (lema de Burnside).

Combinacions i permutacions. Coeficients binomials i multinomials. Principi d'in

Equacions de recurrència lineals. Funcions generadores ordinàries. Funcions generadores per a les particions d'enters, particions de conjunts, permutacions segons el nombre de cicles. Equacions de recurrència no lineals. Nombres de Catalan. Fórmula d'inversió de Lagrange.

Funcions generadores i mètode simbòlic

Operacions formals en classes combinatòries i funcions generadores ordinàries. Construcció simbòlica de classes combinatòries bàsiques: particions de nombres, particions de conjunts, paraules sobre alfabets, arbres plans, camins de Dyck, triangulacions de polígons.

Classes etiquetades i funcions generadores exponencials

Producte etiquetat. Operacions formals en classes etiquetades i funcions generadores exponencials. Construcció simbòlica de classes combinatòries etiquetades bàsiques: particions de conjunts, permutacions, arbres etiquetats, paraules.

Funcions generadores multivariades i classes parametritzades

Funcions generadores multivariades de classes parametritzades. Distribucions estadístiques de paràmetres. Nombre de components, paràmetres additius.

Geometries finites

Plans projectius i plans afins finits. Construcció de plans projectius desarguesians. Existència de plans projectius. Espais projectius finits. Coeficients gaussians.

Quadrats llatins

Sistemes ortogonals de quadrats llatins i plans projectius finits. Construcció de sistemes de quadrats llatins ortogonals. Enumeració de quadrats llatins. Teorema de Hall. Transversals de sistemes de conjunts. Permanents. Permanents de matrius doblement estocàstiques.

Dissenys combinatoris

Relacions bàsiques entre paràmetres d'un disseny combinatori. Dissenys i matrius de Hadamard. Sistemes de triples d'Steiner. Conjunts de diferències.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Aplicar mètodes elementals d'enumeració de subconjunts, multiconjunts, permutacions, i dels principis bàsics d'enumeració, com el principi de Dirichlet, les tècniques de doble compteig i les tècniques relacionades amb el principi d'inclusió-exclusió.

- Utilitzar les funcions generadores per a la resolució d'equacions de recurrència, d'una manera especial les equacions lineals a coeficients constants i les de convolució.
- Aplicar el mètode simbòlic per descriure i enumerar estructures combinatòries, tant en el cas de les funcions generadores ordinàries com en el de les exponencials. Aplicar la fórmula d'inversió de Lagrange per obtenir els coeficients del desenvolupament en sèrie de potències de funcions definides per equacions implícites.
- Analitzar distribucions i paràmetres estadístics que apareixen en l'enumeració d'estructures combinatòries parametritzades, en particular l'obtenció de valors mitjans i desviacions típiques.
- Obtenir funcions generadores i coeficients enumeradors de particions d'enters, de conjunts, composicions d'enters, permutacions amb restriccions, paraules, camins de Dyck i arbres.
- Fer estimacions asimptòtiques de les expressions que enumeren estructures combinatòries.
- Manipular i calcular coeficients gaussians.
- Construir plans projectius i afins finits. Resoldre problemes geomètrics i combinatoris en plans projectius finits. Construir sistemes de quadrats llatins mútuament ortogonals.
- Enumerar transversals de sistemes de conjunts. Calcular permanents de matrius.
- Construir dissenys i matrius de Hadamard i sistemes de triples d'Steiner.

Capacitats prèvies necessàries

- Descomposició de fraccions racionals en fraccions simples. Desenvolupaments de les funcions elementals.
- Derivació de funcions de diverses variables i integració de funcions de variable complexa (fórmula de Cauchy).
- Operacions amb matrius, càlcul de determinants i càlculs de rectes i plans en l'espai euclidià.

6.- Metodologia

L'èmfasi es posa en l'habilitat per analitzar i resoldre problemes, a través dels quals s'adquireix experiència i destresa en l'aplicació de principis d'enumeració que sovint requereixen una maduresa matemàtica que va més enllà de les capacitats instrumentals concretes.

- **Sessions de teoria:** Exposició del material del curs, basat fonamentalment en la descripció de classes combinatòries bàsiques sobre les quals s'exemplifiquen les tècniques d'enumeració.
- **Sessions de problemes:** Les sessions de problemes constitueixen el nucli del curs i s'organitzen a partir de l'exposició i discussió de problemes que s'han distribuït als estudiants prèviament perquè en preparin una exposició a la pissarra.

7.- Avaluació

S'avalua l'activitat dels estudiants a les classes de problemes i es fan dos exàmens d'unes tres hores de durada cada un. El primer examen tracta els quatre primers temes del curs i el segon els quatre darrers.

La nota final s'obté com a mitjana de les dels dos exàmens.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Cameron, P.: *Combinatorics topics, techniques, algorithms*..Cambridge University Press, 1994.
- Lint, J.H. van; Wilson, R.M.: *A Course in Combinatorics*...Cambridge University Press, 1992.
- Charalambides, C.A.: *Enumerative combinatorics*..CRC Press Series on Discrete Mathematics and its Applications. Chapman & Hall/CR, 2002.
- Stanley, R.: *Enumerative Combinatorics*..Cambridge University Press, 1999.
- Flajolet, P.; Sedgewick, R.: *Introduction to the Analysis of Algorithms*..Addison-Wesley, 1996.

Referències complementàries:

- Anderson, I.: *Combinatorics of finite sets*..Dover Publications, Inc., Mineola, NY, 2002.
- Batten, L.M.: *Combinatorics of finite geometries*.2a ed..Cambridge University Press, Cambridge,, 1997.
- Graham, R.L.; Knuth, D.E.; Patashnik, O.: *Concrete Mathematics*..Addison-Wesley Publishing Company, Reading, MA, 1994.
- Bollobás, B.: *Combinatorics. Set systems, hypergraphs, families of vectors and combinatorial p*..Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Wilf, H.: *Generatingfunctionology*..Academic Press, Inc., Boston, MA, 1994.

DIDÀCTICA DE LA MATEMÀTICA

1.- Identificació

Codi: 11869

Crèdits: 7,5 (3 crèdits teòrics + 4,5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Claudi Alsina i Català

Altres professors:

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	1	13
Realització de treballs		29
Preparació d'exàmens		
Total		120

L'avaluació correspon a participació, recerca, preparació de la carpeta de curs i de la classe i la seva exposició.

3.- Objectius

Ensenyar matemàtiques és una tasca apassionant i difícil. Per fer-ho cal saber matemàtiques i moltes altres coses que permetin descobrir les claus de l'aprenentatge, l'adequació dels continguts, les estratègies i els recursos per a la gestió docent... i tot allò que envolta la relació humana i emocional inherent a l'acció educativa.:

- Descobrir els aspectes clau de la professió d'ensenyar matemàtiques desenvolupant actituds crítiques i reflexives.
- Iniciar-se en els recursos de la didàctica matemàtica per afavorir els processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Desenvolupar capacitats essencials per plantejar-se (si s'escau) una primera aproximació a l'ofici d'ensenyar matemàtiques.

4.- Continguts

L'ofici d'ensenyar matemàtiques

La tradició d'ensenyar matemàtiques i la seva evolució. Mites i ritus que cal superar. Un decàleg per al professorat de matemàtiques.

L'educació matemàtica avui al món

Tendències mundials actuals. Els problemes principals. Les millors innovacions d'ara. Iniciatives internacionals per a la millora de l'educació matemàtica.

L'educació matemàtica avui a Catalunya

Plantejaments actuals en les diferents etapes i nivells. Els marcs legals. Els dissenys curriculars actuals. Problemes més rellevants i alternatives. La didàctica matemàtica a Catalunya. Organitzacions professionals i esdeveniments.

Visualització matemàtica

Il·lustració versus visualització. Pensament visual. Visualització de conceptes. Demostracions sense paraules. Material didàctic. El laboratori de matemàtiques.

Resolució de problemes

Tipologies de problemes. Estratègies de resolució. Problemes com a motor educatiu. Problemes i realitat. Problemes recreatius. Taller de problemes. Clubs. Concursos. Olimpíades matemàtiques.

Realitat i modelització

La realitat i els processos de matematització. Models i la seva validació com a instrument didàctic. Eixos transversals i connexions matemàtiques. Matemàtiques i... salut, medi ambient, economia domèstica, consum, democràcia. Matemàtiques i cultura catalana.

Dinàmiques de classe

Classes magistrals versus classes participatives. Recursos d'aula. Recursos audiovisuals. Recursos computacionals. Internet. Visites i activitats exteriors.

Matemàtiques i raonament

Raonament inductiu. Raonament plausible. Raonament deductiu. Raonament proporcional. Raonament espacial. El paper de la demostració matemàtica docent.

Les dificultats en l'aprenentatge matemàtic

Dificultats relatives a l'organització escolar. Dificultats metodològiques. Dificultats curriculars. Dificultats inherents a la matemàtica. Els llenguatges matemàtics. La noció d'igual. Tractament de la diversitat a classe. Matemàtica i coeducació.

Avaluació formativa

Tipus d'avaluacions. Perversitats. Estratègies d'avaluació. Noves tendències: qüestions obertes. Avaluació en aprenentatge cooperatiu.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Tenir una visió global de la situació de l'educació matemàtica en l'àmbit nacional, estatal i mundial, desenvolupant actituds crítiques i reflexives.
- Conèixer les tendències innovadores més avançades en didàctica de la matemàtica.
- Conèixer i analitzar les programacions curriculars de matemàtiques i les seves implicacions.
- Cercar i usar recursos computacionals, bibliogràfics, materials i multimèdia al servei de la didàctica de la matemàtica.
- Dominar les bases de l'heurística matemàtica i el valor formatiu de la resolució de problemes.
- Aprofitar la realitat (física, social i cultural) per plantejar activitats d'aprenentatge matemàtic (des de la recollida de dades fins a la modelització) i oferir enfocaments multidisciplinaris.
- Dominar tècniques didàctiques de comunicació a classe i dinàmiques alternatives per gestionar els ensenyaments.
- Usar els coneixements de didàctica de la matemàtica sobre l'aprenentatge matemàtic per reconèixer dificultats i diagnosticar errors, i oferir estratègies de millora. Gaudir d'estratègies didàctiques específiques per ensenyar els diferents conceptes bàsics de nombres, àlgebra, geometria, funcions, estadística, etc.
- Elaborar instruments de seguiment i d'avaluació formativa.
- Planificar, seqüenciar, estructurar, preparar i, si s'escau, impartir lliçons (o unitats) de matemàtiques.
- Transmetre estimació i il·lusió per al coneixement de les matemàtiques.

Capacitats prèvies necessàries

- Tenir una bona base en tots els coneixements matemàtics que incideixen en l'ensenyament de les matemàtiques.
- Tenir interès per la millora de l'ensenyament de les matemàtiques i el seu aprenentatge.

6.- Metodologia

El mateix desenvolupament d'aquesta assignatura té la voluntat de mostrar diverses dinàmiques per portar una classe i recursos per facilitar-ne el seguiment.

Les sessions no presencials seran d'aprofundiment, lectures, navegació per Internet, consultes de tutoria i preparació d'entregues i de la lliçó final.

- **Sessions de teoria:** Les classes teòriques seran informatives i crítiques, riques en recursos expositius i obertes a debats participatius.
Diversos professors invitats contribuiran a enriquir el curs.
- **Sessions de problemes:** La resolució de problemes rebrà una atenció especial al llarg del curs, com a estratègia docent.
- **Pràctiques:** Les classes pràctiques es basaran en resolució de problemes, ús de material docent, projecció de recursos audiovisuals i seguiment de classes i explicacions dels altres estudiants del curs.

7.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura tindrà en compte la participació activa en totes les sessions presencials i els treballs continuats de reflexió, lectura, recerca d'informació i desenvolupament de les tasques setmanals proposades. Caldrà preparar, escriure i impartir una classe, prèviament tutoritzada. També es valorarà la carpeta de curs si aquesta inclou comentaris crítics i aportacions personals.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Alsina, C., et al.: *Ensenyar matemàtiques*..Ed. Graó,, 1995.
- DeLong, M.; Winter, D.: *Learning to teach & teaching to learn Mathematics. Resources for prof. dev...*MAA, 2002.
- Alsina, C., Nelsen, R: *Math made visual*..MAA, 2006.
- Krantz, S.G.: *How to teach mathematics, a personal perspective*..American Mathematical Society, 1993.
- Steen, L.A., et al.: *Matemáticas en la vida cotidiana*..Ed. Addison Wesley- Pub. UAM, 1999.

Referències complementàries:

- Guzmán, M. de: *Para pensar mejor*..Ed. Labor, 1995.
- Gómez, J.: *L'altra cara de les matemàtiques*..El Cep i la Nansa Ediciones, 2000.
- Gorgorio, N., et al.: *Matemáticas y educación. Retos y cambios desde una perspectiva internacional*..Ed. Graó, 2000.
- Steen, L.A. (ed.): *Mathematics and democracy. The Case for Quantitative Literacy*..Nat. Council. Educ. And the Disciplines, 2001.
- Varios autores: *Matemáticas: Cultura y Aprendizaje*.34 v.Ed. Síntesis, 1990.

Enllaços:

- <http://www.upc.es/ea-smi/claudi/vincles.html>
- <http://www.edu365.com>
- <http://www.pisa.oecd.org/index.htm>

EL MÈTODE DELS ELEMENTS FINITS

1.- Identificació

Codi: 12814

Crèdits: 7.5 (4 crèdits teòrics + 3.5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Antonio Huerta Cerezuela

Altres professors: Sonia Fernández Méndez

Idioma: Castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		70
Preparació d'exàmens		20
Total		224

3.- Objectius

Proporcionar una base teòrica i pràctica sòlida sobre el mètode dels elements finits aplicat a la resolució d'EDP. S'insisteix en el tractament dels problemes de segon ordre més freqüents en enginyeria i física.

A més d'analitzar els conceptes del mètode, es realitzaran càlculs pràctics. Es desenvoluparan estudis acadèmics per consolidar els conceptes adquirits i es faran càlculs d'aplicacions d'enginyeria que permetin avaluar la potència del mètode. Es presta atenció a les tècniques de remallat adaptable basades en l'estimació de l'error i a l'aplicació al càlcul pràctic per elements finits.

Aprenentatge de les bases del MEF i de la seva anàlisi i implementació.
Experiència en l'ús de codis prototipus i comercials.:

4.- Continguts

Introducció

Problemes en l'enginyeria i ciències aplicades que habitualment es resolen amb el MEF.

Fonaments

Forma forta, mètode dels residus ponderats i forma feble. Tractament de les condicions de contorn. Interpolació en elements finits: malla i splines. Integració numèrica. Element de referència i transformació isoparamètrica. Tipus d'elements més emprats.

Ortogonalitat de Galerkin

Repàs d'espais de Sobolev. Teorema de Lax-Milgram. Lema de Cea. Ortogonalitat de Galerkin. Cotes *a priori* de l'error.

Algorísmia bàsica.

Implementació eficient d'un codi d'elements finits.

Problemes transitoris.

Tècniques d'integració temporal, anàlisi modal, estimadors *a priori* de l'error en la descomposició modal.

Problemes amb convecció.

Equacions hiperbòliques de primer ordre. L'equació de convecció-difusió. Nombre de Péclet. Tècniques d'estabilització consistentes.

Estimació de l'error i adaptabilitat

Classificació dels estimadors. Estratègies de remallat. Estimació orientada al resultat.

Tendències en la resolució numèrica d'EDP.

Introducció als mètodes sense malla. Discontinuous Galerkin per a equacions hiperbòliques de primer ordre.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Familiarització amb el mètode dels elements finits i les seves aplicacions.
- Fonaments per a l'anàlisi del mètode.
- Familiarització amb l'ús de codis d'elements finits. Capacitat per interpretar resultats.
- Coneixement de les tendències en resolució d'EDP.

Capacitats prèvies necessàries

- Fonaments bàsics de mètodes numèrics, equacions diferencials i càlcul.

6.- Metodologia

Exposicions teòriques de les bases del mètode i pràctiques per adquirir soltura amb l'eina numèrica

- **Sessions de teoria:** Exposicions teòriques de les bases del mètode
- **Pràctiques:** Modificacions a un codi prototipus sobre MATLAB.
Casos realistes amb un codi professional.

7.- Avaluació

Examen, treballs pràctics i exercicis.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Hughes, T.J.R.: *The finite element method: linear static and dynamic finite element analysis*..Prentice-Hall, 1987.
- Wait, R.; Mitchell, A.R.: *Finite elements analysis and applications*..Wiley, 1985.
- Zienkiewicz, O.C.; Taylor, R.L.: *The finite element method: I basic formulation and linear problems, II solid and* 5a ed..Mc Graw-Hill, 2000.
- Donea, J.; Huerta, A.: *Finite Element Methods for Flow Problems*..Wiley, 2003.
- Ainsworth, M. ; Oden, J.T: *Posteriori Error Estimation in Finite Element Analysis*..Wiley, 2000.

Referències complementàries:

- Johnson, C.: *Numerical solution of partial differential equations by the finite element metho.*..Cambridge University Press, 1990.
- Strang, G.; Fix, G.J.: *An analysis of the finite element method,*..Prentice-Hall, 1973.

Enllaços:

- www-lacan.upc.es

GEOMETRIA DISCRETA I COMPUTACIONAL

1.- Identificació

Codi: 11870

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Ferran Hurtado Díaz

Altres professors:

Idioma: Català, Castellà i Anglès

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	1	13
Realització d'exàmens		3+5=8 (*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs		8
Preparació d'exàmens		10+15=25
Total		184

(*) Hi ha dos exàmens, un de parcial i un de final.

3.- Objectius

L'objectiu genèric d'aquesta assignatura consisteix en l'estudi dels problemes geomètrics des del punt de vista de la computació. El disseny i l'anàlisi d'algorismes geomètrics eficients constitueixen el nucli i la part prioritària del curs. Es presenten també elements de geometria discreta i combinatòria fortament relacionats amb aquesta activitat, on es mostra com l'estructura combinatòria d'un problema geomètric sovint decideix quin mètode algorísmic resol el problema amb la màxima eficiència, a més de possibilitar l'anàlisi acurada dels algorismes.:

- Copsar que l'emergència de molts problemes de la geometria computacional és deguda a l'expansió accelerada, en exigències i en desenvolupament, del processament d'informació geomètrica i gràfica, present en àrees tan diverses com ara la medicina, el control de robots o el disseny artístic.
- Mantenir clarament en el punt de mira les principals aplicacions de la disciplina: la informàtica gràfica, el disseny i la fabricació assistits per ordinador (CAD/CAM), la caracterització i el reconeixement automàtic de formes (pattern recognition), el disseny VLSI, la visió artificial, els sistemes d'informació geogràfica i la robòtica.

4.- Continguts

Preliminars

Revisió de mètodes algorísmics, models de computació, tècniques d'anàlisi i estructures de dades. Representació d'objectes geomètrics bàsics.

Descomposicions de l'espai

Subdivisions planars. Triangulacions. Descomposicions trapezoïdals. Localització de punts.

Envolupant convexa

Polítops i envolupants convexos. Algorismes de construcció. Programació lineal. Fites inferiors: teorema de Ben-Or.

Estructures de proximitat

Grafs de proximitat. Diagrama de Voronoi. Triangulació de Delaunay. Relacions amb les envolupants convexes. Aplicacions.

Arranjaments

Arranjaments de rectes, hiperplans i segments. Teoremes de zona. Construcció incremental. Complexitat de les envolupants inferiors. Dualitat. Aplicacions.

Visibilitat i planificació de moviments

Teoremes de galeries d'art. Grafs de visibilitat. Camins més curts.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber representar adequadament objectes i estructures geomètriques.
- Saber crear i utilitzar estructures de dades adequades per al tractament eficient d'objectes i estructures geomètriques.
- Saber crear, utilitzar i analitzar algorismes eficients per a problemes de computació sobre objectes i estructures geomètriques.
- Saber desenvolupar i utilitzar eines combinatòries per a l'estudi de la complexitat d'objectes i estructures geomètriques.
- Saber desenvolupar i utilitzar eines de geometria discreta per a l'estudi de les configuracions d'objectes i estructures geomètriques, en particular les que siguin òptimes o extremals.
- Saber utilitzar els teoremes i mètodes de la geometria computacional per poder emprar-los com a eines fonamentals en totes les capacitats esmentades anteriorment.

Capacitats prèvies necessàries

- Conèixer la descripció i les propietats de les entitats geomètriques bàsiques, dels mètodes algorísmics bàsics i dels conceptes inicials sobre grafs.
- No és indispensable però és un gran avantatge el fet d'haver estudiat algorísmica prèviament. L'estudi previ o simultani de la combinatòria i de la teoria de grafs és un ajut.

6.- Metodologia

Classes de teoria i de problemes

- **Sessions de teoria:** S'expliquen de manera sistemàtica els diversos temes del programa i es desenvolupen amb completesa nombrosos exemples.
- **Sessions de problemes:** Es fan problemes relacionats amb els temes de teoria amb la participació dels alumnes.
- **Pràctiques:** De manera no presencial es fan exploracions de webs on es poden veure implementacions d'algorismes propis de la matèria.

7.- Avaluació

La qualificació s'articularà al voltant de quatre elements: lectura i exposició d'algorismes, lliurament de problemes i resums, possibles pràctiques de programació i exploració de la xarxa (n'hi podria haver alguna, però no de manera regular) i dues proves escrites.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Berg, M. de, et al.: *Computational Geometry, Algorithms and Applications*.2a ed..Springer-Verlag, 2000.
- Boissonnat, J-D.; Yvinec, M.: *Algorithmic Geometry*..Cambridge Univ. Press, 1997.
- Edelsbrunner, H.: *Algorithms in Combinatorial Geometry*..Springer-Verlag, 1987.
- O'Rourke, J.: *Computational Geometry in C*.2a ed..Cambridge Univ. Press, 1998.
- Preparata, F.; Shamos, M.: *Computational Geometry. An Introduction*..Springer-Verlag, 1987.

Referències complementàries:

- Ding-Zhu, D.; Hwang, F.: *Computing in Euclidean Geometry*.2a ed..World Scientific, 1995.
- Pach, J.; Agarwal, P.: *Combinatorial Geometry*..Wiley & Sons, 1995.
- O'Rourke, J.: *Art Gallery Theorems and Algorithms*..Oxford University Press, 1987.
- Matousek, J.: *Lectures on Discrete Geometry*..Springer-Verlag, 2002.
- Okabe, A., et al.: *Spatial tessellations: concepts and applications of Voronoi diagrams*.2a ed..Wiley & Sons, 1999.

Enllaços:

- <http://compgeom.cs.uiuc.edu/~jeffe/compgeom/compgeom.html>
- <http://www.voronoi.com/>
- <http://www.ics.uci.edu/~eppstein/junkyard/>

LÒGICA I FONAMENTACIÓ

1.- Identificació

Codi: 11286

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Rafel Farré i cirera

Altres professors: Raimon Elgueta Monto

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		10+15
Total		189

3.- Objectius

El problema bàsic que s'aborda en aquest curs és un problema complex i actualment controvertit: la possibilitat de mecanitzar les matemàtiques. Aquest problema inclou qüestions que es troben latents en el quefer matemàtic i els seus fonaments; e.g., poden formalitzar-se completament les matemàtiques?, què és una demostració matemàtica?, quines limitacions té la demostrabilitat i el formalisme?, o inclús, què és un model d'una teoria matemàtica?

Durant el curs s'introdueix una noció formal de demostració. El resultat fonamental és el Teorema de Completesa de Gödel, el qual prova precisament que el concepte de demostració que s'introdueix és correcte (i.e., a partir d'un conjunt de propietats no es demostra res que no en sigui una conseqüència) i complet (i.e., tot el que és conseqüència d'un conjunt de propietats pot ser demostrat). En particular, aquest teorema implica que el problema de la mecanització de les matemàtiques admet una solució parcial positiva, en el sentit que el conjunt de teoremes es pot generar mecànicament. La formalització de la noció de demostració també permet obtenir un dels resultats més impactants de la matemàtica del segle XX, el Teorema d'Incompletesa de Gödel, segons el qual una sentència en la teoria de nombres formal i la seva negació poden ser indemostrables. Aquest resultat i el problema relacionat de la indecidibilitat de la lògica de primer ordre, ambdós al costat negatiu de la solució del nostre problema, es tracten també durant el curs, malgrat que superficialment.

Pel que fa a la vessant aplicada del tema, el curs tractarà d'incloure l'estudi dels aspectes bàsics de la teoria d'Herbrand i el mètode de resolució de Robinson, els quals constitueixen una part dels fonaments teòrics de la demostració automàtica de teoremes i la programació lògica.

4.- Continguts

1. Introducció.

Conceptes de relació de conseqüència i demostració: exemples. Procés de formalització: llenguatges formals. Les qüestions de completeness i decidibilitat. El problema de la mecanització.

2. Sintaxi de primer ordre

Llenguatges de primer ordre: símbols lògics, variables i signatures. Termes i fórmules. Principis d'inducció i recursió. Variables lliures i quantificades.

3. Semàntica de primer ordre

Estructures i interpretacions. Homomorfismes i lema d'isomorfia. La relació de satisfacció. Lema de coincidència. Equivalència lògica. Definibilitat dins una estructura. Teorema de l'homomorfisme. Substitucions. Lema de substitució.

4. Lògica de primer ordre.

Relació de conseqüència. Càlculs deductius (Gentzen, Hilbert, Deducció Natural, taulers o altres). Derivació en un càlcul. Conjunts consistents. Regles del càlcul. Teorema d'adequació. Teorema de Henkin. Teorema de completeness de Gödel.

5. Teoria de Models

Propietats de compacitat i Löwenheim-Skolem. Classes axiomatitzables i finitament axiomatitzables. Teories de primer ordre. Teories completes. Categoricitat i test de Los-Vaught. L'abast de la lògica de primer ordre: introducció a la teoria de conjunts.

6. Limitacions dels mètodes formals.

Decidibilitat i enumerabilitat. Teorema d'indecidibilitat de la lògica de primer ordre. Teoremes d'incompletesa de Gödel. Procediments de semidecisió per a la validesa i satisfactibilitat.

7. Teoria d'Herbrand i resolució.

Univers i estructures d'Herbrand. Formes normals i skolemització. Satisfacció de fórmules universals. Teorema d'Herbrand. Procediment de semidecisió de Gilmore. Mètode de resolució. Unificació. Completesa de la resolució amb unificació.

8. Programació Lògica

Resolució SLD. Generació de resposta. Teorema de Clark. Introducció al PROLOG.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Entendre i dominar la lògica de primer ordre.
- Saber utilitzar-la tant en Matemàtiques com en d'altres dominis, per exemple, la informàtica.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Explicarem la teoria.
- **Sessions de problemes:** Hi farem problemes.

7.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es fa a partir de tres components: una nota de problemes (pr), la nota obtinguda en un examen parcial (ep) i la nota obtinguda en un examen final (ef). L'entrega dels problemes i el parcial són voluntaris. La nota N de curs es calcularà de la manera següent:

$$N = \max \{0.1pr+0.3ep+0.6ef, 0.1pr+0.9ef\}.$$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ebbinghaus, H.D.; Flum, J.; Thomas, W: *Mathematical Logic*.2a ed..Springer, 1994.
- Schoenfield, R.: *Mathematical Logic*..Addison-Wesley, 196.
- Schöning, U.: *Logic for Computer Scientists*..Birkhäuser, 1989.
- Chang, C.L.; Lee, R.C.T.: *Symbolic Logic and Mechanical Theorem Proving*..Academic Press, 1973.
- Bell, J.L.; Machover, M.: *A Course in Mathematical Logic*...North-Holland, 1977.

Referències complementàries:

- Nerode, A.; Shore, R.A.: *Logic for Applications*..Springer, 1997.
- Lascar, D.; Cori, R.: *Logique Mathématique. Cours et exercices*...Masson, 1993.
- Enderton, H.B: *A Mathematical Introduction to Logic*...Academic Press, 1972.
- Fitting, M.C.: *First-order logic and automated theorem proving*.2a ed..Springer, 1996.
- Gallier, J.: *Logic for Computer Science: Foundations of Automated Theorem Proving*..Harper & Row, 1986.

MECÀNICA COMPUTACIONAL

1.- Identificació

Codi: 12815

Crèdits: 7,5 (3,5 crèdits teòrics + 4 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Sonia Fernández Méndez

Altres professors: Antonio Rodríguez Ferran

Idioma: Català i castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens	0	3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		60
Preparació d'exàmens		15
Total		221

3.- Objectius

Proporcionar una visió general dels aspectes computacionals més importants en la simulació numèrica en l'àmbit de la mecànica. Per aconseguir aquesta visió general, es tracta un ampli ventall de problemes: sòlids i fluids; materials lineals i no lineals; problemes estàtics i dinàmics.

4.- Continguts

1. Elasticitat computacional

Conceptes bàsics. Equació constitutiva elàstica. Formulació en desplaçaments: equacions de Navier. Elasticitat bidimensional: tensió plana, deformació plana i axisimetria. Forma feble del problema elàstic. Aspectes computacionals.

2. Mecànica de fluids computacional

Conceptes bàsics. Equació constitutiva per a fluids newtonians. Flux potencial. Equació de Navier-Stokes: forma forta i forma feble.

3. Plasticitat computacional

Plasticitat unidimensional: deformacions elàstiques i plàstiques, equació constitutiva elastoplàstica. Plasticitat tridimensional: invariants de tensions i deformacions, superfície de fluència, vector de flux plàstic. Integració numèrica de l'equació constitutiva: esquemes predictors-correctors, mètodes iteratius per al corrector plàstic.

4. Dinàmica computacional

Equacions de la dinàmica lineal: forma forta i forma feble. Matrius de massa, de rigidesa i d'amortiment. Resolució per integració temporal: esquemes de Newmark. Resolució per descomposició modal: problemes generalitzats d'autovalors.

5. Mètodes computacionals per a problemes d'ones.

Acústica: l'equació d'ones. L'equació de Helmholtz escalar. Vibroacústica: interacció fluid-sòlid. Solució per elements finits. Aplicació: vibroacústica a l'edificació.

Electromagnetisme: equacions de Maxwell. Electrocinàmica. L'equació de Helmholtz vectorial. Aplicació: secció de radar constant.

6. Mecànica computacional amb grans deformacions.

Grans deformacions elàstiques i plàstiques. Principi d'objectivitat. Integració numèrica de l'equació constitutiva: objectivitat incremental, convergència, estabilitat.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Familiarització amb la modelització matemàtica en la mecànica del medi continu i les seves aplicacions.
- Familiarització amb codis d'elements finits per a la simulació de problemes en la mecànica. Visió general dels aspectes computacionals més importants.
- Criteri per a l'anàlisi de resultats.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements bàsics de mètodes numèrics i d'equacions diferencials.

6.- Metodologia

Gran part de les classes es fan a l'aula informàtica. Es combinen les explicacions teòriques amb els exemples pràctics amb ordinador.

7.- Avaluació

Treballs pràctics i examen.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Chorin, A.J.; Marsden, J.E.: *A Mathematical Introduction to Fluid Mechanics*.3a ed..Springer-Verlag, 1992.
- Clough, R.W.; Penzien, J.: *Dynamics of structures*.2a ed..McGraw-Hill, 1993.
- Donea, J.; Huerta, A.: *Finite Element Methods for Flow Problems*..Wiley, 2003.
- Ihlenburg, F.: *Finite Element Analysis of Acoustic Scattering*..Springer-Verlag, 1998.
- Mase, G.E.; Mase, G.T.: *Continuum mechanics for engineers*.2a ed..CRC Press, 1999.

Referències complementàries:

- Bathe, K.J.: *Finite Element Procedures*..Prentice-Hall, 1996.
- Bonet, J.; Wood, R.D.: *Nonlinear Continuum Mechanics for Finite Element Analysis*..Cambridge University Press, 1997.
- Marsden, J.E.; Hughes, T.J.R.: *Mathematical Foundations of Elasticity*..Dover, 1994.
- Simo, J.C.; Hughes, T.J.R.: *Computational Inelasticity*..Springer-Verlag, 1998.
- Zienkiewicz, O.C.; Taylor, R.L.: *The Finite Element Method. Volume 1,2,3*..Butterworth Heinemann, 2000.

Enllaços:

- www-lacan.upc.edu

MODEL LINEAL GENERAL

1.- Identificació

Codi: 11287

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3,0 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Lúdia Montero Mercadé

Altres professors:

Idioma: Català (apunts castellà, material laboratori català i referències anglès)

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		2x3=6 (a)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs	0	0
Preparació d'exàmens		16+32=48 (b)
Total		210

(a) 3 hores per examen, parcial i final.

(b) 16 hores de preparació examen parcial, 32 hores examen final.

3.- Objectius

El curs de Models Lineals Generalitzats té un caràcter eminentment aplicat. El seu objectiu fonamental és que els alumnes adquireixin els coneixements i les habilitats necessaris per poder resoldre els problemes pràctics d'associació estadística entre una variable de resposta de la família exponencial i un conjunt de variables explicatives (contínues o categòriques) que puguin sorgir en la seva pràctica professional.

El model lineal general clàssic pressuposa una distribució normal de la variable de resposta. En l'apartat dedicat al model lineal general clàssic, l'alumne adquirirà coneixement unificat de tres grans grups de models. El primer està format per aquells models en els quals les variables explicatives són quantitatives, és a dir, l'anàlisi de la regressió; en un segon grup s'estudien els casos en els quals les variables explicatives són qualitatives, és a dir, l'anàlisi de la variància, i finalment es tracten aquells models en els quals les variables explicatives inclouen variables qualitatives i quantitatives, és a dir, l'anàlisi de la covariància. L'alumne aprendrà a usar l'anàlisi dels residus, en l'estudi de les violacions dels supòsits bàsics del model i en la selecció del millor model.

La llei normal constitueix un membre particular de la família exponencial, com ho són a la vegada les lleis binomial, de Poisson, etc. L'extensió del model general clàssic al tractament de variables de resposta pertanyents a la família exponencial constitueix l'objectiu bàsic del curs de models lineals generalitzats. L'alumne aprendrà el rol dels components dels models lineals generalitzats, els quals resulten essencials per comprendre els mètodes d'estimació dels paràmetres.

Els models lineals generalitzats particulars que l'alumne aprèn a analitzar detalladament són:

- Models de variable de resposta binària.
- Models de variable de resposta multinomial.
- Models log-lineals. Relació amb els models de resposta multinomial.

L'estratègia per assolir aquests objectius generals s'estructura a través de quatre subobjectius bàsics.:

- L'alumne coneix i entén la unitat de les diverses tècniques de modelització estadística presentades.
- L'alumne té coneixement de les propietats estadístiques dels estimadors proposats.
- L'alumne té coneixement dels indicadors estadístics de bondat de l'ajust i de la seva validesa per a la diagnosi i validació dels models lineals proposats.
- L'alumne té coneixement de programes estadístics per a l'estimació dels models proposats, tot sent capaç d'interpretar correctament els resultats proporcionats pel paquet estadístic i d'analitzar les diverses possibilitats i informació que li subministra el programa per tal de poder extreure conclusions d'utilitat en el procés de modelització.

4.- Continguts

1. Introducció

Introducció. Relació entre variables. Introducció a la modelització de fenòmens aleatoris. El model lineal general i els models lineals generalitzats.

2. La família exponencial

La família exponencial. Estudi de casos. Estimació dels paràmetres dels models lineals generalitzats. Distribució dels estimadors, càlcul d'interval de confiança. Mesura de bondat de l'ajust.

3. Model de regressió múltiple

Model de regressió múltiple. Hipòtesis. Interpretació geomètrica del model de regressió. Propietats dels estimadors. Teorema de Gauss-Markov. Mesura de l'ajust.

4. Diagnosi i validació del model de regressió múltiple

Diagnosi i validació del model de regressió múltiple. La multicolinealitat i els seus efectes. Anàlisi dels residus, influència d'una observació i distància de Cook. Tractament de l'heteroscedasticitat. Transformacions. Selecció de la millor equació de regressió.

5. Anàlisi de la variància i de la covariància

Anàlisi de la variància i de la covariància. Construcció de matrius de dissenys de rang complet segons diverses reparametrizacions. Interpretació dels estimadors de les variables mudes.

6. Models de resposta binària

Models de resposta binària. Funcions de link. Estimació dels paràmetres. Funció *deviance*. Regressió logística.

7. Models de resposta politòmica

Models de resposta politòmica. Resposta multinomial. Funcions de link per a respostes nominals i ordinals. Models jeràrquics. Estimació dels paràmetres. Funció *deviance*.

8. Models log-lineals

Models log-lineals. Distribució de Poisson i funció de link. Relació entre els models log-lineals i els models de resposta multinomial. Anàlisi de taules de contingència.

9. Introducció als models de supervivència

Particularitats dels models de supervivència. Models lineals generalitzats i models de supervivència: models de vida accelerada, models de riscos proporcionals, model general de taxa de risc. Model fitting: model de Poisson equivalent. Exemples.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Conèixer i entendre alguns dels models més importants de relació lineal entre variables de la família exponencial.
- Davant de la descripció d'un joc de dades, ser capaç de formular correctament el model estadístic associat adequat.
- Davant de la formulació d'un model lineal amb resposta de la família exponencial d'un paràmetre, estimar els paràmetres del model mitjançant l'ús del paquet estadístic adequat.
- Davant dels resultats de l'estimació d'un model lineal amb resposta de la família exponencial d'un paràmetre mitjançant un paquet estadístic adequat, valorar la bondat del model, tot interpretant la informació facilitada pel programa estadístic.
- Davant dels resultats de l'estimació d'un model lineal amb resposta de la família exponencial d'un paràmetre mitjançant un paquet estadístic adequat, saber interpretar els seus estimadors en termes de la funció de link emprada.
- Davant dels resultats de l'estimació d'un model lineal amb resposta de la família exponencial d'un paràmetre mitjançant un paquet estadístic adequat, valorar gràficament la bondat del model sempre que el nombre de paràmetres sigui reduït (fins a tres covariables).
- Davant de diversos models lineals generalitzats per un conjunt de dades fixat, apuntar cap a la selecció del millor model: ús de variables com a factors o com a covariables, introducció de termes d'ordre superior al lineal en les covariables.
- Conèixer i entendre les limitacions de les propietats asimptòtiques dels estadístics implicats en l'estimació i validació dels models lineals generalitzats.
- Conèixer i entendre el mètode dels scores per a l'estimació dels models lineals generalitzats.
- Conèixer els indicadors estadístics de bondat del model: *deviance*, estadístic de Pearson, AIC, BIC.

Capacitats prèvies necessàries

- Habilitats bàsiques d'àlgebra lineal: conceptes de rang d'una matriu, idempotència, projecció, saber invertir matrius, saber resoldre sistemes d'equacions lineals.
- Habilitats bàsiques d'anàlisi matemàtica: comprendre i saber identificar oberts, tancats, saber representar gràficament funcions d'una i dues variables; conèixer el vector gradient i la matriu hessiana d'una funció escalar de variable vectorial, saber calcular-lo i relacionar-lo amb les propietats de la funció.
- És recomanable tenir nocions bàsiques d'anàlisi descriptiva de dades.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Són 2 sessions d'1,5 h setmanalment on es presenten i es discuteixen els continguts de l'assignatura amb l'ajut de transparències. El professor presenta tant els continguts en termes de nous conceptes com l'estudi de casos on es detalla la interpretació, validació i selecció del millor model (tots els jocs de dades usats pel professor són públics a la pàgina web de l'assignatura). Per ajudar al seguiment de l'assignatura per part de l'alumne, la distribució entre classes expositives clàssiques i estudi de casos és del 50-50.

- **Pràctiques:** Sessions de 2h setmanals. Durant els primers 20 minuts, el professor presenta els objectius de l'exercici que s'ha de desenvolupar dins del tema concret. Els alumnes han de capturar l'arxiu de dades sobre el qual tracta l'exercici de la pàgina web de l'assignatura i seguir el guió detallat que el professor ha penjat per a la sessió de laboratori.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminadori de matèria i l'examen final. Els exàmens són problemes i casos pràctics.

La nota final (NF) serà:

$$NF = \text{Max}(\text{nota examen final}, \text{nota examen final} * 0,65 + \text{nota examen parcial} * 0,35)$$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- McCullagh, P.; Nelder, J.A.: *Generalized Linear Models*.2a ed..Chapman and Hall, 1989.
- Dobson, A. J: *An Introduction to Generalized Linear Models*..Chapman and Hall, 1990.
- Fahrmeir, L.; Tutz, G.: *Multivariate statistical modeling based on generalized linear models*.2a ed..Springer-Verlag, 2001.
- Lee, Y. and Nelder, J. and Pawitan, Y.: *Generalized Linear Models with Random Effects*..Chapman and Hall, 2006.
- Lindsey, J. K: *Applying Generalized Linear Models*..Springer-Verlag, 1997.

Referències complementàries:

- Christensen, R: *Log-linear Models and Logistic Regression*.2a ed..Springer-Verlag, 1997.
- Fox, J: *Applied Regression Analysis, Linear Models, and Related Methods*..Sage, 1997.
- Seber, G.A.F: *Linear Regression Analysis*..Wiley and Sons, 1977.
- Bishop, I.; Fienber, S.; Holland, P.: *Discrete Multivariate Analysis. Theory and Practice*..MIT Press, 1991.
- Agresti, A.: *Categorical Data Analysis*..Wiley Interscience, 1990.

Enllaços:

- http://www-eio.upc.es/seccio_fme/teaching/mlgz/

OPTIMITZACIÓ CONTÍNUA 1

1.- Identificació

Codi: 11879

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Narcís Nabona

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4 *
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	1,5	19,5
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		72
Total		199,5

(*) Hi ha dos parcials alliberadors.

LA RESTA DE CONTINGUTS SÓN COM ELS DE L'ASSIGNATURA 26307

3.- Objectius

Formar en els principis i l'aplicació de l'optimització contínua a resoldre problemes reals.:

- Presentar les bases teòriques dels principals algorismes d'optimització contínua i les seves eines de resolució de problemes de mida gran.
- Justificar l'eficiència computacional dels algorismes que es presenten.
- Comprendre una part de les propietats dels algorismes mitjançant l'experimentació computacional amb programes preparats.
- Adquirir pràctica en l'ús de les eines professionals de l'optimització contínua.
- Entrar en contacte amb problemes reals d'optimització contínua.

4.- Continguts

1. Conceptes bàsics

Convergència local i global d'algorismes. Direcció de descens. Ordre i taxa de convergència. Fita superior a la taxa de convergència del mètode del gradient. Esparsitat de matrius i vectors. Producte espars de matriu per vector. Graf equivalent a una matriu esparsa simètrica. Factorització de matrius esparses i reordenacions simètriques.

2. Optimització sense constriccions que no utilitza derivades

Procediment de Nelder-Mead. Generació de símplexs. Reflexions, expansions, contraccions i reduccions. Criteris per usar-les. Criteris d'acabament.

3. Mètodes de direccions conjugades per a optimització sense constriccions

Direccions Q-conjugades. Minimització d'una funció quadràtica. Algorisme del gradient conjugat. Convergència i relació amb els valors propis. Solució de sistemes lineals simètrics a través del gradient conjugat. Aplicació a funcions qualsevol. El mètode del gradient conjugat parcial.

4. Mètode de Newton per a optimització sense constriccions

Convergència local i global. Modificacions definides positives. Factorització de Gill-Murray. Modificació de Dennis-Schnabel. Direccions de curvatura negativa.

5. Factoritzacions ortogonals i mínims quadrats

Matrius de Householder. Factoritzacions QR i LQ amb rang complet i incomplet.

Subespai de rang i subespai nul. Matriu Z. Mínims quadrats lineals. Resolució amb i sense factorització QR. Factorització ortogonal completa de matrius amb rang deficient i mínims quadrats de norma mínima. Mínims quadrats qualsevol.

Algorisme de Gauss-Newton.

6. Minimització amb constriccions lineals d'igualtat

Obtenció d'un punt inicial factible i de la matriu Z per factorització LQ i pel mètode de reducció de variables. Algorisme general usant el gradient i la hessiana projectats. Problema lineal. Resolució directa del cas amb funció objectiu quadràtica. Estimacions de multiplicadors de Lagrange de $1r$ i $2n$ ordre.

7. Minimització amb constriccions lineals de desigualtat

Mètode del conjunt actiu. Heurística crash-start per obtenir un punt factible. Especialització de Murtagh-Saunders quan hi ha constriccions lineals d'igualtat i fites simples. Variables superbàsiques. El mètode del símplex de programació lineal com a cas particular de l'algorisme. Minimització subjecta a fites simples.

8. Procediments de punt interior per escalat afí per a programació lineal

Concepte de punt interior. Direccions factibles de descens. Escalat afí primal. Criteri d'acabament. Algorisme de l'escalat afí primal. Punt interior del problema dual. Algorisme de l'escalat afí dual.

9. Minimització amb constriccions qualssevol pel gradient reduït generalitzat

Aplicació a un problema amb constriccions lineals d'igualtat i variables fitades. Variables dependents i independents. Aplicació a problemes amb constriccions qualssevol. Retorn a la hipersuperfície de les constriccions.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber classificar els distints tipus de problema d'optimització segons la funció objectiu i, si n'hi ha, el tipus de constriccions presents.
- Conèixer quins són els principals algorismes adequats per resoldre cada tipus de problema d'optimització.
- Conèixer les propietats principals dels algorismes considerats i la seva eficiència computacional donada la implementació realitzada dels algorismes.
- Saber com es poden implementar els algorismes considerats i quin programari existeix
- de domini públic o de pagament per fer aplicacions.
- Experimentar amb programari existent per resoldre un problema real i poder
- comparar l'eficiència de distintes solucions.
- Usar modelitzadors i resolutors professionals de domini públic o de pagament.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixement d'operacions bàsiques amb matrius i vectors i de diferenciació multivariant. Determinació d'òptims a partir de les condicions d'optimalitat.
- Coneixement de l'exploració lineal per aproximar l'òptim d'una funció multivariant des d'un punt al llarg d'una direcció. Coneixement de l'algorisme del símplex de programació lineal.
- Saber compilar i muntar un programa a partir d'un programa principal i de distintes subrutines pròpies o subministrades. Experiència en programació.
- Experiència en l'ús de Matlab.

6.- Metodologia

S'exposa la teoria a classe i s'usa programari existent i d'altre que, en part, s'ha de desenvolupar per aplicar els algorismes estudiats a diversos tipus de problema d'optimització.

- **Sessions de teoria:** Exposicions dels problemes d'optimització i dels algorismes que els resolen eficientment i les seves propietats.
- **Sessions de problemes:** Hi ha una col·lecció de problemes resolts, alguns dels quals s'exposaran a classe. És recomanable que l'alumne els resolgui pel seu compte amb l'ajut de Matlab per realitzar les operacions.
- **Pràctiques:** Amb programari existent i amb programes i rutines preparades pels alumnes s'han de resoldre problemes d'optimització de diferents tipus.

7.- Avaluació

Ordinària:

Hi ha dos parcials alliberadors de la 1a i 2a meitat del curs. Cadascun pesa un 35% sobre la nota, i cal una nota mínima de 2 per aprovar l'assignatura.

Hi ha pràctiques obligatòries i altres d'optatives. La nota pesa un 30% i per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades les pràctiques.

Extraordinària:

Hi ha un examen que pesa un 70%, i cal tenir les pràctiques aprovades, les quals pesen un 30%.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Bertsekas, D.P.: *Nonlinear Programming*. 2a ed..Athena Scientific, 1999.
- Dennis, J.E.; Schnabel, R.B.: *Numerical Methods for Unconstrained Optimization and Nonlinear Equations*..Prentice-Hall, 1996.
- Duff, I.; Erisman, A.M.; Reid, J.K.: *Direct Methods for Sparse Matrices*..Oxford Clarendon Press, 1989.
- Gill, P.E.; Murray, W.; Wright, M.H.: *Practical Optimization*..Academic Press, 1981.
- Luenberger, D.G.: *Linear and Nonlinear Programming*..Addison-Wesley, 1984.

Referències complementàries:

- Wright, S.J.: *Primal-Dual Interior-Point Methods*..SIAM, 1997.
- Gill, P.E.; Murray, W.; Wright, M.H.: *Numerical Linear Algebra and Optimization*..Addison-Wesley, 1991.
- Nabona, N.: *Notes de Classe d'Optimització Contínua 1*..Servei Publicacions FME, 2004.
- Nabona, N.; Heredia, F.J.: *Problemes d'Optimització Contínua 1*..Servei Publicacions FME, 2004.
- Nabona, N.: *Pràctiques d'Optimització Contínua 1*..Servei Publicacions FME, 2004.

SIMULACIÓ

1.- Identificació

Codi: 11873

Crèdits: 6,0 (4,5 crèdits teòrics + 1,5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Jaume Barceló

Idioma: Castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	1	13
Realització d'exàmens	0	0
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	1	13
Realització de treballs	2	26
Preparació d'exàmens		
Total		117

Els problemes es fan integrats com a part de la teoria. Es fan dos exàmens parcials dintre de l'horari lectiu. Al llarg del curs l'alumne ha de fer dos treballs pràctics que complementen l'aprenentatge de l'assignatura.

3.- Objectius

Introduir l'alumne en les tècniques d'anàlisi de sistemes mitjançant models de simulació, i en particular a l'anàlisi de sistemes discrets, en presència d'aleatorietat::

- Familiaritzar l'alumne amb el concepte de model de simulació i les metodologies de la construcció de models de simulació.
- Familiaritzar l'alumne amb els enfocaments metodològics de la simulació de sistemes discrets: *event-scheduling*, *process-interaction*, *activity-scanning*...
- Introduir l'alumne en els aspectes computacionals de la implementació de models de simulació i els llenguatges de simulació.
- Formar l'alumne en la metodologia i les tècniques per analitzar els resultats proporcionats pels models de simulació.
- Proporcionar una panoràmica de les aplicacions tecnològiques de la simulació de sistemes discrets.

4.- Continguts

Introducció a la simulació de sistemes discrets

Sistemes i models. El concepte de model com a representació formal d'un sistema. Els models de simulació. Simulació discreta i simulació contínua.

La simulació de sistemes discrets. L'anàlisi del sistema: identificació de les entitats, els atributs i les relacions. La formulació d'hipòtesis de modelització. Formalització del model de simulació.

L'anàlisi de l'aleatorietat de l'input d'un model de simulació

L'anàlisi del sistema: processos de recollida de dades i adquisició de coneixement. L'anàlisi de l'aleatorietat dels processos del sistema: formulació d'hipòtesis probabilístiques, ajustament i verificació de models de probabilitat. Tècniques d'estadística descriptiva, anàlisi de dades, etc.

L'enfocament *event-scheduling* per a la simulació de sistemes discrets

Un enfocament metodològic per a la simulació de sistemes discrets: estat del sistema, canvi d'estat del sistema, els esdeveniments com a agents del canvi d'estat del sistema. L'enfocament *event-scheduling*. Exemples aplicacions a sistemes industrials: la simulació de sistemes de cues i els processos de manufactura, de xarxes de comunicacions, de gestió d'inventaris, etc.

Simulació i aleatorietat: la generació de nombres pseudoaleatoris

El concepte d'aleatorietat. La reproducció de l'aleatorietat en un ordinador digital: els nombres pseudoaleatoris. Generadors congruents lineals, congruents múltiples, híbrids, no lineals, etc. Les propietats teòriques desitjables d'un generador de nombres pseudoaleatoris: propietats estructurals. La verificació de la qualitat d'un generador: tests estadístics i tests estructurals. Els tests de Diehard.

Introducció a la simulació pels mètodes de Montecarlo

Introducció als mètodes de Montecarlo. Càlcul de superfícies i volums pels mètodes de Montecarlo. Aplicacions del mètode de rebot.

Generació de mostres de variables aleatòries no uniformes

El mètode de la transformada inversa. El mètode del rebot generalitzat. Generació de distribucions contínues: exponencial, d'Erlang, de Weibull, gamma, etc. Generació de distribucions discretes: geomètrica, de Poisson, etc. El mètode Alias.

Altres enfocaments de simulació de sistemes discrets

Enfocaments *process-interaction* i *activity-scanning*. Els llenguatges de simulació. Introducció al GPSS. Tendències actuals de la simulació: el SORRA.

Validació i anàlisi dels resultats de la simulació

Simulacions amb horitzó finit. Simulacions amb horitzó infinit: tècniques de batch-means, mètodes regeneratius, etc. Tècniques de reducció de variància. Disseny d'experiments de simulació. Simulació i anàlisi de resultats. Comparació de dissenys alternatius.

Aplicacions de la simulació

Exemples d'aplicacions de la simulació en processos industrials, transport, comunicacions, etc.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Construir models de simulació
- Identificar l'aleatorietat dels processos dels sistemes que s'han de simular
- Dissenyar i construir generadors de nombres pseudoaleatoris i verificar-ne la qualitat
- Generar mostres de variables aleatòries no uniformes, contínues i discretes
- Aplicar les metodologies de la simulació: event-scheduling, process-interaction.
- Analitzar els resultats de la simulació, extreure'n conclusions, fonamentar-les i presentar-les

Capacitats prèvies necessàries

- Àlgebra lineal
- Anàlisi
- Probabilitats
- Inferència estadística
- Introducció a la investigació operativa

6.- Metodologia

L'assignatura es desenvoluparà en sessions de teoria que integrin la resolució de problemes i exemples il·lustratius procedents d'una col·lecció que es posarà a la disposició dels alumnes a principi de curs.

- **Sessions de teoria:** Es desenvolupa en una exposició amb l'ajut de projeccions de diapositives de Power Point i execucions interactives de diferents programaris de simulació, anàlisi estadística, matemàtica, etc. per il·lustrar els diferents conceptes i l'aplicació dels diversos mètodes.
- **Sessions de problemes:** El caràcter de l'assignatura no aconsella classes de problemes en el sentit clàssic. Els problemes, especialment els de la col·lecció que es distribueix als alumnes al principi del curs, es van resolent a mesura que s'aborden els conceptes corresponents en el desenvolupament de la teoria. Eventualment hi ha sessions exclusivament dedicades a problemes, en les quals es demana als alumnes que hi intervinguin, ja que el material està a les seva disposició.
- **Pràctiques:** Els alumnes han de realitzar dos treballs pràctics obligatoris. En el primer se'ls proporciona una mostra de dades, han d'identificar els models de probabilitat que se'ls explica i justificar-lo. A continuació han de dissenyar, implementar i verificar el seu propi generador de nombres aleatoris i utilitzar-lo per generar una mostra de la distribució de probabilitat que han identificat en la primera part.

A la segona part se'ls proposa un cas d'un sistema el model de simulació del qual han de dissenyar, implementar i executar. Han d'analitzar els resultats i comparar els dissenys alternatius que corresponen a les preguntes que els formulen els resultats. L'alumne ha de redactar un informe metodològicament correcte segons el que s'ha exposat durant el curs.

7.- Avaluació

Un examen parcial sobre la teoria, que si s'ha aprovat allibera de l'examen final. En cas contrari, s'ha d'aprovar l'examen final de teoria. Dues pràctiques. La qualificació final és la mitjana de la teoria i les pràctiques. No hi ha compensacions per a casos extrems.

TEORIA DE CODIS

1.- Identificació

Codi: 11864

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Sebastià Xambó Descamps

Idioma: Català, castellà, anglès

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26 (*)
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1.5	19.5
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització de treballs	2	26 (*)
Preparació d'exàmens		6+10=16
Total		150

(*) Una hora per setmana es comptabilitza com a no reglada per a la realització del treball.

3.- Objectius

Familiaritzar-se amb la teoria i la pràctica dels esquemes usats actualment per a la codificació i descodificació orientats a la correcció dels errors produïts en la transmissió d'informació per un canal digital.:

- Conèixer els trets bàsics de la teoria de la informació de Shannon (codificació de font, codificació de canal, esquemes de descodificació) i comprendre per què s'ha de considerar com l'origen de l'era digital.
- Propietats fonamentals, exemples més rellevants i aplicacions més importants dels codis de blocs. Això inclou un tractament directe i detallat dels codis alternants, i, en particular, dels codis de Reed-Solomon, dels codis BCH i dels codis de Goppa clàssics.
- Introducció als codis geomètrics de Goppa.
- Propietats fonamentals, exemples més rellevants i aplicacions més importants dels codis convolucional i dels codis de gelosia. Descodificació de Viterbi i les seves aplicacions.
- Codis compostos en sèrie i en paral·lel. Turbodescodificadors. Descodificadors iteratius.
- Tractament computacional dels codis autocorrectors.

4.- Continguts

Teoria de la informació

Sistemes de comunicació i teoria de la informació. El problema de la detecció i la correcció d'errors. Codificadors. Criteris de descodificació. El límit de Shannon. Preliminars sobre els esquemes de codificació/descodificació més usats en la pràctica.

Codis de blocs

Codis de blocs. Codis perfectes. Exemples de codis. Operacions amb codis. Fitació de paràmetres. Problema fonamental de la codificació per blocs.

Codis lineals

Codificació i descodificació de codis lineals. Distribució de pesos, identitats de MacWilliams. Codis de Hamming i de Golay. Codis de Reed Muller. Codis cíclics. Codis BCH (Bose Chaudhuri Hocquenghem). Codis de Reed Solomon i de Justesen. Codis de Goppa clàssics. Codis de residus quadràtics. Codis alternants.

Descodificació

Descodificadors de Berlekamp-Massey-Sugiyama i de Peterson-Gorenstein-Zierler per a codis alternants. Descodificador de Meggitt per a codis cíclics. Codis de gelosia i descodificador de Viterbi.

Codis convolucional i turbocodis

Codificadors convolucional (estructura i propietats). Concatenació de codis (en sèrie i en paral·lel). Entrellaçadors. Turbodescodificació.

Aplicacions

Presentació dels codis usats en diverses aplicacions tecnològiques (mòdems, sistemes d'enregistrament de dades, telefonia mòbil, televisió digital, comunicació submarina, comunicació interplanetària...).

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Conèixer els fonaments de la teoria de la informació de Shannon i els límits de les possibilitats pel que fa a la correcció d'errors.
- Saber analitzar quin és l'esquema de correcció d'errors que convé a una demanda donada.
- Comprendre les relacions que hi ha entre diversos dominis de les matemàtiques, particularment de l'àlgebra, i la teoria dels codis autocorrectors.
- Conèixer quins codis s'usen avui en els diversos sistemes digitals i comprendre'n el funcionament.
- Conèixer alguns dels problemes no resolts que es plantegen en la teoria i en la pràctica de la codificació enfocada a la correcció d'errors.

Capacitats prèvies necessàries

- Àlgebra lineal
- Probabilitat i estadística bàsiques.

6.- Metodologia

Classes de teoria, sessions de resolució de problemes i realització d'un treball.

- **Sessions de teoria:** S'expliquen d'una manera sistemàtica els diversos temes del programa i s'il·lustren amb exemples escollits.
- **Sessions de problemes:** Regularment es proposen problemes relacionats amb la teoria, s'assigna la resolució als alumnes (individualment o en grups petits), els quals finalment l'expliquen a les classes de problemes.
- **Pràctiques:** Treball amb webs interactives, particularment www.wiris.com/cc/, en l'hora no reglada.

7.- Avaluació

Un examen de teoria, avaluat sobre 3 punts (dos temes de teoria, un a mitjan curs i l'altre al final, d'una llista de quinze temes extrets de les unitats didàctiques treballades en el curs).

Un examen de problemes, avaluat sobre 4 punts.

Un treball, avaluat sobre 2 punts (1 punt pel treball escrit entregat el dia de l'examen final i un punt pel resum oral fet en acabar les classes).

Es podrà obtenir fins a 1 punt pel treball fet a la classe de problemes (es tindran en compte les solucions i l'exposició).

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Justesen, J.; Hoeholdt, T.: *A Course in Error-Correcting Codes*..European Math. Soc., 2004.
- Xambó, S: *Block Error-Correcting Codes: A Computational Primer*..Springer-Verlag, 2003.
- Heegard, C.; Wicker, S.B.: *Turbo Coding*..Kluwer, 1999.
- Schlegel, C.: *Trellis Coding*..IEEE Press, 1997.
- Lin, S.; Costello, D.J.: *Error Control Coding: Fundamentals and Applications*.2a ed..Prentice-Hall, 2004.

Referències complementàries:

- Proakis, J.G.; Salehi, M.: *Communication Systems Engineering*.2a ed..Prentice-Hall, 2002.
- Brunat, J. M.; Ventura, E.: *Informació i codis*..Edicions UPC, 2001.
- Lint Van, J.H.: *Introduction to Coding Theory*.3a ed..Springer Verlag, 1999.
- Pretzel, O.: *Error-Correcting Codes and Finite Fields Student edition*..Clarendon Press, 1996.
- MacWilliams, F.; Sloane, N.: *The theory of error correcting codes*..North-Holland, 1977.

Enllaços:

- <http://www.wiris.com/cc/>
- www.etsi.org, www.ccsds.org
- www331.jpl.nasa.gov/public/JPLtcodes.html

TEORIA DE NOMBRES

1.- Identificació

Codi: 11874

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Joan C. Lario

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2	26
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		20
Preparació d'exàmens		20
	Total	92

3.- Objectius

Que l'estudiant vegi la resolució d'un problema clàssic de la teoria de nombres que requereix emprar tècniques d'àlgebra, de geometria i d'anàlisi: el principi de Hasse, que assegura la resolubilitat de determinades equacions diofàntiques sobre els enters sempre que siguin resolubles les congruències corresponents per a tot mòdul.:

4.- Continguts

Congruències

Grup multiplicatiu, residus quadràtics, símbols de Legendre i de Jacobi. Llei de reciprocitat quadràtica de Gauss.

Els nombres p-àdics

Construcció de l'anell dels enters p-àdics i del cos dels nombres p-àdics. Estructura. Quadrats. Lema de Hensel.

Valors absoluts

Valors absoluts a un cos. Equivalència. Completació.

Símbol de Hilbert

Símbol de Hilbert. Propietats locals i globals. Fórmules. Propietats locals i globals.

Formes quadràtiques

Formes quadràtiques sobre un anell. Ortogonalitat. Isotropia. Bases ortogonals. Teorema de Witt.

Formes quadràtiques sobre els p-àdics

Invariant de Witt. Representació de zero per rangs 1, 2, 3, 4 i >4 . Equivalència. Classificació de formes quadràtiques sobre cossos p-àdics.

Formes quadràtiques sobre els racionals

Formes quadràtiques sobre el cos dels nombres racionals. Representació de zero. Teorema de Legendre. Formes de rang 4 i de rang >4 . Invariants locals. Equivalència. Teorema de Hasse-Minkowski.

Teorema de la progressió aritmètica de Dirichlet

Sèries de Dirichlet. Convergència i propietats analítiques. Productes d'Euler. Funció zeta i L-sèries de caràcters. Teorema de la progressió aritmètica.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Dominar l'estructura del grup multiplicatiu amb mòdul arbitrari.
- Entendre i saber demostrar la llei de reciprocitat quadràtica de Gauss. Saber calcular símbols de Legendre i de Jacobi i conèixer-ne les propietats bàsiques.
- Conèixer els nombres p-àdics i les seves propietats. Entendre el concepte de valor absolut a un cos i la idea de completació que generalitza la completació habitual de $\mathbb{Q}$ a $\mathbb{R}$.
- Saber calcular símbols de Hilbert i la seva aplicació a l'estudi i classificació de formes quadràtiques sobre cossos p-àdics.
- Ser capaç de distingir quan una forma quadràtica sobre $\mathbb{Q}$ representa un nombre racional donat, i caracteritzar els nombres representats. Ser capaç de dir si dues formes quadràtiques sobre $\mathbb{Q}$ són o no equivalents.
- Conèixer el teorema de la progressió aritmètica de Dirichlet i tenir una idea general de les tècniques analítiques emprades per demostrar-lo, en particular propietats bàsiques de sèries de Dirichlet.

6.- Metodologia

El professor explica la teoria i els estudiants resolen pel seu compte problemes de les llistes que se'ls proposen. En alguns casos la resolució del problema pot comportar haver de buscar informació addicional a la que es dona a la classe de teoria en algun dels textos recomanats per seguir l'assignatura.

- **Sessions de teoria:** Classes magistrals tradicionals.
- **Sessions de problemes:** Els estudiants explicaran la resolució dels problemes proposats als seus companys. En alguns casos aquesta resolució l'explicarà el professor.

7.- Avaluació

Examen parcial no alliberatori cap a mitjan curs i examen final.

Nota = $\max(\text{parcial} \cdot 0.5 + \text{final} \cdot 0.5, \text{final})$.

Si cal es podrà tenir en compte per a la nota de l'assignatura el fet que l'estudiant hagi participat molt activament en les classes de problemes.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Borevitch, Z.I.; Chafarevitch, I.R.: *Number Theory*. Academic Press, 1993.
- Cox, D.A.: *Primes of the form $x^2 + ny^2$* . Wiley, 1989.
- Ireland, K.; Rosen, M.: *A classical introduction to modern number theory*. 2a ed.. Springer-Verlag, 1990.
- Serre, J.P.: *Cours d'arithmétique*. Presses universitaires de France, 1970.
- Gauss, C.F.: *Disquisitiones Arithmeticae (trad. català)*. Soc. Cat. Matemàtiques, 1996.

TEORIA DE SISTEMES LINEALS

1.- Identificació

Codi: 11862

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Xavier Puerta Coll

Altres professors: Dolors Magret

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	52
Problemes i/o pràctiques	2	52
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria		10
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		10
Realització de treballs		3
Preparació d'exàmens		
Total		75

3.- Objectius

En aquest curs es pretén donar una visió global de la Teoria de Sistemes Linials com a estudi qualitatiu dels models matemàtics dels sistemes físics. En especial de les propietats d'estabilitat, controlabilitat i observabilitat, així com de la possibilitat de variar alguna d'aquestes propietats mitjançant realimentacions adequades.

Aquest estudi pot enfocar-se des de dos possibles punts de vista: l'extern (entrada/sortida) i l'intern (variables d'estat). S'estudien aquí ambdues descripcions, i s'abordarà així mateix el problema de la realització de sistemes linials a partir d'una relació coneguda entre l'entrada i la sortida. L'assignatura finalitza amb una introducció a la teoria de mínims quadrats i la seva aplicació al problema del control optimal linial.

4.- Continguts

CARACTERITZACIÓ DE SISTEMES

Sistemes dinàmics. Equilibri i linealització. Sistemes linials continus. Sistemes discrets. Aplicacions.

ESTABILITAT

Teoria d'estabilitat de Lyapunov. Estabilitat de sistemes linials invariants amb el temps. Estabilitat BIBO

CONTROLABILITAT I OBSERVABILITAT

Sistemes controlables. Sistemes observables. Sistemes no controlables: Subsistema controlable. Sistemes no observables: Subsistema observable. Descomposició de Kalman. Dualitat. Aplicacions

REALITZACIÓ

Realització controlable canònica. Realització observable canònica. Grau de MacMillan. Realització minimal

ESTIMACIÓ I DISSENY

Forma canònica de controlabilitat. Assignació de valors propis per realimentació d'estats. Observadors.

CONTROL OPTIM

El problema del control òptim. L'equació de Ricatti. Solucions hermítiques definides positives.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Habilitat en construir un model matemàtic d'un sistema físic i de linealitzar-lo al voltant d'un punt d'equilibri
- Estudiar la controlabilitat i observabilitat d'un model. Construir observadors
- Entendre la dualitat entre el sistema vist des del domini temporal o des del domini de freqüències. Realitzar un sistema lineal.
- Saber estudiar l'estabilitat d'un sistema i saber estabilitzar-lo amb una realimentació adequada

Capacitats prèvies necessàries

- Àlgebra lineal
- Equacions diferencials lineals

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Classes magistrals
- **Sessions de problemes:** Es repartirà previament una llista de problemes i el professor els resoldrà posteriorment a classe

7.- Avaluació

SISTEMA D'AVUACIÓ:

$$NF = r * NE + (1-r) * NAC$$
$$NAC = q * NAEP + (1-q) * NACET$$

$$r = 0,6 \quad q = 0,5$$

NF =Nota final

NE =Nota de l'examen

NAC =Nota de l'avaluació continuada

NAEP =Nota avaluació ensenyaments pràctics (laboratori, etc.)

NACET =Nota avaluació continuada dels ensenyaments teòrics (test, treballs, etc.).

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Brockett, R.W.: *Finite Dimensional Linear Systems*..John Wiley & Sons, 1970.
- Chen, C-T.: *Linear Systems Theory and Design*..Holt, Rinehart and Winston, 1984.
- Delchamps, D.F: *State Space and Input-Output Systems*..Springer-Verlag, 1988.
- Luenberger, D.G.: *Introduction to Dynamic Systems Theory, Models and Applications*..John Wiley & Sons, 1979.
- Szidarovsky, F.; Terry Bahill, A.: *Linear Systems Theory*..CRC Press, 1992.

2n QUADRIMESTRE

ÀLGEBRA COMPUTACIONAL

1.- Identificació

Codi: 11876

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Antonio Montes Lozano

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		4+4=8*
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		30
Preparació d'exàmens		10+15=25*
Total		193

(*) Hi ha dos exàmens: el parcial i el final

3.- Objectius

L'objectiu de l'assignatura és l'estudi dels fonaments algebraics i els principals mètodes de resolució simbòlica dels sistemes d'equacions polinòmiques multivariades. La dificultat que comporta la no-existència de divisió euclidiana en l'anell dels polinomis de n variables ha fet que el seu estudi, tot i tenir gran utilitat pràctica, no s'hagi abordat amb èxit fins als anys seixanta.:

- Repassar i aprofundir els conceptes bàsics de l'àlgebra commutativa com ara els conceptes d'ideal, varietat, operacions amb aquests conceptes, parametritzacions, etc.
- Conèixer els nous mètodes introduïts per Buchberger de les bases de Gröbner.
- Comprovar el valor computacional dels nous mètodes algebraics i aprendre a fer-los servir amb ordinador.
- Centrar-se en els algorismes i mètodes computacionals de l'àlgebra computacional, com ara la solució algebraica de sistemes polinòmics, el càlcul d'interseccions d'ideals, quocients, ideal de varietat, ideal radical, etc.
- Conèixer les aplicacions més habituals dels mètodes computacionals.
- Conèixer i saber utilitzar el llenguatge de programació Maple i les biblioteques de bases de Gröbner, per resoldre problemes d'àlgebra computacional.
- Fomentar la creativitat i l'acostament a problemes de recerca en l'àrea d'àlgebra computacional.
- Exercitar l'alumne en la preparació i la presentació oral i escrita d'un treball.

4.- Continguts

Geometria, àlgebra i algorismes

Anells, ideals, dominis euclidians, PIDs, anells noetherians. Teorema de la base de Hilbert. UFDs i factorització única a $K[x_1, \dots, x_n]$. Varietats afins: varietat d'ideal i ideal de varietat. Correspondència ideals-varietats. Topologia de Zariski. Descomposició d'una varietat en irreductibles. Parametrització de varietats afins.

Bases de Gröbner

Problemes que s'han de resoldre. Notacions. Ordres monomials a $K[x_1, \dots, x_n]$. Algorisme de divisió. Ideals de monomis i lema de Dickson. Teorema de les bases de Gröbner. Propietats. Bases minimal i reduïda. Determinació: algorisme de Buchberger. Primeres aplicacions. Millores de l'algorisme. Sizígies.

Teoremes de l'eliminació i de l'extensió

Teorema de l'eliminació. Ideals d'eliminació. Shape lemma. Intersecció d'ideals. Quocient d'ideals. Pertinença a l'ideal radical. Descripció del teorema de l'extensió. Geometria de l'eliminació. Resultants i resultants generalitzades. Demostració del teorema de l'extensió. Aplicacions: punts singulars de corbes, envolupant d'una família de corbes.

Nullstellensatz i conseqüències

Nullstellensatz de Hilbert. Teorema de la clausura de Zariski. Teoremes de la implicació polinòmica i racional. Algorismes d'implicitació. Quocient d'ideals.

Aplicacions

Robòtica. Demostració automàtica. Bases de Gröbner amb paràmetres.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Aprendre els principals conceptes relacionats amb els sistemes d'equacions polinòmiques i els mètodes i algorismes basats en les bases de Gröbner.
- Aprendre a resoldre sistemes d'equacions polinòmiques de forma algebraica i computacional.
- Conèixer els avantatges i els inconvenients dels mètodes algebraics vis a vis dels mètodes numèrics.
- Construir algorismes per fer operacions amb ideals (intersecció, quocient, diferència de varietats, determinació de l'ideal de varietat, etc.)
- Conèixer i saber utilitzar les llibreries de Maple de bases de Gröbner per resoldre problemes d'àlgebra computacional.
- Conèixer els recursos gràfics de Maple per representar corbes i superfícies, etc.
- Adquirir una cultura sobre aplicacions clàssiques dels mètodes computacionals com ara la robòtica, la demostració automàtica, els sistemes d'equacions polinòmiques, etc.
- Presentar un treball realitzat i presentar els resultats obtinguts en un problema concret d'àlgebra computacional.

Capacitats prèvies necessàries

- Conèixer les nocions bàsiques i els conceptes fonamentals d'un curs bàsic d'àlgebra commutativa (anells, ideals, polinomis univariats, anell quocient, dominis factorials)
- Tenir nocions bàsiques de programació i haver utilitzat alguna vegada algun programari matemàtic com Maple o Matlab.
- Saber fer problemes d'àlgebra commutativa bàsica.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria, a més de presentar i exposar els mètodes i les seves propietats, es faran exercicis i problemes.
- **Sessions de problemes:** A les sessions dedicades específicament a problemes, aquests seran exposats, en general, per un alumne al qual s'haurà assignat l'exposició, perquè s'exerciti també en l'exposició de resultats.
- **Pràctiques:** Es realitzaran unes vuit pràctiques en una sala de PCs, sobre diferents temes del curs.

Al final hi haurà una única pràctica puntuable, que consistirà en un treball que s'haurà d'entregar i presentar.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminatori de matèria i l'examen final a més de la pràctica. Els exàmens són de problemes i a la pràctica s'avaluarà el treball realitzat, les iniciatives dels alumnes, així com la presentació pública de resultats.

La nota final serà:

$$\max((\text{examen final} + \text{examen parcial})/2, \text{examen final}) * 0.8 + \text{pràctica} * 0.2$$

Per al cas de l'examen extraordinari, la nota es calcularà segons la fórmula següent:
 $\text{examen} * 0.8 + \text{pràctica} * 0.2$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Adams, W.; Lustanau, Ph.: *An Introduction to Gröbner Bases*..American Math Soc, 1994.
- Becker, Th.; Weispfenning, V.: *Gröbner Bases*..Springer, 1993.
- Cox, D.; Little, J.; O'Shea, D.: *Ideals, Varieties and Algorithms*.2a ed..Springer, 1997.
- Cox,D.; Little, J.; O'Shea, D.: *Using Algebraic Geometry*..Springer, 1998.
- Eisenbud, D.: *Commutative Algebra, with a view towards Algebraic Geometry*.2a ed..Springer, 1996.

Referències complementàries:

- Akritas, A.G.: *Elements of Computer Algebra with Applications*..John Wiley & Sons, 1989.
- Buchberger, B.; Collins, G.E.; Loos, R. (eds): *Computer Algebra: Symb. and Alg. Comp.*.2a ed..Springer, 1983.
- Davenport, J.H.; Siret, Y.; Tournier, E.: *Computer Algebra*.2a ed..Academic Press, 1993.
- Montes, A.: *Apunts d'Àlgebra Computacional*..SGCI, 2005.
- Winkler, F.: *Polynomial Algorithms in Computer Al...*Springer, 1996.

Enllaços:

- <http://www.symbolicnet.org/>
- <http://www.medicis.polytechnique.fr/symbolicnet/>
- <http://www.can.nl/>

AMPLIACIÓ ANÀLISI

1.- Identificació

Codi: 11865

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Xavier Cabré Vilagut

Altres professors: José Vicente Mandé

Idioma: Català o castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2.5	32.5
Problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2.5	32.5
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització de treballs		30
Preparació d'exàmens		10
	Total	174

3.- Objectius

El curs tracta sobre les equacions en derivades parcials (EDP) de Laplace i de Poisson i de la transmissió de la calor i les seves relacions amb la teoria de probabilitats, l'anàlisi de Fourier, l'anàlisi funcional i el càlcul de variacions. Es presenten les nocions bàsiques de les funcions harmòniques i calòriques i les seves relacions amb camins aleatoris, propagació d'errors, distribucions gaussianes i el teorema central del límit. S'estudia la teoria bàsica de les sèries de Fourier i el seu ús en l'estudi de les equacions de la transmissió de la calor i d'ones. Es fa una introducció a l'anàlisi de funcionals convexos i al càlcul de variacions.:

4.- Continguts

Funcions harmòniques i calòriques

Repàs de les propietats bàsiques de l'operador de Laplace i de l'equació de la transmissió de la calor. Relació bàsica entre les funcions harmòniques i les calòriques amb la probabilitat d'escapar d'un domini, els camins aleatoris i la propagació d'errors. Relació amb les distribucions gaussianes i el teorema central del límit. Repàs del teorema de Riesz-Fréchet en anàlisi funcional i de la teoria espectral dels operadors compactes i simètrics (relació amb les sèries de Fourier i els problemes d'Sturm-Liouville).

Anàlisi de Fourier

Sèries de Fourier per a funcions de quadrat integrable. Nocions d'espais de Banach: espais L^p i $C^{k,\alpha}$. Relació entre les sèries de Fourier i les propietats de regularitat (per exemple, $C^{k,\alpha}$) de les funcions. Motivació i ús de l'anàlisi de Fourier en l'estudi de les equacions de la transmissió de la calor i d'ones.

Anàlisi convexa i càlcul de variacions

Definició i propietats bàsiques de les funcions i funcionals convexos. Transformada de Legendre. Introducció al càlcul de variacions: primera i segona variació d'un funcional, minimització de funcionals convexos, multiplicadors de Lagrange. Exemples i aplicacions a la mecànica clàssica (sistemes hamiltonians) i a l'equació del potencial (Lagrange-Poisson).

Aplicació: una EDP no lineal de reacció-difusió

Presentació d'un problema concret: una equació en derivades parcials el·líptica no lineal modelitzant un procés de reacció-difusió. Repàs del teorema de la funció implícita. Ús d'aquest teorema i de les tècniques d'anàlisi funcional i del càlcul de variacions per analitzar i resoldre el problema de contorn de reacció-difusió.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre les relacions entre la teoria de funcions harmòniques, els camins aleatoris, el teorema del límit central en probabilitats, les distribucions gaussianes i l'equació de la transmissió de la calor.
- Comprendre i usar la teoria bàsica de sèries de Fourier i la seva relació amb les equacions de la transmissió de la calor i d'ones.
- Comprendre les nocions bàsiques de l'anàlisi convexa i del càlcul de variacions.
- Comprendre la relació entre el càlcul de variacions, la mecànica clàssica (sistemes hamiltonians) i l'equació del potencial (Laplace-Poisson).
- Comprendre les tècniques estudiades al curs i d'altres de la llicenciatura, com els teoremes d'existència (contracció, funció implícita, Riesz-Fréchet...) i els espais de Banach i de Hilbert, en ser aplicades a un problema concret: una EDP modelitzant un problema de reacció-difusió.

Capacitats prèvies necessàries

- Anàlisi real.
- Equacions diferencials (EDO i EDP).
- Topologia.

6.- Metodologia

Important coordinació entre les classes de teoria i de problemes.

- **Sessions de teoria:** Classes de teoria amb l'exposició de conceptes nous i repàs d'altres ja estudiats en assignatures prèvies. Es farà èmfasi a explicar la relació entre conceptes i objectes aparentment diferents per a l'estudiant.
- **Sessions de problemes:** Resolució de problemes d'una col·lecció proposada prèviament a l'alumne. Resolució d'alguns problemes pels alumnes.
- **Pràctiques:** Els alumnes presentaran treballs sobre temes de la teoria de l'assignatura, ampliacions o aplicacions seves. Aquests treballs es podran fer en grups de dos alumnes.

7.- Avaluació

Els alumnes poden optar per fer un treball final enlloc d'un examen. El treball presentat i la seva exposició a classe (o l'examen opcional) suposen el 60 % de la nota final.

El 40 % restant s'avalua a partir de les entregues i exposicions de problemes realitzades durant el curs.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Gasquet, C.; Witomski, P.: *Fourier analysis and applications*..Springer-Verlag, 1999.
- Rudin, W.: *Real and complex analysis*..McGraw-Hill, 1987.
- Evans, L.C.: *Partial differential equations*..American Mathematical Society, 1998.
- Lieb, E.H.; Loss, M.: *Analysis*..American Mathematical Society, 2001.
- Brezis, H.: *Análisis Funcional*..Alianza Universidad Textos, 1984.

AMPLIACIÓ DE GEOMETRIA

1.- Identificació

Codi: 11284

Crèdits: 7.5 (3.75 crèdits teòrics + 3.75 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Jaume Amorós

Altres professors: Marta Casanellas (problemes)

Idioma: català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2	26
Problemes i/o pràctiques	3	39
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1	13
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs	1	13
Preparació d'exàmens		20
Total		154

La docència presencial consta cada setmana de dues hores de teoria, dues de problemes, mes una cinquena hora que no s'imparteix cada setmana, dedicada a dubtes de teoria i la preparació del treball final de curs.

3.- Objectius

Introduir als alumnes a la Geometria Algebraica i a les superfícies de Riemann.:

4.- Continguts

Superfícies de Riemann

Funcions holomorfes en varies variables, teoremes de la funció inversa i implícita holomorfs.

Subvarietats analítiques. Punts llisos i singulars.

Corbes algebraiques planes

Varietats algebraiques afins i ideals radicals. Nullstellensatz. Components irreductibles.

Varietats projectives i ideals homogenis.

Intersecció de corbes planes. Teorema de Bezout. Teorema de Noether.

Desingularització de corbes planes

El blow-up de punts del pla.

Transformacions de Cremona. Teorema de desingularització per corbes planes.

Punts d'inflexió. Formules de Plucker.

Estudi global de les corbes planes

Arc-connexió de les corbes irreductibles. Gènere.

Funcions holomorfes entre superfícies de Riemann: ramificació, formula de Riemann-Hurwitz, formula del gènere.

Funcions meromorfs i divisors. El teorema de Riemann-Roch.

Aplicacions del teorema de Riemann-Roch

Embedding canònic de les superfícies de Riemann compactes.

Identificació de les corbes hiperel·liptiques, i de les de generes 0,1,2,3,4.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Estudi qualitatiu de sistemes d'equacions algebraiques: identificar components irreductibles, punts singulars i llisos, punts de l'infinit, grau.
- Estudi local de corbes: identificar multiplicitats d'intersecció, cons tangents, desingularitzar.
- Parametritzar subvarietats via el teorema de la funció implícita, identificar la ramificació en aplicacions holomorfes.
- Aplicar el teorema de Riemann-Roch per a discutir la geometria de les superfícies de Riemann compactes.

Capacitats prèvies necessàries

- Àlgebra: conceptes d'anell commutatiu, ideal, i factorització en primers.
- Anàlisi complexa: conèixer l'estructura local de les funcions holomorfes en una variable (desenvolupament en serie de potències, teorema de la funció inversa holomorfa, equacions de Cauchy-Riemann, principi del màxim).
- Topologia: connexió i arc-connexió, classificació de les superfícies, homologia singular i homologia local.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** S'introdueixen els conceptes descrits en el temari, acompanyats d'exemples i de algunes de les demostracions mes fonamentals i/o esclaridores.
- **Sessions de problemes:** Els estudiants han de resoldre pel seu compte els problemes de la llista que s'assenyalin, i després fer-los a la pissarra per la classe. Es recomanable que a mes dels problemes que tingui assignats cada estudiant en faci d'addicionals.
- **Pràctiques:** Els alumnes que no facin examen hauran de presentar treballs que seran temes de la teoria de l'assignatura, ampliacions o aplicacions seves. Aquests treballs es podran fer en grups de 2 alumnes.

7.- Avaluació

Els alumnes que hagin resolt suficients problemes a la pissarra de manera satisfactòria a classe de problemes poden optar per fer un treball final enlloc d'un examen, segons es descriu a la secció de practiques de la metodologia.

Els alumnes que no vulguin fer aquest treball, o que desitgin millorar la nota obtinguda amb ell, podran optar a fer un examen final.

L'examen final serà obligatori per aquells alumnes que no hagin resolt suficients problemes a la pissarra a classe de problemes.

La nota final es decideix tenint en compte els problemes resolts a classe de problemes i el treball presentat o l'examen. En cap cas serà inferior a la nota de l'examen final.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Fischer, G.: *Plane Algebraic Curves*..AMS, 2001.
- Griffiths, P.: *Introduction to Algebraic Curves*..AMS, 1998.
- Kirwan, F.: *Complex Algebraic Curves*..LMS, 1992.

Referències complementàries:

- Reid, M.: *Undergraduate Commutative Algebra*..Cambridge University Press, 1995.
- Cox, D.; Little, J.; O'Shea, D.: *Ideals, Varieties and Algorithms*..Springer-Verlag, 1997.

Enllaços:

- <http://www-ma1.upc.es/~amoros/ampgeometria.html>

ANÀLISI DE SÈRIES TEMPORALS I PREVISIÓ

1.- Identificació

Codi: 12811

Crèdits: 7,5 (4,5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: M. Pilar Muñoz Gràcia

Altres professors: Manuel Martí Recober, Josep Anton Sánchez Espigares

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39 (a)
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		3+ 4=7 (b)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		6+6+9+25=46(c)
Preparació d'exàmens		8+16=24 (d)
	Total	220

(a) Es faran sessions específiques per als estudiants de la Llicenciatura de Matemàtiques que no tinguin coneixements previs en series temporals.

(b) 3 hores per a l'examen parcial i 4 per a l'examen final

(c) realització de 3 pràctiques i modelització d'una sèrie real

(d) 8h. preparació examen parcial i 16h. examen final

3.- Objectius

L'objectiu del curs és que l'estudiant aprofundeixi en la sistemàtica i l'anàlisi de series temporals reals uni i multivariants. Ha d'adquirir els fonaments teòrics i la metodologia per a la realització de previsions, quan es disposa de variables aleatòries que no son independents entre si.:

- Conèixer les tècniques i els algorismes necessaris per a la identificació automàtica del model així com per a la detecció automàtica de dades atípiques
- L'estudiant ha de conèixer la formulació d'espai d'estat en models markovians i la seva utilització per al filtrat i l'allisat.
- Amés a més, ha de conèixer el filtre de Kalman de Kalman i el seu ús per a l'estimació de paràmetres.
- Adquirir els coneixements per analitzar i modelitzar series temporals multivariants mitjançant la regressió dinàmica (funció de transferència)
- Iniciar-se en els models amb heteroscedasticitat condicional aplicats a series econòmiques, financeres, ... En particular aquells que estimen la volatilitat (ARCH, GARCH, ...)

4.- Continguts

Previsió de models ARIMA

Detecció automàtica de dades atípiques

Tipus de dades atípiques. Tractament d'observacions mancants. Estimació dels efectes dels dies laborables i pasqua.

Models d'espai d'estat

El filtre de Kalman. Representació en espai d'estat dels models ARMA i ARIMA. Algorismes d'estimació.

Identificació automàtica

Funció d'autocorrelació inversa. Tractament de la variabilitat no constant. Estimació d'arrels en el cercle unitat. Algorisme de Hannan i Rissanem.

Regressió dinàmica

Funció de transferència. Introducció als processos multivariants.

Models amb heteroscedasticitat condicional

Característiques estadístiques: Asimetria i Curtosi. Models ARCH i GARCH. Propietats. Identificació i verificació d'aquests models

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Conèixer i utilitzar els models univariants i multivariants per a sèries temporals.
- Davant d'una sèrie temporal real, ser capaç de decidir quin tipus de model és més adequat.
- Utilització i programació d'algorismes d'estimació i previsió utilitzant R.
- Presentar els resultats de l'anàlisi d'un cas real

Capacitats prèvies necessàries

- Habilitats bàsiques en estadística matemàtica: distribucions condicionals, moments d'aquestes distribucions (esperança i variància condicional).
- Coneixements sobre les distribucions de probabilitat multivariants, moments d'aquestes distribucions.
- Utilitzar paquets estadístics generalistes: Minitab, R i SAS.

6.- Metodologia

Sessions de teoria i laboratori presencials

Treball no presencial de resolució d'exercicis i casos pràctics

- **Sessions de teoria:** Son sessions de 2h. on es presenten i discuteixen els continguts de l'assignatura amb l'ajut de transparències. El professor, amb l'ajut de l'ordinador, mostra exemples pràctics de resolució de problemes de series temporals (tots els fitxers usats pel professor son públics a la xarxa de l'FME). Per tal d'ajudar al seguiment de l'assignatura per part de l'estudiant, aproximadament cada 4 o 5 sessions de teoria es dediquen 30 minuts a la realització d'un test sobre la part del temari vista recentment, que es corregeix a classe. Els estudiants disposen a l'inici del curs dels apunts de l'assignatura.
- **Sessions de problemes:** Son sessions de 2h. setmanals de laboratori, en les quals els estudiants treballen per parelles, amb l'ajut del professor, seguint el guió prèviament distribuït, sobre problemes i/o casos pràctics.

Es faran sessions específiques per als estudiants de la Llicenciatura de Matemàtiques que no tinguin coneixements previs en series temporals.

- **Pràctiques:** Hi ha tres pràctiques, a realitzar en parelles, consistentes cadascuna en la resolució de casos que s'han tractar parcialment a les sessions de laboratori. Cada pràctica es realitzarà fora de l'horari lectiu i puntuarà per a la nota final. La presentació dels informes de les pràctiques es realitzarà dins dels termini de dues setmanes després de fer-se públic el guió.

7.- Avaluació

Lliurament d'exercicis resolts per part dels estudiants i de respostes a qüestionaris durant les sessions al laboratori. Informes sobre sèries reals. Exàmens parcials i finals. La nota final de l'assignatura (N) s'obté a partir de la nota de l'examen parcial (Np), de les pràctiques presentades a les sessions de laboratori (NI), de la modelització d'un cas real (Nmr) i de l'examen final (Nf), d'acord amb l'expressió :

$$N=0,2*Np+0,1*NI+0,2*Nmr+0,5*Nf$$

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Brockwell, P.J.; Davis, R.A.: *Time series: Theory and methods*..Springer-Verlag, 1991.
- Durbin, J.; Koopam, S.: *Time Series Analysis Based on State Space Modelling for Gaussian and Non-Gaussi*..Oxford University Press, 1996.
- Pankratz, A.: *Forecasting with Dynamic Regression Models*..John Wiley, 1991.
- Shumway, R. H.; Stoffer, D. S.: *Time Series Analysis and its Applicatio*..Springer-Verlag, 2000.
- Tsay, R.: *Analysis of Financial Time Series*.2a ed..John Wiley, 2005.

Referències complementàries:

- Franses, P.H.; van Dijk, D.,: *Non-Linear Time Series Models in Empirical Finance*..Cambridge University Press, 2000.
- Harvey, A.; Proietti, T.: *Readings in Unobserved Components*..Oxford University Press, 2005.
- Peña, D.; Tiao, C.G.; Tsay, R.: *A course in time series analysis*..John Wiley, 2001.
- Shephard, N.: *Stochastic Volatility Selected Reading*..Oxford University Press, 2005.
- Taylor, S. J.: *Asset Price Dynamics, Volatility, and Prediction*..Princeton University Pre, 2005

ASTRODINÀMICA I MECÀNICA CELEST

1.- Identificació

Codi: 11878

Crèdits: 7.5 (3.75 crèdits teòrics + 3.75 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Josep J. Masdemont Soler

Altres professors: Mercè Ollé Torner

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2.5	32.5
Problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1.5	19.5
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		60
Preparació d'exàmens		10
	Total	198

3.- Objectius

El curs és una introducció a la mecànica celeste i a l'astrodinàmica, en sintonia amb altres matèries afins com la teoria qualitativa d'equacions diferencials ordinàries. Es presenten les eines bàsiques que permeten estudiar els problemes fonamentals del moviment de diversos cossos. Es fa un èmfasi especial en les aplicacions, per la qual cosa s'introdueixen i analitzen temes relacionats amb l'astrodinàmica, com la determinació d'òrbites keplerianes, les transferències entre òrbites i l'estudi del moviment de satèl·lits artificials.:

- Que l'alumne adquireixi coneixement sobre el moviment de partícules subjectes a l'atracció gravitatòria.
- Que l'alumne distingeixi els diferents tipus d'òrbites, enteses com a moviments naturals, que es poden tenir en diferents entorns o sota referències determinades.
- Comprendre com són les òrbites a partir dels seus elements orbitals i quin ús se'n pot fer. Aprendre les diferents definicions d'angles associats que s'usen.
- Adquirir el coneixement bàsic del model restringit de tres cossos. Punts de llibració, corbes de velocitat zero, òrbites periòdiques...
- Entendre les limitacions bàsiques sobre la navegació pel sistema solar.
- Adquirir nocions de mecànica hamiltoniana amb aplicació directa a la mecànica celeste.
- Saber quines són les perturbacions bàsiques que afecten les òrbites al voltant de la Terra i quins efectes produeixen.

4.- Continguts

El problema de camp central i el problema de dos cossos

Equacions del problema de dos cossos i de camps centrals en general. Anàlisi dels diferents tipus de moviment. Les anomalies mitjana, vertadera i excèntrica. L'equació de Kepler. El moviment a l'espai i els elements orbitals. Temps sideri, temps solar i temps dinàmic. Determinació d'òrbita. El problema de Lambert. Transferència entre òrbites.

El problema de n cossos

Formulació del problema i les equacions del moviment del problema de n cossos. Les deu integrals clàssiques. Alguns problemes sobre integrabilitat. Solucions particulars del problema de n cossos. Configuracions centrals. El teorema del col·lapse total de Sundman.

El problema restringit de tres cossos

Dedució de les equacions del moviment. La integral de Jacobi. Regions de Hill i corbes de velocitat zero. Determinació dels punts d'equilibri. Estudi local del flux prop dels punts d'Euler i Lagrange. Nocions de mecànica hamiltoniana. Teoremes de Hopf i de Liapunov. Famílies d'òrbites periòdiques en el problema restringit. Altres problemes restringits: el problema de Hill, el problema espacial i el problema el·líptic.

El moviment d'un satèl·lit artificial

El moviment el·líptic pertorbat. Equacions de Gauss i de Lagrange per als elements pertorbats. Funció pertorbadora d'un satèl·lit artificial que orbita la Terra. Forces pertorbadores degudes al camp gravitatori terrestre. Expressió de la funció pertorbadora en termes dels elements orbitals. Contribució del primer harmònic zonal J2. Inclínació crítica. Altres pertorbacions: pertorbacions lunisolars, frenada atmosfèrica i pressió de radiació.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Entendre i aplicar de manera explícita els diferents canvis de coordenades que apareixen en la mecànica celeste i en l'astrodinàmica.
- Aprendre a determinar trajectòries i a calcular-ne transferències en diferents models.
- Tenir nocions sobre la mesura del temps i conèixer les definicions i relacions entre diferents mesures angulars.
- Distingir resultats realistes de resultats erronis.
- Saber fer càlculs, i en general saber treballar, en camps vectorials donats per equacions diferencials ordinàries.
- Treballar en equip per resoldre problemes complexos.
- Començar a entendre articles de revistes especialitzades sobre el tema.

Capacitats prèvies necessàries

- Tenir coneixements bàsics d'equacions diferencials ordinàries i de càlcul diferencial.
- Tenir nocions de física general.
- Tenir nocions d'àlgebra lineal, geometria i mètodes numèrics.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria es desenvoluparà el temari i s'hi inclouran exemples. També es donarà i dirigirà un treball pràctic normalment basat en algun article o llibre especialitzat.
- **Sessions de problemes:** A les sessions de problemes els estudiants treballaran i presentaran per grups els problemes de la llista i també se'ls assignarà un treball pràctic.
- **Pràctiques:** Els treballs pràctics de manera usual els faran els alumnes fora d'hores de classe. També però es dedicaran algunes hores de les classes teòriques i de problemes a presentacions, posades en comú o comentaris de dubtes en general. L'assignatura també s'intentarà complementar amb alguns coneixements d'astronomia general i esfèrica, per la qual cosa es mirarà d'organitzar una sessió en algun planetari.

7.- Avaluació

Per a l'avaluació es tindrà en compte la feina realitzada durant el curs i presentada a la classe de problemes, així com el treball realitzat en les dues pràctiques. En aquest darrer punt es valoraran les iniciatives personals i la profunditat de la memòria. La nota final serà:

$0.5 \cdot \text{pràctiques} + 0.25 \cdot \text{problemes} + 0.25 \cdot (\text{examen final})$.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Danby, J.M.A.: *Fundamentals of Celestial Mechanics*..Willmann-Bell, 1989.
- Battin, R.H.: *An Introduction to the Mathematics and Methods of Astrodynamics*..American Institute of Aeronautics and Astronautics, 1999.
- Pollard, H.: *Celestial Mechanics. Carus Mathematical Monographs 18*..Math. Assoc. Am., 1976.
- Roy, A.E.: *Orbital Motion*.3a ed..Adam Hilger Ltd, 1988.
- Szebehely, V.: *Theory of Orbits*..Accademic Press, 1967.

Referències complementàries:

- Bate, R.R.; Mueller, D.D.; White, J.E.: *Fundamentals of Astrodynamics*..Dover, 1971.
- Escobal, P.R.: *Methods of Orbit Determination*..Krieger Pub Co., 1985.
- Moulton, F.R.: *An Introduction to Celestial Mechanics*..Dover, 1970.
- Siegel, C.; Moser, J.: *Lectures on Celestial Mechanics*..Springer Verlag, 1971.
- Stiefel, E.L.; Scheifele, G.: *Linear and Regular Celestial Mechanics*..Springer Verlag, 1971.

Enllaços:

- <http://www.bdl.fr/>
- <http://www.speakeasy.org/~sdupree/astrodynamics/astrodynamics.html>

CALCULABILITAT

1.- Identificació

Codi: 11866

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: José Luis Balcázar Navarro

Altres professors: Carme Àlvarez Faura, Albert Atserias Perí

Idioma: Català, Castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	1	13
Realització d'exàmens		3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	1	13
Realització de treballs	3*	39
Preparació d'exàmens		24
Total		170

(*) Cada setmana els alumnes han de presentar problemes.

Encara que només hi ha una hora presencial de problemes, cada setmana han d'entregar problemes i això els comportarà una certa càrrega de treball.

3.- Objectius

La teoria de la calculabilitat dóna base matemàtica al concepte intuïtiu de funció calculable mecànicament i permet estudiar les limitacions dels algorismes així com identificar quins problemes admeten solucions algorísmiques i quins no. L'objectiu general de l'assignatura és establir els resultats bàsics que permetin classificar els problemes segons el seu grau de d'irresolubilitat algorísmica. Es veuran aplicacions a problemes concrets de diverses àrees com ara la lògica matemàtica i la teoria de nombres.:

- Definir un model matemàtic de càlcul i justificar-ne l'adequació per formalitzar el concepte intuïtiu de funció calculable mecànicament i el concepte d'algorisme.
- Demostrar l'existència de problemes irresolubles de diversos graus i desenvolupar eines que permetin classificar els problemes irresolubles d'acord amb el seu grau d'irresolubilitat.
- Introduir el concepte de *complexitat computacional* dels problemes resolubles i les eines per classificar-los segons el seu grau de complexitat.

4.- Continguts

Funcions recursives parcials

Codificació de Tuples.

Composició i minimització: les funcions recursives parcials.

Propietats: tancament per quantificació fitada i per recursió primitiva.

Càlcul relatiu.

Model formal d'algorisme

El predicat de Kleene.

Programes universals.

Teoremes de parametrització i recursió: variants.

Les projeccions de Futamura i el teorema de la traducció: el principi de Church-Turing.

Indecidibilitat

Decidibilitat i enumerabilitat.

Indecidibilitat del problema de la parada.

Teoremes de Rice i de Rice-Shapiro.

Conjunts productius i creatius.

Graus d'irresolubilitat

Reductibilitats.

Graus d'irresolubilitat: la jerarquia aritmètica.

Isomorfia recursiva: teoremes de Myhill.

Aplicacions

El 10è problema de Hilbert.

Lògica: teoremes d'incompletesa de Gödel.

Caracteritzacions de la jerarquia aritmètica i dels conjunts creatius.

Introducció a la Teoria de la complexitat

Un altre model formal d'algorisme: màquines de Turing.
Temps de computació.
Classes de temps. P, NP i EXP.
Teorema de la jerarquia.
Reductibilitat i completesa.
Problemes NP-complets.
La jerarquia polinòmica.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber formalitzar qualsevol algorisme en el model de càlcul estudiat mitjançant l'aplicació de les eines introduïdes per construir funcions recursives parcials com ara el tancament per quantificació afitada i per recursió primitiva.
- Identificar els problemes resolubles, els irresolubles, i classificar aquests últims dins la jerarquia aritmètica.
- Adquirir uns primers coneixements en teoria de la complexitat. Identificar la classe de problemes resolubles que poden ser resolts eficientment a la pràctica i la classe de problemes resolubles que requereixen una quantitat de recursos computacionals desmesurada per ser resolts.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements mínims de programació i algorísmica.

6.- Metodologia

Cada setmana s'imparteixen 4 hores setmanals de classe, 3 de teoria i 1 de problemes.

- **Sessions de teoria:** A les classes de teoria es donen els fonaments teòrics necessaris per classificar els problemes i el seu grau d'irresolubilitat. Cada nou concepte o eina introduïda aniran acompanyats d'exemples. Es proposaran problemes setmanalment que s'hauran de treballar a fora d'hores de classe i es donaran, en cas que es consideri necessari, algunes indicacions per resoldre'ls.
- **Sessions de problemes:** A la sessió setmanal de problemes els alumnes entregaran els problemes resolts i el professor demanarà que s'exposin algunes de les solucions presentades.

Es pretén que la classe sigui molt participativa.

7.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es basa en les aportacions per escrit a les classes de problemes i en un examen final.

Les aportacions per escrit comptaran 6 punts com a màxim i la nota de l'examen final, 4 punts com a màxim. La nota final de curs és la suma d'aquestes dues notes.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Cutland, N. J.: *Computability:an introduction to Recursive Function Theory*..Cambridge University Press, 1990.
- Rogers, H.: *Theory of Recursive Functions and Effective Computability*.2a ed..McGraw-Hill/MIT Press, 1993.
- Papadimitriou, C.H.: *Computational Complexity*..Addison Wesley, 1994.
- Smith, C.H.: *A recursive introduction to the theory of computation*..Springer-Verlag, 1994.
- Soare, R.I.: *Recursively Enumerable sets and degrees*..Springer-Verlag, 1987.

Referències complementàries:

- Autebert, J.-M: *Calculabilité et décidabilité: une introduction*..Masson, 1992.
- Dunne, P.: *Comutability Theory: Concepts and Applications*..Ellis Horwood, 1991.
- Jones, N.D.: *Computability and Complexity*..MIT Press, 1997.
- Rayward-Smith, V.J.: *A First Course in Computability*..Blackwell Scientific Publications, 1998.
- Sipser, M.: *Introduction to the Theory of Computation*..PWS publishing Company, 1996.

CRIPTOGRAFIA

1.- Identificació

Codi: 11868

Crèdits: 7,5 (7,5 crèdits teòrics + crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Anna Rio

Altres professors: Jordi Guàrdia

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	4	52
Problemes i/o pràctiques		
Realització d'exàmens		4
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs	1	13
Preparació d'exàmens		10
Total		131

3.- Objectius

Adquirir una visió general dels conceptes i mètodes de la criptografia clàssica i de la criptografia de clau secreta. Conèixer a fons el funcionament dels sistemes criptogràfics de clau pública d'ús generalitzat, entenent els resultats matemàtics en què es basen la seva eficiència i la seva seguretat. Capacitar tant per a l'exercici professional com per a la incorporació a algunes de les línies de recerca més actives en aquest camp.

- Conèixer el caràcter conjecturalment intractable dels problemes de factorització i logaritme discret. Identificar l'ús que fa la criptografia d'aquestes hipòtesis provinents de la teoria de la complexitat algorítmica.
- Conèixer els algoritmes involucrats en el criptosistema RSA i en els estàndards de signatura digital DSA i ECDSA.
- Conèixer la teoria de corbes el·líptiques rellevant per al disseny de criptosistemes el·líptics.
- Preparar i comunicar oralment i/o per escrit un treball matemàtic realitzat de forma autònoma a partir d'un guió i referències bibliogràfiques.
- Utilitzar eines informàtiques de càlcul simbòlic o numèric per experimentar amb l'aplicació criptogràfica dels resultats matemàtics estudiats.

4.- Continguts

Criptografia de clau secreta

Conceptes bàsics. Criptosistemes clàssics. Teoria de Shannon. L'advanced encryption standard.

Aritmètica computacional

Aspectes computacionals dels grups abelians. Exponenciació, extracció d'arrels i logaritme discret.

Primalitat i factorització

Distribució dels nombres primers. Primalitat. Criteris probabilístics. Certificats de primalitat. Mètodes clàssics de factorització: rho de Pollard, mètode $p-1$ i variants. Mètodes de factorització subexponencials.

Criptografia de clau pública

La idea de Diffie i Hellman. Funcions unidireccionals. Portes trampa. El problema de factorització. Criptosistema RSA. El problema del logaritme discret. Signatura digital DSA. Criptografia amb corbes el·líptiques. Criptografia amb corbes hiperel·líptiques.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Conèixer els principals resultats matemàtics involucrats en els sistemes criptogràfics utilitzats actualment en les TIC.
- Incorporar el punt de vista de la complexitat algorítmica en la valoració d'un resultat matemàtic teòric.
- Implementar tests de primalitat.
- Manipular corbes el·líptiques sobre cossos finits. Conèixer mètodes per calcular el cardinal del grup de punts.
- Preparar un tema fent la recerca bibliogràfica necessària, que pot incloure articles recents en revistes especialitzades.

Capacitats prèvies necessàries

- Les de les assignatures obligatòries de la llicenciatura de Matemàtiques.

6.- Metodologia

Els diversos temes es tractaran combinant la presentació teòrica, la presentació d'exemples utilitzant programes informàtics diversos i la contribució dels estudiants amb la resolució de qüestions o problemes.

7.- Avaluació

S'entregarà un treball (30 %) i es realitzarà un examen final (70 %).

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Cohen, H.: *A Course in Computational Algebraic Number Theory*..Springer-Verlag, 1993.
- Koblitz, N.: *A Course in Number Theory and Cryptography*..Springer-Verlag, 1994.
- Blake, I.F.; Seroussi, G.; Smart, N.P.: *Elliptic Curves in Cryptography*..Cambridge University Press, 2000.
- Mollin, R. A.: *RSA and Public Key Cryptography*..Chapman & Hall, 2003.
- Yan, S.Y.: *Number Theory for Computing*..Springer-Verlag, 2000.

Referències complementàries:

- Menezes, A.J.; Oorschot, P.C. van; Vanstone, S.A.: *Handbook of Applied Cryptography*..CRC Press, 1997.
- Schneier, B.: *Applied Cryptography. Protocols, Algorithms, and Source Code in C*..John Wiley & Sons, 1996.
- Stinson, D.R.: *Cryptography. Theory and Practice*..CRC Press, 1995.
- Mollin, R. A.: *Fundamental Number Theory with Applications*..CRC Press, 1998.

HISTÒRIA DE LA MATEMÀTICA

1.- Identificació

Codi: 12802

Crèdits: 7,5 (7,5 crèdits teòrics + crèdits pràctics)

Professor coordinador: Eduard Recasens

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	4	52
Problemes i/o pràctiques	1	13
Realització d'exàmens		3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		30
Preparació d'exàmens		12
Total		149

3.- Objectius

Explorant el passat de les matemàtiques volem mostrar com han sorgit i com s'han desenvolupat al llarg del temps els conceptes, teoremes, mètodes i axiomàtiques que avui trobem exposats en els textos sota una concepció pragmàtica, lògica i didàctica que moltes vegades no coincideix amb l'ordre històric en què van ser inventats o descoberts.:

- Conèixer les matemàtiques que es feien en el passat.
- Que amb el coneixement del passat l'alumne sigui capaç d'adquirir una visió crítica sobre l'estat actual de les matemàtiques
- Conèixer les concepcions epistemològiques sota les quals es van crear les matemàtiques en el passat.
- Resoldre problemes amb els mètodes amb què van ser resolts per primera vegada.
- Aprendre a saber llegir i interpretar els textos originals.
- Aprendre a contextualitzar històricament.
- Conèixer la biografia dels matemàtics i matemàtiques que ens han precedit.
- Que amb el coneixement del passat l'alumne adquireixi una visió de la matemàtica com una activitat lligada a l'acció humana i que com a tal, les seves parts components neixen i es transformen, algunes moren i algunes, amb el temps, ressusciten.

4.- Continguts

1. Matemàtiques a Babilònia i Egipte

Coneixement dels primers documents matemàtics escrits que avui coneixem. Algunes indicacions sobre l'ús de la matemàtica a les civilitzacions egípcia i babilònica. Els primers sistemes de numeració. El càlcul i la mesura.

2. Matemàtiques a l'antiga Grècia

El problema de les fonts. Els pitagòrics. El problema de la incommensurabilitat. Interseccions entre matemàtica i filosofia. Els elements d'Euclides. Les quadratures d'Arquímedes. Les còniques d'Apol·loni. Els inicis de la trigonometria.

3. Matemàtiques a l'Europa medieval

El Quadríviem. Gerbert d'Orlhac. Abraham Har Hiyya. Leonardo de Pisa (Fibonacci). Les traduccions.

4. Sobre els inicis de l'àlgebra

Els babilònics i el llibre II d'Euclides. El cas de Diofant. Al-Hwarizmi. Les aritmètiques mercantils. La qüestió de les notacions algebraïques. La resolució de les equacions polinòmiques de tercer i quart grau. Bombelli i els imaginaris. Viète i l'art analític. Girard i el teorema fonamental de l'àlgebra.

5. Matemàtiques a l'època renaixentista

Regiomontanus i la trigonometria. Stevin i les fraccions decimals. El naixement dels logaritmes. Geometria i pintura. La cartografia. La recuperació del passat grec.

6. Matemàtiques al segle XVII

Fermat i Descartes: àlgebra i geometria. Cavalieri, Fermat, Roberval, Wallis, Barrow, Newton, Leibniz: Els inicis del càlcul infinitesimal. Pascal, Huygens: els inicis del càlcul de probabilitats.

7. La matematització de la física

L'obra de Copèrnic. L'astrònom Tycho Brahe. Kepler i les òrbites el·líptiques, Galileu i la cinemàtica. Isaac Newton. El problema de la braquistòcrona. El problema de la corda vibrant. Euler i D'Alembert.

8. L'evolució de l'àlgebra al segle XIX

El teorema fonamental de l'àlgebra. Gauss i les congruències. Hamilton: els nombres complexos i els quaternions. Els inicis del càlcul vectorial. L'obra de Grassmann. Kummer, Dedekind i els nombres ideals. La insolubilitat de la quintica. Grups i primeres estructures algebraïques. Resolució de problemes oberts des de l'antiga Grècia.

9. L'aritmètzació de l'anàlisi

Breu estudi de l'obra dels matemàtics que hi van contribuir: Lagrange, Cauchy, Bolzano, Weierstrass, Dedekind i Cantor, entre altres.

10. L'evolució de la geometria al segle XIX

El teorema egregium de Gauss. Geometries no euclidianes. Riemann i les hipòtesis que sostenen els fonaments de la geometria. La geometria projectiva. El programa Erlanger de Klein. Hilbert i l'axiomatització de la geometria.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Adquirir visió crítica entre unes matemàtiques preparades ad hoc per ser ensenyades en un temps determinat (els quatre o cinc anys que sol durar una llicenciatura) i l'autèntic procés de com van ser descobertes o inventades (un recorregut de quatre o cinc mil anys en el temps).
- Aprendre a llegir textos originals d'èpoques no contemporànies.
- Resoldre un mateix problema des de perspectives i mètodes diferents.
- Obtenir nous recursos didàctics per a l'ensenyament de les matemàtiques.
- Capacitar per analitzar les dificultats que històricament ha tingut l'establiment de certs objectes matemàtics i la formulació dels resultats matemàtics
- Capacitar per veure les matemàtiques com una obra de cultura humana

Capacitats prèvies necessàries

- Les ganes de voler conèixer com ha sorgit i com s'ha desenvolupat la Matemàtica, quelcom a què hi dedicarem molt de temps al llarg de la nostra vida.
- Tenir el coneixement de la matemàtica que s'explica durant els dos primers anys de la llicenciatura.

6.- Metodologia

Exposicions orals de temes del programa establert per part del professor, lectures a classe de textos originals i, per part dels alumnes, treballs sobre temes del programa o, si s'escau, de temes proposats pels mateixos alumnes.

7.- Avaluació

Un treball escrit sobre un tema històric (5 punts).

Un examen escrit que es realitzarà en acabar el curs: l'últim dia de classe s'escolliran (per sorteig) cinc temes d'entre tots aquells que s'hagin desenvolupat durant el curs. El dia de l'examen l'alumne haurà de desenvolupar dos dels cinc temes; els dos temes que haurà de desenvolupar també seran escollits per sorteig (5 punts).

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Baron, M. E.: *The Origins of Infinitesimal Calculus*..Dover, 2003.
- Boyer, C. B.: *Historia de la matemática*..Alianza Universidad, 1992.
- González Urbaneja, P. M.: *Los Orígenes de la Geometría Analítica*..Fundación Canaria Orotava de Historia de la Ciencia, 2004.
- Grattan-Guinness, I.: *The Norton History of the Mathematical Sciences*..W:W: Norton and Company, 1998.
- Katz, V. J.: *A History of Mathematics*..Harper Collins, 1993.

Referències complementàries:

- Aveni, A.F.: *Empires of Time. Calendars, Clocks and Cultures*..New York. Basic Books., 1989.
- Boi, L: *Le Problème mathématique de l'espace*..Springer, 1995.
- Fowler D H: *The Mathematics of Plato's Academia*..Oxford University Press, 1999.
- Medvedev, F.A.: *Scenes from the History of Real Functions*..Basel. Birkhauser., 1993.

MÈTODES NUMÈRICS EN ENGINYERIA

1.- Identificació

Codi: 11871

Crèdits: 7,5 (3 crèdits teòrics + 4,5 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Antonio Rodríguez Ferran

Altres professors: Esther Sala Lardies

Idioma: Català i castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	1,5	19,5
Problemes i/o pràctiques	2,5	32,5
Realització d'exàmens	0	3
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		75
Preparació d'exàmens		15
Total		223

3.- Objectius

El curs té un doble objectiu. El primer objectiu és tractar dos temes avançats en el camp dels mètodes numèrics en enginyeria: els sistemes no lineals d'equacions i la dinàmica de fluids.

El segon objectiu, de caire més general, és il·lustrar, a partir de casos pràctics, el paper cada cop més important de l'enginyeria computacional en les diverses branques de l'enginyeria i de les ciències.:

- Sistemes no lineals
- Es dona una perspectiva general de les tècniques numèriques de resolució de sistemes d'equacions algebraiques no lineals, associats a la discretització d'EDP no lineals.
- Mètodes numèrics per fluids
- Es dona una perspectiva general dels mètodes d'elements finits que s'utilitzen en problemes de fluids.
- Aplicacions en enginyeria computacional
- Es treballarà amb una gran varietat de problemes: mecànica lineal i no lineal de sòlids, dinàmica de fluids, fenòmens de convecció-difusió, ones, electromagnetisme, etc.
- Les sessions pràctiques se centraran en discutir les possibilitats dels mètodes numèrics en aplicacions reals –fent servir programes comercials– i, sobretot, en l'anàlisi dels resultats, més que no pas en aspectes de programació.

4.- Continguts

1. Introducció als sistemes no lineals d'equacions

2. Solució de sistemes no lineals d'equacions

Introducció i orígens dels problemes no lineals. Mètodes de punt fix: existència i unicitat de solució, mètode de Picard. Mètode de Newton-Raphson. Plantejament incremental/iteratiu. Variants del mètode de Newton-Raphson: Newton-Raphson modificat, Whittaker. Mètodes quasi-Newton, introducció i classificació, mètode de Broyden directe i invers, altres mètodes de rang 1, mètodes de rang 2: DFP i BFGS, anàlisi comparativa. Mètodes quasi-Newton per a problemes amb estructura especial. Estudi de la convergència dels mètodes de Newton-Raphson i quasi-Newton. Mètodes Newton-secant, motivació i definició, mètodes més utilitzats. Criteris de convergència. Acceleracions de convergència. Mètodes de continuació.

3. Mètodes d'elements finits per dinàmica de fluids

Problemes de transport estacionaris i transitoris. Problemes de flux compressible. Problemes de convecció-difusió transitoris. Flux viscos incompressible.

4. Aplicacions en enginyeria computacional

Mecànics de sòlids: anàlisi estàtica/dinàmica; anàlisi lineal/no lineal. Dinàmica de fluids. Problemes d'ones. Electromagnetisme.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Visió de conjunt de tècniques numèriques per sistemes no lineals d'equacions
- Criteri per a l'elecció de la tècnica més adequada
- Visió de conjunt de tècniques numèriques per problemes de fluids
- Coneixement del rang d'aplicació de l'enginyeria computacional i de les possibilitats de la modelització numèrica
- Anàlisi crítica dels resultats d'una simulació numèrica

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements bàsics de mètodes numèrics
- Coneixements bàsics d'equacions en derivades parcials

6.- Metodologia

Es combinen classes teòriques a l'aula convencional i classes pràctiques a l'aula informàtica.

- **Sessions de teoria:** Presentació i discussió dels aspectes fonamentals de cada tema. Material de classe (apunts i/o transparències) disponible a la intranet de l'assignatura.
- **Pràctiques:** Treballs dirigits de modelització numèrica. Anàlisi crítica dels resultats.

7.- Avaluació

A partir dels treballs pràctics i l'examen

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Crisfield, M.A.: *Non-Linear Finite Element Analysis of Solids and Structures. Vol. 1 : Essentials.*Wiley, 1991.
- Dennis, J.E.; Schnabel, R.B.: *Numerical Methods for Unconstrained Optimization and Nonlinear Equations.*Prentice-Hall, 1996.
- Donea, J.; Huerta, A.: *Finite Element Methods for Flow Problems.*Wiley, 2003.
- Kelley, C.T.: *Iterative Methods for Linear and Nonlinear Equations.*SIAM, 1995.
- Morton, K.W.: *Numerical Solution of Convection-Diffusion Problems.*Chapman & Hall, 1996.

Referències complementàries:

- Bathe, K.J.: *Finite Element Procedures*..Prentice-Hall, 1996.
- Belytschko, T.; Liu, W.K.; Moran, B.: *Nonlinear Finite Elements for Continua and Structures*..Wiley, 2000.
- Ortega, J.M.; Rheinboldt, W.: *Iterative Solution of Nonlinear Equations in Several Variables*..Academic Press, 1970.
- Trefethen, L.N.; Bau III, D.: *Numerical Linear Algebra*..SIAM, 1997.
- Zienkiewicz, O.C.; Taylor, R.L.: *The Finite Element Method (3 volumes)*..Butterworth Heinemann, 2000.

Enllaços:

- www-lacan.upc.edu

PROGRAMACIÓ MATEMÀTICA

1.- Identificació

Codi: 11861

Crèdits: 7,5 (4 crèdits teòrics + 3,5 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Elena Fernández Aréizaga

Altres professors: Francisco Javier Heredia Cervera

Idioma: Català/Castellà

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		8
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs		10
Preparació d'exàmens		15
Total		163

3.- Objectius

Donar un complement de formació bàsica en investigació operativa i familiaritzar l'estudiant amb mètodes que permeten resoldre algunes aplicacions pràctiques de problemes de grans dimensions. Conèixer la utilitat d'alguns dels principals models matemàtics de la investigació operativa, especialment en l'àrea de l'estadística.:

- Aprofundir en l'estudi de les propietats de les famílies de models matemàtics típics de la investigació operativa.
- Introduir els problemes d'optimització combinatoria i les seves aplicacions. Estudiar la relació entre aquests problemes i els de programació lineal sencera.
- Generalitzar els resultats de la teoria de la dualitat i les seves implicacions. Explotar les propietats de la dualitat i les característiques inherents a l'estructura del model matemàtic per a la resolució dels problemes.
- Conèixer les aplicacions de les tècniques d'optimització en els diferents àmbits de l'estadística.
- Conèixer els mètodes heurístics bàsics.

4.- Continguts

1. Models enters i combinatoris

Problemes d'optimització combinatoria. Relació entre els problemes d'optimització combinatoria i els problemes de programació lineal sencera. La caracterització dels políedres dels problemes combinatoris: cares i facetes d'un políedre convex. El problema de Knapsack: heurístiques per al problema de Knapsack, la caracterització del polítop de Knapsack. Algorismes de pla secant per als problemes enters: talls de Gomory. Procediments d'identificació de constriccions. El cas del polítop de Knapsack: teoremes de desprojecció.

2. Dualitat

Dualitat en programació matemàtica i dualitat lagrangiana: generalització de la dualitat en programació matemàtica. Dualització i relaxació. Equivalència entre convexificació i dualització. Condicions globals d'optimalitat. Revisió de les condicions de Karush-Kuhn-Tucker. Relaxació lagrangiana i dualitat. Introducció a l'optimització no diferenciable. L'optimització subgradient.

3. Estudi de problemes tipus de programació matemàtica

El problema del viatjant de comerç: heurístiques, caracterització de facetes, identificació de constriccions, relaxacions lagrangianes. Problemes discrets de localització de plantes: problemes sense capacitats, heurístiques duals, problemes amb capacitats, mètodes lagrangians. Problemes de rutes de vehicles. Tractament per heurístiques aleatòries: simulated annealing.

4. Aplicacions de la Programació matemàtica a problemes estadístics.

Aplicacions de la programació matemàtica a l'estadística: problemes de regressió, estimació paramètrica i no paramètrica, test d'hipòtesi, disseny d'experiments, etc.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Ser capaç de formular i resoldre numèricament problemes reals de programació matemàtica. Conèixer les característiques de les famílies de problemes típics de la investigació operativa.
- Identificar els elements que intervenen en un problema d'optimització combinatòria. Ser capaç de modelar-lo com a problema de programació lineal sencera.
- Ser capaç d'identificar desigualtats vàlides per a problemes típics de programació sencera, com ara el problema de la motxilla i el problema del viatjant de comerç.
- Ser capaç de formular una relaxació lagrangiana per a un problema d'optimització amb constriccions. Poder determinar l'existència o no de gap dual (o de punts de sella) per a un problema d'optimització concret. Saber aplicar la tècnica d'optimització subgradient per a la resolució del dual lagrangiana.
- Conèixer les tècniques d'optimització apropiades per a diferents problemes estadístics, com ara la regressió, el disseny d'experiments, etc.

Capacitats prèvies necessàries

- Conèixer els models i les tècniques bàsiques d'investigació operativa, i en concret les relacionades amb la programació lineal. Ser capaç de modelar problemes lineals i ser capaç de resoldre'ls fent servir l'algorisme del símplex.
- Conèixer les tècniques bàsiques de programació no lineal: exploració lineal, mètode del gradient, condicions de Karush-Kuhn-Tucker.
- Tenir coneixements bàsics de programació i ser capaç d'implementar un algorisme senzill en un llenguatge de programació.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** Sessions d'1.30h on es presenten i es discuteixen els continguts de l'assignatura. En alguns dels temes es faran servir transparències. En altres temes es faran classes tradicionals a la pissarra. Es farà servir la intranet docent per fer públic material docent relacionat amb l'assignatura: apunts d'alguns dels temes, enunciats de problemes i exàmens resolts.
- **Sessions de problemes:** Sessions de 2h on es plantegen i es resolen problemes numèrics relacionats amb els temes vistos a classe de teoria. Es dona un cert temps perquè l'estudiant intenti resoldre els problemes i posteriorment els problemes es resolen i es discuteixen.
- **Pràctiques:** Hi ha una pràctica que es realitza o bé individualment o bé en parella. Per introduir l'estudiant a la pràctica es faran un parell de sessions a l'aula de PC.

La pràctica consta de tres parts. En la primera l'estudiant fa un programa que implementa un mètode d'optimització subgradient per a la resolució del dual lagrangiana d'un problema del viatjant de comerç. En la segona part, l'estudiant obté una nova fita inferior per al mateix problema mitjançant un mètode iteratiu de resolució de la relaxació lineal + identificació de desigualtats violades. Aquesta segona part es resol fent servir un paquet estàndard de software, com ara el Lindo. La tercera part consisteix en la programació d'un mètode heurístic per obtenir una solució factible per al problema.

7.- Avaluació

Convocatòria ordinària:

Teoria: un examen parcial alliberatori a partir de 5 i un examen final.

Pràctica: realització d'una pràctica, bé individualment o bé en parelles.

Nota final: per aprovar l'assignatura cal obtenir una nota mínima de 4 tant a la part de teoria com a la de pràctica. La nota final s'obté de la ponderació:

$$2/3 * \text{nota de teoria} + 1/3 * \text{nota de pràctica}$$

Si s'obté una nota inferior a 4 en una de les parts (teoria o pràctica) la nota final serà:

$$\text{mín}\{4, 2/3 * \text{nota de teoria} + 1/3 * \text{nota de pràctica}\}$$

Convocatòria extraordinària:

Hi haurà un examen de tota la matèria i s'haurà de presentar una pràctica. Amb les notes de teoria i pràctiques es calcularà la nota final de la convocatòria extraordinària igual que a l'ordinària. Es guarda la nota de pràctiques a partir de nota de pràctica = 7.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Ahuja, R.K.; Magnanti, T.L.; Orlin J.B.: *Network Flows: theory, algorithms and applications*..Prentice Hall, 1993.
- Bazaraa, M.S.; Sherali, H.D.; Shetti, C.M.: *Nonlinear Programming: Theory and Algorithms*.2a ed..John Wiley and Sons, 1993.
- Boyd, S.; Vandenberghe, L.: *Convex Optimization*..Cambridge University Press, 2004.
- Nemhauser, G.L.; Wolsey, L.A.: *Integer and Combinatorial Optimization*..John Wiley and Sons, 1988.
- Wolsey, L. A.: *Integer Programming*..John Wiley-Interscience, 1998.

Referències complementàries:

- Arthanari, T.S.; Dodge, Y.: *Mathematical Programming in Statistics*..John Wiley, 1993.
- Padberg, M.: *Linear Optimization and Extensions*.2a ed..Springer-Verlag, 1999.
- Schrage, L.: *Optimization Modeling with LINGO*..Lindo Systems Inc, 1999.
- Fourer, R.; Gay, D. M.; Kernighan, B.W.: *AMPL: A Modeling Language For Mathematical Programming*.2a ed..Boyd & Fraser, 2003.

TEORIA DE GRAFS

1.- Identificació

Codi: 11863

Crèdits: 7,5 (4 crèdits teòrics + 3,5 crèdits pràctics)

Professora coordinadora: Anna Lladó Sánchez

Altres professors: Francesc Comelles Padró

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		3+3=6*
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	4	52
Realització de treballs	-	
Preparació d'exàmens		10+16=26*
Total		188

(*) Hi ha dos exàmens: un de parcial i un de final.

3.- Objectius

L'objectiu d'aquest curs és introduir la teoria de grafs com l'estudi estructural de les relacions binàries. Està, per tant, en el cor del que avui dia es coneix amb el nom de *matemàtica discreta*. La teoria de grafs té els orígens a començaments del segle XX i des d'aleshores ha viscut un creixement ràpid, a causa en gran part del món dels ordinadors i les noves tecnologies.:

- Que l'alumne conegui els diferents problemes que van originar aquesta nova branca de la matemàtica discreta.
- Que l'alumne conegui els resultats clàssics més importants respecte a aquest tema.
- Que l'alumne aprengui a tractar petits problemes associats a cada part de l'assignatura.
- Que l'alumne conegui alguns dels problemes oberts relacionats amb cada problema.
- Despertar en l'alumne l'interès i la fascinació per la matemàtica viva i moderna.

4.- Continguts

1. Conceptes bàsics

En aquesta part introduïrem els primers conceptes d'aquest nou llenguatge, que farem servir i desenvoluparem al llarg del curs.

Operacions amb grafs i subgrafs.

Isomorfismes de grafs.

Camins i cicles.

Connectivitat.

Planarietat.

2. Subgrafs generadors

Arbres.

Cicles.

Circuits.

3. Fluxos i Connectivitat

Xarxes i fluxos.

Teorema de Ford i Fulkerson.

Teorema de Menger.

4. Aparellaments

Independència i recobriments.

Aparellaments en grafs bipartits.

Teorema de Tutte.

5. Factors i Descomposicions

Factors.

Factoritzacions.

Descomposicions.

6. Acoloriments

Acoloriment de vèrtexs.
Acoloriment de branques.
Acoloriments totals.

7. Teoria Extremal

Grafs extremals.
Teorema de Turàn.
Alguns resultats extremals.

8. Problemes resolts

Els problemes proposats en exàmens de cursos anteriors donaran una idea del nivell de maduresa que s'espera d'aquest curs.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Control dels conceptes bàsics introduïts en el primer tema de l'assignatura.
- Tenir consciència de la dificultat intrínseca d'alguns problemes clàssics de la teoria de grafs, com per exemple l'existència de cicles i camins hamiltonians.
- Conèixer i dominar la noció de flux en una xarxa.
- Saber tractar alguns problemes de vèrtex-connectivitat i branca-connectivitat.
- Conèixer les eines necessàries per determinar l'existència d'aparellaments, tant en grafs bipartits com en grafs en general.
- Factoritzar un graf o bé descompondre'l en subgrafs és un dels problemes encara oberts i pretenem conèixer les eines i fronteres de la seva anàlisi.
- Els problemes d'acoloriments de vèrtexs i branques d'un graf constitueixen una de les parts importants en aquest curs.
- La teoria extremal de grafs és potser una de les formes més elegants per tractar l'existència de certs subgrafs o certes propietats que volem que es compleixin en determinades famílies de grafs i d'aquestes trobar, en general, la densitat límit d'aquestes famílies.

Capacitats prèvies necessàries

- Àlgebra lineal
- Càlcul infinitesimal

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** S'exposaran a la pissarra les nocions i els resultats teòrics de cada part del curs, i es donaran la majoria de les demostracions.

Els alumnes disposaran d'unes notes de l'assignatura.

- **Sessions de problemes:** Es proposaran i es resoldran problemes relacionats amb cada tema.

Els alumnes disposaran d'exercicis i problemes proposats què s'inclouen en les notes de classe. També s'inclou una llista de problemes resolts corresponents a exàmens d'anys anteriors.

- **Pràctiques:** No n'hi ha.

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminatori i un examen final.

La nota final serà: 0,4 (nota parcial) + 0,6 (nota final).

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Bollobás, B.: *Modern Graph Theory*..Springer-Verlag, 1998.
- Biggs, N.; Lloyd, E.K.; Wilson, R.J.: *Graph Theory*..Clarendon Press, 1976.
- Diestel, R.: *Graph Theory*..Springer-Verlag, 1998.
- Matousek, J.; Nešetřil, I: *Invitation to Discrete Mathematics*..Oxford Univ. Press, 1999.
- Comellas, F., et al.: *Matemàtica Discreta*..Politext, 1994.

Referències complementàries:

- Beineke, L.W.; Wilson, R.J.: *Graph Connections*..Clarendon Press, 1997.
- Bollobás, B.: *Extremal Graph Theory*..Dover, 2004.
- Lovasz, L.: *Matching Theory*..Annals of Discrete Mat., 1986.
- Tutte, W.: *Graph Theory As I Have Known It*..Kluwer Oxford Univ. Press, 1998.
- Wallis, W.D.: *One-Factorizations*..Academic Publishers, 1997.

TEORIA MATEMÀTICA DELS MERCATS FINANCERS

1.- Identificació

Codi: 17503

Crèdits: 7.5 (3.75 crèdits teòrics + 3.75 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Josep J. Masdemont Soler

Altres professors: Francesc Planas Vilanova

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2.5	32.5
Problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització d'exàmens		4+4=8 *
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	3	39
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	3	39
Realització de treballs		20
Preparació d'exàmens		10+15=25 *
Total		196

(*) Comptant examen parcial i final.

3.- Objectius

L'objectiu del curs és introduir els mètodes matemàtics per a la valoració de productes financers moderns. El curs consta de tres parts diferenciades. La primera part està dedicada a descriure els productes financers i la seva valoració usant arbitratge. En la segona part es dona la fonamentació matemàtica per als processos discrets. Finalment, en la tercera part, es tracten els processos continus, per acabar presentant l'entorn de Black-Scholes. Per això cal també introduir nocions bàsiques de càlcul diferencial estocàstic.:

- Que l'alumne compregui la base matemàtica de la modelització dels mercats financers.
- Tenir coneixement de les limitacions dels models.
- Aprendre el concepte d'arbitratge i les seves aplicacions.
- Adquirir nocions de càlcul diferencial estocàstic.
- Entendre la fonamentació i la deducció de la fórmula de Black-Scholes.
- Que l'alumne sàpiga valorar productes financers senzills.

4.- Continguts

1. Productes financers i arbitratge

Introducció als futurs i les opcions. Concepte d'arbitratge i el seu ús. Cobertura amb futurs i opcions. Preus forward i futurs. Futurs sobre tipus d'interès. *Swaps*. Propietats dels preus de les opcions sobre accions.

2. Models discrets

El model d'arbre binomial. La probabilitat risc neutral. Formalisme per als mercats discrets. Informació, mesurabilitat i filtracions. Estratègia de carteres i autofinançament. Esperança condicional. Teorema de Kolmogorov. Martingales.

3. Models continus

Passeig aleatori i obertura cap als mercats continus. Moviment brownià. Integral i càlcul d'Itô. Equacions diferencials estocàstiques. Teoremes de canvis de mesura. Estratègies contínues autofinançades. Model i fórmula de Black-Scholes.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Saber obtenir els preus teòrics de productes financers senzills com per exemple opcions europees de compra.
- Saber l'ús d'opcions financeres per a cobertura i especulació.
- Saber resoldre equacions diferencials estocàstiques senzilles.
- Capacitat de fer servir diferents mesures de probabilitat i fer simulacions en arbres binomials.
- Estar en disposició de poder començar a treballar en entitats financeres.

Capacitats prèvies necessàries

- Coneixements de càlcul infinitesimal.
- Coneixements de probabilitat general.

6.- Metodologia

- **Sessions de teoria:** A les sessions de teoria es desenvoluparà el programa amb exemples.
- **Sessions de problemes:** A les sessions de problemes els alumnes treballaran la llista d'exercicis i els resoldran i presentaran de manera personal o per grups.
- **Pràctiques:** Durant el curs hi haurà la possibilitat de desenvolupar una pràctica de curta durada

7.- Avaluació

Hi haurà un examen parcial no eliminadori de matèria i un examen final amb continguts teòrics i pràctics. La nota final serà:

$A = \max((\text{examen parcial}) * 0,4 + (\text{examen final}) * 0,6, \text{examen final})$
en cas de no haver realitzat cap pràctica, o bé:
 $\max(A, A * 0,8 + \text{practica} * 0,2)$ en cas d'haver realitzat una pràctica.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Baxter, M.; Rennie, A.: *Financial Calculus*..Cambridge University Press, 1996.
- Dothan, M.: *Prices in Financial Markets*..Oxford University Press, 1990.
- Hull, J.: *Options, Futures and Other Derivative Securities*..Prentice Hall, 1993.
- Lamberton, D.; Lapeyre, B.: *Introduction to Stochastic Calculus Applied to*..Chapman & Hall, 1997.
- Wilmott, P.; Dewynne, J.; Howison, S.: *Option Pricing*..Oxford Financial Press, 1997.

Referències complementàries:

- Ikeda, N.; Watanabe, S.: *Stochastic Differential Equations and Diffusion*..Noth Holland, 1989.
- Kloeden, P.E.; Platen, E.; Schurz, H.: *Numerical Solution of SDE Through Computer*..Springer Verlag, 1994.
- Rogers, L. C. G.; Williams, D.: *Diffusions Markov Processes and Martingales*..2a ed..Cambridge University Press, 2000.
- Williams, D.: *Probability with Martingales*..Cambridge University Press, 1997.
- Wilmott, P.; Howison, S.; Dewynne, J.: *The Mathematics of Financial Derivatives*..Cambridge University Press, 1997.

Enllaços:

- <http://www.defaultrisk.com>

TEORIA QUALITATIVA D'EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES

1.- Identificació

Codi: 11285

Crèdits: 7.50 (3.75 crèdits teòrics + 3.75 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Amadeu Delshams

Altres professors: Antoni Guillamon

Idioma: català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	2.5	32.5
Problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització d'exàmens		3+7=10 (*)
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	2.5	32.5
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2.5	32.5
Realització de treballs		30
Preparació d'exàmens		25
	Total	195

(*) 3 hores per a l'examen final i aproximadament 7 hores per a la presentació de treballs.

3.- Objectius

La dinàmica de molts sistemes està modelitzada per equacions diferencials ordinàries (EDO). Dissortadament, el club de les EDO resolubles es redueix a 7 o 8 tipus, i l'aplicació directa d'un mètode numèric de resolució té moltes limitacions (no permet tractar fàcilment famílies de paràmetres, la integració per a temps llargs està afectada per molts errors, el sistema considerat és caòtic, etc.). La teoria qualitativa d'EDO permet conèixer les propietats més rellevants d'un sistema (estabilitat, comportament asimptòtic, etc.) sense haver de conèixer explícitament les solucions, i a la vegada produeix mètodes constructius que permeten aproximar solucions concretes.

L'objectiu d'aquesta assignatura consisteix a descriure els mètodes -analítics, geomètrics, topològics i numèrics- que s'utilitzen en l'estudi de les propietats locals i globals tant de les solucions d'equacions diferencials (sistemes dinàmics continus) com de les iteracions successives d'aplicacions (sistemes dinàmics discrets). Pel tipus de problemes que estudia, aquesta assignatura està relacionada amb diverses matèries de ciència no lineal, com l'astrodinàmica, la mecànica celeste, la neurociència computacional, etc

- Estudiar les bifurcacions més elementals a través de models matemàtics d'activitat neuronal.
- Aplicar la teoria qualitativa al pla (Poincaré-Bendixson...) a problemes de dinàmica de poblacions.
- Treballar el concepte de caos i relacionar-lo amb altres fenòmens presents als sistemes dinàmics (tangències homoclíniques, autosimilaritat, dimensions fraccionàries).
- Estimular, mitjançant els treballs, la recerca de bibliografia especialitzada, essencialment escrita en anglès.
- Exposar en públic tant exercicis en el període lectiu ordinari com els treballs de curs.
- Implementació d'algorismes d'experimentació i simulació dels diferents models que els seran presentats.

4.- Continguts

1. Equacions diferencials ordinàries i sistemes dinàmics

Flux associat a un camp vectorial sobre R^n o una varietat. Sistemes dinàmics. Funcions de Liapunov. Teorema de Poincaré-Bendixson sobre el pla i l'esfera. Exemples en dinàmica de poblacions.

2. Aplicació de Poincaré i sistemes dinàmics discrets.

Sistemes lineals $x' = A(t)x$, fórmula de Liouville, teoria de Floquet. Estructura local dels elements hiperbòlics. Estabilitat estructural de sistemes lineals hiperbòlics $x' = Ax$ en R^n , i automorfismes lineals hiperbòlics $x \rightarrow Lx$ en R^n . Teoremes de Hartman. Varietats invariants d'elements hiperbòlics. Introducció al teorema de la varietat central.

3. Teoria de pertorbacions.

Desenvolupaments en sèrie de potències, mètode de Lindstedt-Poincaré. Pertorbacions d'òrbites homoclíniques planes: mètode de Melnikov. Teoria de mitjanes, introducció als teoremes del twist, de Kolmogorov-Arnold-Moser i de Nekhoroshev.

4. Formes normals i teoria de bifurcacions.

Reducció formal a forma normal lineal: teoremes de Poincaré i Poincaré-Dulac. Convergència: dominis de Poincaré i Siegel. Cas de sistemes hamiltonians. Bifurcacions locals generals: sella-node, transcítica, forca, Hopf. Exemples en models de l'activitat neuronal.

5. Sistemes discrets unidimensionals.

Homeomorfismes i difeomorfismes del cercle, nombre de rotació. Teorema de Denjoy. Propietats genèriques. Estabilitat. Aplicació: EDO sobre el tor. Aplicacions unidimensionals de l'interval: aplicació logística, teorema de Sarkovskii.

6. Conjunts hiperbòlics i fenòmens caòtics.

El shift de Bernoulli, la ferradura d'Smale. Sistemes amb dinàmica hiperbòlica caòtica. Teorema del punt homoclínic d'Smale. No integrabilitat de difeomorfismes amb punts homoclínics transversals. Fenomen de Newhouse. Transicions al caos.

7. Dinàmica complexa.

Fractals, dimensió fraccionària i autosimilaritat.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Conèixer els conceptes bàsics de sistemes dinàmics i, en particular, de teoria qualitativa d'equacions diferencials ordinàries.
- Reforçar la formació i la interpretació de models i detectar-ne els problemes analítics subjacents.
- Millorar la recerca de bibliografia especialitzada, essencialment escrita en anglès.
- Exercitar-se en l'ús de programari específic d'equacions diferencials i sistemes dinàmics. En particular, els programes XPP (Bard Ermentrout) i Dynamics Solver (Juan M. Aguirregabiria).
- Millorar l'exposició en públic.

Capacitats prèvies necessàries

- Habilitat per al càlcul numèric d'equacions diferencials (desenvolupada a l'assignatura de Mètodes Numèrics III).
- Utilització de programari de càlcul simbòlic.
- Coneixement de les equacions diferencials lineals (desenvolupat a Equacions Diferencials I).
- Curiositat per les matèries pluridisciplinàries.

6.- Metodologia

El fil conductor de les sessions presencials consta d'una llista de problemes que creen la necessitat de conèixer els conceptes teòrics. El professor desenvolupa a classe els problemes que susciten les definicions bàsiques i assigna individualment als estudiants la resta de problemes. Aquests disposen d'una o dues setmanes per resoldre'ls (amb consultes al professor quan calgui). S'entreguen per escrit i es presenten a classe.

En la part de treballs, es proporciona una llista de 24 treballs, que els estudiants han de triar. De cada treball es facilita un resum dels objectius que es persegueixen i una bibliografia que cobreix tot el treball. El desenvolupament d'alguns treballs pot dependre també dels interessos de l'estudiant, cas en el qual es fa un seguiment de la nova bibliografia entre l'alumne i el professor.

- **Sessions de teoria:** La metodologia és comuna a teoria i problemes. A les classes de teoria es fa més èmfasi en aspectes analítics bàsics de la teoria qualitativa d'EDO.
- **Sessions de problemes:** La metodologia és comuna a teoria i problemes. A les classes de problemes es fa més èmfasi en models matemàtics que presenten els comportaments dinàmics d'interès en el curs.
- **Pràctiques:** Es fan 2 o 3 sessions pràctiques a l'aula d'informàtica per donar a conèixer programari útil per a l'estudi i la representació d'equacions diferencials i les seves bifurcacions. Les classes consisteixen en el desenvolupament d'alguns exemples. En l'execució dels treballs de curs i problemes assignats, els estudiants han de potenciar les habilitats en l'ús d'aquest programari, consultant el professor sempre que sigui necessari.

7.- Avaluació

Els treballs de curs suposen un 40 % de la nota de l'assignatura. Es plantegen durant la tercera setmana del curs i s'entreguen per escrit dues setmanes abans d'acabar-lo. Es pacta amb els estudiants una sessió d'exposició de treballs, on cadascú disposa d'uns 20 minuts. Els professors valoren com s'han superat les dificultats del treball, la profunditat amb què s'han tractat i la claredat de l'exposició.

Es fa una prova escrita a final de curs, que suposa un 30 % de la nota final.

El 30 % restant s'avalua a partir de les entregues i exposicions de problemes realitzades durant el curs.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Devaney, R.L.: *A First Course In Chaotic Dynamical Systems*..Perseus Publishing, 1992.
- Devaney, R.L.; Blanchard, P.: *Differential Equations*..2a ed..Brooks/Cole, 2002.
- Nusse, H.E.: *Dynamics: numerical explorations*.2a ed..Springer-Verlag, 1998.
- Strogatz, S.H.: *Nonlinear dynamics and chaos (with applications to physics, biology, chemistry a*..Perseus Publishing, 1994.
- Guckenheimer, J.; Holmes, J.: *Nonlinear oscillations, dynamical systems, and bifurcations*..Springer-Verlag, 1983.

Referències complementàries:

- Robinson, C.: *Dinamical systems: stability, symbolic dynamics and chaos*.2a ed..CRC Press, 1999.
- Katok, A.: *Introduction to the modern theory of dynamical systems*..Cambridge Univ. Press, 1995.
- Chicone, C.: *Ordinary differential equations with applications*..Springer-Verlag, 1999.
- Dayan, P.: *Theoretical Neuroscience. Computational and mathematical modeling of neural syst*..MIT Press, 2001.
- Sparrow, C.: *The Lorenz equations : bifurcations, chaos, and strange attractors*..Springer-Verlag, 1982.

Enllaços:

- <http://www-ma1.upc.es/~tqedos>

INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE ENGINYERIA

1.- Identificació

Codi: 17515

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor coordinador: Miguel-C. Muñoz Lecanda

Altres professors: Josep Fàbrega Canudas, Carles Padró Laimon

Idioma: Castellano, catalán

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	5	65
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		
Total		182

3.- Objectius

Introduir conceptes matemàtics propis de l'enginyeria de telecomunicació a fi que puguin ser utilitzats directament en les assignatures d'orientació tecnològica. Tots aquests conceptes seran ampliat en altres assignatures posteriors de la llicenciatura.

4.- Continguts

1. EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES (EDO)

A. Introducció

Introducció i exemples. Equació lineal. Problemes de valor inicial. Teorema d'existència i unicitat de solucions. EDO d'ordre superior. Aplicacions.

B. Equacions lineals

Equacions i sistemes lineals amb coeficients constants. Cas homogeni: matriu fonamental de solucions.

Cas complet: càlcul de solucions particulars. Variació de constants. Aplicacions.

C. Transformada de Laplace

Definició i propietats. Transformada inversa. Aplicació a la resolució d'EDO. Producte de convolució

2. ANÀLISI DE FOURIER

A. Espais de Hilbert i sèries de Fourier

Espais de Hilbert. Sèries de Fourier. Desigualtat de Bessel. Teorema de Parseval. Sèries de Fourier trigonomètriques i exponencials. Teoremes de convergència. Derivació i integració.

Fenomen de Gibbs.

B. Transformació de Fourier

Definició i propietats. Fórmula d'inversió. Teorema de convolució. Teorema de Parseval. Delta de Dirac. Fórmula de Poisson. Transformació de Fourier bidimensional.

C. Transformació de Fourier discreta

Definició i propietats. Convolució discreta. Teorema de mostreig. Algoritme de la FFT

3. PROCESSOS ESTOCÀSTICS

A. Introducció als processos estocàstics

Definició i exemples. Funcions de distribució i de densitat. Funcions valor mitjà, d'autocorrelació i d'autocovariància. Processos estacionaris.

B. Exemples de processos estocàstics

El procés de Poisson. Senyal telegràfic aleatori. Senyal binari aleatori. Processos de Markov.

Passejades aleatòries i moviment brownià. Processos gaussians.

C. Processos estacionaris

Integrals estocàstiques. Valors mitjans temporals. Ergodicitat en valor mitjà i en autocorrelació.

Funció d'autocorrelació. Espectre de potència.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Braun, M.: *Differential Equations and Their Applications*, 4a ed..Springer Verlag, 1993.
- Boyce, W.E.; DiPrima, R.C.: *Ecuaciones diferenciales y problemas con valores en la frontera*, 4a ed..Limusa, 1998.
- Neff, H.P.: *Continuous and discrete linear systems*...Harper & Row, 1991.
- Grimmett, G.R.; Stirzaker, D.R.: *Probability and Random Processes*..Oxford Univ. Press, 1992.
- Leon-Garcia, A.: *Probability and Random Processes for Electrical Engineeri*..Addison Wesley, 1993.

Referències complementàries:

- Fàbrega, J.: *Anàlisi de Fourier. Apuntes*...CP

6. PROGRAMES D'ASSIGNATURES ESPECÍFIQUES DE LLIURE ELECCIÓ DE L'FME

1r QUADRIMESTRE

GO TARDOR

Codi: 50905

Tipologia: presencial

Càrrega docent: 2 crèdits (pràctics)

Període d'impartició: primer quadrimestre

Places per a estudiants del mateix centre: 15

Places per a estudiants d'altres centres: 25

Professor coordinador: Pau Bofill Soliguer (pau@ac.upc.es)

Altres professors: Toni Juan Hormigo

Departament: 701 Arquitectura de Computadors

Centre docent: Facultat de Matemàtiques i Estadística

Objectius de l'assignatura:

Les assignatures "Go Tardor" i "Go Primavera" són equivalents i es poden cursar en qualsevol ordre. En cada una d'elles coexisteixen 2 nivells: nivell 1 per als que la cursen per primera vegada, i nivell 2 per als que ja l'han cursat un cop o tenen coneixements previs. També s'admet un nivell 3 per a jugadors amb categoria estable que vulguin fer de monitors dels estudiants de nivell 1 i 2.

Objectius nivell 1: Regles de joc i final de partida (taulers 9x9 i 13x13).

Objectius nivell 2: Tàctica i estratègia als taulers (13x13 i 19x19). Assolir una categoria estable.

Objectius nivell 3: Aprendre a ensenyar Go fent de monitors.

Programa de l'assignatura:

El Go és un joc de tauler, molt popular a l'Orient, on no intervé l'atzar. En comparació amb els escacs, les regles del Go són extraordinàriament simples, però reconèixer el final de la partida demana una certa experiència. Les regles del Go s'aprenen en pocs minuts però dominar el joc requereix tota una vida de pràctica. Avui dia, el millor programa d'ordinador per jugar a Go té el nivell d'un jugador amateur.

Idioma de treball: català

Metodologia:

Aprendre jugant. Es comença a jugar partides des del primer dia, i es van introduint les regles a mesura que fan falta. Es promou jugar amb molts contrincants diferents i enfrontar jugadors de nivell 1 i nivell 2. Eventualment es fan activitats com ara tornejos, jocs, go a Internet, vídeos i conferències sobre temes relacionats. Amb els participants de nivell 3 es faran debats com ensenyar el joc.

Sistema d'avaluació:

Avaluació ponderada en funció de l'assistència a classe, el nombre de partides jugades, la participació a tornejos, la promoció del go, l'estudi de llibres i la realització de treballs de recerca bibliogràfica sobre el joc (història, el món del go professional, go i matemàtiques, go per ordinador, etc.).

Coneixements previs recomanats:

Per al nivell 1, cap. Per al nivell 2 es demana el nivell 1. Per al nivell 3 es demana una categoria de 10kyu o superior.

Observacions:

Web: <http://studies.ac.upc.es/ALE/GO/>

Material docent:

Material de joc (per al nivell 1 es recomana i per al nivell 2 es requereix disposar d'un tauler).

Bibliografia recomanada:

Nivell 1:

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 1*, Ski Good

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 1*, The Ishi Press

Nivell 2:

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 2*, Ski Good

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 3*, Ski Good

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 4*, Ski Good

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 2*, The Ishi Press

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 3*, The Ishi Press

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 4*, The Ishi Press

Bibliografia complementària:

BOZULICH, *Handicap Go*, The Ishi Press

IKURO ISHIGURE, *In the beginning*, The Ishi Press

DAVIS, *Life and death*, The Ishi Press

DAVIS, *TESUJI*, The Ishi Press

DAVIS & OGAWA, *The endgame*, The Ishi Press

DAVIS, *38 basic joseki*, The Ishi Press

DAVIS & ISHIDA, *Attack and defense*, The Ishi Press

Els llibres i material de Go es poden adquirir en una botiga especialitzada, com ara Gigamesh (<http://www.gigamesh.com>).

HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

1.- Identificació

Codi: 50003

Crèdits: 7.5 (7.5 crèdits teòrics + crèdits pràctics)

Professor/a coordinador/a: Francesc X. BARCA SALOM

Altres professors: Antoni ROCA ROSELL

Idioma: CATALA

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	5	65
Problemes i/o pràctiques		
Realització d'exàmens		2
No presencials		
Seguiment de classes de teoria		
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		
Total		67

3.- Objectius

La Història de la Ciència vol contribuir a la formació integral de l'estudiant proporcionant elements de cohesió intel·lectual i possibilitant un coneixement més complet de les disciplines pròpies de les carreres científiques i tècniques.

Aquesta assignatura està formada per dos cursos monogràfics, un sobre tres problemes especials de la geometria grega i un altre sobre Albert Einstein i les seves contribucions.

4.- Continguts

HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

Els tres problemes especials de la geometria grega: l'empirisme prehel·lènic i el "miracle grec". L'aritmogeometria pitagòrica. El descobriment dels incommensurables. Les paradoxes de Zenó. La teoria de les proporcions d'Eudox. La trisecció de l'angle. La quadratura del cercle. La duplicació del cub.

Albert Einstein i les seves contribucions: Introducció a la biografia d'Einstein. Principals contribucions a la física: física estadística, teoria de la relativitat, teoria quàntica, La recepció de les contribucions d'Einstein a Catalunya i Espanya (1908-1923). La ciència en la Catalunya de les primeres dècades del segle XX. Visita d'Einstein a Barcelona, Madrid i Saragossa (febrer-març 1923). L'impacte de les idees cíviques d'Einstein: els moviments per la pau.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre el procés de creació i difusió de la ciència.
- Aprofundir en l'anàlisi de textos.
- Conèixer el context cultural i social de l'activitat científica.
- Aprendre a elaborar un treball de recerca històrica.

6.- Metodologia

Explicacions del professor. Treballs de discussió a classe. Lectura d'una monografia. Treball de recerca optatiu.

7.- Avaluació

Examen final. Recensió d'un llibre d'Einstein o sobre Einstein. Presentació optativa d'un treball monogràfic fet en equip.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Boyer, C.B.: *Historia de la matemática*..Alianza Editorial, 1986.
- Einstein, A.: *La teoría de la relativitat i altres textos*..Institut d'Estudis Catalans Eumo Pòrtic, 2000.
- EUCLID: *The Thirteen Books of Euclid's Elements*..Dover, 1956.
- Glick, T.F.: *Einstein y los españoles: ciencia y sociedad en la España de entreguerras*..Alianza, 1986.
- Heath, T.: *A History of Greek Mathematics (2 vols)*..Dover, 1981.
- Navarro Veguillas, L.: *Einstein, profeta y hereje*..Tusquets, 1990.

Referències complementàries:

- Barca, F.; Lusa, G.: *Els tres problemes especials de la geometria grega*..Edicions FME, 2000.
- *Centenari de la naixença d'Albert Einstein: jornades d'homenatge organitzades*..Institut d'Estudis Catalans, 1981.
- *Historia de la Geometría Griega. Actas del Seminario Orotava de la Historia*..Consejería de Educación, Cultura y Deportes, 199.
- Roca Rosell, A.; Sánchez Ron, J.M.: *Esteban Terradas (1883-1950). Ciencia y Técnica en la España contemporánea*..INTA/Ed. El Serbal, 1990.

Enllaços:

- <http://www.aip.org/history/einstein/index.htm>
- <http://www.einstein.caltech.edu>
- <http://www-group.dcs.st-and.ac.uk/~history>

MÚSICA I MATEMÀTIQUES

1.- Identificació

Codi: 51528

Crèdits: 6 (6 crèdits teòrics)

Professor/a coordinador/a: Xavier Gràcia Sabaté

Idioma: català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	4	52
Problemes i/o pràctiques		
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1	13
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		15
Preparació d'exàmens		
Total		80

En aquesta assignatura concorren diverses circumstàncies: és de nova creació, és una assignatura de lliure elecció, i, sobre tot, tracta d'una matèria poc estàndard, a banda de poc coneguda. Per aquests motius, tant el temari com el seu desenvolupament al llarg del curs es podrien qualificar d'experimentals, i poden variar d'acord amb les preferències dels estudiants.

3.- Objectius

Explorar les fronteres matemàtiques de la música, com ara, principalment::

- Comprendre el so dels instruments musicals a partir del seu espectre
- Conèixer el sistema temperat i molts altres sistemes d'afinació que s'han proposat al llarg de la història
- Observar la importància del concepte de simetria en la música

4.- Continguts

1. El so i la seva percepció
2. Espectres dels instruments musicals
3. El concepte de dissonància
4. Sistemes d'afinació
5. Simetries en música

5.- Capacitats

Capacitats prèvies necessàries

- Encara que una assignatura sobre Música i Matemàtiques es pot impartir a diferents nivells, aquesta ha estat pensada per a estudiants de segon cicle de matemàtiques, amb la intenció d'aprofitar una part dels coneixements adquirits pels estudiants.
- Pel que fa als coneixements matemàtics, el més important és la resolució d'equacions en derivades parcials, especialment de l'equació de les ones, i especialment amb el mètode de separació de variables. Per tant també apareixeran les sèries de Fourier. També serien convenients alguns coneixements sobre la transformada de Fourier, i sobre fraccions contínues; si és necessari, a classe se'n donaran explicacions complementàries.
- També s'espera que els estudiants tinguin alguns coneixements del llenguatge musical (notes, intervals, acords, etc). No cal haver estudiat harmonia, o contrapunt, però sí que cal estar motivat per la música!

6.- Metodologia

S'explicarà el temari de manera convencional, amb demostracions pràctiques quan sigui pertinent i realitzable.

7.- Avaluació

La nota s'obindrà per l'assistència a classe i la realització d'un treball.

Enllaços:

- <http://www-ma4.upc.edu/~xgracia/musmat/>

TALLER DE CÀLCUL SIMBÒLIC

Codi: 50966

Tipologia: presencial

Càrrega docent: 7,5 crèdits (1,5 teòric; 1,5 pràctic; 4,5 de laboratori)

Període d'impartició: primer quadrimestre

Places per a estudiants del mateix centre: 20

Places per a estudiants d'altres centres: 10

Professor coordinador: Josep M. Brunat Blay

Altres professors: Anton Montes Lozano

Departament: 726 Matemàtica Aplicada 2

Centre docent: Facultat de Matemàtiques i Estadística

Objectius de l'assignatura:

Incorporar el càlcul simbòlic (essencialment Maple), al bagatge de coneixements que l'estudiant ha de poder emprar en totes les situacions que ho requereixin. En particular, aprendre a utilitzar el càlcul simbòlic per resoldre problemes concrets, fer conjectures, automatitzar càlculs, etc.

Programa de l'assignatura:

- Naturalesa i evolució històrica del càlcul simbòlic.
- Elements del llenguatge Maple.
- Llibreries.
- Programació.
- Resoldre problemes d'àlgebra, càlcul, gràfics, grafs, codis, càlcul numèric, etc.
- Projectes.

Idioma de treball: català

Metodologia:

Essencialment treball a l'aula d'informàtica i treball personal a classe. Aprenentatge mitjançant problemes concrets i projectes.

Sistema d'avaluació:

Elaboració d'un projecte.

Coneixements previs recomanats:

Àlgebra i càlcul de nivell equivalent al primer i segon curs de carreres científiques i tècniques.

Bibliografia recomanada:

- ABELL, MARTHA, L.; BRASELTON, JAMES, P.: *The Maple V Handbook*. Academic Press, 1994.
- CHAR, BRUCE W., GEDDES, KEITH O, et al. *Maple Reference Manual*. 5 ed. WATCOM, 1988
- HECK, ANDRÉ. *Introduction to Maple* (segona edició). Springer, 1996
- KLIMA, RICHARD E. and SIGMON, NEIL and STITZINGER, ERNEST. *Applications of abstract algebra with Maple*. CRC Press, 2000
- PARLAR, MAHMUT. *Interactive operations research with Maple, Methods and models*. Birkhäuser, 2000
- ROANES M., ROANES L. E.: *Cálculos matemáticos por ordenador con Maple v. 5*. Ed. Rubiños, 1999
- ROVENSKI, VLADIMIR: *Geometry of curves and surfaces with Maple*. Birkhäuser, 2000
- WRIGHT, FRANCIS: *Computing with Maple*. Chapman & Hall. CRC Mathematics, 2002

Altres observacions:

Els projectes es poden fer individualment o en grups de dos.

TALLER DE GEOMETRIA

1.- Identificació

Codi: 50004

Crèdits: 7,5 (1,5 crèdits teòrics + 6 crèdits pràctics)

Professor/a coordinador/a: Claudi Alsina i Català

Altres professors: Jaume L. Garcia Roig, Joan Jacas Moral, Amadeu Monreal Pujades

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	1	13
Problemes i/o pràctiques	4	52
Realització d'exàmens	-	-
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1	13
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	2	26
Realització de treballs	2	26
Preparació d'exàmens	-	-
Total		130 h

3.- Objectius

La Geometria constitueix una branca de les matemàtiques d'enorme bellesa i aplicació. Aquest taller vol oferir una aproximació experimental, audiovisual i informàtica a temes creatius que permetin a l'estudiant gaudir de la seva descoberta.

Els objectius principals d'aquesta assignatura són:

- Descobrir i conèixer apartats fascinants de la Geometria clàssica (plana i espacial) a través d'activitats de taller.
- Desenvolupar el pensament visual de l'espai i estratègies originals per a resoldre problemes geomètrics.
- Adquirir versatilitat per a treballar Geometria posant en solfa recursos molt variats.:

4.- Continguts

1. DEMOSTRACIONS GEOMÈTRIQUES SENSE PARAULES

Teorema de Pitàgoras. Teorema de Ptolomeo. Fórmula d'Herón, Mitges aritmètiques i geomètriques. Desigualtat de Cauchy-Schwarz.

2. POLIGOLÀNDIA I ELS POLIOMINOS

Polígons. Classificacions alternatives. Propietats mètriques en triangles, n-minos i combinacions de n-ominos.

3. REGLE I COMPÀS

Construccions amb regla i compàs. Nombres construïbles. Quadratures. Duplicacions. Triseccions. Inscricions. Construccions mètriques.

4. ART I GEOMETRIA

Proporcions. Bellesa, Natura i Art. Nombre d'or. Successió de Fibonacci. L'Alhambra de Granada. Escher.

5. ELS SECRETS GEOMÈTRICS DE GAUDÍ

L'obrador de Gaudí. Recursos geomètrics inventats per Gaudí. Superfícies reglades en l'obra gaudiniana.

6. POLIEDRES REGULARS

Cub. Tetraedre. Octaedre. Icosaedre. Dodecaedre.

7. ELS ALTRES POLIEDRES

Classificació de poliedres. Prismes i antiprismes. Piràmide i bipiràmide. Deltaedres. Poliedres d'Arquímedes i Catalan. Poliedres estelats. Cúpules.

8. SORPRESES POLIÈDRIQUES

Els misteris de les repeticions de cares. Cubicacions impossibles. Arestes enteres en poliedres. Disseccions.

9. CÒNIQUES I QUÀDRIQUES

El·lipse. Paràbola. Hipèrbola. Traçats i llocs geomètrics. Cilindres. Cons. Hiperboloides (d'1 o 2 fulles). Paraboloides (el·líptics o hiperbòlics).

10. APARTAT INFORMÀTIC

Maple(c). Introducció. Instruccions bàsiques. Transformacions en el pla: afinitats i projeccions. Representació de corbes i superfícies. Instruccions gràfiques de Maple. Famílies de corbes del pla. Famílies de superfícies a l'espai. Inversió en el pla. Porisme de Steiner (I). Porisme de Steiner (II). Fractals en el pla. Treball en equip.

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Conèixer diferents recursos per visualitzar aspectes geomètrics i aprofitar-los per reflexionar matemàticament.
- Dominar diferents estratègies heurístiques per resoldre problemes geomètrics del pla o l'espai.
- Desenvolupar el propi pensament visual.
- Desenvolupar un treball personal de recerca seguint un procés reflexiu i creatiu.

Capacitats prèvies necessàries

- Conèixer els elements geomètrics bàsics que s'estudien en l'etapa preuniversitària.

6.- Metodologia

Aquesta assignatura es desenvoluparà seguint una metodologia basada en la participació activa continuada dels estudiants. L'ús d'una gran varietat de recursos (material de laboratori de geometria, software de representació, audiovisuals, etc.) permet fer nombroses activitats de reconeixement, muntatge, representació, mesura, etc.

- **Sessions de teoria:** Les classes teòriques seran breus explicacions sintètiques per introduir els temes a tractar.
- **Pràctiques:** Les classes pràctiques es centraran en la manipulació o construcció de material i molt especialment en la resolució de problemes en equip, comunicació, i discussió de resultats i tractament gràfic de temes geomètrics usant ordinadors. Unes pràctiques es faran a aula normal i les altres a l'aula d'informàtica. A les sessions no presencials els estudiants revisen el que s'ha treballat, cerquen informacions complementàries a Internet o resolen problemes pel seu compte.

7.- Avaluació

Un aprenentatge actiu no pot tenir un final estàtic. L'estudiant desenvoluparà un treball personal de recerca sobre un tema geomètric prèviament tutoritzat. L'avaluació d'aquest treball junt amb l'avaluació continuada de les activitats realitzades donarà lloc a la nota final.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Alsina, C.; García, J.L.; Jacas, J.: *Temas clau de geometria...*Pub. UPC, 1992.
- Coxeter, H.S.M.: *Fundamentos de geometría...*Limusa-Wiley, 1971.
- Guzmán, M. de: *La experiencia de descubrir en Geometría (llibre i CD)*..Nívola, 2002.
- Guillén, G.: *El mundo de los poliedros*..Síntesis, 1990.
- Senechal, M.; Fleck, G.: *Shaping space. A polyhedral approach*..Birkhäuser, 1988.

Referències complementàries:

- Alsina, C.: *Geometría Cotidiana. Placeres y sorpresas del Diseño*..Rubes, 2005.
- Borrás, E., et al.: *Ritmos, Matemáticas e imágenes*..Nívola, 2002.
- Martín, G.E.: *Polyominoes. A guide to puzzle and problems in tiling*..MAA, 1991.
- Pedoe, D.: *La Geometría en el Arte*..Gustavo Gili, 1982.
- Wolfram, S.: *Mathematica, a system for doing Mathematics by computers*..Addison-Wesley, 1991.

Enllaços:

- <http://www.upc.edu/ea-smi/personal/claudi/index.html>
- <http://www.upc.es/ea-smi/personal/claudi/web3d/index.htm>

2n QUADRIMESTRE

FILOSOFIA I FONAMENT DE LES MATEMÀTIQUES

1.- Identificació

Codi: 51443

Crèdits: 5 (5 crèdits teòrics + crèdits pràctics)

Professor/a coordinador/a: Raimon Elgueta

Idioma: Català

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	5	50(*)
Problemes i/o pràctiques		
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	1	10(*)
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques		
Realització de treballs		30
Preparació d'exàmens		
Total		90

(*) Només 10 setmanes lectives.

3.- Objectius

La reflexió entorn a la posició de les matemàtiques en el conjunt del coneixement humà planteja nombroses qüestions sobre els seus mètodes, els seus continguts i el seu significat. Algunes d'elles resulten ben naturals. Per exemple, quin és l'objecte d'estudi de les matemàtiques? Com adquirim el coneixement d'aquests objectes si no són tangibles? Què fa dels resultats matemàtics afirmacions indiscutibles i eternes en comparació amb les teories científiques? Fins a quin punt els principis matemàtics són objectius i independents de la ment, del llenguatge i de l'estructura social? Com s'explica, per exemple, l'extensíssima aplicabilitat de les matemàtiques a les ciències? És bivalent la veritat matemàtica, en el sentit que qualsevol enunciat és decididament cert o decididament fals al marge de l'existència de cap demostració? En fi, en què es fonamenta l'edifici matemàtic? Algunes d'aquestes qüestions, naturalment, no es limiten només a les matemàtiques. Per exemple, pràcticament des dels inicis de la història un dels principals problemes filosòfics ha estat determinar a què fa referència el llenguatge corrent, i els filòsofs sempre s'han preguntat si la veritat és independent o no de la ment humana. Per altra banda, certs corrents filosòfics han defensat la prudència amb què convé portar conclusions referents a les matemàtiques a l'àmbit més general del coneixement humà i viceversa, concedint a les matemàtiques una posició clarament diferent de la resta de ciències.

L'objectiu d'aquesta assignatura és precisament abordar aquestes i d'altres qüestions, totes elles situades a cavall entre la pràctica matemàtica i la reflexió filosòfica. Per tal d'abordar-les d'una forma convincent, però, cal examinar les matemàtiques, raó per la qual el curs inclou la presentació d'algunes parts elementals d'aquesta disciplina i la consegüent reflexió crítica dels diferents posicionaments filosòfics. D'acord amb això, els objectius concrets poden resumir-se en tres::

- proporcionar a l'estudiant una nova visió sobre les matemàtiques, com a disciplina independent i com a part de l'escomesa intel·lectual del ser humà,
- ampliar-ne la formació humanística sense abandonar el context matemàtic, tot ressegint diverses concepcions sobre les matemàtiques de diferents filòsofs i matemàtics al llarg de la història, i
- estimular la reflexió, la visió crítica i la capacitat d'articular un discurs i exposar-lo de forma coherent, no solament dintre del context matemàtic sinó també fora d'aquest context.

4.- Continguts

1. PART I: PERSPECTIVA

Relació entre filosofia i matemàtiques. La necessitat o el rebuig de la filosofia. La posició de les matemàtiques dintre de les ciències. Formulació de les principals qüestions filosòfiques referents a les matemàtiques. Breu esquema dels diferents posicionaments filosòfics entorn a les qüestions plantejades.

2. PART II: HISTÒRIA

Les matemàtiques en la concepció pitagòrica del món. L'idealisme platònic i l'existència dels objectes matemàtics. L'oposició d'Aristòtil i el seu abstraccionisme. Galileu i la visió matemàtica de la naturalesa. El racionalisme cartesià. Leibniz i la seva concepció de les matemàtiques. La crítica de Berkeley al càlcul infinitesimal. Les matemàtiques i el coneixement sintètic a priori de Kant. La proposta metodològica de Bolzano. L'empirisme de Hume i J.S. Mill. La fonamentació lògica de les matemàtiques de Dedekind, Frege i Russell. El programa formalista de Hilbert. La crítica de Poincaré. El constructivisme dintre de les matemàtiques: Kronecker i Brouwer.

3. PART III: ESCENARI ACTUAL

Examen d'algunes nocions bàsiques: els conceptes de número, espai, conjunt, funció, algorisme i estructura. Panoràmica actual dels tres corrents fundacionistes. Bourbaki i l'estructuralisme en matemàtiques. El funcionalisme formal de Mac Lane. La concepció de les matemàtiques com a fenomen socio-cultural: Wilder, Kitcher i Lakatos. Conclusions: què és la matemàtica?

5.- Capacitats

Capacitats que es pretén adquirir

- Comprendre la relació entre filosofia i matemàtiques.
- Conèixer els principals problemes sobre la naturalesa i fonamentació de les matemàtiques.
- Discernir quin és el paper d'aquesta disciplina en el conjunt del coneixement humà.
- Conèixer els principals posicionaments filosòfics, tant clàssics com contemporanis, en relació a les matemàtiques.
- Entendre els orígens de la investigació de finals del s. XIX i principis del XX sobre la seva fonamentació.
- Comprendre l'estructura lògica de les matemàtiques i el mètode axiomàtic, i adquirir la noció de teoria matemàtica.
- Distingir una certa unitat entre la gran diversitat i complexitat de les matemàtiques.
- Valorar el paper de nocions bàsiques, com ara les de conjunt, morfisme, espai, estructura, etc.

Capacitats prèvies necessàries

- Els dos primers anys dels estudis de matemàtiques.

6.- Metodologia

No hi ha cap distinció entre sessions de teoria i sessions de problemes o pràctiques. Totes les classes s'ajusten al model següent. El professor presenta els continguts de l'assignatura seguint un esquema detallat per a cada tema, que és a disposició de l'estudiant. Per fer-ho, s'ajuda d'una selecció de textos de diversos autors, la lectura dels quals té lloc durant la mateixa sessió. L'objectiu d'aquestes lectures no és solament facilitar la discussió dels continguts del curs a classe, sinó també contrastar la presentació oral dels temes amb la presentació escrita que n'ofereixen els llibres. Eventualment, durant el curs i en hores lectives, es poden realitzar sessions de tutoria per a un control personalitzat del seguiment del curs per part dels estudiants, sense cap propòsit avaluador.

7.- Avaluació

La nota final del curs s'obté a partir de l'avaluació ponderada de tres components: un treball, que consisteix en la recensió d'un text, s'entrega per escrit i s'exposa a final de curs; l'entrega de dos exercicis durant el curs, que consisteixen en una explicació breu i per escrit d'un tema proposat pel professor, i la participació a classe. D'aquesta manera es pretén avaluar no solament l'adquisició de coneixement sinó també el domini oral i escrit del llenguatge per part de l'estudiant.

8.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Benacerraf, P.; Putnam, H. (eds.): *Philosophy of mathematics*. 2a ed.. Cambridge University Press, 1983.
- Russell, B.: *A history of western philosophy*. George Allen & Unwin, 1945.
- Shapiro, S.: *Thinking about mathematics*. Oxford University Press, 2000.
- Tiles, M.: *Mathematics and the image reason*. Routledge, 1991.
- Wang, H.: *From mathematics to philosophy*. Routledge, 1974.

Referències complementàries:

- Davis, P.J.; Hersh, R.: *The mathematical experience*. Birkhauser, 1981.
- Ewald, W. (ed.): *From Kant to Hilbert. A source book in the foundations of mathematics*. Clarendon Press, 1996.
- Grattan-Guinness, I.: *The search for mathematical roots 1870-1940*. Princeton University Press, 2000.
- Mac Lane, S.: *Mathematics: Form and function*. Springer-Verlag, 1986.
- Schirn, M. (ed.): *The philosophy of mathematics today*. Clarendon Press, 1998.

Enllaços:

- plato.stanford.edu
- www.philosophypages.com
- sakharov.net/foundation.html

GO PRIMAVERA

Codi: 50529

Tipologia: presencial

Càrrega docent: 2 crèdits (pràctics)

Període d'impartició: primer quadrimestre

Places per a estudiants del mateix centre: 15

Places per a estudiants d'altres centres: 25

Professor coordinador: Pau Bofill Soliguer (pau@ac.upc.es)

Altres professors: Toni Juan Hormigo

Departament: 701 Arquitectura de Computadors

Centre docent: Facultat de Matemàtiques i Estadística

Objectius de l'assignatura:

Les assignatures "Go Tardor" i "Go Primavera" són equivalents i es poden cursar en qualsevol ordre. En cada una d'elles coexisteixen 2 nivells: nivell 1 per als que la cursen per primera vegada, i nivell 2 per als que ja l'han cursat un cop o tenen coneixements previs. També s'admet un nivell 3 per a jugadors amb categoria estable que vulguin fer de monitors dels estudiants de nivell 1 i 2.

Objectius nivell 1: Regles de joc i final de partida (taulers 9x9 i 13x13).

Objectius nivell 2: Tàctica i estratègia als taulers (13x13 i 19x19). Assolir una categoria estable.

Objectius nivell 3: Aprendre a ensenyar Go fent de monitors.

Programa de l'assignatura:

El Go és un joc de tauler, molt popular a l'Orient, on no intervé l'atzar. En comparació amb els escacs, les regles del Go són extraordinàriament simples, però reconèixer el final de la partida demana una certa experiència. Les regles del Go s'aprenen en pocs minuts però dominar el joc requereix tota una vida de pràctica. Avui dia, el millor programa d'ordinador per jugar a Go té el nivell d'un jugador amateur.

Idioma de treball: català

Metodologia:

Aprendre jugant. Es comença a jugar partides des del primer dia, i es van introduint les regles a mesura que fan falta. Es promou jugar amb molts contrincants diferents i enfrontar jugadors de nivell 1 i nivell 2. Eventualment es fan activitats com ara tornejos, jocs, go a Internet, vídeos i conferències sobre temes relacionats. Amb els participants de nivell 3 es faran debats com ensenyar el joc.

Sistema d'avaluació:

Avaluació ponderada en funció de l'assistència a classe, el nombre de partides jugades, la participació a tornejos, la promoció del go, l'estudi de llibres i la realització de treballs de recerca bibliogràfica sobre el joc (història, el món del go professional, go i matemàtiques, go per ordinador, etc.).

Coneixements previs recomanats:

Per al nivell 1, cap. Per al nivell 2 es demana el nivell 1. Per al nivell 3 es demana una categoria de 10kyu o superior.

Observacions:

Web: <http://studies.ac.upc.es/ALE/GO/>

Material docent:

Material de joc (per al nivell 1 es recomana i per al nivell 2 es requereix disposar d'un tauler).

Bibliografia recomanada:

Nivell 1:

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 1*, Ski Good

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 1*, The Ishi Press

Nivell 2:

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 2*, Ski Good

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 3*, Ski Good

JEONG SOO-HYUN, *Learn to play go, Vol. 4*, Ski Good

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 2*, The Ishi Press

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 3*, The Ishi Press

KANO YOSHINORI, *Graded go problems for beginners 4*, The Ishi Press

Bibliografia complementària:

BOZULICH, *Handicap Go*, The Ishi Press

IKURO ISHIGURE, *In the beginning*, The Ishi Press

DAVIS, *Life and death*, The Ishi Press

DAVIS, *TESUJI*, The Ishi Press

DAVIS & OGAWA, *The endgame*, The Ishi Press

DAVIS, *38 basic joseki*, The Ishi Press

DAVIS & ISHIDA, *Attack and defense*, The Ishi Press

Els llibres i material de Go es poden adquirir en una botiga especialitzada, com ara Gigamesh (<http://www.gigamesh.com>).

INTRODUCCIÓ AL MÓN DEL TREBALL

Codi: 51412

Tipologia: presencial

Càrrega docent: 1,5 crèdit (teòric)

Període d'impartició: segon quadrimestre

Places per a estudiants del mateix centre: 20

Places per a estudiants d'altres centres: 10

Professora coordinadora: Margarida Mitjana Riera (margarida.mitjana@fme.upc.es)

Altres professors: Àngels Serrat (angels.serrat@upc.es), Anna Rossell (anna.rosell@upc.es), Juli Boned (juli.boned@upc.es)

Centre docent: Facultat de Matemàtiques i Estadística

Ens UPC: Associació d'Amics de la UPC

Objectius de l'assignatura:

Preparar els futurs titulats de la UPC per a la seva inserció laboral, facilitant la informació i les eines necessàries per saber desenvolupar el seu futur professional.

Programa de l'assignatura:

1. Mercat de treball actual. Perfils que cerquen les empreses
2. Sortides professionals de la pròpia titulació.
3. Elaboració del pla personal professional.
4. El procés de recerca de feina: Planificació i estratègia. Recursos per a la recerca.
5. Eines de presentació: El currículum vitae i les cartes de presentació
6. L'entrevista de feina.
7. La valoració de potencial personals i professionals: Proves psicotècniques i dinàmiques grupals.
8. Normativa laboral aplicable. I polítiques de conciliació de la vida personal i professional.

Idioma de treball: català

Metodologia:

Molt pràctica. Es tracta de que els alumnes posin en pràctica les habilitats necessàries en un procés de selecció a través de múltiples simulacions i exercicis pràctics.

Hí ha suport teòric a través d'apunts elaborats per l'OOIL.

Els alumnes han de redactar un treball personal. Com a suport de comunicació entre alumnes i professors s'utilitzarà alguns tipus d'eina virtual a l'abast de tothom (intranet pròpia de l'escola, llista de distribució, fòrum,...).

Sistema d'avaluació:

A partir de:

Assistència i participació a classe.

Treballs personals demanats.

Bibliografia recomanada:

HIRSH, W.; JACKSON, C.: *Aprenda a planificar su carrera profesional en una semana*. Ed. Gestión, 2000.

Mc DONALD; TURNER: *Aprenda a comunicarse con éxito en una semana*. Ed. Gestión, 2000.

MARCUS y STEPHANIE HURT: *Guía para preparar un curriculum internacional*. Ed. Gestión, 2000.

JAMES; JUDI: *El lenguaje corporal en el trabajo: un gesto vale más que mil palabras*. Ed. Díaz de Santos, 2002.

PUCHOL, L. *Reorientación de carreras profesionales*. ESIC. Pozuelo de Alarcón, 1994.

Altres observacions:

Aquesta assignatura s'impartirà de manera intensiva.

Altres referències i materials (vídeos, apunts, software, etc...):

Apunts de classe, fotocòpies, vídeo de simulació, càmera de vídeo, transparències/presentació Power Point, internet.

**7. PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA
ESPECÍFICA DE LA DOBLE TITULACIÓ:
ENGINYERIA DE TELECOMUNICACIÓ +
LLINCENCIATURA DE MATEMÀTIQUES**

1r QUADRIMESTRE - 2n CURS

INTRODUCCIÓ A LES MATEMÀTIQUES DE ENGINYERIA

1.- Identificació

Codi: 17515

Crèdits: 7.5 (4.5 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics)

Professor/a coordinador/a: Miguel-C. Muñoz Lecanda

Altres professors: Josep Fàbrega Canudas, Carles Padró Laimon

Idioma: Castellano, catalán

2.- Volum de Treball

	Hores setmanals	Hores totals
Presencials		
Teòriques	3	39
Problemes i/o pràctiques	2	26
Realització d'exàmens		
No presencials		
Seguiment de classes de teoria	4	52
Seguiment de classes de problemes i/o pràctiques	5	65
Realització de treballs		
Preparació d'exàmens		
Total		182

3.- Objectius

Introduir conceptes matemàtics propis de l'enginyeria de telecomunicació a fi que puguin ser utilitzats directament en les assignatures d'orientació tecnològica. Tots aquests conceptes seran ampliat en altres assignatures posteriors de la llicenciatura.

4.- Continguts

1. EQUACIONS DIFERENCIALS ORDINÀRIES (EDO)

A. Introducció

Introducció i exemples. Equació lineal. Problemes de valor inicial. Teorema d'existència i unicitat

de solucions. EDO d'ordre superior. Aplicacions.

B. Equacions lineals

Equacions i sistemes lineals amb coeficients constants. Cas homogeni: matriu fonamental de solucions.

Cas complet: càlcul de solucions particulars. Variació de constants. Aplicacions.

C. Transformada de Laplace

Definició i propietats. Transformada inversa. Aplicació a la resolució d'EDO. Producte de convolució

2. ANÀLISI DE FOURIER

A. Espais de Hilbert i sèries de Fourier

Espais de Hilbert. Sèries de Fourier. Desigualtat de Bessel. Teorema de Parseval. Sèries de Fourier trigonomètriques i exponencials. Teoremes de convergència. Derivació i integració. Fenomen de Gibbs.

B. Transformació de Fourier

Definició i propietats. Fórmula d'inversió. Teorema de convolució. Teorema de Parseval. Delta de Dirac. Fórmula de Poisson. Transformació de Fourier bidimensional.

C. Transformació de Fourier discreta

Definició i propietats. Convolució discreta. Teorema de mostreig. Algoritme de la FFT

3. PROCESSOS ESTOCÀSTICS

A. Introducció als processos estocàstics

Definició i exemples. Funcions de distribució i de densitat. Funcions valor mitjà, d'autocorrelació i

d'autocovariància. Processos estacionaris.

B. Exemples de processos estocàstics

El procés de Poisson. Senyal telegràfic aleatori. Senyal binari aleatori. Processos de Markov.

Passejades aleatòries i moviment brownià. Processos gaussians.

C. Processos estacionaris

Integrals estocàstiques. Valors mitjans temporals. Ergodicitat en valor mitjà i en autocorrelació.

Funció d'autocorrelació. Espectre de potència.

5.- Bibliografia

Referències bàsiques:

- Boyce, W.E.; DiPrima, R.C.: *Ecuaciones diferenciales y problemas con valores en la frontera*, 4a ed..Limusa, 1998.
- Braun, M.: *Differential Equations and Their Applications*, 4a ed..Springer Verlag, 1993.
- Grimmett, G.R.; Stirzaker, D.R.: *Probability and Random Processes*..Oxford Univ. Press, 1992.
- Leon-Garcia, A.: *Probability and Random Processes for Electrical Engineeri*..Addison Wesley, 1993.
- Neff, H.P.: *Continuous and discrete linear systems*...Harper & Row, 1991.

Referències complementàries:

- Fàbrega, J.: *Anàlisi de Fourier. Apuntes*...CPET, .

8. REGLAMENT DEL PROJECTE TECNOLÒGIC

PROJECTE TECNOLÒGIC

1. Definició i característiques

L'FME organitza i dóna suport a la obtenció de crèdits de lliure elecció corresponents al segon cicle de la Llicenciatura de Matemàtiques en la forma normalitzada que anomena **Projecte Tecnològic**. Aquest procediment s'inclou dins de la modalitat administrativa anomenada: **reconeixement de crèdits de lliure elecció per treballs dirigits**.

El Projecte ha de ser un treball de les característiques d'un projecte professional propi de la titulació en què es necessiti algun component matemàtic significatiu. En conseqüència, ha de posar de manifest que l'estudiant ha assolit els objectius de la carrera i els sap aplicar adequadament. La presència de temes aliens a la titulació que exigeixen un esforç d'estudi i d'especialització per part de l'estudiant ha de ser un altre dels seus components.

El Projecte ha de concloure amb l'elaboració d'una memòria que ha de ser presentada com un producte d'una empresa de serveis a la qual calguin les tècniques pròpies de la titulació i amb una exposició pública davant d'un tribunal.

El contingut hauria d'implicar una dedicació aproximada de 300 hores (però en cap cas inferior a 150 hores) per part de l'estudiant.

En la memòria ha de constar una valoració del temps i del cost que ha representat l'elaboració del Projecte.

2. Direcció

Tot Projecte ha de tenir un Director, que ha de ser:

- Un professor de la UPC amb un mínim de 3 anys d'experiència professional o docent-investigadora, si el Projecte es fa a la UPC.
- La persona responsable del treball, si aquest es realitza fora de la UPC. En aquest cas, el Cap d'Estudis de la titulació nomenarà un Ponent que haurà de ser un professor de la UPC que compleixi el que s'indica en el paràgraf anterior.

La dedicació d'un professor a la direcció d'un Projecte es considera com a càrrega docent d'acord amb la normativa vigent de la UPC.

3. Proposta dels projectes

Les propostes de Projectes poden provenir tant dels professors, com dels estudiants o d'altres persones interessades, els quals les han de presentar seguint el model de l'Annex 1.

Les propostes de Projectes han de ser acceptades pel Cap d'Estudis, el qual vetlla perquè n'hi hagi un nombre suficient, segons els estudiants que estiguin en condicions de realitzar-lo.

La relació de les propostes de Projectes han d'estar a disposició dels estudiants perquè puguin escollir el que més els interessi.

4. Projectes col·lectius

Per cada Projecte s'estableix un nombre màxim de dos d'estudiants. Excepcionalment es pot ampliar aquest nombre, amb l'aprovació explícita del Cap d'Estudis de la titulació i amb la proposta prèvia del director del Projecte.

5. Projectes que són fruit d'estades a l'exterior i de convenis

Els treballs fruit de beques, d'estades a l'exterior o de convenis amb empreses o institucions es poden acceptar com a Projectes sempre que s'ajustin a les condicions exposades a l'apartat 1 i que tinguin l'aprovació del Cap d'Estudis de la titulació.

La Facultat oferirà a les empreses o institucions interessades la possibilitat d'establir convenis de cooperació educativa, per tal que els estudiants de l'FME puguin realitzar el Projecte amb pràctiques a l'exterior, d'acord amb la normativa vigent a la UPC sobre els convenis esmentats.

6. Registre i matriculació dels Projectes

Registre

En iniciar un Projecte, l'estudiant ha de registrar-lo.

Per registrar un Projecte, l'estudiant ha de tenir superats, com a mínim, el 40% dels crèdits de la carrera, exclosos els de l'etapa selectiva.

Per fer el registre del Projecte, l'estudiant ha de presentar un pla de treball avalat pel director (i el ponent, si s'escau) on es justifiqui d'interès del Projecte i on s'indiqui el tractament que es preveu donar a cada una de les parts. El pla de treball s'ha de presentar seguint el model de l'Annex 2, segons el qual la descripció ha de constar d'un màxim de tres fulls.

Cada mes, llevat del mes d'agost, la Facultat acordarà i farà públic un període de registre determinat d'acord amb el calendari acadèmic de l'FME.

El registre d'un Projecte dóna dret a l'estudiant a matricular-lo en el termini d'un any. Si no es fa la matrícula en aquest termini, l'estudiant ha de tornar a registrar el Projecte. En aquest cas, es poden redefinir seves característiques del projecte.

El registre dóna dret a l'estudiant que no s'hagi matriculat de cap assignatura durant aquell curs acadèmic a abonar la quota de l'assegurança escolar.

Matrícula

Per matricular-se del Projecte, l'estudiant ha de tenir superats com a mínim el 60% dels crèdits de la carrera, exclosos els de l'etapa selectiva, i ha de presentar per escrit el vist-i-plau del director del projecte (i del ponent, si s'escau).

Cada mes, llevat del mes d'agost, la Facultat acordarà i farà públic un període de matrícula determinat d'acord amb el calendari acadèmic de l'FME.

Cada matrícula dóna dret a una convocatòria per a la presentació i la defensa del Projecte.

En el moment de la matrícula, l'estudiant ha de dipositar a la Secretaria, juntament amb el vist-i-plau del Director del Projecte (i el del Ponent, si s'escau), cinc còpies de la memòria del Projecte, de les quals tres seran per als membres del Tribunal, una per a l'arxiu de l'FME i l'altra per a la Biblioteca de l'FME en cas que la qualificació numèrica sigui superior o igual a 8.

La memòria del Projecte s'ha d'ajustar al format que estableixi la Facultat, que s'ha de fer públic prèviament a les convocatòries. L'adequació al format és una condició necessària perquè el Projecte s'admeti. Si s'escau, la memòria ha d'incloure una còpia del software desenvolupat.

7. Presentació, defensa i qualificació

La presentació i defensa del Projecte es farà dins del termini d'un mes des de la data de matriculació. En qualsevol cas, els membres del tribunal tenen dret a disposar de la memòria com a mínim una setmana abans de la defensa.

El Cap d'Estudis de la titulació, a la vista dels Projectes dipositats i efectuades les consultes que s'escaiguin, nomenarà els tribunals i els suplents per a l'avaluació. Cada tribunal estarà format pel director (o el Ponent, si s'escau) i dos professors assignats a l'FME, sense que tots els membres del tribunal siguin del mateix departament.

Cada tribunal ha d'estar format per un president, un secretari i un vocal. Correspon al Cap d'Estudis la designació d'aquestes funcions.

És responsabilitat del President del Tribunal determinar i comunicar als interessats la data de presentació del Projecte, d'acord amb la resta de membres del Tribunal. Correspon al Secretari comunicar a l'FME aquesta data així com recollir les actes de qualificació i les memòries que cal arxivar, i retornar-les a Ordenació d'Estudis un cop acabada la defensa.

La presentació i la defensa d'un Projecte davant del tribunal són públiques i consisteixen en l'exposició, per part de l'estudiant, d'un resum del contingut del Projecte, en un temps que fixa i publica el president del tribunal i que, en qualsevol cas, no pot superar una hora. Acabada l'exposició, el tribunal fa a l'estudiant les preguntes que consideri pertinents sobre el contingut i la realització del Projecte presentat. Aquest caràcter públic exclou la possibilitat de confidencialitat de les seves parts, llevat del cas dels treballs elaborats en empreses.

El Tribunal jutja la memòria i la presentació, i atorga al Projecte una qualificació global, numèrica i descriptiva, que s'inclou a l'expedient de l'estudiant. Les deliberacions del tribunal per qualificar cada Projecte són secretes i tenen lloc immediatament després de la presentació i la defensa.

La qualificació d'un Projecte es fa segons el model de l'annex 3, d'acord amb la següent taula de qualificacions:

Qualificació descriptiva	Qualificació numèrica
NO PRESENTAT	----
SUSPENS	sense nota numèrica
APROVAT	5, 5.5, 6, 6.5
NOTABLE	7, 7.5, 8, 8.5
EXCEL·LENT	9, 9.5
MATRÍCULA D'HONOR	10

En cas que el projecte obtingui una qualificació de NO PRESENTAT o bé de SUSPENS, l'estudiant pot tornar a matricular-lo dins del termini de validesa del registre.

Per cada matrícula, totes les qualificacions dels Projectes han d'estar recollides en una acta única signada pel Cap d'Estudis de la titulació i el Secretari Acadèmic.

8. Estudiants que realitzen el seu Projecte en el marc d'un programa d'intercanvi

Els estudiants de l'FME que hagin fet el Projecte en una altra universitat en el marc d'algun programa d'intercanvi, han de realitzar la matrícula segons el procediment descrit en l'apartat 6.

Si el projecte ja ha estat qualificat, s'acceptarà la qualificació d'origen d'acord amb la conversió donada per *l'European Credits Transfer System*.

El coordinador dels programes d'intercanvi de l'FME serà el Ponent de tots els Projectes realitzats per estudiants de l'FME en el marc d'aquests programes.

Si el Projecte no ha estat qualificat, se'n farà la presentació i defensa pública segons el procediment ordinari descrit en el punt 7.

Els estudiants d'una altra universitat que facin el Projecte a l'FME, han de registrar i matricular el seu projecte segons el procediment descrit en l'apartat 6 i seran qualificats segons el procediment ordinari descrit en el punt 7.

CP. Barcelona, desembre de 2000

ANNEX 1

LLICENCIATURA DE MATEMÀTIQUES

PROPOSTA DE "PROJECTE TECNOLÒGIC"

Títol del Projecte proposat:

Proposat per:

Projecte col·lectiu: SI   NO

Descripció^(*):

Signatura:

Vist i plau
del/la Cap d'Estudis

Barcelona,

(*) Indiqueu si la realització del projecte porta associada l'estada en un lloc de treball determinat

- ↑ Diplomatura d' Estadística **(PFC)**
- ↑ Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques **(PFC)**
- ↑ Llicenciatura en Matemàtiques **(PT)**

Registre Projecte Fi de Carrera / Projecte Tecnològic

Dades personals

Nom i cognoms

DNI

Domicili

Població

Codi postal

Telèfon

Mòbil

e-adress

Pla de treball

Tutor/a :

Títol :

Descripció de l'activitat :

Lloc on es realitzarà l'activitat (departament empresa, etc) :

Vist-i-plau
del/la Cap d'Estudis

Signatura
del/la Tutor/a

Signatura
del/la Estudiant/a

Barcelona, _____ de _____ de _____

Aquest document no dona dret a la persona interessada de gaudir dels drets inherents als estudiants de la UPC .Així mateix aquest document té validesa d'un any a partir de la data de la signatura.

Descripció del Projecte :

ANNEX 3

LLICENCIATURA DE MATEMÀTIQUES

INFORME I QUALIFICACIÓ DEL PROJECTE TECNOLÒGIC

ESTUDIANT/A:

DNI:

TÍTOL DEL PROJECTE:

DIRECTOR/A DEL PROJECTE:

TUTOR/A DEL PROJECTE:

Informe i valoració global:

Qualificació numèrica i descriptiva:

Número de crèdits de lliure elecció reconeguts:

Signatura del/la
President/a del Tribunal

Signatura del/la
Secretari/a del Tribunal

Signatura del/la
Vocal del Tribunal

Barcelona,

9. ELS PROGRAMES D'INTERCANVI ERASMUS-SÓCRATES I SÉNECA A L'FME

PRESENTACIÓ

Des que es va crear, l'FME ha promogut l'intercanvi d'estudiants entre universitats europees dins del programa ERASMUS-SOCRATES i a partir del curs 2000-01 entre universitats espanyoles dins del programa SICUE. Aquests intercanvis van dirigits tant a fer estades subvencionades per aconseguir crèdits acadèmics d'assignatures de les diverses titulacions, com per realitzar el Projecte de Fi de Carrera o poder realitzar doble titulació amb algunes universitats europees amb les que tenim acord.

La selecció d'estudiants que participen en aquest programa es fa cada curs tenint en compte fonamentalment l'expedient acadèmic i la competència lingüística. D'altra banda, la realització de l'estada està subordinada a l'aprovació de l'FME d'un programa d'estudis a realitzar, a la convalidació d'aquest per crèdits a l'FME i a l'acceptació prèvia de la universitat de destí.

UNIVERSITATS AMB LES QUALS TENIM CONVENI	PROGRAMA	PAÍS	UNIVERSITAT		
	SOCRATES-ERASMUS	Alemanya		Universitat Dortmund	www.uni-dortmund.de
			Ludwig-Maximilians-Universität, München	www.stat.uni-muenchen.de	
			Freie Universität, Berlin	www.fu-berlin.de	
			Technische Universität, Darmstadt	www.tu-darmstadt.de	
Bèlgica			Université Catholique de Louvain	www.ucl.ac.be	
			Katholieke Universiteit Leuven	www.kuleuven.ac.be	
Finlàndia			University of Tampere	www.uta.fi	
França			Institut National des Sciences Appliquées-Toulouse	www.insa-tlse.fr	
			Institut National de Grenoble	www.inpg.fr	
			Université des Sciences et Technologies de Lille	www.univ-lille1.fr	
			Université Pierre et Marie Curie	www.admp6.jussieu.fr	
			Université Montpellier II	www.univ-montp2.fr	
			Université du Paris XIII	www.univ-paris13.fr	
			Université de Littoral Côte d'Opale-Ulco	www.univ-littoral.fr	
			Université du Perpignan	www.univ-perp.fr	
			Ecole Nationale de la Statistique et de l'Analysis	www.ensai.com	
Gran Bretanya			University of Sheffield	www.sheffield.ac.uk	
			Universitat de Bristol	www.bris.ac.uk	
Grècia			University of Bath	www.bath.ac.uk	
			Athens University of Economics and Business	www.stat-athens.aueb.gr	
Holanda			National Technical University of Athens	www.ntua.gr	
			Technische Universiteit Delft	www.tudelft.nl	
Itàlia			Universitat degli studi di Napoli "Federico II"	www.unina.it	
			Universitat degli studi di Perugia	www.unipg.it	
			Université di Roma "La Sapienza"	www.uniroma1.it	
Noruega			Norwegian University	www.ntnu.no	
Portugal			Universidade de Lisboa	www.fc.ul.pt	
			Universidade de Porto	www.fc.up.pt	
			Universidade Nova de Lisboa	www.unl.pt	
SICUE-SÉNECA		Espanya		Universidad Aut�noma de Madrid	www.uam.es
				Universidad de Cádiz	www.uca.es
				Universidad Carlos III de Madrid	www.uc3m.es
			Universidad Complutense de Madrid	www.ucm.es	
			Universidad de Granada	www.ugr.es	
			Universidad de la Laguna	www.ull.es	
			Universidad de Murcia	www.um.es	
			Universidad de Santiago de Compostela	www.usc.es	
			Universidad de Zaragoza	www.unizar.es	
	Universidad de Sevilla	www.us.es			
AM�RICA LLATINA	Brasil		Universidade Federal de Minas Gerais *	www.ufmg.br/coiter	
	México		Universidad Nacional Autònoma de México	www.unam.mx	
	Per�		Pontificia Universidad Cat�lica de Per�	www.pucp.edu.pe	
	Venezuela		Universidad Simón Bolívar	www.usb.ve	
EUROPA	Suïssa		Ecole Polytechnique Fédérale de Lausanne	www.epfl.ch	

* pendent de confirmació

10. DOBLES TITULACIONES

PRESENTACIÓ

Un dels objectius principals de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) és el d'oferir una formació de qualitat orientada a les necessitats del seu entorn. Els darrers anys la UPC ha realitzat un considerable esforç per incentivar aquesta qualitat, actualitzant els plans d'estudi, promovent la innovació docent i millorant els recursos destinats a donar suport als ensenyaments.

Una necessitat creixent que ha de cobrir una formació de qualitat correspon a un enfocament interdisciplinari específic en les disciplines pròpies de la UPC. A tal efecte el curs 2003-04 es va crear el **Centre de Formació Interdisciplinària Superior (CFIS)** que és l'encarregat d'augmentar l'oferta d'aquest tipus de titulacions. Aquest centre està ubicat en el mateix edifici que la Facultat de Matemàtiques i Estadística.

L'experiència de la doble titulació d'Enginyeria de Telecomunicació-Llicenciatura de Matemàtiques de la UPC, iniciada el curs 1999-2000, demostra per un costat que hi ha una demanda per part d'estudiants d'elevat rendiment acadèmic disposats a seguir-la i, de l'altra, que hi ha molt bones expectatives per als estudiants d'aquesta doble titulació en el sentit de que poden satisfer demandes laborals específiques que exigeixen una alta formació.

La UPC, com ha evidenciat aquesta experiència, ofereix un context molt adequat per organitzar i desenvolupar estudis científic-tecnològics de caràcter interdisciplinar.

Es tracta de captar i acollir estudiants d'elevada capacitat i motivació pels estudis de la UPC, provinents d'arreu de l'Estat espanyol, amb una oferta de formació nova (plans personalitzats) que inclogui un o més dels títols oficials de les carreres que actualment ofereix la UPC, i que a més atorgui un títol propi de la Universitat que acrediti aquests estudiants.

PERFILS ACADÈMICS

Els diversos perfils acadèmics que pot oferir el CFIS es basen essencialment en els de les Escoles i Facultats docents actualment implicades en el projecte:

Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Camins Canals i Ports de Barcelona,
Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Telecomunicació de Barcelona,
Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona,
Facultat d'Informàtica de Barcelona,
Facultat de Matemàtiques i Estadística.

Seguint l'exemple de la doble titulació Enginyeria de Telecomunicació-Llicenciatura de Matemàtiques, a partir d'aquest curs s'ofereixen també dobles titulacions entre la Llicenciatura de Matemàtiques i una de les enginyeries següents: Enginyeria de Camins i Enginyeria Industrial, Enginyeria de Telecomunicacions i Enginyeria Informàtica, Enginyeria Informàtica i Llicenciatura de Matemàtiques, etc.

S'ofereixen també estudis basats essencialment en un títol oficial, però que estiguin complementats amb coneixements d'altres disciplines. Per exemple, Llicenciatura de Matemàtiques amb intensificació en temes d'informàtica, o d'altres.

A més dels títols oficials, i per tant homologats, corresponents als estudis completats, concedits pel centre corresponent, el CFIS atorgarà un títol propi de la UPC que acrediti els complements cursats i la pertinença al propi Centre.

NOMBRE DE PLACES

Donat el caràcter excepcional dels plans personalitzats i la dificultat i dedicació que representa, és aconsellable restringir el nombre d'estudiants provinents de la preinscripció que s'hi poden acollir, de forma que es pugui afavorir l'èxit i fer-ne un seguiment acurat.

A més, una Comissió de Seguiment podrà autoritzar l'accés a estudiants que ja estan cursant alguna titulació implicada en aquest acord.

ACCÉS

Poden sol·licitar l'admissió a aquest Centre tots els estudiants que accedeixin a la Universitat i obtinguin plaça en una de les següents carreres de la UPC.

Enginyeria de Camins, Canals i Ports
Enginyeria Industrial
Enginyeria Informàtica
Enginyeria de Telecomunicació
Llicenciatura de Matemàtiques

(per a més informació del procés d'accés, poseu-vos en contacte amb la secretaria del CFIS Tel. 93 401 17 84 o consulteu la pàgina web: www-cfis.upc.edu.)

BEQUES

Els estudis que s'ofereixen a través del CFIS requereixen una dedicació plena per part de l'estudiant. Per tal de proveir les condicions de treball idònies i, alhora, afavorir la incorporació dels millors estudiants sense limitacions geogràfiques o econòmiques, el CFIS promourà la col·laboració d'empreses i institucions per establir un sistema de beques o ajuts a l'estudi que cobreixin la matrícula i/o l'hostatge a Barcelona.

La normativa i d'imprès de sol·licitud de beca es troba a la pàgina web o a la secretaria del CFIS i s'ha de fer arribar al Centre, juntament amb la sol·licitud d'accés, abans del 31 de maig.

TUTORITZACIÓ

El CFIS tindrà encomanada l'acollida, el seguiment i la tutorització dels estudiants que en siguin membres.

A més a més, donarà suport als estudiants per a integrar-se a la societat en el seu propi àmbit d'estudi, per exemple amb pràctiques en empreses i institucions.

Finalment, amb l'ajut del seu Patronat els donarà suport per a facilitar-los la inserció en aquelles feines que específicament s'adiguin amb els seus perfils i que serveixin, alhora, per a enriquir la relació entre les empreses i la Universitat.

11. ACCÉS DIRECTE A LA LLICENCIATURA EN CIÈNCIES I TÈCNIQUES ESTADÍSTIQUES DE LA UPC

NORMATIVA

1. Accés

L'accés als ensenyaments que condueixen a l'obtenció del títol oficial de Llicenciat/ada en Ciències i Tècniques Estadístiques (LCTE) impartits a la Facultat de Matemàtiques i Estadística de la Universitat Politècnica de Catalunya està regulat per l'ordre 21482 del dia 21 de setembre de 1995, publicada en el BOE número 232 del dia 28 de setembre de 1995, i per aquesta normativa.

El nombre de places ve fixat anualment per la Programació Universitària de Catalunya.

La Comissió Permanent de l'FME nomenarà una Comissió d'Admissió a la LCTE, la qual serà competent en la implementació d'aquesta normativa i la resolució de tots aquells afers relatius a l'admissió d'estudiants.

L'accés es pot efectuar segons les dues modalitats següents:

- **Tenen accés directe les persones que estiguin en possessió d'algun dels títols següents:**
  - Diplomatura d'Estadística.
  - Primer cicle de la Llicenciatura en Matemàtiques.
  - Primer cicle de les enginyeries: Industrial, Informàtica.
  - Enginyer Tècnic de les següents especialitats: Electricitat, Electrònica Industrial, Mecànica, Química Industrial, Tèxtil, Informàtica de Gestió i Informàtica de Sistemes.

- **Tenen accés a la LCTE, amb complements de formació, les persones que estiguin en possessió d'algun dels títols següents:**
  - Primer cicle de les llicenciatures de: Física, Química, Biologia, Geologia, Administració i Direcció d'Empreses, Economia, Psicologia, Sociologia.
  - Primer cicle de les enginyeries de: Telecomunicacions, Química, Naval i Oceànica, Aeronàutica, Agrònoma, Monts, Camins, Canals i Ports, Mines.
  - Diplomatura en: Ciències Empresarials i Gestió, Administració Pública; Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions (especialitat de Sistemes de Telecomunicació o especialitat de Telemàtica).

Els complements de formació seran fixats per la Comissió d'Admissió segons el currículum vitae de l'estudiant, i tindran entre un mínim de 9 crèdits i un màxim de 24 crèdits. En tot cas, l'alumne que accedeix als estudis de la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques ha d'haver superat, o bé en els estudis de procedència o bé en el complement de formació, 12 crèdits en Matemàtiques, 6 en Informàtica i 6 en Estadística. Els crèdits corresponents als complements de formació es cursaran entre les assignatures que conformen la Diplomatura d'Estadística de la UPC. Els complements de formació per a accedir a un segon cicle que hagin estat superats per l'estudiant en qualsevol Universitat, seran reconeguts acadèmicament per la Universitat de destí, fins i tot en el cas que aquesta hagués fet una determinació diferent dels mateixos.

Procés de preinscripció

En el decurs del mes de juny de cada curs s'obrirà un procés de preinscripció on s'haurà d'aportar la documentació següent:

1. Imprès de sol·licitud d'admissió.
2. Certificació de l'Expedient Acadèmic de l'aspirant lliurat pel Centre on va obtenir la titulació requerida per accedir a la LCTE. En aquesta certificació hauran de constar-hi les matèries cursades amb la seva durada o nombre de crèdits, la qualificació obtinguda i la menció d'estar en possessió de la titulació requerida per accedir a la LCTE.
3. Pla d'estudis de la titulació que s'acredita per accedir a la LCTE segellat pel Centre responsable.
4. Currículum vitae.

La documentació es presentarà a la Secretaria de l'FME dins d'un termini que es farà públic amb la suficient antelació.

Prova d'accés

La Comissió d'Admissió podrà decidir efectuar una Prova d'Accés per a tots els candidats preinscrits a la LCTE. Aquesta prova servirà per avaluar els coneixements bàsics de matemàtiques i estadística dels candidats i s'efectuarà durant el mes de juliol.

Admissió

Les sol·licituds seran resoltes per la Comissió d'Admissió, la qual procedirà a ordenar els candidats a partir de l'anàlisi del seu expedient acadèmic, de la prova d'accés i de la informació complementària expressada en el currículum vitae.

L'objectiu de la selecció és assegurar que els candidats admesos puguin acabar els seus estudis en el temps i cost previst.

La resolució d'aquestes sol·licituds es farà pública en el taulell d'anuncis de l'FME abans del 31 de juliol.

Matrícula

Els estudiants admesos hauran de formalitzar la seva matrícula en el període establert a tal efecte per l'FME. Pels estudiants admesos amb complements de formació, la Comissió d'Admissió fixarà llurs condicions de matriculació. En qualsevol cas, l'estudiant haurà de matricular els complements de formació en el primer període d'impartició de les assignatures fixades com a tal. Aquestes assignatures podran ser considerades de lliure elecció en el currículum de l'estudiant.

Quadre de Convalidacions Automàtiques entre la LM i la LCTE de l'FME

Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques		Llicenciatura de Matemàtiques	
Assignatures Obligatòries de Primer Curs	CRÈDITS		CRÈDITS
Complements de Programació	6	Informàtica 2	7,5
Inferència i Decisió	7,5	Inferència i Estadística	7,5
Mètodes Matemàtics 1	6	Mètodes Numèrics 1	7,5
Optimització Continua	6	Optimització Continua 1	7,5
Probabilitat i Processos Estocàstics	7,5	Probabilitat i Estadística	7,5
Assignatures Obligatòries de Segon Curs	CRÈDITS		CRÈDITS
Mètodes Estadístics 3	6	Anàlisi de Sèries Temporals i Previsió	7,5
Mètodes Estocàstics de la Investigació Operativa 2	6	Simulació	7,5
Mètodes Matemàtics 2	6	Anàlisi Real	7,5
Models Lineals Generalitzats	7,5	Model Lineal General	7,5
Programació Matemàtica	7,5	Programació Matemàtica	7,5
Assignatures Optatives	CRÈDITS		CRÈDITS
Optimització Continua 2	7,5	Optimització Continua 2	7,5
Teoria Matemàtica dels Mercats Financers	7,5	Teoria Matemàtica dels Mercats Financers	7,5

Normativa Addicional

Recordem que els estudis de segon cicle de la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques de la UPC consten de 138 crèdits i que el primer cicle de la Llicenciatura de Matemàtiques de la UPC de 150 crèdits. D'altra banda és requisit obligatori que uns estudis conduent a un títol de llicenciat suposi la superació d'un mínim de 300 crèdits.

Per tal d'assegurar la superació d'aquest mínim de crèdits, l'FME obligarà a tot estudiant provinent de la Llicenciatura de Matemàtiques a superar A+12 crèdits suplementaris on A és el nombre de crèdits de primer cicle convalidats. En aquest crèdits suplementaris es podran comptabilitzar crèdits de segon cicle superats per l'estudiant i que no siguin convalidats.

En cap cas es convalidaran assignatures del primer cicle de la Llicenciatura de Matemàtiques com a crèdits de lliure elecció per la Llicenciatura en Ciències i Tècniques Estadístiques

12. COMPLEMENTS DE FORMACIÓ PER L'ACCÉS DIRECTE AL SEGON CICLE DE LA LLICENCIATURA EN MATEMÀTIQUES DE LA UPC

ACORD

Per a estudiants que hagin realitzat el 1r Cicle fora de l'FME i per a Diplomats en Estadística (Acord núm. 61/1996 del 20/6/96 de la JdG de la UPC).

1.- D'acord amb els requisits legalment establerts tenen dret d'accés al 2n Cicle de la LM de la UPC els estudiants que hagin superat el 1r Cicle d'alguna LM i els Diplomats en Estadística que cursin els Complementes de Formació a que es refereix l' O.M. de 10.12.93 (BOE, 27.12.93) i segons l'acord de la JdG de la UPC del 29.10.1993.

2.- Els aspectes generals d'aquest accés es regularan per la Normativa General d'Accés a 2n Cicle aprovada per la JdG de la UPC (27.09.1993). D'acord amb aquesta, existirà la Comissió d'Accés al 2n Cicle de la LM. Aquesta Comissió, entre d'altres atribucions, jutjarà la suficiència com a complementes de formació d'aquelles matèries que els diplomats en estadística que hagin estat admesos puguin haver cursat anteriorment.

3.- En qualsevol cas es consideraran complementes de formació suficients les quatre assignatures següents del 1r cicle de la LM de la UPC: Mètodes Numèrics 1, Càlcul 3, Topologia i Geometria Diferencial 1.

4.- En cas que les matèries que l'estudiant hagi cursat anteriorment no siguin considerades suficients, aquest podrà cursar els crèdits que li faltin simultàniament amb els ensenyaments de 2n cicle, tal com preveu l'Art. 1, punt 5 del R.D. 1267/1994 de 10 de juny (BOE 11.06.94). A aquests efectes, haurà de cursar les assignatures de 1r cicle de la LM o bé realitzar els treballs tutoritzats que li indiqui la Comissió, la qual podrà fixar també les seves condicions de matriculació fins que les hagi superat. En particular, indicarà si aquestes assignatures o treballs tutoritzats tenen caràcter de pre-requisit respecte a totes les assignatures de 2n cicle, o bé respecte a algunes d'elles.

5.- Les assignatures o treballs tutoritzats que la Comissió d'Accés hagi indicat com a complementes de formació podran ser utilitzades per l'estudiant a efectes de crèdits de lliure configuració en el 2n cicle de la LM.

6.- L'FME farà públics periòdicament el nombre de places aprovades per la JdG per a l'accés al 2n cicle de la LM i també els terminis per a presentar les sol·licituds d'ingrés. Aquest nombre de places podrà estar dividit en dues parts, corresponents respectivament als accessos provinents del 1r cicle complet d'una LM, realitzat fora de l'FME, i als accessos de Diplomats en Estadística.

